3419
հայերեն

2004

4019 3419 643-ԱԿ 2081 433. 6.

ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾՔ

՚Ի ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՑ

ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

Հաւաքեալ ՚ի պէտս վարժարանաց։

՚Ի Հայրապետութեան Տեառն ԵՓՐԵՄԻ Կաթուղիկոսի ամենայն Հայոց։

Հրամանաւ Տեառն Ներսիսի Արքեպիսկոպոսի և վիճակաւոր առաջնորդի ամ Հայոց Վրաստանի և այլոց։

Армянскаго Лазаревыхъ Института Восточныхъ языков

1829 ՚Ի ՇՈՒՇԻ ռմհը։

34

221 152

Գոս. Հանրային Գրադարան
Гос. Пуб. Библиотека
ՀՍՍՀ-ССР
им. А. Мясникян

4848
38

1. Աշխարհագործութիւն աշխարհի։

Ծննդոց Գլ. Ա։

Ի ՍԿԶԲԱՆԷ ԱՐԱՐ ԱՍՏՈՒԱԾ ԶԵՐԿԻՆ ԵՒ զերկիր։ Եւ երկիր էր աներեւոյթ և անպատրաստ. և խաւար ՚ի վերայ անդնդոց. և հոգի Ա՟յ շրջէր ՚ի վ՟ր ջրոց։ Եւ ասաց Ա՟ծ եղիցի՛ լոյս. և եղև լոյս։ Եւ ետես Ա՟ծ զլոյսն զի բարի է։ և մեկնեաց Ա՟ծ ՚ի մէջ լուսոյն և ՚ի մէջ խաւարին։ Եւ կոչեաց Ա՟ծ զլոյսն տիւ. և զխաւարն կոչեաց գիշեր։ և եղև երեկոյ՝ և եղև վաղորդեայն՝ օր մի։ Եւ ասաց Ա՟ծ. եղիցի՛ հաստատութիւն ՚ի մէջ ջրոցդ. և եղիցի՛ մեկնիլ ՚ի մէջ ջուրցդ, և ջուրց. և եղև այնպէս։ Եւ արար Ա՟ծ զհաստատութիւնն. և անջրպետեաց Ա՟ծ ՚ի մէջ ջրոյն, որ էր ՚ի ներքոյ հաստատութեանն. և ՚ի մէջ ջրոյն, որ ՚ի վերոյ հաստատութ՟ենն։ Եւ կոչեաց Ա՟ծ զհաստատութ՟ին երկին. և ետես Ա՟ծ զի բարի է. և եղև երեկոյ՝ և եղև

վաղորդեայն, օր երկրորդ։ Եւ ասաց Ա՟Ծ. ժողովեսցի՛ն ջուրքդ որք ՚ի ներքոյ երկնից ՚ի ժողով մի. եւ երեւեսցի՛ ցամաքն։ եւ եղեւ այնպէս, եւ ժողովեցան ջուրքն, որք ՚ի ներքոյ երկնից ՚ի ժողովս իւրեանց. եւ երեւեցաւ ցամաքն։ Եւ կոչեաց Ա՟Ծ զցամաքն երկիր, եւ զժողովս ջուրցն կոչեաց ծովս։ եւ ետես Ա՟Ծ զի բարի է։ Եւ ասաց Ա՟Ծ. բղխեսցէ՛ երկիր զբանջար խոտոյ. սերմանել սերմն ըստ ազգի եւ ըստ նմանութեան. եւ ծառ պտղաբեր՝ առնել պտուղ ըստ ազգի իւրում. որոյ սերմն իւր ՚ի նմին ըստ ազգի ՚ի նմանութեան ՚ի վերայ երկրի։ եւ եղեւ այնպէս։ Եւ էհան երկիր զբանջար խոտոյ. սերմանել սերմն ըստ ազգի եւ ըստ նմանութեան. որ է ՚ի վերայ ա՟մ երկրի. եւ փայտ պտղաբեր՝ առնել պտուղ. որոյ սերմն իւր ՚ի նմին ըստ ազգի ՚ի վերայ երկրի. եւ ետես Ա՟Ծ զի բարի է։ Եւ եղեւ երեկոյ, եւ եղեւ վաղորդեայն, օր երրորդ։ Եւ ասաց Ա՟Ծ. եղիցի՛ն լուսաւորք ՚ի հաստատութեան երկնից ՚ի լուսաւորութիւն ՚ի վերայ երկրի։ եւ մեկնել ՚ի մէջ տունջեան եւ ՚ի մէջ գիշերոյ. եւ եղիցին ՚ի նշանս, եւ ՚ի ժամանակս. եւ յաւուրս. եւ ՚ի տարիս։ Եւ եղիցի՛ն ՚ի լուսաւորութիւն ՚ի հաստատութեան երկնից ծագել յերկիր։ եւ եղեւ այնպէս։ Եւ արար Ա՟Ծ զերկուս լուսաւորսն զմեծամեծս։ զլուսաւորն մեծ՝ յիշխանութիւն տունջեան. եւ զլուսաւորն

փոքր՝ յիշխանութիւն գիշերոյ. և զաստեղս։ Եւ
եդ զնոսա Ա՛ծ ՚ի հաստատութեան երկնից. լուսա-
տու լինել յերկիր։ Եւ իշխել տուընջեան և գի-
շերոյ. և մեկնել ՚ի մէջ լուսոյն և ՚ի մէջ խաւա-
րին. և ետես Ա՛ծ զի բարի է։ Եւ եղև երեկոյ
և եղև վաղորդեայն, որ չորրորդ։ Եւ ասաց Ա՛ծ.
հանցեն ջուրք զեռունս շնչոց կենդանեաց. և
թռչունս թևաւորս ՚ի վերայ երկրի ըստ հաստա-
տութեան երկնից. և եղև այնպէս։ Եւ արար Ա՛ծ
կէտս մեծամեծս. և զամ շունչ զեռնոց կենդա-
նեաց, զոր հանին ջուրք ըստ ազգի իւրեանց.
և զամ թռչուն թևաւոր ըստ ազգի. և ետես
Ա՛ծ զի բարի են։ Եւ օրհնեաց զնոսա Ա՛ծ.
և ասէ. աճեցէ՛ք. և բազմացարո՛ւք. և լցէ՛ք ըզ
ջուրսդ որք ՚ի ծովս. և թռչունքդ բազմասցի՛ն
՚ի վերայ երկրի։ Եւ եղև երեկոյ, և եղև վա-
ղորդեայն, որ հինգերորդ։ Եւ ասաց Ա՛ծ.
հանցէ՛ երկիր շունչ կենդանի ըստ ազգի չորքո-
տանի. և սողունս և գազանս երկրի ըստ ազգի.
և եղև այնպէս։ Եւ արար Ա՛ծ զգազանս երկ-
րի ըստ ազգի. և զանասունս ըստ ազգի. և զամ
սողունս երկրի ըստ ազգի իւրեանց։ և ետես
Ա՛ծ զի բարի են։ Եւ ասաց Ա՛ծ. արասցո՛ւք
մարդ ըստ պատկերի մերում և ըստ նմանութեան,
և իշխեսցէ՛ ձկանց ծովու. և թռչնոց երկնից.

և անասնոց . և ա՟մ երկրի . և ա՟մ սողնոց՝ որք սո-
ղին 'ի վերայ երկրի ։ Եւ արար Ա՟Ծ զմարդն
'ի պատկեր իւր . ըստ պատկերի ա՟յ արար զնա .
արու և էգ արար զնոսա ։ Եւ օրհնեաց զնոսա
Ա՟Ծ և ասէ . աճեցէ՛ք՝ և բազմացարո՛ւք՝ և լցէ՛ք
զերկիր . և տիրեցէ՛ք դմա ։ և իշխեցէ՛ք ձկանց ծո-
վու . և թռչնոց երկնից ։ և ա՟մ անասնոց . և ա՟մ
երկրի . և ա՟մ սողնոց որք սողին 'ի վերայ երկրի ։
Եւ ասաց Ա՟Ծ . ահաւասիկ ետու ձեզ զա՟մ խոտ
սերմանելի սերմանել սերմն , որ է 'ի վերայ ա՟մ
երկրի . և զա՟մ փայտ որ ունիցի յինքեան պտուղ
սերման սերմանելոյ , ձեզ լիցի 'ի կերակուր ։
Եւ ա՟մ գազանաց երկրի . և ամենայն թռչնոց
երկնից . և ա՟մ սողնոց՝ որք սողին 'ի վերայ երկ-
րի՝ որ ունիցի շունչ կենդանի . և ա՟մ խոտ դա-
լար 'ի կերակուր ։ և եղև այնպէս ։ Եւ ետես
Ա՟Ծ զա՟մ զոր արար , և ահա բարի են յոյժ ։ և
եղև երեկոյ . և եղև վաղորդեայն , օր վեցերորդ ։

ԳԼ. Բ. 1—3 ։

Եւ կատարեցան երկինք և երկիր և ա՟մ զարդ-
նոցա ։ Եւ կատարեաց Ա՟Ծ յաւուրն վեցերորդի
զգործս իւր՝ զոր արար ։ և հանգեաւ յաւուրն
եօթներորդի յա՟մ գործոց իւրոց՝ զոր արար ։

Եւ օրհնեաց Ա՟Ծ զօրն եօթներորդ, և սրբեաց զնա. զի ՚ի նմա հանգեաւ յամենայն գործոց իւրոց զոր սկսաւ առնել Ա՟Ծ։

2. Ստեղծագործութիւն առաջին մարդկան. 7—9. 15—25.

Եւ ստեղծ Տէր Ա՟Ծ զմարդն հող յերկրէ. և փչեաց յերեսս նորա շունչ կեն-դանի. և եղև մարդն յոգի կենդանի։ Եւ տնկեաց Ա՟Ծ զդրախտն յեդեմ ընդ արևելս, և եդ անդ զմարդն զոր ստեղծ։ Եւ էառ Տ՟ր Ա՟Ծ զմարդն, զոր արար և եդ զնա ՚ի դրախտին փափկութեան. գործել զնա և պահել։ Եւ պատուիրեաց Տ՟ր Ա՟Ծ ադա-մայ՝ և ասէ. յա՟մ ծառոց որք են ՚ի դրախտիդ՝ ուտելով կերիցես։ Բայց ՚ի ծառոյն գիտութե՟ն բարւոյ և չարի մի՛ ուտիցէք. զի յորում աւուր ուտիցէք ՚ի նմանէ՝ մահու մեռանիցիք։ Եւ ա-սաց Տէր Ա՟Ծ, ոչ է բարւոք մարդոյդ միայն լի-նիլ. արասցուք դմա օգնական ըստ դմա։ Եւ ստեղծ ևս Տ՟ր Ա՟Ծ զա՟մ գազանս վայրի. և զա՟մ թռչունս երկնից. և էած զնոսա առ ադամ, տե-սանել զի՞նչ կոչեսցէ զն՟ս. և ա՟մ շնչոյ կենդան-ւոյ, զինչ և անուանեաց ադամ, այն անուն է ն՟ր։ Եւ կոչեաց ադամ անուանս ա՟մ անասնոց. և ա՟մ թռչնոց երկնից. և ա՟մ գազանաց վայրի։ Բայց ադամայ ոչ գտաւ օգնական նման նմա։

Եւ էարկ Տ՟ր Ա՟Ծ թմրութիւն 'ի վերայ ադամայ, և ննջեաց. և էառ մի 'ի կողից նորա և ելից ընդ այնր մարմին: Եւ շինեաց Տէր Ա՟Ծ զկողն զոր էառ յադամայ 'ի կին. և էած զնա առ ադամ. Եւ ասէ ադամ. այս այժմիկ ոսկր յոսկերաց իմոց. և մարմին 'ի մարմնոյ իմմէ: սա կոչեսցի կին. զի յառնէ իւրմէ առաւ: Վ՟ն այնորիկ թողցէ այր զհայր իւր՝ և զմայր իւր. և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ: Եւ եղիցին երկոքին 'ի մարմին մի: և էին երկոքեանն մերկ՝ ադամ և կին իւր. և ոչ ամաչէին:

3. Պատուիրանազանցութիւն Նախաստեղծ Մարդկան,

ԳԼ. Գ.

Եւ օձն էր իմաստնագոյն քան զա՟մ գազանս որ 'ի վերայ երկրի, զոր արար Տ՟ր Ա՟Ծ: և ասէ օձն ցկինն. զի՞է զի ասաց Ա՟Ծ, թէ յա՟մ ծառոց որք իցեն 'ի ներքս 'ի դրախտի այդր՝ մի՛ ուտիցէք: Եւ ասէ կինն ցօձն: 'ի պտղոյ ծառոց դրախտիդ կերիցուք: Բայց 'ի պտղոյ ծառոյն, որ է 'ի մէջ դրախտին, ասաց Ա՟Ծ, մի՛ ուտիցէք 'ի նմանէ. և մի՛ հուպ լինիցիք՝ զի մի՛ մեռանիցիք: Եւ ասէ օձն ցկինն. ո՛չ եթէ մահու մեռանիցիք: Զի գիտէր Ա՟Ծ, թէ յորում աւուր

ուտիցէք 'ի նմանէ, բանայցին աչք ձեր. եւ լինիցիք իբրեւ զԱ՟ծ. ճանաչել զբարի եւ զչար։ Եւ ետես կինն, զի բարի էր ծառն 'ի կերակուր. եւ հաճոյ աչաց հայելոյ. եւ գեղեցիկ 'ի տեսանել։ եւ էառ 'ի պտղոյ նորա եւ եկեր. եւ ետ առն իւրում ընդ իւր, եւ կերին։ Եւ բացան աչք երկոցունցն. եւ գիտացին զի մերկ էին։ եւ կարեցին տերեւս թզենւոյ. եւ արարին իւրեանց սփածանելիս։ Եւ լուան զձայն զգնալոյ Տ՟ն Ա՟յ 'ի դրախտի անդ ընդ երեկս. եւ թաքեան ադամ եւ կին իւր յերեսաց Տ՟ն Ա՟յ 'ի մէջ ծառոց դրախտին։ Եւ կոչեաց Տ՟ր Ա՟ծ զադամ. եւ ասէ ցնա ո՞ւր ես։ Եւ ասէ. լուայ զձայն քո 'ի դրախտի աստ՝ եւ երկեայ. քանզի մերկ էի՝ եւ թաքեայ։ Եւ ասէ ցնա. ո՞ պատմեաց քեզ թէ մերկ ես։ բայց թէ 'ի ծառոյն՝ յորմէ պատուիրեցի քեզ անտի եւ եթ չուտել, կերե՞ր արդեօք 'ի նմանէ։ Եւ ասէ ադամ. կինս զոր ետուր ընդ իս՝ նա ետ ինձ 'ի ծառոյ անտի եւ կերի։ Եւ ասէ Տէր Ա՟ծ ցկինն. զի՞նչ գործեցեր զայդ։ եւ ասէ կինն. օձն խաբեաց զիս, եւ կերի։ Եւ ասէ Տ՟ր Ա՟ծ ցօձն. փոխանակ զի արարեր դու զայդ, անիծեալ լիջիր դու յամ անասնոց եւ յամ գազանաց երկրի. 'ի վերայ լանջաց եւ որովայնի քո գնասցես. եւ հող կերիցես զամ աւուրս կենաց քոց։ Եւ

եղից թշնամութիւն 'ի մէջ քո և 'ի մէջ կնոջդ. և 'ի մէջ զաւակի քո և 'ի մէջ զաւակի դորա. նա սպասեսցէ քում գլխոյ. և դու սպասեսցես նորա գարշապարին։ Եւ ցկինն ասէ. բազմացուցանելով բազմացուցից զտրտմութիւնս քո և զհեծութիւնս. տրտմութեամբ ծնցիս որդիս. և առ այր քո դարձ քո. և նա տիրեսցէ քեզ։ Եւ ցԱդամ ասէ. փոխանակ զի լուար ձայնի կնոջդ քո. և կերեր 'ի ծառոյ անտի, յորմէ պատուիրեցի քեզ անտի միայն չուտել. և կերեր 'ի նմանէ, անիծեալ լիցի երկիր 'ի գործս քո. տրտմութեամբ կերիցես զնա զամ աւուրս կենաց քոց։ Փուշ և տատասկ բուսուսցէ՛ քեզ. և կերիցես զբանջար վայրի։ Քրտամբք երեսաց քոց կերիցես զհաց քո. մինչև դարձցիս յերկիր, ուստի առար. զի հող էիր և 'ի հող դարձցիս։ Եւ կոչեաց Ադամ զանուն կնոջ իւրոյ կեանս. զի նա է մայր ա̃մ կենդանեաց։ Եւ արար Ա̃Ծ Ադամայ և կնոջ ն̃ր հանդերձս մաշկեղէնս, և զգեցոյց զնոսա։ Եւ ասէ Տ̃ր Ա̃Ծ. Ահա Ադամ եղև իբրև զմի 'ի մէնջ՝ գիտել զբարի և զչար. և արդ՝ գուցէ ձգիցէ զձեռն, և առնուցու 'ի ծառոյն կենաց. ուտիցէ, և կեցցէ յաւիտեան։ Եւ էհան արձակեաց զնա Տէր Ա̃Ծ 'ի դրախտէ անտի փափկութ̃ն գործել զերկիր՝ ուստի առաւ։ Եւ էհան

զադամ, եւ բնակեցոյց յանդիմանս դրախտին փափկութեան, եւ հրամայեաց քրոբէից, եւ բոցեղէն սրոյ շուրջանակի պահել զճանապարհս ծառոյն կենաց:

Զ. Ընթեր. առաջին հարցման.

Գլ. Դ. 1—16. 25—26.

Եմուտ Ադամ առ Եւայ կին իւր, եւ յղացաւ. եւ ծնաւ զԿայէն: եւ ասէ. ստացայ մարդ Ա̃Ծով: Եւ յաւել ծնանել զեղբայր ն̃ր զՀաբէլ: եւ եղեւ Հաբէլ հովիւ խաշանց. եւ Կայէն գործէր զերկիր: Եւ եղեւ յետ աւուրց եբեր Կայէն ՚ի պտղոյ երկրի պատարագ Ա̃Յ: Եւ ած եւ Հաբէլ յանդրանկաց խաշանց իւրոց եւ ՚ի պարարտաց նոցա: եւ հայեցաւ Ա̃Ծ ՚ի Հաբէլ եւ ՚ի պատարագս ն̃ր: Եւ ՚ի Կայէն եւ ՚ի զոհս նորա ոչ նայեցաւ: եւ տրտմեցաւ Կայէն յոյժ. եւ խոնարհեցան անկան երեսք իւր: Եւ ասէ Տէր Ա̃Ծ ցԿայէն. ընդէ՞ր տրտմեցար. կամ ընդէ՞ր խոնարհեցան անկան երեսք քո: Ո՛չ ապաքէն թէ ուղիղ մատուցանես. եւ ուղիղ ոչ բաժանես՝ մեղար. լո՛ւռ լեր. առ քեզ լիցի դարձ նորա. եւ դու տիրեսցես նմա: Եւ ասէ Կայէն ցՀաբէլ եղբայր իւր. ե՛կ երթիցուք

'ի դաշտ ։ և եղև իբրև չոգան 'ի դաշտ անդր, յարեաւ Կայէն 'ի վ՟ր Հաբէլի եղբօր իւրոյ և սպան զնա ։ Եւ ասէ Տէր Ա՟Ծ ցԿայէն . Ուր է Հաբէլ եղբայր քո . և նա ասէ՝ չգիտեմ . միթէ պահապա՞ն իցեմ ես եղբօրն իմոյ ։ Եւ ասէ Ա՟Ծ, զի՞նչ գործեցեր զայդ . գոչումն արեան եղբօր քոյ բողոքէ առ իս յերկրէ ։ Եւ արդ անիծեալ լիջիր դու 'ի վերայ երկրի, որ եբաց զբերան իւր ընդունել զարիւն եղբօր քոյ 'ի ձեռաց քոց ։ Զի գործեսցես զերկիր՝ և ո՛չ յաւելցէ տալ քեզ զզօրութի՟ իւր . երերեալ և տատանեալ եղիցիս 'ի վ՟ր երկրի ։ Եւ ասէ Կայէն ցՏ՟ր Ա՟Ծ . մեծ է պատիժ իմ քան զթողուլդ զիս ։ Եթէ հանես զիս այսօր յերեսաց երկրի . և յերեսաց քոց թաքեայց . և լինիցիմ երերեալ և տատանեալ յերկրի . և եղիցի ամ՟ որ գտանէ զիս՝ սպանցէ զիս ։ Եւ ասէ ցնա Տ՟ր Ա՟Ծ . ո՛չ այդպէս ։ ամ՟ որ սպանանէ զԿայէն, եօթն վրէժ լուծցէ ։ և եդ Տէր Ա՟Ծ նշան 'ի Կայէն՝ չսպանանել զնա, ամ՟ որ գտանիցէ զնա ։ Եւ ել Կայէն յերեսաց Տեառն . և բնակեցաւ յերկրին Նայիդ յանդիման Եդեմայ ։

Եմուտ Ադամ առ Եւայ կին իւր, և յղացաւ, և ծնաւ որդի . և անուանեաց զանուն նորա Սէթ . ասէ ։ զի յարոյց ինձ Ա՟Ծ զզաւակ այլ փոխանակ

հաւքիլ, զոր տապան կոչեն։ Եւ սեթայ եղև որդի. և անուանեաց զանուն նորա Ենօս. նա յուսացաւ կոչել զանուն Տ՟ն Ա՟յ։

5. Ջրհեղեղ։

Գլ. Զ. 9—22։

Այս են ծնունդք Նոյի. Նոյ այր արդար կատարեալ էր յազգի անդ իւրում. և հաճոյ եղև Նոյ Ա՟յ։ Եւ ծնաւ Նոյ երիս որդիս. զՍէմ. զՔամ. զՅաբեթ։ Եւ ապականեցաւ երկիր առաջի Ա՟յ. և լցաւ երկիր անիրաւութ՟բ։ Եւ ետես Տ՟ր Ա՟ծ զերկիր, և էր ապականեալ. զի ապականեաց ամ՟ մարմին զճանապարհ իւր 'ի վերայ երկրի։ Եւ ասէ Տ՟ր Ա՟ծ ցՆոյ. Ժամանակ ամ՟ մարդոյ հասեալ է առաջի իմ. զի լցաւ երկիր անիրաւութ՟բ 'ի նոցանէ, և ահա ես ապականեցից զնոսա և զերկիր։ Արդ՝ արա դու քեզ տապան 'ի չորեքկուսի փայտից. խորշս՝ խորշս գործեսցես զտապանն. և նաւթիւ ծեփեսցես զնա ներքոյ և արտաքոյ։ Եւ այսպէս արասցես զտապանն։ յերեքհարիւր կանգնոյ զերկայնութ՟ն տապանին. և 'ի յիսուն կանգնոյ զլայնութիւն. և յերեսուն կանգնոյ զբարձրութիւն։ Ժաղելով գործեսցես զտապանն. և

'ի մի կանգուն կատարեսցես զնա 'ի վերուստ։ և զդուռն տապանին 'ի կողմանէ արասցես․ ներքնատունս․ և միջնատունս․ և վերնատունս գործեսցես 'ի նմա։ Եւ ես ահա ածից զջրհեղեղ ջրոյ 'ի վերայ երկրի․ ապականել զամենայն մարմին․ յորում է շունչ կենդանի 'ի ներքոյ երկնից․ և ինչ որ իցէ 'ի վերայ երկրի սատակեսցի։ Եւ եդից զուխտ իմ ընդ քեզ․ և մտցես 'ի տապանն․ դու և որդիք քո․ և կին քո, և կանայք որդւոց քոց ընդ քեզ։ Եւ յամ անասնոց․ և յամ գազանաց․ և յամ մարմնոց․ երկուս երկուս յամէ մուծցես 'ի տապանն բուծանել ընդ քեզ․ արու և էգ լինիցին։ Յամ հաւուց թռչնոց ըստ ազգի․ և յամ անասնոց ըստ ազգի․ և յամ սողնոց երկրի ըստ ազգի իւրեանց․ երկու երկու յամենայնէ մտանիցեն առ քեզ․ զի կեցցեն։ Եւ դու առնուցուս քեզ յամ կերակրոց զոր ուտիցէք․ և ժողովեսցես դու առ քեզ․ և եղիցի քեզ և նոցա կերակուր։ Եւ արար Նոյ զամ, զոր միանգամ պատուիրեաց նմա Տէր Ած։ նոյնպէս և արար։

Գլ․ Է։ 1—24․

Եւ ասէ Ած ցՆոյ։ Մուտ դու և ամ տուն քո

՚ի տապանդ. զի զքեզ տեսի արդար առաջի իմ. յազգիդ յայդմիկ։ Եւ յամ՟ անասնոց սրբոց մոյծ ընդ քեզ եօթն եօթն արու եւ էգ. եւ յամ՟ անասնոց որք ոչ են սուրբք, երկուս երկուս. արու եւ էգ։ Եւ ՚ի թռչնոց երկնից ՚ի սրբոց՝ եօթն եօթն արու եւ էգ. եւ ՚ի թռչնոց որք ոչ սուրբ են՝ երկուս երկուս արու եւ էգ. բուծանել զաւակ ՚ի վերայ ամ՟ երկրի։ Եւ այլեւս եօթն օր. եւ ածից ես անձրեւ ՚ի վերայ երկրի զքառասուն տիւ եւ զքառասուն գիշեր. եւ ջնջեցից զամ՟հաստակ, զոր արարի՝ յերեսաց երկրի։ Եւ արար Նոյ զամ՟, զոր միանգամ՝ պատուիրեաց նմա Տ՟ր Ա՟Ծ։ Նոյ էր ամաց վեց հարիւրոց. եւ ջրհեղեղ ջուրցն եղեւ ՚ի վ՟ր երկրի։ Եւ եմուտ Նոյ եւ որդիք իւր, եւ կին նորա. եւ կանայք որդւոց նորա ընդ նմա ՚ի տապանն, վասն ջուրցն հեղեղի։ Եւ յամենայն անասնոց սրբոց. եւ յանասնոց որք ոչ սուրբք են. եւ ՚ի թռչնոց սրբոց. եւ ՚ի թռչնոց, որք ոչ սուրբք են. եւ յամ՟ սողնոց՝ որք սողեն ՚ի վերայ երկրի։ Երկու երկու մտին առ Նոյ ՚ի տապան անդր. արու եւ էգ. որպէս պատուիրեաց նմա Ա՟Ծ. Եւ եղեւ յետ եօթն աւուր եւ ջուր ջրհեղեղին եղեւ ՚ի վ՟ր երկրի։ Յամին վեցհարիւրորդի կենաց Նոյի. յերկրորդում ամսեանն ՚ի քսան եւ եօթն ամսոյն,

և պատառեցան ա՟մ աղբիւրք անդնդոց բազմաց· և սահանք երկնից բացան։ Եւ եղև անձրև ՚ի վերայ երկրի քառասուն տիւ, և քառասուն գիշեր։ Յաւուր յայնմիկ եմուտ Նոյ· Սէմ· Քամ· Յաբեթ· որդիք Նոյի· և կին Նոյի· և երեք կանայք որդւոց նորա ընդ նմա ՚ի տապանն։ Նոքա և ամենայն գազանք ըստ ազգի· և ամենայն անասուն ըստ ազգի իւրեանց· և ա՟մ սողուն շարժուն ՚ի վերայ երկրի ըստ ազգի իւրեանց· և ամենայն հաւ թռչուն ըստ ազգի իւրում։ Մտին առ Նոյ ՚ի տապանն երկու երկու յա՟մ մարմնոյ, յորում էր շունչ կենդանի։ Եւ որք մտանէին՝ արու և էգ յա՟մ մարմնոյ մտանէին· որպէս պատուիրեաց Ա՟Ծ Նոյի։ Եւ փակեաց Տ՟Ր Ա՟Ծ արտաքոյ նորա զտապանն։ և եղև ջրհեղեղ քառասուն տիւ և քառասուն գիշեր ՚ի վերայ երկրի։ և բազմացաւ ջուրն և վերացոյց զտապանն· և բարձրացաւ յերկրէ։ Եւ զօրանայր ջուրն և բազմանայր յոյժ ՚ի վերայ երկրի· և շրջէր տապանն ՚ի վերայ ջրոց։ Եւ սաստկանայր ջուրն յոյժ յոյժ ՚ի վերայ երկրի։ և ծածկէր զա՟մ լերինս բարձունս որք էին ՚ի ներքոյ երկնից։ Հնգետասան կանգուն բարձրացաւ ջուրն ՚ի վեր· և ծածկեաց զա՟մ լերինս։ Եւ մեռաւ ա՟մ մարմին շարժուն ՚ի վերայ երկրի·

թռչնոց, և անասնոց՝ և գազանաց, և ա՟մ սողուն
զեռուն ՚ի վերայ երկրի, և ա՟մ մարդ: Եւ
ա՟մ որ ունէր շունչ կենդանի յռնգունս իւր. և
ա՟մ որ ինչ էր ՚ի վերայ ցամաքի մեռաւ: Եւ
ջնջեաց զա՟մ հասակ որ էր ՚ի վ՟ր երեսաց երկ-
րի. ՚ի մարդոյ մինչև յանասուն. և ՚ի սողնոց
մինչև ՚ի թռչունս երկնից. և ջնջեցան յերկրէ.
և մնաց միայն նոյ, և որք ընդ նմա էին ՚ի տա-
պանի անդ: Եւ բարձրացաւ ջուրն ՚ի վերայ
երկրի աւուրս հարիւր և յիսուն:

ԳԼ. Ը. 4—22.

Եւ յիշեաց Ա՟Ծ զնոյ, և զա՟մ գազանս, և զա՟մ
անասունս. և զա՟մ թռչունս. որք էին ընդ նմա
՚ի տապանի անդ. և էած Ա՟Ծ հողմ ՚ի վ՟ր երկ-
րի, և դադարեաց ջուրն: Եւ խցան աղբիւրք
անդնդոց. և սահանք երկնից. և արգելաւ
անձրև յերկնից: Եւ զիջանէր տակաւ. եր-
թայր ջուրն և թողանայր յերկրէ. և նուազէր
ջուրն յետ հարիւր և յիսուն աւուր: Եւ նստաւ
տապանն յեօթներորդում ամսեանն ՚ի քսան-
և եօթն ամսոյն ՚ի լերինս Արարադայ: Եւ ջուրն
երթայր և նուազէր մինչև ՚ի տասներորդ ա-
միսն: Իսկ յամսեանն մետասաներորդի, որ օր
առաջին էր ամսոյն, երևեցան գլուխք լերանց:

Եւ եղեւ յետ քառասուն աւուր՝ եբաց Նոյ զպա-
տուհան տապանին զոր արար։ Եւ արձակեաց
զագռաւն. եւ ել եւ անդրէն ոչ դարձաւ մինչեւ
ցցամաքել ջրոյն յերկրէ։ Եւ արձակեաց զա-
ղաւնին զհետ նր տեսանել թէ ցածուցեալ իցէ
ջուրն յերեսաց երկրի։ Եւ չգտեալ աղաւնւոյն
հանգիստ ոտից իւրոց, դարձաւ անդրէն առ նա
՚ի տապան անդր. զի ջուր դեռ ունէր զամ ե-
րեսս երկրի. եւ ձգեաց զձեռն եւ ընկալաւ զնա.
եւ էառ զնա անդրէն առ իւր ՚ի տապան անդր։
Եւ դադարեաց եւս աւուրս եօթն. եւ դարձեալ
արձակեաց զաղաւնին ՚ի տապանէ անտի։ Եւ
դարձաւ առ նա աղաւնին ընդ երեկս. եւ ունէր
տերեւ ձիթենւոյ շիւղ ՚ի բերանի իւրում. եւ գի-
տաց Նոյ, թէ ցածուցեալ են ջուրքն յերկրէ։
Եւ դադարեաց աւուրս եօթն եւս. եւ դարձեալ
արձակեաց զաղաւնին, եւ ոչ եւս յաւել դառնալ առ
նա։ Եւ եղեւ ՚ի վեց հարիւրորդի եւ ՚ի միում
ամի կենաց Նոյի, յամսեանն առաջնում, որ օր
մի էր ամսոյն, նուազեաց ջուրն յերեսաց երկ-
րի։ Եւ եբաց Նոյ զձեղուն տապանին զոր արար։
Եւ ետես զի նուազեալ էր ջուրն յերեսաց երկ-
րի։ Իսկ յամսեանն երկրորդի, որ օր քսան
եւ եօթն էր ամսոյն՝ ցամաքեցաւ երկիր։ Եւ
խօսեցաւ ՏՐ ԱԾ ընդ Նոյի, եւ ասէ։ Ե՛լ

՝Ի տապանէ այտի, դու և կին քո, և որդիք քո, և կանայք որդւոց քոց ընդ քեզ. Եւ ամ գազանք որք են ընդ քեզ. և ամ մարմին. ՝ի թռչնոց մինչև ցանասուն, և զամ սողուն զեռուն երկրի հան ընդ քեզ. և զեռասցեն ՝ի վերայ երկրի: Եւ ել Նոյ, և կին նորա, և կանայք որդւոց նորա ընդ նմա. Եւ ամ գազան, և ամ սողուն շարժուն, և ամենայն թռչուն յերկրէ ըստ ազգի իւրեանց, ելին ՝ի տապանէ անտի. Եւ շինեաց Նոյ սեղան Տն. և էառ յամ անասնոց սրբոց. և յամ թռչնոց սրբոց. և եհան ողջակէզ ՝ի վերայ սեղանոյ: Եւ հոտոտեցաւ Տր Աճ ՝ի հոտ անուշից: և ասէ Տր Աճ, ածեալ զմտաւ, ոչ ևս յաւելից անիծանել զերկիր վասն գործոց մարդկան. զի միտք մարդոյ հաստատեալ են ՝ի խնամս չարի ՝ի մանկութենէ իւրմէ. արդ ոչ ևս յաւելից հարկանել զամ մարմին կենդանի որպէս արարի: Ամ աւուրս երկրի՝ սերմն և հունձք, ցուրտ և տօթ, ամառն և գարուն, զտիւ և ըզ գիշեր մի՛ դադարեսցեն:

6. Նահապետին անէծք և օրհնութիւն:

Ծն. Թ. 20—29.

Եւ սկսաւ Նոյ այր հողագործ՝ զերկիր գործել.

Կ.0348 34/9

և անկեաց այգի։ Եւ էարբ 'ի գինւոյն՝ և արբեցաւ. և մերկացաւ 'ի տան իւրում։ Եւ ետես Քամ հայր Քանանու զմերկութիւն հօր իւրոյ. և ել պատմեաց երկուց եղբարց իւրոց արտաքոյ։ Եւ առեալ Սեմայ, և Յաբեթի հանդերձ, եդին 'ի վ՟ր թիկանց երկոցունց. և գնացին յետս յետս. և ծածկեցին զմերկութիւն հօրն իւրեանց. և երեսս իւրեանց յետս ընդդէմ ունէին. և զմերկութիւն հօրն իւրեանց ոչ տեսին։ Եւ սթափեցաւ Նոյ 'ի գինւոյ անտի իւրմէ։ և գիտաց զինչ արար ընդ նա որդին իւր կրտսեր։ Եւ ասէ. անիծեալ Քանան մանուկ. և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց։ Եւ ասէ օրհնեալ Տ՟Ր Ա՟Ծ. Ա՟Ծ Սեմայ. և եղիցի Քանան ծառայ ն՟ր։ Ընդարձակեսցէ Ա՟Ծ Յաբեթի. և բնակեսցի 'ի տան Սեմայ. և եղիցի Քանան ծառայ նոցա։ Եւ եկեաց Նոյ յետ ջրհեղեղին՝ ամս երեքհարիւր և յիսուն։ Եւ եղեն ամ՟ աւուրք Նոյի, ամք ինն հարիւր և յիսուն. և մեռաւ։

7. Խառնակումն լեզուաց։

Ծ՟Ն. ԺԱ. 1—9.

Եւ էր ամ՟ երկիր լեզու մի. և բարբառ մի

ամենեցուն։ Եւ եղեւ ՚ի խաղալն նոցա յարեւե-
լից, գտին դաշտ մի յերկրին Սենաար. եւ բնա-
կեցան անդ։ Եւ ասեն այր ցընկեր իւր. Ե-
կայք արկցուք աղիւս. եւ թրծեսցուք զայն
հրով։ Եւ եղեւ նոցա աղիւսն ՚ի տեղի քարի. եւ կու-
պըր ՚ի տեղի շաղախոյ, Եւ ասեն եկայք շինես-
ցուք մեզ քաղաք եւ աշտարակ. որոյ լինիցի
գլուխ մինչեւ յերկինս. եւ արասցուք մեզ անուն
յառաջ քան զցրուել ՚ի վերայ երեսաց ա՟մ երկ-
րի։ Եւ էջ Տէր տեսանել զքաղաքն եւ զաշտա-
րակն. զոր շինեցին որդիք մարդկան։ Եւ ասէ
Տ՟ր. ահա ազգ մի. եւ լեզու մի ամենեցուն. եւ
զայդ սկսան գործել, եւ ոչինչ պակասի ՚ի նոցա-
նէ, զա՟մ զոր ինչ յօժարեսցին գործել։ Եկայք
իջցուք եւ խառնակեսցուք անդ զլեզուս նոցա.
զի մի՛ լսիցեն իւրաքանչիւր բարբառոյ ընկերի
իւրոյ։ Եւ ցրուեաց զնոսա Տէր Ա՟Ծ անտի ընդ
երեսս ա՟մ երկրի. եւ դադարեցին ՚ի շինելոյ
զքաղաքն եւ զաշտարակն։ Վասն այնորիկ կոչե-
ցաւ անուն նորա խառնակումն. զի անդ խառ-
նակեաց Տ՟ր Ա՟Ծ զլեզուս ամենայն երկրի.
եւ անտի ցրուեաց զնոսա Տ՟ր Ա՟Ծ
ընդ երեսս ա՟մ երկրի։

8. Աստուած կոչէ զաբրահամ։

ԾՆ. ԺԲ. 1—7.

Եւ ասէ Տէր ցաբրամ. Ե՛լ դու յերկրէ քումմէ. եւ յազգէ քումմէ. եւ 'ի տանէ հօր քոյ, եւ ե՛կ յերկիր զոր ցուցից քեզ։ Եւ արարից զքեզ յազգ մեծ. եւ օրհնեցից զքեզ. եւ մեծացուցից զանուն քո. եւ եղիցիս օրհնեալ. Եւ օրհնեցից զօրհնիչս քո, եւ զանիծիչս քո անիծից. եւ օրհնեսցին 'ի քեզ ամենայն ազգ երկրի։ Եւ գնաց աբրամ որպէս խօսեցաւ ընդ նմա Տէր. երթայր ընդ նմա եւ ղովտ։ եւ աբրամ էր ամաց եօթանասուն եւ հնգից, յորժամ ել 'ի խառանէ։ Եւ էառ աբրամ զսարայ զկին իւր. եւ զղովտ զեղբօրորդի իւր. եւ զա՛մ զինչս իւրեանց զորս ստացան. եւ զա՛մ ոգիս զորս ստացան 'ի խառան։ եւ ելին գնալ յերկիրն քանանացւոց. եւ եկին յերկիրն քանանու։ Եւ շրջեցաւ աբրամ յերկիրն ընդ երկայնութի՛ն նորա մինչեւ 'ի տեղին 'ի սիւքեմ, 'ի կաղնին բարձր. բայց քանանացիք բնակեալ էին յայնժամ յերկրին։ Եւ երեւեցաւ Տէր աբրամու. եւ ասէ ցնա. զաւակի քում տաց զերկիրս զայս. եւ շինեաց անդ աբրամ սեղան Տեառն. որ երեւեցաւ նմա։

Յ. Աբրահամ զատի ի ղովտայ։

Ծն. ԺԳ. 5—18։

Եւ ղովտայ որ երթեալն էր ընդ աբրամու, էր արջառ և ոչխար և անասուն։ Եւ ոչ բաւէր նոցա երկիրն բնակել ՚ի միասին. զի էին նոցա ստացուածք բազումք. և ո՛չ կարէին բնակել ՚ի միասին։ Եւ եղև մարտ ՚ի մէջ հովուաց խաշանցն աբրամու. և ՚ի մէջ հովուաց խաշանցն ղովտայ. և քանանացիքն և փերեզացիք յայնժամ բնակեալ էին յերկրին։ Ասէ աբրամ ցղովտ. մի՛ լիցի կռիւ ընդ իմ և ընդ քեզ. և ընդ հովիւս իմ և ընդ հովիւս քո. զի արք եղբարք եմք մեք։ Ո՞չ ահաւասիկ երկիրդ ամ առաջի քո է. մեկնեաց յինէն։ Թէ դու յահեակ՝ ես յաջ. թէ դու յաջ՝ ես յահեակ. Ամբարձ ղովտ զաչս իւր. և ետես զամ կողմանս յորդանանու զի ամ յուռթի էր. մինչչև կործանեալ էր Այ զսոդոմ և զգոմոր. իբրև զդրախտն Այ էր. և իբրև զերկիրն եգիպտացւոց. մինչև ՚ի գալ ՚ի զոգորայ։ Եւ ընտրեաց իւր ղովտ զամ կողմանն յորդանանու։ և չուեաց ղովտ յարևելից. և մեկնեցան իւրաքանչիւր յեղբօրէ իւրմէ։ Եւ աբրամ պանդխտեցաւ յերկրին քանանացւոց. և ղովտ

նստաւ 'ի քաղաքի միում կողմանցն. և բնակեցաւ 'ի սոդօմ։ Եւ մարդիկն սոդօմացւոց չարք և մեղաւորք էին առաջի Ա՟Յ յոյժ։ Եւ Ա՟Ծ ասէ ցաբրամ յետ մեկնելոյն ղովտայ 'ի նմանէ. Հայեաց աչօք քովք, և տե՛ս 'ի տեղւոջէ յայդմանէ յորում դու ես. 'ի կողմանէ հիւսիսոյ և հարաւոյ, և յարևելից և 'ի ծովու։ Զի զամ երկիրդ՝ զոր տեսանես՝ քեզ տաց զդա, և զաւակի քում մինչև յաւիտեան։ Եւ արարից զզաւակ քո իբրև զաւազ երկրիդ. եթէ կարիցէ ոք թուել զաւազ երկրի՝ ապա և քո զաւակ ընդ թիւ մտցէ։ Եւ արդ արի՛ շրջեաց ընդ երկիրդ յերկայնութիւն դորա և 'ի լայնութիւն դորա. զի քեզ տաց զդա։ Եւ չու արարեալ աբրամու, եկն և բնակեցաւ առ կաղնւոջն մամբրէի. որ է 'ի քեբրոն. և շինեաց անդ սեղան Տեառն Ա՟Յ։

10. Աստուած խոստանայ աբրահամու զծնունդն որդւոյ։

Գլ. ԺԵ։ 1—7. 13—16։

Յետ բանիցս այսոցիկ եղև բան Տեառն առ աբրամ 'ի տեսլեան և ասէ. մի՛ երկնչիր աբրամ. ես վերակացու եղէց քեզ. և վարձք քո

բազում եղիցի՛ն յոյժ ։ Եւ ասէ աբրամ․ Տ՟ր Տ՟ր, զի՞նչ տացես ինձ, զի ես կորնչիմ անորդի․ և որդի մասնկայ ընտանի իմոյ․ այն է եղիազար դամասկացի ։ Եւ ասէ աբրամ․ որովհետև ինձ ոչ ետուր զաւակ, ընտանի իմ ժառանգեսցէ զիս ։ Եւ վաղվաղակի ձայն Ա՟յ եղև առ նա և ասէ․ ոչ ժառանգեսցէ զքեզ դա․ այլ որ ելանէ 'ի քէն՝ նա ժառանգեսցէ զքեզ ։ Եւ եհան զնա արտաքս՝ և ասէ ցնա․ հայեա՛ց ընդ երկին․ և թուեա՛ զաստեղս․ եթէ կարասցես թուել զնոսա ։ և ասէ ցնա․ այնպէս եղիցի զաւակ քո ։ Եւ հաւատաց աբրամ Ա՟յ․ և համարեցաւ նմա յարդարութի՟ն ։ Եւ ասէ ցնա․ ես եմ Տ՟ր Ա՟Ծ քո, որ հանի զքեզ յաշխարհէն քաղդեացւոց․ տալ քեզ զերկիրդ զայդ 'ի ժառանգել զդա ։ Եւ ասացաւ առ աբրամ․ գիտելով գիտասջի՛ր․ զի պանդուխտ եղիցի զաւակ քո յերկիր՝ որ ոչ իւր իցէ․ և ծառայեցուսցե՛ն զնոսա և չարչարեսցե՛ն․ և տառապեցուսցեն զնոսա ամս չորեքհարիւր ։ Բայց զազգն որում ծառայեսցեն դատեցից ես ։ և յետ այնորիկ ելցե՛ն այսր բազում ստացուածովք ։ Եւ դու երթիցես առ հարս քո խաղաղութ՟բ, սնեալ 'ի բարւոք ծերութե՟ ։ Եւ 'ի չորրորդում ազգի դարձցի՛ն այսրէն․ քանզի չև ևս լցեալ է մեղք ամուրհացւոց մինչև ցայժմ ։

11. Աստուած երեւի աբրահամու ՚ի կերպարանս մարդոյ։

ԾՆ. ԺԸ. 1—11.

Եւ երեւեցաւ նմա Աստուած առ կաղնեաւն Մամբրէի· մինչ դեռ նստէր առ դրունս խորանին իւրոյ ՚ի միջօրէի, Ամբարձեալ զաչս իւր և ետես· և ահա արք երեք կային ՚ի վերոյ քան ըզ նա· և իբրև ետես, ընթացաւ ընդ առաջ նոցա ՚ի դրանէ խորանին իւրոյ· և երկիր եպագ ՚ի վերայ երկրի և ասէ, Տէ՛ր եթէ գտի շնորհս առաջի քո· մի՛ զանցաներ ՚ի ծառայէ քումմէ, Այլ առից սակաւ մի ջուր· և լուասցեն զոտս ձեր· և զովասջիք ընդ ծառովս, Եւ առից հաց՝ և կերիջիք· և ապա երթիջիք զճանապարհ ձեր, փոխանակ զի դարձայք առ ծառայ ձեր, և ասեն՝ այդպէս արա՛· ոպ̃ ասացերդ, Եւ փութացաւ աբրահամ՝ ՚ի խորանն առ սառա· և ասէ ցնա· փութա՛ և թրեա՛ գրիւս երիս ալեր նաշհոյ· և արա՛ նկանակս, Եւ յանդեայ ընթացաւ աբրահամ· և էառ որթ մի մատաղ և բարի, և ետ ցպատանին· և փութացոյց վաղվաղակի հասուցանել· Եւ էառ կոգի և կաթն· և զորթն զոր հասոյց· և եդ առաջի նոցա՝ և կերին, և նա կայր առաջի նոցա ընդ ծառովն·

Եւ ասէն ցնա. Ուր է սառրա կին քո. նա պա-
տասխանի ետ՝ և ասէ. ահաւանիկ 'ի խորանի
անդ է։ Եւ ասէ. դարձեալ եկից առ քեզ 'ի
ժամանակի յայսմիկ 'ի սոյն աւուրս. և ունիցի
որդի սառրա կին քո. և սառրա ունկնդիր առ
դրան խորանին. քանզի յետոյ նորա կայր։ Եւ
աբրահամ և սառրա ծերացեալք էին. և ան-
ցեալք զաւուրբք. և պակասեալ էր 'ի սառրայէ
լինել 'ի կանանց օրինի։

12. Աբրահամու աղօթոյ։

ԳԼ. ԺԸ. 17—33.

Եւ ասէ Տ՟ր. մի թէ թագուստ ինչ իցէ յաբ-
րահամէ ծառայէ իմմէ. զոր ինչ գործելոց եմ։
Եւ աբրահամ լինելով եղիցի յազգ մեծ և 'ի
բազում. և օրհնեսցին 'ի նա ա՟մ ազգք երկրի։
Քանզի գիտէի եթէ պատուիրեսցէ որդւոց
իւրոց և տան իւրոյ յետ իւր. պահել զճանա-
պարհս Տեառն և առնել զարդարութի՟ և զի-
րաւունս. և ածցէ Տ՟ր Ա՟Ծ 'ի վերայ աբրահա-
մու զա՟մ, զոր խօսեցաւ ընդ նմա։ Եւ ասէ Տ՟ր.
աղաղակ սոդոմացւոց և գոմորացւոց յաճախեաց.
և մեղք նոցա մեծացան յոյժ։ Եւ արդ իջեալ
տեսից. եթէ ըստ աղաղակին նոցա որ յիսն հա-
սանէ՝ վճարեսցեն. ապա թէ ոչ՝ զի գիտացից։

Եւ դարձեալ արանցն անտի եկին 'ի սոդոմ ։ և աբրահամ կայր առաջի Տեառն ։ Եւ մատուցեալ աբրահամ ասէր ։ մի թէ կորուսանիցե՞ս զարդարն ընդ ամպարշտին ․ և լինիցի արդարն իբրև զամպարիշտն ։ Եթէ իցեն յիսուն արդար 'ի քաղաքի՝ կորուսանիցե՞ս զնոսա ․ և ո՞չ ներիցես ա̃մ տեղեացն վասն յիսուն արդարոցն եթէ իցեն 'ի նմա ։ Քա՛ւ լիցի քեզ առնել զայն բան ․ սպանանել զարդարն ընդ ամպարշտի ․ և լինիցի արդարն իբրև զամպարիշտն ։ քա՛ւ լիցի քեզ՝ որ դատես զա̃մ երկիր ․ մի՛ արասցես զայն դատաստան ։ Եւ ասէ Տ̃ր ․ եթէ գտցի 'ի սոդոմ յիսուն արդար 'ի քաղաքի անդ, թողացուցից ամենայն տեղեացն վասն նոցա ։ Պատասխանի ետ աբրահամ ․ և ասէ ։ այժմ սկսայ խօսիլ ընդ Տեառն ․ բայց ես հող եմ՝ և մոխիր ․ Եթէ պակասիցին քան զյիսուն արդար՝ հնգի՛ն չափ, կորուսանիցե՞ս վասն հնգից զա̃մ քաղաքն ։ և ասէ՝ ո՛չ կորուսից՝ եթէ գտցի անդ քառասուն և հինգ ։ Եւ յաւել ևս խօսիլ ընդ նմա՝ և ասէ ․ իսկ եթէ գտցի անդ քառասուն ։ և ասէ՝ ո՛չ կորուսից վասն քառասնիցն ։ Եւ ասէ՝ մի թէ իցէ ինչ Տէր եթէ խօսիցիմ ․ իսկ եթէ գտցին անդ երեսուն ։ և ասէ ․ ո՛չ կորուսից՝ եթէ գտցի անդ երեսուն ․ Եւ ասէ ․ որովհետև կալայ խօսիլ ընդ Տեառն ։

եթէ գտցի անդ քսան. և ասէ՝ ոչ կորուսից վասն քսանիցն։ Եւ ասէ. մի թէ իցէ՛ ինչ Տր. եթէ խօսեցայց ես միւս անգամ. եթէ գտանիցին անդ տասն. և ասէ. ոչ կորուսից վասն տասանցն։ Եւ գնաց Տէր. իբրև լռեաց ՚ի խօսելոյ անտի ընդ Աբրահամու. և Աբրահամ դարձաւ ՚ի տեղի իւր։

Գլ. ԺԹ. 1—3. 12—29։

Եւ եկին երկու հրեշտակքն ՚ի Սոդոմ ընդ երեկս. և Ղովտ նստէր առ դրան Սոդոմացւոցն. իբրև ետես Ղովտ յարեաւ ընդ առաջ նոցա և երկիր եպագ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր՝ և ասէ. Ահաւասիկ ես տեարք. եկայք ՚ի տուն ծառայի ձերոյ՝ հանգերուք. և լուացէք զոտս ձեր. և կանխեալ ընդ առաւօտս երթիջիք զճանապարհ ձեր։ և ասեն ոչ. այլ ՚ի քաղաքամիջի աստ ագցուք։ Եւ բռնադատեաց զնոսա յոյժ. և խոտորեցան առ նա. և մտին ՚ի տուն նորա. և արար նոցա ընթրիս. և բաղարջ եփեաց նոցա՝ և կերին։ Եւ ասեն արքն ցՂովտ. է՞ ոք քո աստ փեսայ կամ որդիք կամ դստերք, կամ այլ ոք՝ որ քո իցէ ՚ի քաղաքի աստ. հա՛ն զնոսա ՚ի տեղւոջէ յայսմանէ։ Զի կործանելոց եմք մեք զքաղաքս զայս. զի բարձրացաւ

աղաղակ նոցա առաջի Տեառն. և առաքեաց զմեզ Տէր սատակել զսա։ Ել Ղովտ և խօսեցաւ ընդ փեսայս իւր. որք առնլոց էին զդստերս նորա. և ասէ. արի՛ք՝ և ելէ՛ք ՚ի տեղւոջէ աստի յայսմանէ. զի սատակէ Տէր զքաղաքս։ և թուէր ծաղր առնել յաչս փեսայից իւրոց։ Եւ իբրև եղև առաւօտ. փութացուցանէին հրեշտակքն զՂովտ՝ և ասէին. արի՛ առ զկին քո և զերկուս դստերս քո. զոր ունիս. և ե՛լ աստի՝ զի մի՛ և դու կորնչիցիս ընդ անօրէնութիւնս քաղաքիդ։ Եւ նոքա խռովեցան։ և կալան հրեշտակքն զձեռանէ նորա. և զձեռանէ կնոջ նորա. և զձեռանէ երկուց դստերաց նորա. զի խնայեաց Տ՟ր ՚ի նա։ և հանին զնա. և եդին արտաքոյ քաղաքին։ Եւ եղև իբրև հանին զնոսա արտաքս, ասեն՝ ապրեցո՛ զանձն քո. մի՛ դառնայցես յետս. և մի՛ կայցես յամենայն կողմանս աշխարհիդ. զերծի՛ր ՚ի լեառն. գուցէ ընդ նոսա ըմբռնիցիս։ Եւ ասէ Ղովտ ցնոսա. աղաչեմ տեառնք իմ։ Որովհետև եգիտ ծառայ քո ողորմութիւն առաջի քո. և մեծ արարեր զարդարութիւն քո. զոր առնես յիս ապրել անձին իմոյ. և արդ ես ո՛չ կարեմ զերծանել ՚ի լեառն. գուցէ հասանիցեն ինձ չարիքն՝ և մեռանիցիմ։ Ահա քաղաքս այս մե՛րձ է անկանել ՚ի նա. որ է փոքրիկ. անդ ապրեցայց. և չէ՞

փոքր. և կեցցէ անձն իմ վ͞ն քո։ Եւ ասէ ցնա՝ ահաւադիկ արարի մեծարանս երեսաց քոց։ և ՚ի բանի յայդմիկ չկործանել զքաղաքն. վասն որոյ խօսեցար։ Եւ արդ փութա զերծանիլ ՚ի նա. զի ոչ կարեմ առնել իրս ինչ մինչև անկանիցիս անդր։ վասն այնորիկ կոչեաց զանուն քաղաքին այնորիկ սեգոր։ Արեգակն ծագեաց յերկիր. և ղօտ եմուտ ՚ի սեգոր։ Եւ Տէր տեղաց ՚ի սոդոմ և ՚ի գոմոր ծծումբ և հուր ՚ի Տեառնէ յերկնից։ Եւ կործանեաց զքաղաքսն զայնոսիկ. և զա͞մ կողմանսն. և զա͞մ բնակիչս քաղաքացն. և զա͞մ բոյս երկրին։ Եւ դարձաւ կինն ղովտայ յետս. և եղև արձան աղի։ Եւ կանխեալ աբրահամ ընդ առաւօտն ՚ի տեղին ուր կայր առաջի Տեառն։ Եւ հայեցաւ յերեսս սոդոմացւոց և գոմորացւոց. և յա͞մ երեսս երկրի գաւառին. և ետես՝ և ահա ելանէր բոց երկրին իբրև մրրիկ հնոցի։ Եւ եղև ՚ի սատակել Տեառն զա͞մ զքաղաքս շուրջ զբ͞նակութ͞ին. յիշեաց Ա͞ծ զաբրահամ. և էհան արձակեաց զղօտ ՚ի միջոյ կործանմանն. ՚ի կործանել Տեառն զքաղաքսն

յորս բնակեալ էր

՚ի ն͞ս ղօտ։

13. Աբրահամ պատրաստէ զորդին իւր պատարագել հա-ւատալովն Ա.Ծ.

Գլ. ԻԱ. 1—3.

Եւ Տէր յայց ել Սառայի որպէս եւ ասաց. եւ արար Տ̅Ր̅ Սառայի՝ որպէս եւ խօսեցաւ։ Եւ յղացաւ եւ ծնաւ Սառա Աբրահամու որդի ծերութեան. ըստ ժամանակին որպէս եւ խօսեցաւ ընդ նմա Ա.Ծ։ Եւ կոչեաց Աբրահամ զանուն որդւոյ իւրոյ, զոր ծնաւ նմա Սառա՝ Իսահակ։

Գլ. ԻԲ. 1—18.

Եւ եղեւ յետ բանիցս այսոցիկ. փորձեաց Ա.Ծ զԱբրահամ՝ եւ ասէ ցնա. Աբրահամ Աբրահամ. եւ նա ասէ ահաւասիկ եմ։ Եւ ասէ ցնա. առ դու զորդին քո զսիրելի. զոր սիրեցեր զԻսահակ. եւ գնա դու յերկիր բարձր. եւ հանցես զնա անդ յողջակէզ ՚ի վերայ միոյ լերանց՝ յորոց ասացից քեզ։ Եւ յարեաւ Աբրահամ ընդ առաւօտն, համետեաց զէշ իւր, եւ էառ ընդ իւր երկուս ծառայս, եւ զԻսահակ զորդի իւր. եւ պատառեաց փայտ յողջակէզ՝ յարեաւ եւ գնաց. եւ եկն ՚ի տեղին. զոր ասաց նմա Ա.Ծ։ Եւ յաւուրն երրորդի համբարձ Աբրահամ զաչս իւր.

և ետես զտեղին 'ի հեռաստանէ ։ Եւ ասէ
աբրահամ ցպատանիս իւր ․ Նստարո՛ւք դուք
այդր հանդերձ իշովդ ․ և ես և պատանեակս
երթիցուք մինչև ցանդր , և երկրպագեսցուք ․ և
դարձցուք առ ձեզ ։ Եւ էառ աբրահամ զփայտ
ողջակիզին ․ և եդ 'ի վերայ իսահակայ որդւոյ
իւրոյ ․ և էառ 'ի ձեռն զհուրն և զսուր ․ և
գնացին երկոքեան 'ի միասին ։ Եւ ասէ իսա-
հակ ցաբրահամ ցհայր իւր ․ հա՛յր ․ և նա ասէ ․
զի՞ է որդեակ ։ և նա ասէ՝ ահա հուր՝ և ահա
փայտ ․ Ո՞ւր է ոչխար յողջակէզ ։ Եւ նա ասէ ․
Ա՟ծ տեսցէ իւր ոչխար յողջակէզ որդեակ ․ գը-
նացին երկոքեան 'ի միասին ։ Եւ եկին 'ի տեղին ․
զոր ասաց նմա Ա՟ծ ․ անդ շինեաց սեղան աբ-
րահամ ․ և եդ 'ի վերայ զփայտն ։ և կապեաց
զիսահակ զորդի իւր ․ և եդ զնա 'ի սեղանն 'ի
վերայ փայտին , Եւ ձգեաց աբրահամ զձեռն
առնուլ զսուր և զենուլ զորդի իւր ։ Եւ կո-
չեաց զնա հրեշտակ Տեառն յերկնից՝ և ասէ ․
աբրահա՛մ աբրահամ ։ և նա ասէ զի՞նչ ․ ահաւասիկ
եմ ։ Եւ ասէ ․ մի՛ մխեր զձեռն քո 'ի պատա-
նեակդ ․ և մի՛ ինչ առներ դմա ․ զի այժմ գի-
տացի թէ երկիւղած ես դու յԱ՟յ ․ և ոչ խնա-
յեցեր յորդիդ քո վասն իմ ։ Համբարձ աբ-
րահամ զաչս իւր և ետես ․ և ահա խոյ մի

կախեալ կայր զծառոյն սաբեկայ զեղջերաց. և գնաց Աբրահամ եառ զխոյն. և եհան զնա յողջակէզ փոխանակ Իսահակայ որդւոյ իւրոյ։ Եւ կոչեաց Աբրահամ զանուն տեղւոյն այնորիկ՝ Տէր ետես. զի ասիցեն ցայսօր. ՚ի լերինն յայնմիկ Տէր երեւեցաւ։ Եւ կոչեաց հրեշտակ Տեառն զԱբրահամ երկիցս անգամ յերկնից՝ և ասէ. Յանձն իմ երդուայ՝ ասէ Տէր. փոխանակ զի արարեր դու զբանդ զայդ. և ոչ խնայեցեր յորդւոյ քո սիրելւոյ վ՟ն իմ. այո՛ Օրհնելով օրհնեցից զքեզ. և բազմացուցանելով բազմացուցից զզաւակ քո իբրև զաստեղս երկնից բազմութ՟բ. և իբրև զաւազ առափն ծովու. և ժառանգեսցէ զաւակ քո զքաղաքս հակառակորդաց իւրոց։ Եւ օրհնեսցին ՚ի զաւակի քում ամենայն ազգք երկրի. փոխանակ զի լուար ձայնի իմում։

14. Իսահակ աղօթիւք որդիս ստանայ։

ԳԼ. ԻԵ. 19—34.

Եւ այս են ծնունդք Իսահակայ որդւոյ Աբրահամու. Աբրահամ ծնաւ զԻսահակ։ Եւ էր Իսահակ ամաց քառասնից յորժամ եառ զՌեբեկա զդուստր Բաթուելի Ասորւոյ. որ էր ՚ի Միջագետաց Ասորւոց. զքոյր Լաբանու Ասորւոյ, իւր ՚ի կնութ՟ե։ Եւ աղաչէր Իսահակ զՏէր

վասն ռեբեկայ կնոջ իւրոյ՝ զի ամուլ էր։ Եւ լուաւ նմա Տ՟Ծ, և յղացաւ ռեբեկա կին նորա. Եւ խաղացին մանկունքն ՚ի նմա։ և ասէ՝ եթէ այսպէս լինելոց ինձ, ընդէ՞ր իցէ ինձ այս. և գնաց հարցանել ՚ի Տեառնէ։ Եւ ասէ ցնա Տէր. երկու ազգք են յորովայնի քում. և երկուք ժողովուրդք յորովայնէ քումմէ զատցին. և ժողովուրդ զժողովրդեամբ ելեւել առնիցէ. և երէցն կրտսերոյն ծառայեսցէ։ Եւ իբրև լցան նորա աւուրք ծնանելոյ. և էին երկու որդիք յորովայնի նորա։ Եւ ելն եւ որդին անդրանիկ շառագոյն ամենեին իբրև զմորթթաւ. և անուանեաց զանուն նորա եսաւ. և ապա ել եղբայր նորա. և ձեռն նորա ունէր զգարշապարէ եսաւայ։ և կոչեաց զանուն նորա յակոբ։ Եւ իսահակ էր ամաց վաթսնից՝ յորժամ ծնաւ զնոսա ռեբեկա։ և աճեցին մանկունքն։ Եւ էր եսաւ այր հմուտ որսոյ՝ վայրագ։ և յակոբ այր առանց պաճուճանաց ընդատուն։ Եւ սիրէր իսահակ զեսաւ. զի որս նորա կերակուր էր նմա. և ռեբեկա սիրէր ըզյակոբ։ Եւ էր եփեալ յակոբայ թան. և եկն եսաւ ՚ի դաշտէ նքթեալ։ Եւ ասէ եսաւ ցյակոբ. տուր ինձ ճաշակել ՚ի շիկաթանէդ յայդմանէ զի նքթեալ եմ։ վասն այնորիկ կոչեցաւ

անուն նորա Եդովմ։ Եւ ասէ Յակոբ ցԵսաւ. վաճառեա ինձ այսօր զանդրանկութիւն քո։ Եւ ասէ Եսաւ. ահաւասիկ ես երթամ ՚ի վախճանել. և առ ի՞մ էցեն այս անդրանկութիւնք։ Եւ ասէ ցնա Յակոբ. երդուիր ինձ այսօր։ և երդուաւ նմա. և վաճառեաց Եսաւ զանդրանկութիւն իւր Յակոբայ։ Եւ Յակոբ ետ Եսաւայ հաց. և թան ոսպնեայ. եկեր. և էարբ. և յարեաւ գնաց. և անարգեաց Եսաւ զանդրանկութիւնն։

15. Տեսիլ Յակոբայ ՚ի ճանապարհորդութեան իւրում ՚ի Միջագետս։

Գլ. ԻԸ։ 1—4. 10—22։

Կոչեաց առ ինքն Իսահակ զՅակոբ՝ օրհնեաց զնա. և պատուիրեաց նմա՝ և ասէ. մի՛ առնուցուս կին ՚ի դստերաց աստի քանանացւոց։ Արի՛ և գնա՛ ՚ի Միջագետս Ասորւոց. ՚ի տուն Բաթուէլի հօր մօր քոյ. և առ անտի քեզ կին ՚ի դստերաց Լաբանու եղբօր մօր քոյ։ Եւ Ա՛ծ իմ օրհնեսցէ զքեզ. և աճեցուսցէ զքեզ. և բազմացուսցէ զքեզ. և եղիցիս ՚ի ժողովս ազգաց։ Եւ տացէ քեզ զօրհնութիւն Աբրահամու հօր իմոյ. քեզ և զաւակի քում յետ քո. ժառանգել քեզ զերկիր պանդխտութեան քոյ՝ զոր ետ Ա՛ծ Աբրահամու։ Եւ ել Յակոբ ՚ի Ջրհորոյ

անտի երդմանն · և գնաց 'ի խառան ։ Եւ եհաս
'ի տեղի մի՝ և ննջեաց անդ · զի արեգն 'ի
մուտս էր ։ և էառ 'ի քարանց տեղւոյն · և եդ
ընդ սնարս իւր ։ և ննջեաց 'ի տեղւոջն յայնմ ։
Եւ ետես տեսիլ ։ և ահա սանդուղք հաստա-
տեալ յերկրի · որոյ գլուխն հասանէր յերկինս ։
և հրեշտակք Այ ելանէին՝ և իջանէին ընդ
նա ։ Եւ Տէր հաստատեալ կայր 'ի նմա , և
ասէ · Ես եմ Տէր Ած աբրահամու հօր քո , և
Ած իսահակայ · մի՛ երկնչիր · զի զերկիրդ
յորում դուդ ննջեցեր , քեզ տաց զդա · և զա-
ւակի քում ։ Եւ եղիցի զաւակ քո իբրև զա-
ւազ երկրի · և ընդարձակեսցի 'ի ծովակողմն · և
ընդ արևելս · և ընդ հիւսիս · և ընդ հարաւ
և օրհնեսցին 'ի քեզ ամենայն ազգք երկրի՝ և 'ի
զաւակի քում ։ Եւ ես աւասիկ ընդ քեզ եմ
պահել զքեզ յամ ճանապարհս քո՝ յոր գնաս-
ցես · և դարձուցից զքեզ յերկիրս յայս · զի ոչ
թողից զքեզ մինչև արարից զամ ինչ · զոր խօ-
սեցայ ընդ քեզ ։ Եւ զարթեաւ յակոբ 'ի քնոյ
անտի իւրմէ՝ և ասէ · Տէր է 'ի տեղւոջս յայս-
միկ · և ես ոչ գիտէի ։ Զահի հարաւ՝ և ասէ ·
ահեղ իմն է տեղիս այս · և ոչ է սա եթէ ոչ
տուն Այ · և այս է դուռն երկնից ։ Եւ յա-
րեաւ յակոբ ընդ առաւօտն · և էառ զվէմն զոր

եդ ընդ սնարս իւր. և կանգնեաց զնա արձան. և եարկ իւղ 'ի գլուխ նորա: Եւ կոչեաց Յակոբ զանուն տեղւոյն այնորիկ տուն Այ. և յառաջ անուն էր քաղաքին այնորիկ լոմսուս: Եւ ուխտեաց Յակոբ ուխտ՝ և ասէ. եթէ եղիցի Տէր Ած ընդ իս. և ապրեցուսցէ զիս 'ի ճանապարհիս յայսմիկ. զոր ես երթամ. և տացէ ինձ հաց ուտելոյ և հանդերձ զգենլոյ: Եւ դարձուսցէ զիս ողջութեամբ 'ի տուն հօր իմոյ. և եղիցի ինձ Տր յԱծ: Եւ վէմս, զոր կանգնեցի արձան, եղիցի ինձ տուն Այ. և յամէ զոր տացես ինձ, տաց քեզ տասանորդս:

ԳԼ. ԻԹ. 1—6. 13—14.

Եւ զոտս իւր ամբարձեալ Յակոբայ գնաց յերկիրն արևելից, առ Լաբան՝ որդի Բաթուելի Ասորւոյ. եղբայր Ռեբեկայ՝ մօր Յակոբայ և Եսաւայ: Եւ հայեցաւ՝ և ահա ջրհոր մի 'ի դաշտի անդ. և էին անդ երեք հօտք խաշանց՝ մակաղեալք 'ի նմա. և 'ի ջրհորոյն յայնմանէ արբուցանէին զխաշինսն: և վէմ մի մեծ կայր 'ի վերայ բերանոյ ջրհորոյն: Եւ անդր ժողովէին ամ հօտք. և տապալէին զվէմն 'ի բերանոյ ջրհորոյն՝ և տային զջուր խաշանցն. և կափուցանէին զվէմն 'ի բերան ջրհորոյն՝ անդրէն

'ի տեղի իւր։ Եւ ասէ ցնոսա յակոբ. Եղբարք ուստի՞ էք դուք։ Եւ նոքա ասեն 'ի խառանէ եմք։ Ասէ ցնոսա. գիտէ՞ք դուք զլաբան զորդի նաքովրայ։ Եւ նոքա ասեն՝ գիտեմք։ Ասէ ցնոսա. ո՞ղջ իցէ։ Եւ նոքա ասեն ո՛ղջ է. եւ ահա ռաքել դուստր նորա գայ ընդ խաշինս։ Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ լաբան զանուն յակոբայ որդւոյ քեռ իւրոյ. ընթացաւ ընդ առաջ նորա. գիրկս էարկ եւ համբուրեաց զնա. եւ տարաւ զնա 'ի տուն իւր։ Եւ պատմեաց լաբանու զամենայն զբանս զայսոսիկ։ Եւ ասէ ցնա լաբան. յոսկերաց իմոց, եւ 'ի մարմնոյ իմոյ ես դու. եւ էր ընդ նմա ամսօրեայ մի ժամանակ։

76. Դարձումն յակոբայ 'ի միջագետաց։

ԳԼ. ԼԱ. 3. 17—18.

Եւ ասէ Տ̃ր Ա̃ծ ցյակոբ. դարձի՛ր յերկիր հօր քոյ՝ եւ յազգ քո. եւ եղէց ընդ քեզ. Յարեաւ յակոբ՝ եառ զկանայս իւր եւ զմանկունս իւր. եւ եհան զնոսա յուղտս։ Եւ խաղացոյց զամենայն զինչս իւր եւ զամենայն ստացուածս իւր՝ զոր արար 'ի միջագետս ասորւոց. երթալ առ իսահակ հայր իւր յերկիրն քանանացւոց։

ԾՆ. ԼԲ. 1–13. 21–30։

Եւ Յակոբ գնաց զճանապարհ իւր։ և հայե-
ցեալ ետես զբանակ Այ բանակեալ, և ընդ ա-
ռաջ եղեն նմա հրեշտակք Այ։ Եւ ասէ Յա-
կոբ, իբրև ետես զնոսա. այս բանակ Այ է։ և
կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ բանակս։ Եւ
առաքեաց Յակոբ հրեշտակս յառաջ քան զինքն՝
առ Եսաւ եղբայր իւր յերկիրն ի Սէիր. յաշ-
խարհն Եդովմայ։ Պատուէր ետ նոցա՝ և ասէ.
այսպէս ասասջիք Տեառն իմում Եսաւայ. Թէ
այսպէս ասէ ծառայ քո Յակոբ։ ընդ Լաբանայ
կեցի՝ և յամեցայ մինչև ցայժմ։ Եւ եղեն իմ
արջառ՝ և ոչխար. և էշք, ծառայք և աղախ-
նայք. և առաքեցի պատմել տեառն իմում Ե-
սաւայ՝ զի գտցէ ծառայ քո շնորհս առաջի քո։
Եւ դարձեալ հրեշտակացն առ Յակոբ ասեն.
չոգաք առ Եսաւ եղբայր քո. և գայ ընդ առաջ
քո. և չորեքհարիւր այր ընդ նմա։ Զահի
հարաւ Յակոբ. և տարակուսեալ էր. և զատոյց
զժողովուրդն. որ ընդ նմա էր. և զարջառ.
և զոչխար՝ և զուղտս՝ յերկուս բանակս։ Եւ
ասէ Յակոբ. եթէ եկեսցէ Եսաւ յառաջին բա-
նակն՝ և հարցէ զնա. ապրեսցի երկրորդ բա-
նակն։ Եւ ասէ Յակոբ. Ած հօր իմոյ աբրահամու

և Ա՛ծ հօր իմոյ Իսահակայ. Տէ՛ր որ ասացեր ցիս թէ երթ յերկիր ծննդեան քո և բարի արարից քեզ. Չեմ բաւական ա՛մ արդարութե՛ն՝ և ճշմարտութե՛ն. զոր արարեր ընդ ծառայի քում. զի ցուպ ՚ի ձեռին անցի ընդ այս յորդանան. և այժմ առաւել եղէ յերկուս բանակս։ Եւ ապրեցո զիս ՚ի ձեռաց եղբօր իմոյ Եսաւայ. զի զահիհարեալ եմ ես ՚ի նմանէ. գուցէ եկեալ հարկանիցէ զիս՝ մայր առ մանկան։ Եւ դու ասացեր՝ եթէ բարի արարից քեզ. և եդից զզաւակ քո իբրև զաւազ ծովու՝ որ ոչ թուիցի ՚ի բազմութ՛է։ Եւ երթային յառաջագոյն ընծայքն քան զնա. և ինքն ննջեաց զայն գիշեր անդէն ՚ի բանակին։ Եւ յարուցեալ ՚ի նմին գիշերի. էառ զերկուս կանայսն. և զերկուս աղախնայսն. և զմետասան որդիսն իւր. և էանց ընդ հունն յաբոկայ։ Եւ էառ անցոյց զնոսա ընդ ձորն. և զա՛մ ինչ որ իւր էր։ Եւ մնաց յակոբ միայն. և մարտնչէր այր մի ընդ նմա մինչև ցառաւօտ, Եւ իբրև ետես թէ ոչ յաղթեաց նմա, բուռն եհար զամոլաջլէ զստին նորա. և ընդարմացոյց զամոլաջիլ զստին յակոբայ. ՚ի կռուե՛ն իւրում ընդ նմա։ Եւ ասէ ցնա. արձակեա զիս՝ քանզի այգ եղև. և նա ասէ. ոչ արձակեցից զքեզ՝ թէ ոչ օրհնեսցես զիս։

Եւ նա ասէ ցնա՝ զի՞նչ անուն է քո. և նա ասէ ցնա՝ յակոբ։ Եւ ասէ ցնա. յայսմ՝ հետէ ոչ կոչեսցի անուն քո յակոբ. այլ իսրայէլ եղիցի անուն քո. զի ժուժկալեցեր ընդ Ա՟յ. և ընդ մարդկան զօրաւոր լիջիր։ Եհարց յակոբ՝ և ասէ. պատմեա ինձ զանուն քո. և ասէ՝ զի՞ հարցանես զանուանէ իմմէ. և օրհնեաց զնա անդ։ Եւ կոչեաց յակոբ զանուն տեղւոյն այնորիկ՝ տեսիլ Ա՟յ. զի տեսի զԱ՟ծ դէմ յանդիման. և ապրեցաւ անձն իմ։

ԾՆ. ԼԳ. 1—11.

Աչս իւր 'ի վեր եբարձ յակոբ և ետես. և ահա եսաւ եղբայր իւր գայր. և ընդ նմա արք չորեքհարիւր։ և բաշխեաց յակոբ զմանկունսն 'ի լիա՝ և յռաքել. և յերկուս աղախնայսն։ Եւ արար զերկուս աղախնայսն և զորդիս նոցա առաջի, և զլիայ և զորդիս նորա զկնի. և զռաքել և զյովսէփ հուսկ յետոյ։ Եւ ինքն էանց յառաջ քան զնոսա՝ և երկիրպագ եօթն անգամ 'ի վ՟ր երկրի. մինչև մերձեցաւ առ եղբայրն իւր։ Եւ ընթացաւ եսաւ ընդ առաջ նորա. գիրկս էարկ նմա՝ և համբուրեաց. և անկաւ 'ի վերայ պարանոցի նորա՝ և համբուրեաց զնա. և լացին երկոքեան։ Եւ հայեցեալ 'ի վեր եսաւ զկանայսն

և զմանկտին. և ասէ. դոքա զի՞նչ են քո։ Եւ նա ասէ. մանկունք իմ են. որովք ողորմեցաւ ԱԾ ծառայի քում։ Եւ մատեան աղախնայքն և որդիք նոցա, և երկիրպագին նմա։ Եւ մատեաւ Լիա և որդիք իւր՝ և երկիրպագին նմա. յետոյ մատեաւ Յովսէփ և Ռաքէլ՝ և երկիրպագին նմա։ Եւ ասէ՝ զի՞նչ էր այն ամ՛ չու, որ ինձ դիպեցաւ։ և նա ասէ. զի գտցէ շնորհս ծառայ քո առաջի քո։ Եւ ասէ Եսաւ. կայ և իմ շատ՝ եղբայր՝ քե՛զ լիցի քոյդ։ Եւ ասէ յակոբ. մի՛ այդպէս. եթէ գտի շնորհս առաջի քո՝ ընկա՛լ զընծայս ՚ի ձեռաց իմոց. քանզի այնպէս տեսի զերեսս քո. որպէս ոք տեսանիցէ զերեսս ԱՅ. և զուարթացիր ընդ իս։ Ա՛ռ զօրհնութի՛ւնդ իմ, զոր մատուցի քեզ. զի ողորմեցաւ ինձ ԱԾ. և է իմ ամենայն ինչ։ և բռնադատեաց զնա՝ և էառ։

ԳԼ. ԼԵ։ 1—4. 9—15. 22—26.

Եւ ասէ ԱԾ ցյակոբ։ արի՝ ե՛լ ՚ի տեղին ՚ի բեթէլ. և անդ բնակեսցես. և արասցես անդ սեղան ԱՅ որ երևեցաւն քեզ. ՚ի փախչելն քո յերեսաց Եսաւայ եղբօր քոյ։ Եւ ասէ յակոբ ցընտանիս իւր. և ցամենեսին որք ընդ նմա էին։ ՚ի բաց առէք զաստուածսն

օտարոտիս, որք ընդ ձեզ են, ’ի միջոյ ձերմէ · և սրբեցարուք՝ և փոխեցէ՛ք զպատմուճանս ձեր· Եւ յարուցեալ ելցուք ’ի բեթէլ · և արասցուք անդ սեղան Տ՟ն · որ լուաւ ինձ յաւուր նեղութեան իմոյ · որ է ընդ իս · և ապրեցոյց զիս ’ի ճանապարհին՝ զոր գնացի։ Եւ ետուն Յակոբ զա՟մն օտարոտիս · որք էին ’ի ձեռս նոցա · և զգինդսն՝ որք յականջս իւրեանց, և ծածկեաց զնոսա Յակոբ ’ի ներքոյ բեւեկնույն ’ի սիկիմ · և կորոյս զնոսա մինչև ցայսօր ժամանակի։ Եւ երևեցաւ Ա՟Ծ Յակոբայ՝ մինչդեռ անդ էր ’ի լուզ · յորժամ եկն ’ի միջագետաց ասորւոց, և օրհնեաց զնա Ա՟Ծ, Եւ ասէ ցնա Ա՟Ծ · անուն քո Յակոբ՝ ոչ ևս կոչեսցի Յակոբ, այլ Ի՟Ղ եղիցի անուն քո · և կոչեաց զանուն նորա իսրայէլ· Եւ ասէ ցնա Ա՟Ծ՝ ես եմ Ա՟Ծ քո բաւական։ աճեսջի՛ր և բազմասջի՛ր · ազգք և ժողովք ազգաց եղիցին ’ի քէն · և թագաւորք յերանաց քոց ելցեն, Եւ զերկիրդ, զոր ետու աբրահամու և իսահակայ՝ քեզ տաց զդա, քեզ եղիցի · և զաւակի քում յետ քո տաց զերկիրդ զայդ, Եւ վերացաւ ’ի նմանէ Ա՟Ծ ’ի տեղւոջէն՝ ուր խօսեցաւ ընդ նմա, Եւ կանգնեաց Յակոբ զարձան ’ի տեղւոջն ուր խօսեցաւ ընդ նմա Ա՟Ծ՝ արձան քարեղէն, և նուիրեաց ’ի նմա

նուէրս. և եարկ 'ի վերայ նորա իւղ։ Եւ կոչեաց զանուն տեղւոյն ուր խօսեցաւ ընդ նմա Ած՝ բեթել։ Եւ էին որդիք յակոբայ երկոտասանք։ Որդիք Լիայ՝ անդրանիկ յակոբայ՝. ռուբէն. շմաւոն. ղեւի. յուդայ. իսաքար. զաբուղոն։ Եւ որդիք ռաքելի՝ յոսէփ. և բենիամին։ Եւ որդիք բալլայ նաժշտին ռաքելայ՝ դան, և նեփթաղիմ. այս են որդիք յակոբայ. որք եղեն նմա 'ի միջագետս ասորւոց։ Եւ որդիք զելփայ նաժշտին Լիայ. գադ, և ասեր։

17. Պատմութիւն յովսեփայ։

ԳԼ. ԼԷ։

Եւ բնակէր յակոբ յերկրի՝ ուր պանդխտեցաւ հայր նորա՝ յերկրին քանանացւոց։ Եւ այս են ծնունդք յակոբայ։ յոսէփ եօթն և տասնամեայ էր, մինչ արածէր եղբարբքն հանդերձ խաշինս և էր կրտսեր ընդ որդիսն բալլայ. և ընդ որդիսն զելփայ կանանց հօր իւրոյ. և բերէին համբաւ չար զյոսեփայ առ իսրայէլ հայր իւրեանց։ Բայց իսրայէլ սիրէր զյոսէփ առաւել քան զամ որդիսն իւր. քանզի որդի ծերութե էր նորա։ և արար նմա պատմուճան ծաղկեայ։ Իբրև տեսին եղբարք նորա թէ սիրէ զնա հայրն քան զամ որդիս իւր, ատեցին զնա և ոչ

կարէին խօսել ինչ ընդ նմա խաղաղութեամբ ։
Ետես երազ յովսէփ՝ և պատմեաց եղբարց իւ-
րոց ․ և յաւելին ևս ատել զնա ։ Եւ ասէ
ցնոսա ․ լուարո՛ւք զերազն ․ զոր տեսի ։ Թուէր
ինձ թէ զորայ կապէաք 'ի դաշտի միում ։ կանգ-
նեցաւ որայն իմ ․ եկաց ուղղորդ ․ և դարձան
որայքն ձեր ․ և պագին երկիր իմոյ որայոյն ։
Եւ ասեն ցնա եղբարքն իւր ․ միթէ թագա-
ւորելո՞վ թագաւորեսցես 'ի վերայ մեր ․ կամ
տիրելո՞վ տիրեսցես մեզ ․ և յաւելին ևս ատել
զնա վասն երազոցն նորա ․ և վասն բանիցն
նորա ։ Եւ ետես միւս ևս երազ ․ և պատմեաց
հօր իւրում և եղբարց իւրոց ։ և ասէ ․ ահա
տեսանէի միւս ևս այլ երազ ․ որպէս թէ արե-
գակն՝ և լուսին՝ և մետասան աստեղք երկիր-
պագանէին ինձ ։ Սաստեաց նմա հայրն իւր՝ և
ասէ ․ զի՞նչ է երազն՝ զոր տեսեր ։ արդ գալով
գայցեմք ես և մայր քո՝ և եղբարք քո ․ և եր-
կի՞ր պագանիցեմք քեզ ։ Եւ նախանձեցան ընդ
նմա եղբարքն իւր ․ բայց հայրն պահէր զբանսն ։
Եւ գնացին եղբարք նորա արածել զխաշինս
հօրն իւրեանց 'ի սիւքէմ ։ Եւ ասէ իսրայէլ
ցյովսէփ ․ ո՛չ աւանիկ եղբարք քո արածեն զխա-
շինսն 'ի սիւքէմ ․ ե՛կ առաքեցից զքեզ առ նո-
սա ։ Եւ ասէ ցնա ․ ահաւասիկ ես ․ ասէ ցնա

իսրայէլ. Ե՛րթ՝ և տես եթէ ողջ իցեն եղբարքն
քո՝ և խաշինք. և բե՛ր ինձ զրոյց: Եւ առա-
քեաց զնա 'ի ծործորոյն քեբրոնի. եկն 'ի սիւքեմ:
Եւ եգիտ զնա այր մի մոլորեալ 'ի դաշտին.
Եհարց ցնա այրն՝ և ասէ. զի՞նչ խնդրես: Եւ
նա ասէ. զեղբարս իմ խնդրեմ. պատմեա՛ ինձ,
ո՞ւր արածիցեն: Եւ ասէ ցնա այրն. բարձին
աստի. և լուայ՝ զի ասէին. երթիցուք 'ի դօ-
թայիմ: և գնաց յովսէփ զհետ եղբարցն իւրոց.
և եգիտ զնոսա 'ի դօթայիմ. Տեսին զնա եղ-
բարքն յառաջագոյն 'ի հեռաստանէ. մինչև
մօտ եկեալ էր առ նոսա՝ զխորհուրդ վատ 'ի
մէջ առին սպանանել զնա: Եւ ասեն իւրա-
քանչիւր ցեղբայր իւր. ահա երազատեսն գայ.
Եկա՛յք սպանցուք զնա. և ընկեսցուք 'ի մի 'ի
գբոց աստի. և ասասցուք, եթէ գազան չար
եկեր զնա. և տեսցուք զի՞նչ լինիցին երազքն
նորա: Իբրև լուաւ ռուբէն. կորզեաց զնա
'ի ձեռաց նոցա: Եւ ասէ. մի՛ հարցուք զդա
յոգի: և ասէ ցնոսա ռուբէն. մի՛ հեղցուք զա-
րիւն. այլ արկէ՛ք զնա 'ի գուբ մի յանապատի
աստ. և ձեռն մի՛ արկանէք 'ի նա: զայս ասէր,
զի թափիցէ զնա 'ի ձեռաց նոցա. և հասուցա-
նիցէ զնա առ հայր իւր: Եւ եղև իբրև եկն
յովսէփ առ եղբարս իւր. մերկացին զպատմուճանն

նորա ծաղկեայ ՚ի նմանէ։ Եւ առին ընկեցին զնա ՚ի գուբն, և գուբն ունայն էր. և ջուր ոչ գոյր ՚ի նմա։ Եւ նստան ուտել զհացն, զաչս ՚ի վեր բարձեալ տեսին. և ահա ճանապարհորդք իսմայելացիք գային ՚ի գաղաադէ. և ուղտք նոցա լի էին խնկօք. ստաշխամբք. և ռետինիւ. և երթային իջուցանել յեգիպտոս։ Եւ ասէ յուդա ցեղբարսն իւր. զի՞նչ օգուտ է եթէ սպանանիցեմք զեղբայր մեր. և թաքուցանիցեմք զարիւն նորա։ Եկայք վաճառեսցուք զնա իսմայելացւոցն. և ձեռք մեր մի՛ շաղախեսցին ՚ի նմա. զի եղբայր և մարմին մեր է։ և լուան նմա եղբարքն իւր։ Եւ անցանէին արք մադիանացիք՝ վաճառականք. և ձգեցին հանին զյովսէփ ՚ի գբոյ անտի. և վաճառեցին զյովսէփ իսմայելացւոցն քսան դահեկանի, և իջուցին զյովսէփ յեգիպտոս։ Դարձաւ ռուբէն ՚ի գուբն. և ոչ եգիտ զյովսէփ ՚ի գբի անդ։ Պատառեաց զհանդերձս իւր. և դարձաւ առ եղբարսն իւր՝ և ասէ. պատանեակն չէ՛ անդ. և ես արդ յո՞ երթայց։ Եւ առեալ զպատմուճանն յովսեփայ՝ զենին զուլ այծեայ. և թաթաւեցին զպատմուճանն յարեանն։ Եւ առաքեցին զպատմուճանն ծաղկեայ տանել առ հայրն իւրեանց՝ և ասեն. զայդ գտաք. ծանի՛ր եթէ

որդւոյ քո իցէ պատմուճանդ. և եթէ ոչ. Եւ ծանեաւ զնա՝ և ասէ. պատմուճան որդւոյ իմոյ է. գազան չար եկեր զնա. գազան յափշտակեաց զյովսէփ: Եւ պատառեաց զհանդերձս իւր. և քուրձ զգեցաւ 'ի վերայ միջոյ իւրոյ. և սուգ ունէր 'ի վերայ որդւոյն իւրոյ աւուրս բազումս: Եւ ժողովեցան ամ ուստերք նորա՝ և ամ դստերք. և եկին մխիթարել զնա. և ոչ կամէր մխիթարիլ. ասէ, զի իջից ես սգովն ազով առ որդի իմ 'ի դժոխս. և ելաց զնա հայրն իւր: Իսկ մադիանացիքն վաճառեցին զյովսէփ յեգիպտոս պետափրեայ ներքինւոյ. դահճապետի փարաւոնի:

Գլ. Լթ.

Եւ զՅովսէփ իջուցին յեգիպտոս. և գնեաց զնա պետափրէս ներքինի փարաւոնի դահճապետ, այր եգիպտացի, 'ի ձեռաց իսմայելացւոցն. որք իջուցին զնա անդր: Եւ էր Տէր ընդ յովսեփայ. և էր յաջողակ: և եղև 'ի տան տեառն իւրոյ յեգիպտոս: Իբրև գիտաց տէրն նորա՝ թէ Տէր ընդ նմա է. և զամ զինչ և առնէր՝ Տէր յաջողէր 'ի ձեռս նորա: Եւ եգիտ յովսէփ շնորհս առաջի տեառն իւրոյ. զի հաճոյ էր նմա: և կացոյց զնա 'ի վերայ տան

իւրոյ. և զա̄մ ինչ՝ որ իւր էր, ետ ՚ի ձեռս
յովսեփայ։ և եղև յետ կացուցանելոյ զնա ՚ի վ̄ր
տան իւրոյ՝ և ՚ի վերայ ա̄մ իրի. որ ինչ էր
նորա։ Եւ օրհնեաց Տէր զտուն Եգիպտա-
ցւոյն վասն յովսեփայ։ և եղև օրհնութի̄ւն Տեառն
՚ի վերայ ա̄մ ընչից նորա. ՚ի տան և յանդի։
և եթող զա̄մ, որ ինչ իւր էր, ՚ի ձեռս յովսէ-
փայ։ Եւ ոչ գիտէր զա̄մ, որ ինչ կայր ՚ի
տան իւրում. բայց միայն զհացն, զոր ուտէր։
և էր յովսէփ աղնի՛ւ երեսօք. և գեղեցիկ տես-
լեամբ յոյժ. Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ,
էարկ կին տեառն իւրոյ զաչս իւր ՚ի վերայ
յովսեփայ. և ասէ ցնա՝ քունեա՛ ընդ իս։ Եւ
նա ոչ կամեցաւ։ և ասէ ցկին տեառն իւրոյ.
զի եթէ տէր իմ ոչ ճանաչէ ինչ ՚ի տան իւ-
րում վ̄ս իմ։ Եւ զա̄մ ինչ ետ ՚ի ձեռս իմ. և
չի՛ք ինչ՝ որ մեծ է քան զիս. և չիք ինչ զա-
տեալ յինէն բաց ՚ի քէն՝ զի կին նորա ես. և
զիա՞րդ առնիցեմ զբանդ զայդ չար և զմեծ.
և մեղանչիցեմ առաջի Ա̄յ։ Եւ եղև իբրև
խօսէր ընդ յովսեփայ օր ըստ օրէ և ոչ անսայր
քնել ընդ նմա. և ոչ հուպ լինել։ Եղև օր
ինչ այնպիսի. մտեալ յովսէփ ՚ի տունն գործել
զգործ ինչ իւր. և ոչոք էր անդ յընտանեաց
անտի ՚ի ներքս ։ Բուռն եհար զձորձոց

նորա, և ասէ. Ննջեա ընդ իս. և նորա թողեալ զձորձս իւր 'ի ձեռս նորա, և փախեաւ ել արտաքս: Եւ եղև իբրև ետես, եթէ եթող զձորձս իւր 'ի ձեռս նորա, և փախեաւ ել արտաքս, Կոչեաց զընտանիս տանն՝ և ասէ. տեսէ՛ք, զի եած մեզ ծառայ եբրայեցի, խաղ առնել զմեզ. եմուտ առ իս՝ և ասէ. Ննջեա ընդ իս. և ես աղաղակեցի 'ի ձայն բարձր: Եւ իբրև լուաւ թէ մեծաբարբառ աղաղակեցի, եթող զձորձս իւր առ իս, և փախեաւ ել արտաքս: Եւ եդ զձորձսն առ իւր՝ մինչև եկն տէրն 'ի տուն իւր, և խօսեցաւ ընդ նմա ըստ բանիցս այսոցիկ. Եւ ասէ՝ եմուտ առ իս ծառայն եբրայեցի՝ զոր ածեր մեզ՝ խաղ առնել զիս, և ասէ ցիս՝ Ննջեա ընդ իս: Իսկ իբրև լուաւ թէ բարձրացուցի զբարբառ իմ և աղաղակեցի. եթող զձորձս իւր յիս, և փախեաւ ել արտաքս. Եւ եղև իբրև լուաւ տէրն նր̃ զբանս կնոջն իւրոյ, զոր խօսեցաւ ընդ նմա և ասէ, թէ այսպէս արար ընդ իս ծառայն քո. բարկացաւ սրտմտութ̃բ, Եւ էառ տէրն յովսեփայ՝ եարկ զնա 'ի բանտ՝ 'ի տեղին ուր կալանաւորքն արքունի կապեալք կային 'ի բանտին: Եւ էր Տէր ընդ յովսեփայ. և եարկ զնովաւ ողորմութիւն. և ետ նմա շնորհս առաջի

բանտապետին։ Եւ ետ բանտապետն զբանտն ՚ի ձեռս յովսեփայ. և զամենայն կալանաւորս որք էին ՚ի բանտի անդ. և զամենայն զոր ինչ գործէին անդ, նա էր որ գործէր։ Եւ ոչ ինչ գիտէր բանտապետն զբանտին վասն նորա. զի ամենայն ՚ի ձեռս յովսեփայ էր. քանզի Տէր էր ընդ նմա. և զոր ինչ գործէր նա՝ Տէր յաջողէր ՚ի ձեռս նորա։

ԳԼ. Խ։

Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ յանցեաւ տակառապետ արքային եգիպտացւոց, և մատակարար տ̃ն նոցա արքային եգիպտացւոց։ Եւ բարկացաւ փարաւոն ՚ի վերայ երկոցունց ներքինեացն իւրոց. և ՚ի վերայ տակառապետին, և ՚ի վերայ մատակարարին։ Եւ եդ զնոսա ՚ի բանտի առ դահճապետին. յայնմ բանտի ՚ի տեղւոջ ուր յովսէփն կայր։ Եւ յանձն արար զնոսա դահճապետն յովսեփայ. և կայր նոցա ՚ի սպասու։ և էին աւուրս ինչ ի բանտի անդ։ Եւ տեսին երազ երկոքին. զիւրաքանչիւր երազ ՚ի միում գիշերի։ տեսիլ երազոյ տակառապետին և մատակարարին՝ որք էին արքային եգիպտացւոց, մինչ էին ՚ի բանտի անդ։ Եմուտ առ նոսա յովսէփ ընդ առաւօտն. և ետես զնոսա՝ և էին

խռովեալք։ Եհարց ցներքինիսն փարաւոնի որք էին ընդ նմա ՚ի բանտի անդ առ տեառն նորա՝ և ասէ․ ընդէ՞ր տրտում են երեսք ձեր այսօր։ Եւ նոքա ասեն ցնա․ երազ տեսաք, և ոչ ոք է որ մեկնիցէ զնա մեզ։ և ասէ ցնոսա յովսէփ․ ո՞չ ապաքէն ՚ի ձեռն Այ լիցի մեկնութիւն նոցա․ պատմեցէ՛ք ինձ։ Եւ պատմեաց տակառապետն զերազ իւր յովսեփայ՝ և ասէ։ թուէր ինձ ՚ի տեսլեան իմում, որթ մի առաջի իմ։ Եւ յորթն երեք ուռք կանաչք յոյժ․ և ունէր երիս ողկոյզս հասեալս ողկոյզս խաղողոյ։ Եւ բաժակն փարաւոնի ՚ի ձեռին իմում, առնուի զխաղողն, և ճմլէի ՚ի բաժակն փարաւոնի՝ և տայի զբաժակն ՚ի ձեռս փարաւոնի։ Եւ ասէ ցնա յովսէփ․ այս է մեկնութ̃ին ն̃ր․ երեք ուռքն երեք աւուրք են։ Այլ ևս երեք աւուրք․ և յիշեսցէ փարաւոն զիշխանութ̃ին քո․ և անդէն ՚ի նմին տակառապետութեանն քում կացուսցէ՝ և տացես զբաժակն փարաւոնի ՚ի ձեռս նորա, ըստ առաջնոյ իշխանութեան քոյ՝ որպէս և էիր տակառապետ։ Այլ զիս յիշեսջի՛ր յորժամ բարի լինիցի քեզ․ և արասցե՛ս ինձ ողորմութ̃ի․ և յիշեսցե՛ս զիս առաջի փարաւոնի․ և հանցե՛ս զիս ՚ի բանտէ աստի յայսմանէ։ Զի գողանալով գողացան զիս յերկրէն եբրայեցւոց․

և ասա՝ ոչինչ արարի. և արկին զիս ՚ի տուն գբոյս այսորիկ։ Իբրև ետես մատակարարն թէ ուղիղ մեկնեաց, ասէ ցյովսէփ. և ես տեսանէի յերազի՝ թուէր ինձ թէ երիս խանա նաշխոյ ունէի ՚ի գլուխ իմ։ Եւ ՚ի վերնում խանին յամենայնէ զոր ուտէր արքայ փարաւոն՝ գործ մատակարարաց. և թռչունք ուտէին զնա ՚ի խանէ անտի՝ որ էր ՚ի վերայ գլխոյ իմոյ։ Պատասխանի ետ յովսէփ՝ և ասէ ցնա։ այս է մեկնութիւն նորա։ երեք խանքն, երեք աւուրք են։ Յետ երից աւուրց բարձցէ փարաւոն զգլուխ քո ՚ի քէն, և կախեսցէ զքեզ զփայտէ. և կերիցեն թռչունք երկնից զմարմինս քո ՚ի քէն։ Եւ եղև յաւուրն երրորդի, որ ծննդոց էր փարաւոնի. և առնէր ուրախութիւն ամ ծառայից իւրոց. և յիշեաց զիշխանութիւն տակառապետին. և զիշխանութիւն մատակարարին ՚ի մէջ ծառայից իւրոց։ Եւ կացոյց զտակառապետն անդէն յիշխանութեիւրում. և ետ զբաժակն ՚ի ձեռն փարաւոնի.

Եւ զմատակարարն կախեաց զփայտէ,
որպէս և մեկնեացն յովսէփ։ Եւ
ոչ յիշեաց տակառապետն
զյովսէփ. այլ մոռա-
ցաւ զնա։

ԳԼ. ԽԱ.

Եւ եղեւ յետ երկուց ամաց՝ ետես փարաւոն երազ. Թուէր թէ կայցէ առ եզր գետոյ։ Եւ ահա որպէս թէ ՚ի գետոյ անտի ելանէին եօթն երինջք գեղեցիկք տեսլեամբ. եւ ընտիրք մարմնով. եւ արածէին ՚ի խաղի անդ։ Եւ այլ եւս եօթն երինջք ելանէին յետ նոցա ՚ի գետոյ անտի. չարք տեսլեամբք. եւ վտիտք մարմնովք՝ եւ արածէին առ այլ երինջովքն առ եզր գետոյն. Եւ ուտէին եօթն երինջքն չարք տեսլեամբ եւ վտիտք մարմնովք, զեօթն երինջսն զգեղեցիկս տեսլեամբ եւ զընտիրս։ Զարթեաւ փարաւոն. եւ անդրէն ՚ի քուն եմուտ. եւ ետես երազ երկրորդ. եւ ահա եօթն հասկք ելանէին ՚ի միում փնջի՝ ընտիրք եւ գեղեցիկք։ Եւ ահա եօթն այլ հասկք սնոտիք եւ խորշակահարք ելանէին յետ նոցա։ Եւ կլանէին սնոտիքն զեօթն հասկսն՝ զընտիրս եւ զլիս. զարթեաւ փարաւոն. եւ էր երազ։ Եւ եղեւ առաւօտ, եւ խռովեցաւ անձն նորա. եւ առաքեաց կոչեաց զամ երազահանսն եգիպտոսի, եւ զամ իմաստունս նորա, եւ պատմեաց փարաւոն զերազն իւր. եւ ոչ ոք էր որ մեկնէր զերազն փարաւոնի։ Եւ խօսեցաւ տակառապետն առաջի փարաւոնի՝ եւ ասէ՝ զյանցանս իմ

յիշեցուցանեմ այսօր։ Բարկացաւ փարաւոն ծառայից իւրոց. և եդ զմեզ 'ի բանտի 'ի տան դահճապետին. զիս՝ և զմատակարարին։ Եւ տեսաք երկոքեան երազ 'ի միում գիշերի՝ ես և նա. իւրաքանչիւր ըստ երազոյ իւրում տեսանէաք։ Եւ էր անդ ընդ մեզ պատանի մի մանուկ եբրայեցի. ծառայ դահճապետին, և պատմեցաք նմա։ Եւ մեկնեաց մեզ զերազն մեր՝ առն ըստ իւրաքանչիւր երազոյ մեկնեաց. և եղև որպէս և մեկնեացն մեզ, նոյնպէս և պատահեցաւ։ ինձ գալ հասանիլ յիշխանութի. և նմա կախիլ զփայտէ։ Առաքեաց փարաւոն և կոչեաց զՅովսէփ, և հանին զնա 'ի բանտէ անտի. և փոքրեցին զհերս նորա՝ և փոխեցին զպատմուճան նորա. և եկն առաջի փարաւոնի։ Եւ ասէ փարաւոն ցՅովսէփ՝ զերազ տեսի՝ և քչի ոք որ մեկնէ զնա. բայց ես լուայ զքէն. ասեն, եթէ լսես զերազս՝ մեկնես։ Պատասխանի ետ Յովսէփ՝ և ասէ ցփարաւոն։ առանց Այ ոչ լինիցի պատասխանի փրկութե փարաւոնի։ Խօսեցաւ փարաւոն ընդ Յովսեփայ՝ և ասէ. Թուէր 'ի տեսլեան իմում, եթէ կայի առ եզեր գետոյ։ Եւ որպէս թէ 'ի գետոյ անտի ելանէին եօթն երինջք ընտիրք մարմնովք. և գեղեցիկք տեսլեամբ՝ և արածէին 'ի խաղի անդ.

Եւ ահա այլ ևս եօթն երինջք ելանէին զկնի նոցա ՚ի գետոյ անտի, դժնդակք և զազիրք տեսլեամբ յոյժ՝ և վտիտք մարմնովք. որպիսի ոչ տեսի յամ երկրին եգիպտացւոց զազրագոյնս քան զնոսա։ Եւ ուտէին եօթն երինջքն վտիտք և զազիրք զեօթն երինջս զառաջինս՝ զգեղեցիկս և զընտիրս։ Եւ մտանէին յորովայնս նոցա, և ոչ երևէին. և երեսք նոցա զազիրք իբրև զառաջինն։ զարթեայ՝ և դարձեալ ննջեցի։ Եւ տեսանէի միւսանգամ յերազի. որպէս թէ եօթն հասկք ելանէին ՚ի միում փնջի՝ լիք և գեղեցիկք։ Եւ այլ եօթն հասկք ապականեալք, ազազունք և խորշակահարք ելանէին մօտ առ նոսա։ Եւ կլանէին եօթն հասկքն ազազունք և խորշակահարք զեօթն հասկսն՝ զգեղեցիկս և զատոքս։ և պատմեցի երազահանացն. և ոչ ոք էր որ մեկնէր ինձ։ Եւ ասէ Յովսէփ ցփարաւոն. երազն փարաւոնի մի է։ զոր ինչ Ա՟ծ առնելոց է՝ եցոյց փարաւոնի։ Եօթն երինջքն գեղեցիկք՝ եօթն ամք են. և եօթն հասկքն գեղեցիկք՝ եօթն ամք են։ երազն փարաւոնի մի է։ Եւ եօթն երինջքն տգեղք և վտիտք, որք ելանէին զհետ նոցա. եօթն ամք են. և եօթն հասքն ոսինք և խորշակահարք. լինցին զեօթն ամ սով։

Բանն զոր ասացի փարաւոնի, այն է. զոր ինչ Ա՟ծ առնելոց է, եցոյց փարաւոնի։ Ահա ամք եօթն եկեսցեն բազում լիութեան, յամ երկրիս եգիպտացւոց։ Եւ յետ այնորիկ եկեսցէ եօթն ամ սովոյ. և մոռասցին զլիութիւն յամ երկրիս եգիպտացւոց։ և սպառեսցէ սովն զերկիր։ Եւ ոչ ծանիցի լիութիւն յերեսաց սովուն, որ գայցէ յետ այնորիկ. քանզի սաստիկ լինիցի յոյժ։ Վասն կրկնելոյ երազոյն փարաւոնի երկիցս անգամ. զի ճշմարիտ է բանն առ յԱ՟յ. և փութասցի Ա՟ծ առնել զնա։ Եւ արդ՝ տե՛ս խնդրեա այր մի իմաստուն և խորհրդական փարաւոնի. և կացուսցես զնա ՚ի վերայ երկրիս եգիպտացւոց։ Եւ արասցէ՝ և կացուսցէ գործակալս փարաւոնի ՚ի վերայ երկրիս։ և հինգերորդեսցեն զարմտիս երկրիս եգիպտացւոց. զեօթն ամացն լիութեան, Եւ ժողովեսցեն զամ կերակուրս՝ զեօթն ամացն բարեաց եկելոց. և ժողովեսցի ցորեան ընդ ձեռամբ փարաւոնի. և կերակուրք ՚ի քաղաքս պահեսցին։ Եւ եղիցին կերակուրքն պահեալ երկրիս յեօթն ամս սովուն՝ որք լինիցին յերկրիս եգիպտացւոց. և մի՛ սատակեսցի երկիրս ՚ի սովու։ Եւ հաճոյ թուեցան բանքն առաջի փարաւոնի, և առաջի ամենայն ծառայից իւրոց։

Եւ ասէ փարաւոն ցամենայն ծառայս իւր, մի՞թէ գտանիցեմք այր այնպիսի՝ որ ունիցի զոգի Ա՟յ յանձին իւրում։ Եւ ասէ փարաւոն ցյօսէփ. որովհետև եցոյց քեզ Ա՟ծ զայդ ամենայն. չի՛ք այր իմաստնագոյն, և խորհրդական քան զքեզ։ Դու լիջիր 'ի վերայ տան իմոյ. և բերանոյ քում հնազանդ լիցի ամենայն ժողովուրդ իմ. բայց միայն աթոռովս 'ի վերոյ եղէց քան զքեզ։ Եւ ասէ փարաւոն ցյօսէփ. ահաւասիկ կացուցի զքեզ այսօր 'ի վերայ երկրիս եգիպտացւոց։ Եւ հանեալ փարաւոնի զմատանի իւր 'ի ձեռանէ իւրմէ, եդ 'ի ձեռին յօսեփայ. և զգեցոյց նմա պատմուճան բեհեզեայ, և եարկ մանեակ ոսկի 'ի պարանոց նորա։ Եւ եհան զնա յերկրորդ կառս իւր. և քարոզ կարդայր առաջի նորա. և կացոյց զնա 'ի վերայ երկրին եգիպտացւոց։ Եւ ասէ փարաւոն ցյօսէփ. ահաւասիկ ես փարաւոն. առանց քո ոչոք համբարձցէ զձեռս իւր և զոտս իւր 'ի վերայ ամենայն երկրիս եգիպտացւոց։ Եւ կոչեաց փարաւոն զանուն յօսեփայ, փսոմփթոմփանէ. և ետ նմա զասանէթ դուստր պետափրեայ քրմի արեգ քաղաքի կնութեան. և ել յօսէփ յերեսաց փարաւոնի։ Եւ էր յօսէփ ամաց երեսնից, յորժամ ընծայեցաւ առաջի փարաւոնի արքային

եգիպտացւոց· եւ ել յովսէփ յերեսաց փարաւոնի. եւ շրջեցաւ ընդ ամ եգիպտոս։ Եւ արար երկիրն յեօթն ամս լիութեան արդիւնս։ Եւ ժողովեաց զամ կերակուրս ամացն եօթանց յորս էր լիութիւն յերկրին եգիպտացւոց եւ համբարեաց կերակուրըս 'ի քաղաքս· զկերակուրս դաշտաց քաղաքին որք շուրջ զնովաւ։ Եւ համբարեաց 'ի նմա. եւ ժողովեաց յովսէփ ցորեան իբրեւ զաւազ ծովու բազում յոյժ. մինչեւ ոչ կարէր համարել քանզի ոչ գոյր թիւ։ Եւ եղեն յովսեփու երկու որդիք. մինչեւ եկեալ էր եօթն ամացն սովու. զորս ծնաւ նմա ասանեթ դուստր պետափրեայ քրմի, արեգ քաղաքի։ Եւ կոչեաց յովսէփ զանուն անդրանկանն մանասէ. զի ասէ՝ թէ մոռացոյց ինձ Ած զամենայն վիշտս իմ. եւ զամենայն վիշտս հօր իմոյ։ Եւ զանուն երկրորդին կոչեաց եփրեմ. զի ասէ՝ թե աճեցոյց զիս Ած յերկրի տառապանաց իմոց։ Եւ անցին եօթն ամք լիութեան. որք եղեն յերկրին եգիպտացւոց։ Եւ սկսան գալ եօթն ամք սովուն. որպէս եւ ասաց յովսէփ. եւ եղեւ սով յամ երկրին. զի յամ երկրին եգիպտացւոց ոչ գտանիւր հաց։ Եւ սովեցաւ ամենայն երկիրն եգիպտացւոց, եւ աղաղակեաց ամենայն ժողովուրդըն առ փարաւոն, վասն հացի. եւ ասէ փարաւոն ցամ եգիպտացիսն, երթայք առ յովսէփ. եւ զոր ինչ

ասիցէ ձեզ, արասջի՛ք ։ Եւ էր սով ՚ի վերայ երեսաց ամենայն երկրի. և եբաց յովսէփ զամենայն շտեմարանս ցորենոյ. և վաճառէր ամենայն եգիպտացւոցն ։ և սաստկացաւ սովն յամենայն երկրին եգիպտացւոց ։ Եւ ամենայն աշխարհ գային յեգիպտոս գնել ՚ի յովսեփայ. զի զօրանայր սովն ընդ ամենայն երկիր ։

78. Յովսէփ ներողութիւն շնորհէ եղբարց իւրոց և կերակրէ ազգատոհմ իւր ընտանեցուցանէ յեգիպտոս ։

ԳԼ. ԽԲ.

Եւ ետես յակոբ եթէ գոյ վաճառ յերկրին եգիպտացւոց. ասէ յակոբ որդւոցն իւր. ընդէ՞ր հեղգայք ։ Ահա լուայ թէ գոյ ցորեան յեգիպտոս. իջէ՛ք անդր, և գնեցէ՛ք մեզ սակաւ մի կերակուր. զի կեցցուք, և մի՛ մեռցուք ։ Եւ իջին եղբարքն յովսեփայ տասներքին գնել ցորեան յեգիպտոս ։ Եւ զբենիամին զեղբայրն յովսեփայ ոչ արձակեաց յակոբ՝ ընդ եղբարսն. քանզի ասէր՝ թէ գուցէ պատահիցի նմա հիւանդութիւն ։ Եւ եկին որդիքն իսրայելի գնել ընդ այլ երթևեկսն. քանզի էր սով յերկրին քանանացւոց ։ Եւ յովսէփ էր իշխան երկրին. և նա վաճառէր ամենայն ժողովրդեան երկրին ։ և եկեալ եղբարքն յովսեփայ երկիրպագանէին

՚ի վ՟ր երեսաց խոնարհ յերկիր։ Եւ իբրեւ ետես յովսէփ զեղբարսն իւր՝ ծանեաւ. և օտարանայր ՚ի նոցանէ. և խօսեցաւ ընդ նոսա խստագոյնս՝ և ասէ. ուստի՞ գայք, և նոքա ասեն՝ յերկրէն քանանացւոց գնել կերակուրս։ Ծանեաւ յովսէփ զեղբարսն իւր. և նոքա ոչ ծանեան զնա։ Եւ յիշեաց յովսէփ զերազն իւր՝ զոր ետես, և ասէ ցնոսա. Լրտեսք էք դուք. և դիտել զել և զմուտ աշխարհիս եկեալ էք։ Եւ նոքա ասեն, ո՛չ Տէր. ծառայք քո եկեալ եմք գնել կերակուրս, Ամենեքին մեք եմք որդիք առն միոյ. արք խաղաղութեն եմք. և չեն ծառայք քո Լրտեսք։ Ասէ ցնոսա՝ ո՛չ, այլ զել և զմուտ երկրիս եկեալ էք տեսանել։ Եւ նոքա ասեն. երկոտասան եղբարք եմք ծառայք քո՝ որդիք առն միոյ՝ յերկրին քանանացւոց. և կրտսերն առ հօր իւրում՝ է այսօր. և միւսն չէ ՚ի միջի։ Ասէ ցնոսա յովսէփ. այդ իսկ է՝ զոր ասացի ձեզ եթէ Լրտեսք էք։ Եւ դովին յայտ արարից. երդուեալ յարեւն փարաւոնի, ո՛չ ելանէք աստի, եթէ ոչ եկեսցէ եղբայրն ձեր կրտսեր այսր։ Արդ առաքեցէ՛ք զմիոք ՚ի ձէնջ և ածցէ զեղբայրն ձեր. և դուք կացէ՛ք ՚ի դիպահոջ մինչեւ յայտնի լինիցին բանք ձեր. եթէ արդար խօսիցիք և թէ ոչ. ապաթէ ոչ՝

երդուեալ յարեն փարաւօնի, թէ ոչ լրտեսք էք դուք։ Եդ զնոսա 'ի բանտի զերիս աւուրբս։ Եւ ասէ ցնոսա յովսէփ յաւուրն երրորդի, զայս արարէք, և ապրիք. զի և ես յԱ՟յ երկիւղած եմ։ Եթէ արք խաղաղութե՟ էք. եղբայր մի 'ի ձէնջ աստ մնասցէ 'ի բանտի. և դուք տարայք զվաճառ ցորենոյդ ձերոյ։ Եւ զեղբայրն ձեր կրտսեր ածէք առ իս. և հաւատարիմ լինիցին բանք ձեր՝ ապա թէ ոչ՝ մեռանիք. արարին այնպէս։ Եւ ասէ իւրաքանչիւրոք ցեղբայր իւր, այո՛. քանզի 'ի մեղս եմք վասն եղբօրն մերոյ. զի արհամարհեցաք զնեղութի՟ ոգւոյն նորա. յորժամ աղաչէրն զմեզ՝ և ոչ լուաք նմա. վասն այնորիկ եկն 'ի վերայ մեր այս նեղութի՟. Պատասխանի ետ ռուբէն՝ և ասէ ցնոսա. Ո՞չ խօսեցայ ընդ ձեզ՝ և ասեմ. թէ մի՛ մեղանչէք մանկանդ. և ոչ լուայք ինձ. և ահա արիւն նորա խնդրի։ Եւ նոքա ոչ գիտէին, թէ լսէր յովսէփ. զի թարգմանն կայր 'ի միջի։ Եւ անցեալ մեկուսի 'ի նոցանէ ելաց յովսէփ. և եկն միւսանգամ առ նոսա. և խօսեցաւ ընդ նոսա։ Եւ էառ 'ի նոցանէ զշմաւօն. և կապեաց առաջի նոցա։ և ետ հրամանն յովսէփ լնուլ զամանս նոցա ցորենով, և դնել զարծաթն իւրաքանչիւր 'ի քրձի իւրում.

և տալ նոցա պաշար 'ի ճանապարհ · և եղև նո-
ցա այնպէս ։ Եւ նոցա բարձեալ իւրաքանչիւր
իշոյ գնացին անտի ։ Եւ լուծեալ միոյ զքուրձ
իւր տալ կերակուր գրաստու իւրում յիջավա-
նին՝ ետես զծրար արծաթոյն իւրոյ · զի կայր
'ի բերան քրձի իւրոյ ։ Եւ ասէ ցեղբարս իւր ·
դարձուցաւ ինձ այսրէն արծաթն · և ահա աս-
տէն կայ 'ի քրձի իմում · և զարմացան միտք
նոցա · խռովեցան ընդ միմեանս՝ և ասեն · զի՞նչ
է այս՝ զոր արար ընդ մեզ Ա՟Ծ ։ Եւ եկին առ
Յակոբ հայրն իւրեանց՝ յերկրին քանանու · և
պատմեցին նմա զամենայն ինչ · որ եանց ընդ
նոսա՝ և ասեն ։ Խօսեցաւ այրն, տէր երկրին
ընդ մեզ խստագոյնս, և եդ զմեզ 'ի բանտի,
իբրև զլրտեսս երկրին ։ Եւ ասեմք ցնա, արք
խաղաղութե՟ն եմք՝ և չեմք լրտեսք ։ Երկոտա-
սան եղբարք եմք որդիք հօր մերոյ · մինն չէ
'ի միջի, և կրտսերն այժմ ընդ հօր մերում է
յերկրին քանանացւոց ։ Եւ ասէ ցմեզ այրն տէր
երկրին · Այդու գիտացից եթէ արք խաղաղուե՟
էք · եթէ զեղբայր մի ձեր աստ առ իս թողլ-
ջիք · և զվաճառս ցորենոյդ 'ի տունս ձեր ա-
ռեալ տանիցիք ։ Եւ զեղբայրն ձեր կրտսեր
ածիցէք առ իս · և գիտացից եթէ չէք լրտեսք
այլ արք խաղաղութե՟ն էք · և զայս ևս եղբայր

տաց ձեզ. և յերկրի աստ առնիցէք վաճառ։ Եւ եղև 'ի թափելն նոցա զքուրձս իւրեանց. և կայր իւրաքանչիւր ուրուք ծրար արծաթոյ 'ի քրձի իւրեանց։ և իբրև տեսին զծրարս արծաթոյ իւրեանց, նոքեանք և հայր իւրեանց, երկեան յոյժ։ Եւ ասէ ցնոսա Յակոբ հայրն իւրեանց. զիս անորդի՛ արարիք. Յովսէփ չէ 'ի միջի. Շմաւօն չէ 'ի միջի. և զԲենիամի՛ն ևս առնուցուք։ յի՛մ վերայ եկն այս ամենայն։ Խօսեցաւ Ռուբէն ընդ հօր իւրում, և ասէ. զերկոսին զորդիսն իմ սպանջի՛ր. եթէ ոչ ածից զդա առ քեզ։ Եւ նա ասէ ոչ իջանէ որդի իմ ընդ ձեզ. զի եղբայր սորա մեռաւ և սա միայն մնացեալ է. և դէպ լինիցի սմա հիւանդանալ 'ի ճանապարհին զոր երթայցէք. և իջուցանիցէք զծերութիւն իմ տրտմութեամբ 'ի դժոխս։

ԳԼ. ԽԳ.

Եւ սովն ևս քան զևս սաստկանայր 'ի վերայ երկրին։ Եւ եղև իբրև սպառեցին ուտել զցորեանն, զոր բերին յերկրէն եգիպտացւոց. ասէ ցնոսա հայրն իւրեանց. դարձեալ երթա՛յք՝ գնեցէ՛ք սակաւ մի կերակուր։ Խօսեցաւ ընդ նմա Յուդա՝ և ասէ. վկայութեամբ եդ ընդ

մեզ վկայութիւն այրն, և ասէ. մի՛ տեսանիցէք զերեսս իմ. եթէ ոչ եղբայրն ձեր կրտսեր ընդ ձեզ իցէ։ Արդ՝ եթէ արձակես զեղբայրդ մեր ընդ մեզ՝ իջցո՛ւք, և գնեսցո՛ւք կերակուրս։ Ապա թէ ոչ արձակես զեղբայրդ մեր ընդ մեզ, ո՛չ երթիցուք. զի այրն խօսեցաւ ընդ մեզ՝ և ասէ. մի՛ տեսանիցէք զերեսս իմ. եթէ ոչ եղբայրն ձեր կրտսեր ընդ ձեզ իցէ։ Եւ ասէ Իսրայէլ. զի՞նչ չարիս հասուցիք ՚ի վերայ իմ. զի պատմեցիք առն թէ գուցէ ձեր եղբայր։ Եւ նոքա ասեն՝ հարցանելով եհարց զմենջ այրն. և զազգէ մերմէ. և թէ տակաւին կենդանի՞ իցէ հայրն ձեր. և թէ իցէ՞ ձեր եղբայր. և պատմեցաք նմա ըստ հարցանելոյն նորա. միթէ գիտէի՞ք թէ ասելոց իցէ ցմեզ՝ ածէք զեղբայրն ձեր։ Ասէ Յուդա ցԻսրայէլ ցհայրն իւր. արձակեա՛ ընդ իս զպատանեակդ. և յարուցեալ գնասցուք. զի կեցցուք, և մի՛ մեռցուք, և մեք և դու. և ստացուածք մեր։ Ես առնում զդա յերաշխի։ ՚ի ձեռաց իմոց խնդրեսջի՛ր զդա. եթէ ոչ ածից զդա՝ և կացուցից առաջի քո՝ յանցաւոր եղէց զամենայն աւուրս։ Զի եթէ ոչ էաք յամեալ, արդ երկիցս իսկ դարձեալ էր այսրէն։ Ասէ ցնոսա Իսրայէլ հայրն իւրեանց. եթէ այդպէս իցէ,

տարարէ՛ք զայդ. առէ՛ք ՚ի պտղոյ երկրիս յամանս ձեր, և տարջիք առն պատարագս. ռետին և մեղր, և խունկ, և ստաշխն, և բևեկն, և ընկոյզ։ Եւ արծաթ կրկի՛ն առէք ՚ի ձեռս ձեր. զարծաթն որ դարձաւ յամանս ձեր՝ տարջիք ընդ ձեզ. գուցէ ընդ խաբս ինչ իցէ։ Եւ զեղբայրդ ձեր առէ՛ք՝ և արի՛ք իջէ՛ք առ այրն։ Եւ Ա՟ծ իմ տացէ ձեզ շնորհս առաջի առնն, և արձակեսցէ ընդ ձեզ զեղբայրն ձեր զմիւս, և զԲենիամին։ բայց ես ո՟պ անզաւակեցայ։ Եւ առեալ արանցն զպատարագն, և արծաթ կրկի՛ն ՚ի ձեռս իւրեանց, և զԲենիամին. յարուցեալ իջին յԵգիպտոս, և կացին յանդիման Յովսեփայ։ Իբրև ետես զնոսա Յովսէփ, և զԲենիամին եղբայր իւր, ասէ ցհազարապետ տանն իւրոյ. տա՛ր զարսդ ՚ի տուն, և զե՛ն զզենլիս և պատրաստեա. զի ընդ ի՛ս ուտելոց են արքդ այդռքիկ ՚ի միջօրէի։ Եւ արար այրն որպէս և ասաց Յովսէփ. և տարաւ զարսն ՚ի տուն Յովսեփայ։ Եւ տեսեալ արանցն եթէ տարան զնոսա ՚ի տուն Յովսեփայ, ասեն. վասն արծաթոյն որ դարձաւ յամանս մեր զառաջինն, մուծանեմք անդր, առ ՚ի խուզելոյ զմեզ արկանել ՚ի վերայ մեր, և առնուլ զմեզ ՚ի ծառայս, և զէշս մեր։ Մատուցեալ առ այրն՝ վերակացու տանն Յովսեփայ,

Խօսեցան առ դրանն՝ և ասեն. աղաչեմք զքեզ
տէր. իջաք զառաջինն գնել կերակուրս։ Եւ
եղև իբրև հասաք յիջավանս, և բացաք զա-
մանս մեր. և արծաթ իւրաքանչիւր յամանի՛
իւրում էր. արդ՝ զարծաթն այսրէն կշռով
դարձուցաք, և աստէն 'ի ձեռին մերում է։
Եւ այլ արծաթ բերաք ընդ մեզ, գնել կերա-
կուրս. և ոչ գիտեմք ով եդ զարծաթն յամանս
մեր։ Ասէ՛ ցնոսա. խաղաղութի՛ ընդ ձեզ՝ մի՛
երկնչիք։ Ա՛ծն ձեր՝ և հարցն ձերոց՝ եդ ձեզ
զգանձս յամանս ձեր. այլ իմ զձեր արծաթն
առեալ, և հաճեալ եմ։ Եւ էհան առ նոսա
զՇմաւօն։ Եւ տարաւ 'ի ներքս այրն զնոսա
'ի տուն յովսեփայ, և բերին ջուր լուանալ զոտս
նոցա. և ետ կերակուր գրաստուց նոցա։ Եւ
նոքա պատրաստեցին զպատարագսն մինչև՛ ե-
կեալ էր յովսէփ 'ի միջօրէին. քանզի լուան թէ
անդ ճաշակելոց է։ Եմուտ յովսէփ 'ի տուն. և
մատուցին նմա զընծայսն զոր ունէին 'ի ձեռս
իւրեանց՝ 'ի տան անդ. և երկիրպագին նմա
'ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր։ Եհարց
զնոսա և ասէ, զի՞արդ կայք։ և ասէ ցնոսա,
թէ ողջ իցէ հայրն ձեր ծերունի. զորմէ ա-
սացիք թէ տակաւին կենդանի՛ է։ Եւ նոքա
ասեն՝ ողջ է ծառայ քո հայր մեր, տակաւին

կենդանի՛ է, և ասէ՝ օրհնեալ է այրն այն յԱ՟յ.
և խոնարհեցան երկիր պագին նմա . Ամբարձ
զաչս իւր՝ և ետես զԲենիամին զեղբայր իւր
զհամամայր՝ և ասէ . Այդ է եղբայրն ձեր կրտ-
սեր՝ զորմէ ասացիք ածել առ իս . և ասէ , Ա՟ծ
ողորմեսցի քեզ որդեակ . Եւ խռովեցաւ Յօ-
սէփ՝ և գալարէին աղիք նորա ՚ի վերայ եղբօրն
իւրոյ . և խնդրէր լալ . մտեալ ՚ի սենեակ ան-
դր ելաց , Եւ լուացեալ զերեսս իւր՝ ել .
պնդեաց զանձն , և ասէ՝ արկէ՛ք հաց . Եւ
արկին նմա միայնոյ՝ և նոցա իւրաքանչիւ՛րու-
մեք , և եգիպտացւոցն որք ճաշէին ընդ նմա
իւրաքանչիւ՛ր առանձինն , զի ոչ կարէին եգիպ-
տացիքն ուտել զհաց ընդ եբրայեցիսն , քանզի
գարշելի՛ էին եգիպտացւոցն . Նստաւ առաջի
նորա անդրանիկն՝ ըստ երիցութեան իւրում , և
կրտսերն՝ ըստ կրտսերութեան իւրում . և զարմա-
ցեալ էին արքն իւրաքանչիւր ընդ եղբօր իւրում ։
Եւ առին իւրեանց մասունս ՚ի նմանէ . և
մեծացաւ մասն բենիամենի քան զմա-
սունս ամենեցուն հնգապա-
տիկ քան զնոցայն .
արբին և ար-
բեցան ընդ
նմա ։

ԳԼ. ԽԴ.

Եւ հրաման ետ Յովսէփ հազարապետին իւրում՝ եւ ասէ. լցէ՛ք զամանս արանցն կերակրով որչափ եւ կարիցեն բառնալ. եւ դի՛ք զարծաթն իւրաքանչիւր 'ի բերան ամանոյ իւրոյ։ Եւ զսկիհն իմ դիջի՛ք յամանն կրտսերոյն. եւ զգինս ցորենոյ նորա։ եւ եղեւ ըստ բանին Յովսեփայ՝ որպէս եւ ասաց։ Եւ իբրեւ առաւօտ եղեւ՝ արձակեցան արքն. ինքեանք եւ էշք իւրեանց։ Եւ իբրեւ ելին ըստ քաղաքն. եւ չեւ էի՛ն մեկնեալ 'ի բաց. ասէ Յովսէփ ցհազարապետն իւր, արի՛ պնդեաց զհետ արանցն, եւ հասցէ՛ս նոցա։ եւ ասասցես ցնոսա. զի՞ է զի հատուցէք չար փոխանակ բարեաց. Ընդէ՞ր գողացայք զսկիհն արծաթի. ո՛չ այն էր որով ըմպէր տէրն իմ, եւ նովաւ ինքն հմայելով հմայէր. եւ արդ՝ չար գործեցէք՝ զոր արարէքդ։ Եւ իբրեւ եգիտ զնոսա, ասէ ըստ բանիցս այսոցիկ։ Եւ նոքա ասեն ցնա. ընդէ՞ր խօսիցի տէր մեր այդպիսի բանս, քա՛ւ լիցի ծառայից քոց առնել ըստ բանիդ այդմիկ։ Զի եթէ զարծաթն՝ զոր գտաք յամանս մեր՝ դարձուցաք առ ձեզ յերկրէն Քանանացւոց. զիա՞րդ գողանայաք 'ի տանէ տեառն արծաթ կամ ոսկի։ Եւ արդ՝ առ որում գտցի

'ի ծառայից քոց սկիհն՝ մեռցի. և մեք եղիցուք տեառն մերում ծառայք։ Եւ ասէ՝ այդպէս եղիցի որպէս ասացէք, առ որում գտցի սկիհըն՝ եղիցի իմ ծառայ. և դուք անպարտք լինիջիք։ Եւ փութացան իջուցին իւրաքանչիւր 'ի գետին. և բացին զբեռն իւրաքանչիւր զամանն իւր։ Եւ յուզեաց, սկսեալ յերիցուն մինչև եկն կատարեաց 'ի կրտսերն. և եգիտ զսկիհն յամանի բենիամինի։ Եւ պատառեցին զհանդերձս իւրեանց. և եդին իւրաքանչիւր զբեռն իւր 'ի վերայ իշոյ իւրոյ, և դարձան 'ի քաղաքն։ Եւ եմուտ յուդա և եղբարք իւր առ յովսէփ, մինչդեռ անդէն էր. և անկան առաջի նորա 'ի վերայ երեսաց երկրի. Ասէ ցնոսա յովսէփ. զի՞նչ են իրքդ զոր արարէք. ո՞չ գիտէք թէ հմայելով հմայէ այր որ իբրև զիս է. Ասէ յուդա. զի՞նչ տացուք պատասխանի տեառըն՝ կամ զի՞նչ խօսիցեմք, և կամ զո՞ր իրաւունս ցուցանիցեմք. եգիտ Ա̃Ծ զյանցանս ծառայից քոց. արդ՝ աւասիկ կամք ծառայք տեառն մերոյ. մե՛ք, և առ որում սկիհն գտաւ։ Եւ նա ասէ. քա՛ւ լիցի ինձ առնել զբանդ զայդ։ այրն առ որում գտաւ սկիհն՝ նա եղիցի իմ ծառայ. և դուք ելէ՛ք ողջութեամբ առ հայրն ձեր։ Մատուցեալ առ նա յուդա՝ և ասէ.

աղաչեմ տէր, խօսեսցի՛ ծառայ քո, բան մի առաջի քո. մի՛ բարկասցիս ծառայի քում, զի դու ես յետ փարաւոնի: Տէր դու հարցեր ցծառայս քո՝ ասես, եթէ կայցէ ձեր հայր կամ եղբայր: Եւ մեք ասեմք տեառն. կայ մեր հայր ծերացեալ, և մանուկ մի կրտսեր՝ որդի ծերութեան նորա, և եղբայր նորա մեռաւ, և նա միայն մնաց մօր իւրոյ, և հայրն սիրէ՛ զնա: Եւ ասացեր ցծառայս քո, իջուցէ՛ք զնա առ իս՝ և խնամարկեցի՛ց նմա: Եւ ասացաք ցտէր. ոչ կարէ մանուկն թողուլ զհայր իւր. ապա թէ թողուցու զհայր իւր՝ մեռանի՛: Եւ դու ասացեր ցծառայս քո. եթէ ոչ իջանիցէ եղբայրն ձեր կրտսեր ընդ ձեզ՝ մի՛ յաւելջիք տեսանել զերեսս իմ: Եւ եղև իբրև ելաք մեք առ ծառայ քո հայր մեր, պատմեցաք նմա զբանս տեառն մերոյ: Եւ ասէ հայր մեր. երթայք դարձեալ՝ գնեցէք սակաւ մի մեզ կերակուր: Եւ մեք ասացաք, թէ ոչ կարեմք իջանել անդր, եթէ ոչ եղբայրդ մեր կրտսեր իջանիցէ ընդ մեզ, և ապա իջանիցեմք. զի ոչ կարեմք տեսանել զերեսս առն, եթէ եղբայրդ մեր կրտսեր ընդ մեզ ոչ իցէ: Եւ ասէ ցմեզ ծառայ քո հայր մեր. դուք իսկ գիտէք՝ զի երկուս ծնաւ ինձ կին իմ. Մին ել յինէն և ասա-

ցիք թէ գազանակուր եղև. և ոչ ես տեսանեմ զնա մինչև ցայժմ։ Արդ՝ եթէ զսա ևս առնուցուք յերեսաց իմոց, պատահիցի սմա հիւանդութիւն 'ի ճանապարհի, իջուցիջի՛ք զծերութիւնս իմ տրտմութեամբ հանդերձ 'ի դժոխս։ Եւ արդ՝ թէ երթայցեմք առ ծառայ քո հայր մեր՝ և պատանեակս չիցէ՛ ընդ մեզ. և նորա ոգին կախեալ կայ զդորա յոգւոյ։ Եւ լինիցի իբրև ոչ տեսանիցէ ընդ մեզ զմանուկդ՝ վախճանիցի. և իջուցանիցեն ծառայք քո զծերութիւն ծառայի քո հօր մերոյ չարչարանօք հանդերձ 'ի դժոխս։ Զի ծառայի քո առեալ է յերաշխի զմանուկդ 'ի հօրէ իւրմէ. ասեմ՝ թէ ոչ ածից զդա առ քեզ՝ և կացուցից առաջի քո, յանցաւոր եղէց առ հայր իմ զամենայն աւուրս։ Եւ արդ՝ կացից ես ծառայ քո փոխանակ մանկանդ ստրուկ տեառն իմոյ. և պատանեակդ ելցէ ընդ եղբարս իւր։ Քանզի զիարդ ելանիցեմ առ հայրն իմ, եթէ պատանեակդ չիցէ ընդ մեզ. զի մի՛ տեսից զչարիսն որք գտանիցեն զհայր իմ։

ԳԼ. ԽԵ։

Եւ ոչ կարաց Յովսէփ ժոյժ ունել առաջի ամենեցուն՝ որք շուրջ զնովաւն կային. այլ ասէ՝

հանէ՛ք զամենեսին արտաքս յինէն ։ և չկայր նա ոք անդ առ նմա՝ յորժամ ետ ծանօթս եղբարցն իւրոց ։ Եւ ձայն բարձեալ լալով հանդերձ՝ մինչ լուան եգիպտացիքն · և ազդ եղև ՚ի տուն փարաւոնի ։ Ասէ յովսէփ ցեղբարսն իւր ․ ե՛ս եմ յովսէփ · արդարև տակաւին կենդանի՞ իցէ հայր իմ ․ և ո՛չ կարէին եղբարքն նորա տալ նմա պատասխանի · զի խռովեցան յերեսաց նորա ։ Ասէ յովսէփ ցեղբարսն · մօ՛տ եկայք առ իս ։ և չոգան մօտ · և ասէ , ե՛ս եմ յովսէփ եղբայրն ձեր , զոր դուք վաճառեցէք յեգիպտոս ։ Բայց մի՛ ինչ տրտմիք · և մի՛ խիստ թուեսցի ձեզ զի վաճառեցէք զիս այսր · քանզի ՚ի փրկութիւն առաքեաց զիս Տ՟ծ առաջի ձեր ։ Զի այս երկրորդ ամ է սովու ՚ի վերայ երկրի · և այլ հինգ ևս ամ՝ յորս ոչ լինիցի վար , և ոչ հունձ ։ Եւ զիս առաքեաց Տ՟ծ առաջի ձեր առ ՚ի թողլոյ ձեզ զաւակ յերկրի · և կերակրել զձեր մնացորդս մեծամեծս ։ Եւ արդ՝ ո՛չ եթէ դուք առաքեցիք զիս այսր , այլ Տ՟ծ · և արա՛ր զիս հայր փարաւոնի , և տէր ամենայն տան նորա , և իշխան ամենայն երկրիս եգիպտացւոց ։ Արդ՝ փութացեալ ելէ՛ք առ հայր իմ և ասացէ՛ք ցնա · այսպէս ասէ որդի քո յովսէփ , արար զիս Տ՟ծ տէր ամենայն երկրիս եգիպտացւոց · արդ՝

եկ՝ էջ առ իս՝ եւ մի՛ հեղգար։ Եւ բնակես-
ցիս յերկրին գեսեմ. յարաբօյ. եւ եղիցիս մօտ
առ իս. դու եւ որդիք քո՝ եւ որդիք որդւոց քոց.
եւ ոչխար քո. արջառ քո՝ եւ որ ինչ քո իցէ։
Եւ կերակրեցից զքեզ անդ. զի այլ եւս հինգ
ամ՝ կայ սովուս. զի մի՛ սատակիցիս դու եւ որդիք
քո. եւ ամենայն ստացուածք քո. Ահաւասիկ
աչք ձեր տեսանեն. եւ աչք բենիամինի եղբօր
իմոյ. զի բերան իմ խօսի ընդ ձեզ։ Արդ՝
պատմեցէ՛ք հօր իմում զամենայն զփառս իմ, որք
են յեգիպտոս. եւ որչափ ինչ տեսէք դուք. եւ
փութացեալ իջուցէ՛ք զհայրն իմ այսր։ Եւ
անկեալ ՚ի վերայ պարանոցին բենիամինի եղ-
բօր իւր՝ ելաց. եւ բենիամին ելաց ՚ի վերայ
պարանոցի նորա։ Եւ համբուրեաց զամենայն
եղբարսն իւր. եւ ելաց ՚ի վերայ նոցա։ յետ
այնորիկ խօսեցան եղբարքն նորա ընդ նմա։ Եւ
հնչեաց համբաւն ՚ի տուն փարաւոնի. եւ ասեն՝
եկին եղբարք յովսեփու. ուրախ եղեւ փարաւոն
եւ ծառայք նորա։ Եւ ասէ փարաւոն ցյովսէփ.
ասա ցեղբարս քո՝ այսպէս արարէք. լցէք ըզ-
բեռինս ձեր՝ եւ երթայք յերկիրն քանանա-
ցւոց։ Եւ առեալ զհայրն ձեր եւ զստացուածս
ձեր՝ եկեսջիք առ իս. եւ տաց ձեզ յամ բարու-
թեցս եգիպտացւոց. եւ կերիջիք զուղեղ երկրին։

Դու տուր զայս հրաման ։ տացես առնուլ յերկրէս եգիպտացւոց սայլս, մանկանց և կանանց ձերոց ․ և առեալ զհայրն ձեր ածիջէք ։ Եւ մի՛ ագահիցեն աչք ձեր 'ի կահ ձեր ․ զի բարութի̃ ամ̃ եգիպտացւոցս ձեզ լինիցի ։ Եւ արարին այնպէս որդիքն իսրայէլի՝ և ետ նոցա յովսէփ սայլս ․ ըստ բանիցն փարաւոնի արքայի ։ և ետ նոցա պաշար 'ի ճանապարհ ․ Եւ ամենեցուն ետ կրկին պատմուճանս ։ և բենիամինի ետ երեք հարիւր դահեկան ։ և հինգ պատմուճան փոխանակաւ ։ Եւ հօրն իւրում ետ տանել նոյնպէս ։ և տասն իշոյ բեռինս յա̃մ բարութեց եգիպտացւոց ․ և տասն ջորի նպարակաւոր, և կերակուր հօրն իւրում 'ի ճանապարհի ։ Եւ արձակեաց զեղբարս իւր՝ և գնացին ։ և ասէ ցնոսա ․ մի՛ զայրանայցէք ինչ 'ի ճանապարհի ։ Ելին յեգիպտոսէ ․ և չոգան յերկիրն քանանացւոց առ յակոբ հայրն իւրեանց ։ Եւ պատմեցին նմա, և ասեն ․ որդի քո յովսէփ կենդանի է ․ և նա է իշխան երկրին եգիպտացւոց ։ և զարմացաւ 'ի միտս իւր յակոբ ․ զի ոչ հաւատայր նոցա ։ Եւ խօսեցան ընդ նմա զա̃մ ինչ՝ զոր ասաց յովսէփ ։ իբրև ետես զսայլսն, զոր առաքեաց յովսէփ առնուլ զնա ․ արծարծեցաւ ոգին յակոբայ հօր նոցա ։ և ասէ իսրայէլ՝ մեծ

է ինձ՝ եթէ արդարև տակաւին կենդանի իցէ որդի իմ Յովսէփ. երթայց՝ և տեսից զնա մինչչև մեռեալ իցեմ։

ԳԼ. ԽԶ. 1—7.

Չուեաց Իսրայէլ ինքն՝ և ամենայն ինչ որ իւր էր. և եկն ՚ի Ջրհորն երդման. և մատոյց պատարագ Այ հօր իւրոյ Իսահակայ։ Խօսեցաւ Ած ընդ Իսրայէլի ՚ի տեսլեան գիշերոյ՝ և ասէ. Յակոբ՝ Յակոբ։ և նա ասէ. ո՞վ ես։ Ասէ՝ Ես եմ Ած հարցն քոց. մի՛ երկնչիր իջանել յԵգիպտոս. զի յազգ մեծ արարից զքեզ անդր. Ես իջից ընդ քեզ յԵգիպտոս. և ես հանից զքեզ ՚ի սպառ։ և Յովսէփ դիցէ զձեռս իւր ՚ի վր աչաց քոց։ Յարեաւ Յակոբ ՚ի Ջրհորոյ անտի երդման. և առին որդիքն Իսրայէլի զՅակոբ հայրն իւրեանց. և զկազմած և զկանայս իւրեանց, ՚ի սայլսն զոր առաքեաց Յովսէփ առնուլ զնա։ և առեալ զինչս իւրեանց։ Եւ զամ ըստացուածս զոր ստացան յերկրին Քանանացւոց. մտին յԵգիպտոս Յակոբ և ամ զաւակ նորա ընդ նմա։ Որդիք նորա, և որդիք որդւոց նորա ընդ նմա. դստերք նորա, և դստերք դստերաց նորա։ և զամ զաւակ իւր եած յԵգիպտոս։

19· Ծնունդ Մովսէսի ։

Ելք· Գլ· Ա· 6—10· 22 ։

Վախճանեցաւ Յովսէփ՝ և ամենայն եղբարք նորա· և ամենայն ազգն այն ։ Եւ որդիքն Իսրայէլի աճեցին և յուռացան· և բազմանային, և զօրանային յոյժ· զի բազմացուցանէր զնոսա երկիրն ։ Եկաց այլ թագաւոր՝ որ ոչ գիտէր զՅովսէփ ։ Եւ ասէ ցազգն իւր ։ ահա ազգ որդւոցն Իսրայէլի մեծ է զօրութեամբ· և զօրանայ քան զմեզ ։ Արդ՝ եկայք հնարեսցուք ինչ նոցա· գուցէ բազմանայցեն · և յորժամ դիպիցի մեզ պատերազմ, յաւելցին և նոքա ՚ի թշնամիսն· մարտուցեալ ընդ մեզ՝ ելանիցեն յերկրէ աստի ։ Հրաման ետ փարաւոն ամենայն ժողովրդեանն իւրում, և ասէ զամենայն արու՝ որ ծնանի եբրայեցւոց՝ ՚ի գետ ընկեսջիք · և զամենայն էգ ապրեցուցանիջիք ։

Գլ· Բ· 1—10 ։

Եւ էր այր ոմն յազգէ Ղեւեայ ։ որ էառ իւր կին ՚ի դստերաց անտի Ղեւեայ ։ Եւ յղացաւ ծնաւ արու ։ և տեսանէին զնա կայտառ· և թաքուցին զնա ամիս երիս ։ Եւ իբրև ոչ ևս կարէին թաքուցանել, էառ մայրն նորա տապանակ

պրտուեայ. և ծեփեաց զնա կպրաձիւթով. և եդ ՚ի նմա զմանուկն. և ընկէց զայն ՚ի խաղ մի առ ափն գետոյն։ Եւ դիտէր քոյր նորա ՚ի հեռաստանէ, տեսանել թէ զի՛նչ անցք անցանիցեն ընդ նա։ Եւ իջեալ դուստրն փարաւոնի լուանալ ՚ի գետն. և նաժիշտք նորա շրջէին առ գետովն, և տեսեալ զտապանակն ՚ի խաղին անդ, առաքեաց զնաժիշտն առնուլ զնա։ Եւ բաց՝ և ետես զմանուկն, և լայր մանուկն ՚ի տապանակի անդ. խանդաղեցաւ զնովաւ դուստրն փարաւոնի, և ասէ. ՚ի մանկանց եբրայեցւոց է։ Եւ ասէ քոյրն նորա ցդուստրն փարաւոնի. կամի՞ս զի կոչեցից քեզ կին մի դայեակ ՚ի հեբրայեցւոց անտի. և սնուցանիցէ քեզ զմանուկդ։ Ասէ դուստրն փարաւոնի՝ երթ. գնաց աղջիկն և կոչեաց զմայր մանկանն։ Եւ ասէ ցնա դուստրն փարաւոնի. առ զմանուկդ. և սնո՛ ինձ զդա. և ես տաց քեզ զվարձս քո. և էառ կինն զմանուկն՝ և սնոյց զնա. իբրև հաստատեցաւ մանուկն, եած զնա առ դուստրն փարաւոնի.

Եւ եղև նմա յորդեգիրս. և անուանեաց զանուն նորա մովսէս.

ասէ, ՚ի ջրոյ ան-

տի հանի

զդա։

20. Աստուած երևի Մովսէսի յաղագս ազատելոյ Իսրայէլացւոց յԵգիպտոսէ.

Ել. Գ. 1—7. 10—15. 19—20.

Եւ Մովսէս արածէր զխաշինս Յոթորայ աներոյ իւրոյ՝ քրմին Մադիանացւոց. և եած զխաշինսն յանապատ, և եկն ի լեառն Այ ի Քորեբ. Երևեցաւ նմա հրեշտակ Տեառն բոցով հրոյ ի միջոյ մորենւոյն, և տեսանէր, զի մորենին վառեալ էր հրով. և ոչ այրիւր մորենին։ Եւ ասէ Մովսէս, անցեալ տեսից զտեսիլն մեծ զայն, զի՞ է՝ զի ոչ այրիցի մորենին։ Իբրև ետես, եթէ մերձենայ տեսանել, կոչեաց զնա Տր ի միջոյ մորենւոյն, և ասէ. Մովսէ՛ս, Մովսէս. և նա ասէ, զի՞ է։ Եւ ասէ՝ մի՛ մերձենար այսր. լո՛յծ զկօշիկս քո յոտից քոց. զի տեղիդ յորում կաս դու ի դմա՝ երկիր սուրբ է։ Եւ ասէ ցնա, ես եմ Ած հօր քոյ, Ած Աբրահամու. և Ած Իսահակայ. և Ած Յակոբայ։ և դարձոյց Մովսէս զերեսս իւր. քանզի երկնչէր հայել առաջի Տեառն։ Եւ ասէ Տր ցՄովսէս, տեսանելով տեսի զչարչարանս ժողովրդեան իմոյ՝ որ յԵգիպտոս։ Եւ արդ՝ ե՛կ առաքեցից զքեզ առ փարաւոն արքայ Եգիպտացւոց՝ և հանցես զժողովուրդ իմ, զորդիսն Իէլի յերկրէն

եգիպտացւոց։ Եւ ասէ մովսէս ցՏՐ. Ո՞վ եմ ես՝ զի երթայցեմ առ փարաւոն արքայ եգիպտացւոց. և հանիցեմ զորդիսն Իսրայէլի յերկրէն եգիպտացւոց։ Եւ ասէ՝ ես եղէց ընդ քեզ. և այս եղիցի քեզ նշան. թէ ես առաքեցի զքեզ հանել զժողովուրդ իմ յեգիպտոսէ. և պաշտեսջիք զԱ՟Ծ ՚ի լերինս յայսմիկ։ Եւ ասէ մովսէս ցԱ՟Ծ, ահա ես երթեալ առ որդիսն Իսրայէլի, ասիցեմ ցնոսա, Ա՟Ծ հարցն ձերոց առաքեաց զիս առ ձեզ. և հարցանիցեն զիս՝ թէ զի՞նչ է անուն նորա, զի՞նչ ասացից ցնոսա, Եւ ասէ Ա՟Ծ ցմովսէս։ ես եմ Ա՟Ծ որ էն, և ասէ այսպէս ասասցես ցորդիս Իսրայէլի. որ է՛ն առաքեաց զիս առ ձեզ։ Եւ ասէ դարձեալ Ա՟Ծ ցմովսէս։ այսպէս ասասցես ցորդիսն Իսրայէլի. ՏՐ Ա՟Ծ հարցն ձերոց, Ա՟Ծ աբրահամու, և Ա՟Ծ իսահակայ, և Ա՟Ծ յակոբայ առաքեաց զիս առ ձեզ, այս է անուն իմ յաւիտենական. և յիշատակ յազգաց յազգս։ Եւ ես գիտեմ. եթէ ոչ թողուցու զձեզ արքայն եգիպտացւոց գնալ, եթէ ոչ հզօր ձեռամբ։ Եւ ձգեալ զձեռն իմ

հարից զեգիպտոս ա՟մ սքանչելեօք

իմօք՝ զոր արարից ՚ի նոսա.

և ապա արձակեսցէ

զձեզ ։

21. ԵԼՔ ԻՍՐԱՅԷԼԱՑՒՈՑ ՅԵԳԻՊՏՈՍԷ.

Գլ. Է. 1—2.

Եւ ապա մտին Մովսէս և Ահարոն առաջի փարաւոնի. և ասեն ցնա, այսպէս ասէ Տէր Ա՟Ծ Իսրայէլի. արձակեա՛ զժողովուրդ իմ. զի արասցեն ինձ տօն յանապատի. Եւ ասէ փարաւոն՝ ո՛վ է նա, որում լուայց ձայնի նորա, արձակել զորդիսն Իսրայէլի. ոչ գիտեմ զՏէրն՝ և զԻսրայէլ ոչ արձակեմ.

Գլ. ԺԱ. 9—10.

Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. ոչ լուիցէ ձեզ փարաւոն, զի յաճախեցից զնշանս իմ, և զարուեստս յերկրին եգիպտացւոց. Եւ Մովսէս և Ահարոն արարին զա՟մ նշանս և զարուեստս զայսոսիկ՝ յերկրին եգիպտացւոց առաջի փարաւոնի, և խստացոյց Տէր զսիրտն փարաւոնի. և ոչ կամեցաւ արձակել զորդիսն Իսրայէլի յերկրէն եգիպտացւոց.

Գլ. ԺԲ. 29—33

Եւ եղև ՚ի հասարակ գիշերի՝ և Տէր եհար զամենայն անդրանիկ յերկրին եգիպտացւոց. յանդրանկանէ անտի փարաւոնի՝ որ նստէր

յաթոռ նորա. մինչև յանդրանիկ գերւոյն որ կայր 'ի վիրապի. և զամ անդրանիկ անասնոյ. Եւ յարեաւ փարաւոն գիշերայն՝ ինքն և ամ ծառայք իւր. և ամ եգիպտացիք. և եղև աղաղակ մեծ յամ երկրին եգիպտացւոց. զի ոչ գոյր տուն յորում ոչ գոյր մեռեալ 'ի նմա. Եւ կոչեաց փարաւոն զմովսէս և զահարոն գիշերայն, և ասէ ցնոսա, արիք՝ և ելէ՛ք 'ի ժողովրդենէ իմմէ . և դուք և որդիքն Իէլի՝ երթայք և պաշտեցէ՛ք զՏէր ԱԾ ձեր. որպէս ասացիք. Եւ զարջառ և զոչխար ձեր առեալ գնացէ՛ք՝ որպէս և ասացիքն. բայց և զիս օրհնեցէ՛ք. Եւ բռնադատէին եգիպտացիքն զժողովուրդն, փութանակի հանել զնոսա յերկրէ անտի. քանզի ասէին՝ թէ ամենքին իսկ մեռանիմք.

ԳԼ. ԺԳ. 17—22

Եւ իբրև արձակեաց փարաւոն զժողովուրդն. ոչ առաջնորդեաց նոցա ԱԾ ընդ երկիրն փղշտացւոց. ընդ կարճոյ ճանապարհ. քանզի ասաց ԱԾ, եթէ գուցէ զանգիտիցէ ժողովուրդն. յորժամ տեսանիցէ զպատերազմ, և դառնայցէ յեգիպտոս. Եւ պատեաց ԱԾ զժողովուրդն ընդ ճանապարհ անապատին, առ կարմիր ծովուն

և ՚ի հինգ երորդ ազգի ելին որդիքն Իսրայէլի յերկրէն Եգիպտացւոց։ Եւ էառ Մովսէս զոսկերսն Յովսեփայ ընդ իւր. քանզի երդմնեցուցեալ Յովսէփ զորդիսն Իսրայէլի, և ասէ, եթէ այցելութեամբ այց արասցէ ձեզ Տ՟ր։ և հանիջիք աստի զոսկերս իմ ընդ ձեզ։ Եւ չուեալ որդւոցն Իսրայէլի ՚ի Սոքքոթայ, բանակեցան յՈթոմ առ անապատաւն։ Եւ Տ՟ առաջնորդէր նոցա զցերեկ սեամբ ամպոյ, ցուցանել նոցա զճանապարհն։ և զցայգ՝ սեամբ հրոյ լուսատու լինել նոցա ՚ի գնալն՝ զցայգ և զցերեկ։ Եւ ոչ պակասէր սիւն ամպոյն ՚ի տուէ. և սիւն հրոյն ՚ի գիշերի առաջի ամ՟ ժողովրդեանն։

ԳԼ. ԺԴ. 5. 9. 13—16. 21—31.

Եւ ազդ եղև արքային Եգիպտացւոց եթէ փախեաւ ժողովուրդն. և շրջեցաւ սիրտն փարաւոնի՝ և ծառայից իւրոց ՚ի վ՟ր ժողովրդեանն և ասեն, զի՞նչ գործեցաք զայս՝ զի արձակեցաք զորդիսն Իսրայէլի. զի մի՛ ծառայեսցեն մեզ։ Եւ պնդեցան Եգիպտացիքն զհետ նոցա, և գտին զն՟ս բանակեալս առ ծովեզերբն. և ամ՟ երիվարք՝ և կառք փարաւոնի և հեծեալք նորա՝ և զօրք նո՟ր յանդիման Հանդրուանին. յանդէպ Բեեղսեփոնայ։ Եւ ասէ Մովսէս ցժողովուրդն, քաջալերեցարուք. պի՞նդ կացէք. և տեսանիցէք զփրկու՟ին ՚ի Տ՟է.

զոր արասցէ ձեզ այսօր․ զի զորօրինակ տեսիք
զեգիպտացիսն այսօր․ ոչ ևս յաւելցիք տեսա-
նել զնոսա յաւիտեանս ժամանակաց․ Տէր այ
պատերազմ ընդ ձեր․ և դուք լռեցէք․ Եւ
ասէ Տր ցՄովսէս՝ զի՞ գոչես առ իս․ խօսեաց
ընդ որդւոց Իսրայէլի՝ և չուեսցեն․ Եւ դու
առ զգաւազանդ քո․ և ձգեա զձեռն քո ՚ի վ̄ր
ծովուն․ և պատառեա զնա․ և մտցեն որդիքն
Իսրայէլի ՚ի մէջ ծովուն ընդ ցամաք․ Եւ
ձգեաց Մովսէս զձեռն իւր ՚ի վերայ ծովուն․ և
դարձոյց անդրէն զծովն բռնութեամբ հողմոյ
հարաւոյ զամ զգիշերն․ և արար զծովն ցամաք․
և պատառեցաւ ջուրն․ Եւ մտին որդիքն Իղի
՚ի մէջ ծովուն ընդ ցամաքն․ և եղև ջուրն պա-
րիսպ ընդ աջմէ նոցա և ընդ ահեկէ նոցա․
Պնդեցան եգիպտացիքն՝ և մտին զկնի նոցա ամ
երիվարք փարաւօնի, և կառք նորա՝ և հեծեալք
նորա ՚ի մէջ ծովուն․ Եւ եղև յառաւօտու
պահուն հայեցաւ Տր ՚ի բանակն եգիպտացւոց
սեամբ հրոյն և ամպոյ․ և խռովեաց զբանակն
եգիպտացւոց․ Եւ կապեաց զանիւս կառաց նց․
և վարէր զնոսա բռնութեամբ․ Ասեն եգիպ-
տացիքն՝ փախիցուք յերեսաց Իղի․ զի տէր
պատերազմի վասն նոցա ընդ եգիպտացիսն։ Եւ
ասէ Տր ցՄովսէս՝ ձգեա զձեռն քո ՚ի վ̄ր ծովուդ․

եւ կարկառեսցի անդրէն ջուրդ · եւ ծածկեսցէ զեգիպտացիսդ · զկառս դոցա՝ եւ զհեծեալս իւրեանց։ Եւ ձգեաց Մովսէս զձեռն իւր ՚ի վերայ ծովուն · եւ դարձաւ ջուրն ընդ առաւօտն ՚ի տեղի իւր · եւ եգիպտացիքն փախեան յերեսաց ջրոցն · եւ թօթափեաց Տր̃ զեգիպտացիսն ՚ի մէջ ծովուն։ Եւ դարձուցեալ զջուրսն՝ ծածկեաց զկառս՝ եւ զհեծեալս՝ եւ զամ̃ զօրութի̃ն փարաւոնի · որք մտեալ էին զհետ նոցա ՚ի ծով անդր · եւ ոչ մնացին ՚ի նոցանէ, եւ ոչ մի։ Եւ որդիքն Իղի̃ գնացին ընդ ցամաք ՚ի մէջ ծովուն · եւ ջուրն պարիսպ էր ընդ աջմէ նոցա, եւ ընդ ահեկէ իւրեանց։ Եւ ապրեցոյց Տր̃ զԻսրայէլ յաւուր յայնմիկ ՚ի ձեռաց եգիպտացւոցն։ Եւ ետես Իղ̃ զեգիպտացիսն մեռեալս առ ափն ծովուն, եւ ետես Իղ̃ զձեռն մեծ՝ զոր արար Տր̃ ընդ եգիպտացիսն, եւ երկեաւ ժողովուրդն ՚ի Տէ̃ · եւ հաւատացին յԱծ̃՝ եւ ՚ի Մովսէս ծառայ նո̃ր

ԳԼ․ ԺԵ․ 1–21․

Յայնժամ երգեաց Մովսէս՝ եւ որդիքն Իղի̃ զօրհնութի̃ն զայս Ա̃յ․ եւ ասեն․ օրհնեսցուք զՏր̃, զի փառօք է փառաւորեալ․ զերիվարս եւ զհեծեալս նոցա ընկէց ՚ի ծով․ Օգնական եւ ընդունող իմ Տէր, եւ եղեւ ինձ ՚ի փրկութի̃․

ամ է իմ Ա՟ծ և փառաւոր արարից զնա․ Ա՟ծ
հօր իմոյ՝ և բարձր արարից զնա․ Տէր խոր-
տակէ զպատերազմունս՝ Տէր անուն նորա․
Զկառս փարաւոնի՝ զզօրութիւնս նորա ընկէց ՚ի
ծով․ զընտիրս հեծելոց՝ և զպատուազէնս, ընկղ-
մեաց ՚ի ծով կարմիր․ Խորք ծածկեցին զնո-
սա․ ընկլան յանդունդս իբրև զվէմ․ Աջ քո
Տէր փառաւորեալ է զօրութեամբ, աջ քո Տէր
խորտակեաց զթշնամիս․ Եւ բազմութեամբ
փառաց քոց մանրեցեր զհակառակորդս, առա-
քեցեր զբարկութիւն քո՝ և եկեր զնոսա իբրև
զեղէգն․ Եւ հողմով սրտմտութեան քո բաժանե-
ցան ջուրք․ պաղեցան իբրև պարիսպ ջուրք․
պաղեցան ալիք ՚ի մէջ ծովու․ Ասաց թշնա-
մին՝ հալածեցից՝ և հասից․ բաժանեցից զաւար,
լցուցից ՚ի նոցանէ զանձն իմ․ սատակեցից սրով
իմով․ տիրեսցէ նոցա ձեռն իմ․ Առաքեցեր
զհողմ քո․ և ծածկեաց զնոսա ծով․ ընկղմեցան
իբրև զկապար ՚ի ջուրս սաստիկս։ Ո՞վ իցէ նը-
ման քեզ յԱ՟ծս Տէր․ և կամ ո՞վ նման իցէ քեզ
փառաւորեալդ ՚ի սուրբս․ սքանչելի փառօք՝ որ
առնես զնշանս․ Ձգեցեր զաջ քո՝ և եկուլ զնո-
սա երկիր․ Առաջնորդեցեր արդարութ՟բ ժողո-
վրդեան քում այսմ, զոր փրկեցեր․ մխիթարեցեր
զօրութ՟բ քով ՚ի բնակետղ սրբութեան քո․

Լուան ազգք՝ և բարկացան, և երկունք կալան զբնակիչս քանանացւոց: Յայնժամ տագնապեցան դատաւորք եդովմայ, և իշխանք մովաբացւոց: կալաւ զն̃ս դողումն, հալեցան ա̃մ բնակիչք քանանացւոց: Անկցի 'ի վերայ ն̃ց ահ և երկիւղ· մեծութ̃բ բազկի քո քարասցին: մինչև անցցէ ժողովուրդ քո Տ̃ր· մինչև անցցէ ժողովուրդ քո այս՝ զոր ստացար: Տարեալ տնկեսցես զնոսա 'ի լեառն ժառանգութե̃ն քո· 'ի պատրաստութ̃ն բնակութե̃ն քո· զոր արարեր Տ̃ր սրբութ̃ն· Տ̃ր զոր պատրաստեցին ձեռք քո: Տ̃ր թագաւոր է յաւիտեան՝ և յաւիտեան և ևս: Զի մտին երիվարք փարաւոնի կառօք և հեծելօք ն̃ց 'ի ծով· և էած 'ի վ̃ր ն̃ց տ̃ր ջուրս ծովուն· և որդիքն Ի̃ղի գնացին ընդ ցամաք 'ի մէջ ծովուն: Եւ էառ մարիամ մարգարէ քոյր ահարոնի զթմբուկն 'ի ձեռն իւր· և ելին ա̃մ կանայք զհետ նորա թմբկօք, և պարուք:

Եւ յառաջէր մարիամ, և ասէր.
օրհնեսցուք զՏ̃ր՝ զի փառօք է
փառաւորեալ· զերիվարս
և զհեծեալս ընկէց
'ի ծով:

22. Զանազան հրաշք՝ զոր Աստուած գործեաց ՚ի ճանապարհորդութեան Իսրայէլացւոց յանապատի անդ:

Գլ. ԺԵ. 23—25.

Եկին ՚ի Մեռայ. և ոչ կարէին ըմպել ջուր ՚ի Մեռայն. քանզի դառն էր. վասն այնորիկ անուանեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ Դառնութիւն: Եւ տրտնջեաց ժողովուրդն զՄովսիսէ՝ և ասէին. զի՞նչ արբցուք: Աղաղակեաց Մովսէս առ Տր̃: և եցոյց նմա Տր̃ փայտ: և էարկ զայն ՚ի ջուրն և քաղցրացաւ ջուրն, և անդ ետ նմա իրաւունս և դատաստանս. և անդ փորձեաց զնա:

Գլ. ԺԶ. 1. 11—15. 35.

Չուեցին յԵղիմայ. և եկին ա̃մ ժողովուրդ որդւոցն Իսրայէլի յանապատն ՚ի Սին. որ է ընդ Եղիմ և ընդ Սինայ. և յաւուրն հնգետասաներորդի յերկրորդի ամսեանն ելանելոյ նոցա յերկրէն Եգիպտացւոց: Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի՝ և ասէ: Լուայ զտրտունջ որդւոցն Իէ̃լի, արդ խօսեաց ընդ նոսա՝ և ասասցես. ընդ երեկոյս միս կերիջիք. և ընդ առաւօտս հացիւ յագեսջիք. և ծանիջիք՝ թէ ես եմ Տր̃ Ա̃ձ ձեր: Եւ եղև ընդ երեկոյն, և ել լորամարգին և ծածկեաց զբանակն: Եւ եղև

ընդ առաւօտն՝ ընդ արկանել ցօղոյն շուրջ զբանակաւն. և ահա 'ի վերայ երեսաց անապատին, մանր իբրև զգինձ. սպիտակ իբրև զեղեամն 'ի վերայ երկրին։ Իբրև տեսին զայն որդիքն Իսրայէլի, ասեն ընկեր ցընկեր, զի՞նչ է այս. քանզի ոչ գիտէին, զինչ էր։ և ասէ ցնոսա Մովսէս. այդ է հաց՝ զոր ետ ձեզ Տէր ուտել։ Եւ որդիքն Իսրայէլի կերին զմանանայն զքառասուն ամ, մինչև եկին 'ի շէն երկիրն. զմանանայն ուտէին, մինչև հասին 'ի կողմն փիւնիկեցւոց։

ԳԼ. ԺԷ. 1. 5—6.

Եւ չուեաց ամենայն ժողովուրդ որդւոցն Իսրայէլի 'ի Սին անապատէ. ըստ բանակս իւրեանց բանիւ Տեառն. և բանակեցան յՌափիդին. և ոչ գոյր ջուր ըմպելոյ ժողովրդեանն։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս երթ առաջի ժողովրդեանդ. և առ ընդ քեզ 'ի ծերոց ժողովրդեանդ. և զգաւազանն քո որով հարեր զգետն, առ 'ի ձեռին քում. և երթիցես։ Եւ ես հասեալ կայցեմ անդ յառաջագոյն քան զքեզ 'ի վերայ վիմին 'ի Քորեբ.
և հարցես զվէմն. և ելցէ 'ի նմանէ ջուր.
և արբցէ ժողովուրդդ. և արար
այնպէս Մովսէս առաջի որդ-
ւոցն Իսրայէլի

23. Աստուած օրէնս Հորեբէ Իսրայէլացւոց ։

Գլ. ԺԹ. 1. 16—19 ։

Յամսեանն երրորդի ելանելոյ որդւոցն Ի՟էլի յերկրէն Եգիպտացւոց · յաւուրն յայնմիկ եկին յանապատին ՚ի Սինայ ։ Եւ եղեւ յաւուրն երրորդի ընդ առաւօտս · ձայնք և փայլատակումնք՝ և ամպ մթախառն ՚ի վերայ լերինն Սինայի լինէին՝ և ձայն փողոյն հնչէր մեծաձայն · և զարհուրեցաւ ամ՟ ժողովուրդն, որ էր ՚ի բանակի անդ ։ Եւ էհան Մովսէս զժողովուրդն ընդ առաջ Ա՟յ՝ ՚ի բանակէ անտի · և կացոյց շուրջ զստորոտով լերինն Սինայի ։ Եւ լեառն Սինայ ծխէր առհասարակ · քանզի իջեալ կայր Ա՟ծ ՚ի վ՟ր ն՟ր հրով ։ և ելանէր ծուխ ն՟ր իբրև զծուխ հնոցի · և զարհուրեցաւ ամ՟ ժողովուրդն յոյժ ։ Քանզի հասանէին ձայնք փողոյն ՚ի բաց յառաջացեալք և սաստկացեալք յոյժ ։ Մովսէս խօսէր և Ա՟ծ տայր նմա ձայն ։

Գլ. Ի. 1—17 ։

Խօսեցաւ Տ՟ր զամ՟ զպատգամս զայսոսիկ և ասէ ։ Ես եմ Տ՟ր Ա՟ծ քո, որ հանի զքեզ յերկրէն Եգիպտացւոց ՚ի տանէ ծառայութեան ։

Մի՛ եղիցին քեզ այլք բաց յինէն։ Մի՛ արասցես դու քեզ կուռս ը՟ս ա՟մ նմանութ՟. որ ինչ յերկինս ՚ի վեր է, և որ ինչ յերկրի ՚ի խոնարհ. և որ ինչ ՚ի ջուրս ՚ի ներքոյ երկրի։ Մի՛ երկիրպագանիցես նց՟. և մի՛ պաշտիցես զն՟ս. զի ես եմ Տ՟ր Ա՟ծ քո՝ Ա՟ծ նախանձոտ. որ հատուցանեմ զմեղս հարանց՝ որդւոց՝ յերիս և ՚ի չորս ազգս ատելեաց իմոց։ Եւ առնեմ զողորմութ՟ի ՚ի հազար ազգս սիրելեաց իմոց, և որք պահեն զհրամանս իմ։ Մի՛ առնուցուս զանուն Տեառն Ա՟յ քոյ ՚ի վ՟ր սնոտեաց. զի ոչ սրբեսցէ Տէր զայն, որ առնուցու զանուն ն՟ր ՚ի վ՟ր սնոտեաց։ Յիշեսջի՛ր զօրն շաբաթուց սրբել զնա։ Զվեց օր գործեսցես, և արասցես զամ՟ զգործ քո։ Յաւուրն եօթներորդի շաբաթ Տեառն Ա՟յ քոյ. մի՛ գործեսցես ՚ի նմա զամ՟ գործ քո. դու՝ և ուստր քո՝ և դուստր քո. ծառայ քո՝ և աղախին քո. եզն քո՝ և էշ քո. և ամ՟ անասուն քո. և եկն քո. և պանդուխտն որ ՚ի քեզ։ Զի զվեց օր արար Տ՟ր Ա՟ծ զերկին և զերկիր. և զծով՝ և զամ՟ որ ՚ի ն՟ս. և հանգեաւ յաւուրն եօթներորդի. վ՟ն այնորիկ օրհնեաց Տ՟ր զօրն եօթներորդ, և սրբեաց զնա։ Պատուեա՛ զհայր քո և զմայր քո. զի քեզ բարի լիցի. և զի երկայնակեաց լիցիս ՚ի վ՟ր երկրին բարուն՟՝ զոր Տ՟ր Ա՟ծ քո տացէ

քեզ։ Մի՛ սպանաներ։ Մի՛ շնար։ Մի՛ գողանար։ Մի՛ սուտ վկայութի̃ն վկայեր զընկերէ քումմէ։ Մի՛ ցանկանար տան ընկերի քոյ․ եւ մի՛ անդոյ նորա․ մի՛ ցանկանար կնոջ ընկերի քոյ․ եւ մի՛ ծառայի նորա․ եւ մի՛ աղախնոյ նորա․ եւ մի՛ եզին նորա՝ եւ մի՛ իշոյ նորա․ եւ մի՛ ամ̃ անասնոյ նորա․ եւ մի՛ ամ̃ զինչ ընկերի քոյ իցէ։

ԳԼ․ ԻԴ․ 12—18։

Եւ ասէ Տ̃ր ցՄովսէս․ ե՛լ առ իս ՚ի լեառնն․ եւ անդ լինիջիր, եւ տաց քեզ տախտակս քարեղէնս՝ եւ օրէնս՝ եւ պատուիրանս, զորս գրեցի․ լինել ն̃ց օրէնսդիր։ Յարեաւ Մովսէս՝ եւ յեսու պաշտօնեայ նորա․ եւ ելին ՚ի լեառնն Ա̃յ։ Եւ ասէ ցծերսն․ դադարեցէք այդր՝ մինչեւ դարձցուք առ ձեզ։ եւ ահա Ահարոն եւ Ովր ընդ ձեզ են։ եւ եթէ ուրուք դատաստան ինչ լինիցի, երթիցեն առ նոսա։ Եւ ել Մովսէս ՚ի լեառն․ եւ ծածկեաց ամպն զլեառն։ Եւ իջին փառքն Ա̃յ ՚ի լեառն Սինայ․ եւ ծածկեաց զնա ամպն՝ զվեց օր․ եւ կոչեաց Տ̃ր զՄովսէս յաւուրն եօթներորդի ՚ի միջոյ ամպոյն։ Եւ տեսիլ փառացն Տեառն իբրեւ զհուր բորբոքեալ ՚ի վերայ գլխոյ լերինն՝ յանդիման որդւոցն իսրայէլի։

Եւ եմուտ Մովսէս 'ի մէջ ամպոյն՝ և ել 'ի լեառն. և էր Մովսէս 'ի լերին անդ զքառասուն տիւ և զքառասուն գիշեր։

ԳԼ. ԻԴ. 18։

Եւ (Տէր) ետ Մովսիսի՝ իբրև դադարեաց ինքն 'ի խօսից իւրոց 'ի լերինն Սինայ. զերկուս տախտակսն վկայութեան. տախտակս քարեղէնս գրեալս մատամբն Այ։

24. Խորանն Վկայութեան։

ԳԼ. ԻԵ. 1—2. 8—9։

Եւ խօսեցաւ Տր ընդ Մովսիսի, և ասէ. Ա-ռասցես ցորդիսն Իլի. առէ՛ք ինձ պտուղ 'ի նո-ցանէ՝ որոց հաճոյ թուեսցի 'ի սիրտս իւրեանց։ Եւ արասցե՛ս ինձ սրբութիւն. և երևեցայց 'ի ձեզ։ Եւ արասցե՛ս ինձ ըստ ամի, զոր ցու-ցից քեզ 'ի լերին. օրինակ խորանին՝ և օրինակ ամ սպասուց նորա։

ԳԼ. Խ. 14—15. 32—36։

Եւ արար Մովսէս ըստ ամի՝ զոր միանգամ պատուիրեաց նմա ԱԾ՝ նոյնպէս և արար։ Եւ եղև յամսեանն առաջնում՝ ամի երկրորդի ելա-նելոյ նոցա յերկրէն եգիպտացւոց. յամսամտին

կանգնեցաւ խորանն։ Եւ ծածկեաց ամպ զխորանն վկայութեան, և լի եղև փառօք Տեառն խորանն։ Եւ ոչ կարէր Մովսէս մտանել 'ի խորանն վկայութեան. զի ծածկեաց զնա ամպն. և լի՛ եղև փառօք Տեառն խորանն։ Յորժամ վերանայր ամպն 'ի խորանէ անտի՝ չուէին որդիքն Ի՟լի հանդերձ ամ՟ աղխիւ իւրեանց. Եւ եթէ ոչ վերանայր ամպն՝ ոչ չուէին, մինչև յօրն վերանալոյ։ Զի ամպն Տեառն էր 'ի վերայ խորանին 'ի տուէ. և հուր կայր 'ի վ՟ր նորա գիշերի. առաջի ամ՟ տանն Ի՟լի, յա՟մե չուս իւրեանց։

25. Ի Հառաջաւորին երկուշաբթւոյ պահոց։

Թուոց. Գլ. ԺԳ. 2–4. 26–29. 33–34.

Եւ խօսեցաւ Տ՟ր ընդ Մովսէսի՝ և ասէ. Առաքեա՛ արս՝ և լրտեսեսցեն զերկիրն Քանանացւոց. զոր ես տաց որդւոցն Ի՟լի 'ի կալուածս այր մի ցեղի՝ ըստ տանց նահապետաց իւրեանց առաքեսցես զնոսա՝ զամ՟ զլխաւորս 'ի նոցանէ։ Եւ առաքեաց զնոսա Մովսէս յանապատէն փառանու ըստ բանին Տեառն. ամենեքին արք գլխաւորք էին նոքա յորդւոցն Ի՟լի։ Եւ դարձան ադրէն որդիքն Ի՟լի լրտեսեալ զերկիրն յետ աւուրց քառասնից։ Եւ հասեալ եկին առ

մովսէս եւ առ ահարոն. եւ առ ամ՟ ժողովուրդ որդւոցն Ի՟ղի յանապատն փառան կադէս. եւ ետուն նց՟ զրոյց եւ ամ՟ ժողովրդեանն. եւ ցուցին զպտուղ երկրին։ Եւ պատմեցին նոցա. եւ ասեն ցնա. չոգաք յերկիրն՝ յոր առաքեցեր զմեզ. երկիր՝ որ բղխէ զկաթն՝ եւ զմեղր. եւ այս է պտուղ նորա։ Բայց ազգն սաստիկ էր՝ որք բնակեալն էին ՚ի նմա. եւ քաղաքք ամուրք՝ եւ պարսպաւորք՝ եւ մեծամեծք յոյժ. եւ զազգն ենակայ տեսաք անդ։ Եւ զարհուրեցուցին երկրաւն՝ զոր լրտեսեցին՝ զորդիսն Ի՟ղի՝ եւ ասեն. ընդ երկիրն ընդ որ մեք անցաք լրտեսել զնա՝ երկիր մարդակեր է բնակչաց իւրոց. եւ զամ՟ զազգն՝ զոր տեսաք ՚ի նմա՝ արք յաղթահասակք են։ Տեսաք անդ եւ զսկայս. եւ էաք յաչս նոցա իբրեւ մարախ։

Գլ. ԺԴ. 1—21. 26—34.

Եւ ձայն բարձին ամ՟ ժողովուրդն. եւ ելաց ազգն զգիշերն զայն ողջոյն։ Եւ տրտնջեաց ժողովուրդն զմովսիսէ եւ զահարոնէ ամ՟ որդւովքն Ի՟ղի. եւ ասէ ցնոսա ամ՟ ժողովուրդն. լաւ էր եթէ մեռեալ էաք յերկրին եգիպտացւոց. կամ թէ աստէն յանապատի աստ լիկ մեռանէաք։ Եւ ընդէ՞ր տանիցի զմեզ Տր՟ յերկիրն

յայն՝ անկանիլ մեզ պատերազմաւ․ և կանայք մեր՝ և որդիք մեր լինիցին ՚ի յափշտակութ՛ի․ և արդ լաւ լիցի մեզ դառնալ անդրէն յեգիպտոս ։ Եւ ասէ այր ցընկեր․ արասցուք զօրավար՝ և դարձցուք յեգիպտոս ։ Եւ անկան մօսէս և ահարօն ՚ի վերայ երեսաց իւրեանց առաջի ամ̃ որդւոցն Ի̃ղի ։ Բայց յեսու որդի նաւեայ․ և քաղէբ որդի յեփոնեայ ՚ի լրտեսաց երկրին՝ պատառեցին զհանդերձս իւրեանց ։ Եւ խօսեցան ընդ ամ̃ ժողովրդեանն որդւոցն Ի̃ղի՝ և ասեն․ երկիրն՝ զոր մեք լրտեսցաք՝ երկիր բարի է յոյժ ։ Եթէ հաճեսցի միայն ընդ մեզ Ա̃ծ՝ և տարցի յերկիրն յայն․ և տացէ զնա մեզ․ երկիր է՝ որ բղխէ զկաթն և զմեղր․ Բայց ՚ի Տ̃է միայն ապստամբք մի՛ լինիցիք․ և ՚ի ժողովրդենէ երկրին մի՛ երկնչիջիք․ քանզի կերակուրք մեր են․ զի մեկնեցաւ ՚ի նոցանէ Տ̃ր, և ընդ մեզ է Տ̃ր․ մի՛ զանգիտիցէք ՚ի նոցանէ ։ Եւ ասաց ամ̃ ժողովուրդն քարկոծել զնոսա քարամբք․ և փառքն Տեառն երևեցան ամպով ՚ի վերայ խորանին վկայութեան յանդիման ամ̃ որդւոցն Ի̃ղի ։ Եւ ասէ Տ̃ր ցմովսէս՝ մինչև յե՞րբ բարկացուցանէ զիս ժողովուրդդ․ և մինչև յե՞րբ ոչ հաւատան ինձ ամ̃ նշանիւքն՝ զորս արարի ՚ի միջի նոցա ։ Թո՛յլ տուր ինձ՝

Եւ հարից զդոսա մահուամբ, և կորուսից զդոսա և զքեզ՝ և զտուն հօր քո արարից յազգ մեծ՝ և բազում քան զայդ։ Եւ ասէ Մովսէս ցՏ՟ր, Եւ լուիցեն Եգիպտացիքն՝ եթէ դու հաներ զօրութ՟բ քով մեծաւ զժողովուրդս զայս ՚ի նոցանէ։ Այլ և ամ՟ բնակիչք երկրիս այսորիկ լուիցեն՝ թէ դու Տ՟ր ՚ի ժողովրդեանս յայսմիկ ես՝ որոց դէմ յանդիման երևիս դու Տ՟ր. և ամպ քո կայ ՚ի վ՟ր դ՟ց. սեամբ ամպոյ երթաս դու առաջի դ՟ց ՚ի տուէ. և սեամբ հրոյ ՚ի գիշերի։ Եւ սատակիցես զժողովուրդս քո զայս՝ իբրև զայր մի. և խօսիցին ազգքն՝ որք լուան զանուանէ քումմէ և ասիցեն։ Վասն զի ոչ կարէր տանել Տ՟ր զժողովուրդն զայն՝ յերկիրն զոր երդուաւ ն՟ց. էարկ զն՟ս տապաստ յանապատի։ Եւ արդ բարձրասցի ձեռն քո Տ՟ր. ո՟պ խօսեցար և ասացեր, Թէ Տ՟ր երկայնամիտ է. և բազում ողորմ և ճշմարիտ. բառնայ զանօրէնութիւնս. և զանիրաւութիւնս՝ և զմեղս. և սրբելով ոչ սրբէ զպարտաւորն. հատուցանէ զմեղս հարանց յորդիս մինչև յերրորդ և ՚ի չորրորդ ազգս։ Թող զմեղս ժողովրդեան քո, ըստ մեծի ողորմութե՟ քում։ ո՟պ ներեցեր դ՟ց յԵգիպտոսէ մինչև ցայժմ։ Եւ ասէ Տ՟ր ցՄովսէս. ներեցից դ՟ց ըստ բանի քում։ Բայց կենդանի եմ ես. և կենդանի է անուն իմ։ և լցցէ փառք Տեառն զամ՟ երկիր

Խօսեցաւ Տէր ընդ մօսէսի և ընդ ահարօնի՝ և ասէ։ Մինչև յե՞րբ զժողովուրդդ զայդ չար կրեցից. և դոքա տրտունջեն առաջի իմ. զտըրտունջ որդւոցն Իղի որք տրտունջեն զձէնջ, լուայ։ Արդ ասասցես ցնոսա. կենդանի եմ ես՝ ասէ Տէր՝ եթէ ոչ որպէս խօսեցայք յականջս իմ, նոյնպէս արարից ձեզ։ Յանապատիս յայսմիկ անկցին ոսկերք ձեր. և ամ՟ հանդէս ձեր. և մնացեալքն ՚ի ձէնջ ՚ի հմր՝ ՚ի քսան ամենից և ՚ի վեր՝ որք տրտնջեցին զինէն։ Թէ մտանիցեն յերկիրն՝ յոր համբարձի զձեռն իմ բնակեցուցանել զձեզ ՚ի նմա. բայց քաղեբ որդի յեփոնեայ. և յեսու նաւեան։ Եւ զորդիսն զորմէ ասացիք՝ թէ ՚ի յափշտակութիւն լինիցին՝ տարայց զնոսա յերկիրն. և ժառանգեսցեն զնա. յորմէ դուքն յափլացայք։ Եւ ոսկերք ձեր անկցին աստէն յանապատիս։ Եւ որդիք ձեր ճարակեսցին յանապատի աստ ամս քառասուն. և բարձցեն ըզպոռնկութիւն ձեր՝ մինչև մաշեսցին ոսկերք ձեր յանապատի աստ։ Ըստ թուոյ աւուրցն քառասնից. օր ընդ տարւոյ ընդունեցիք զմեղս ձեր զքառասուն ամ. և ծանիջիք զսրտմտութիւն բարկութեան իմոյ.

26. Յեսու որդի Նաւեայ տանի զԻսրայէլացիսն ՚ի խոստացեալ երկիրն։

Յեսու. Գլ. Ա. 1—9։

Եւ եղեւ յետ վախճանելոյն Մովսիսի ծառայի Տեառն. խօսեցաւ Տէր ընդ Յեսուայ որդւոյն Նաւեայ պաշտօնէի Մովսիսի՝ եւ ասէ։ Մովսէս ծառայ իմ վախճանեցաւ. արդ յարուցեալ անցցես ընդ այդ Յորդանան՝ դու եւ ամ̃ ժողովուրդ քո՝ յերկիրն զոր ես տաց որդւոցն Ի՛ղի։ Յամ̃ տեղիս յոր համանիցէ գնացք ոտից ձերոց՝ ձեզ տաց զնա՝ որպէս խօսեցայ ընդ Մովսիսի։ Զանապատն. եւ զԼիբանանն. մինչեւ ցգետն մեծ՝ ցգետն Եփրատ. զամ̃ երկիրն Քետացւոց մինչեւ ցծովն վերջին ՚ի մտից արեւու՝ ձեզ լիցին սահմանքն։ Եւ ոչ ոք կացցէ ընդդէմ ձեր զամ̃ աւուրս կենաց քոց։ Եւ որպէս էի ընդ Մովսիսի՝ նոյնպէս եղէց եւ ընդ քեզ. եւ ոչ թողից զքեզ՝ եւ ոչ անտես արարից զքեզ։ Զօրացիր եւ քաջ լեր։ զի դու բաժանեսցես ժողովրդեանդ այդմիկ զերկիրն՝ զոր երդուայ հարցն քոց տալ դոցա։ Արդ զօրացի՛ր՝ եւ քաջ լեր յոյժ. պահել եւ առնել ըստ ամ̃ օրինացն որպէս պատուիրեաց քեզ Մովսէս ծառայ իմ. եւ մի՛ խոտորեսցիս ՚ի նոցանէ յաջ կամ յահեակ. զի խելամուտ լիցիս ամ̃ե

զինչ և գործեսցես։ Եւ մի՛ մերժեսցի գիրք
օրինացս այսոցիկ ՚ի բերանոյ քումմէ. և խո-
կասցես ՚ի դա ի տուէ և ՚ի գիշերի՝ զի իմա-
ցիս առնել զա՟մ գրեալդ ՚ի դմա. և ապա յա-
ջողեսցիս և ուղղեսցես զճանապարհս քո. և ապա
խելամուտ լինիցիս։ Ահա պատուիրեմ քեզ.
զօրացի՛ր՝ և քաջ լե՛ր՝ մի՛ զանգիտիցես. և մի՛
երկնչիցիս՝ զի ընդ քեզ է Տէր Ա՟ծ քո յա՟մ
տեղիս ուր և երթայցես։

Գ.Յ. Գ. 5. 14—17։

Եւ ասէ յեսու ցժողովուրդն. սրբեցարո՛ւք առ
վաղիւ. զի վաղիւ արասցէ ձեզ Տէր սքանչե-
լիս։ Եւ եղև իբրև չուեաց ժողովուրդն ՚ի
խորանաց իւրեանց անցանել ընդ յորդանան. և
քահանայքն բարձին զտապանակ ուխտին Տեառն
առաջի ա՟մ ժողովրդեանն։ Եւ իբրև մտանէ-
ին քահանայքն՝ որք կրէին զտապանակ ուխտին
՚ի յորդանան, և ոտք քահանայիցն կրելեաց տա-
պանակին մխեցան յեզր ջրոյն յորդանանու. և
յորդանան լցեալ գայր դարիւ և դարիւ որպէս
յաւուրս հնձոց ցորենոյ։ Եւ կացին ջուրքն՝
որք իջանէին ՚ի վերուստ՝ միաձոյլք՝ անջրպե-
տեալք հեռացեալք յոյժ յոյժ. յադամիտէս քա-
ղաքէ՝ մինչև ՚ի մասն կարիաթարիմայ. և որք

իջանէինն՝ իջին ՚ի ծովն արաբացւոց․ ՚ի ծովն աղի, մինչև իսպառ նուազելոյ ։ և ժողովուրդն կայր յանդիման Երիքովի ։ Եւ կային քահանայքն՝ որք կրէին զտապանակ ուխտին Տեառն ՚ի վերայ ցամաքի ՚ի մէջ Յորդանանու պատրաստութեամբ ։ և ա՟մ որդիքն Իսրայէլի անցին ընդ ցամաք ։

Գլ․ Դ․ ։ 15—18 ։

Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Յեսուայ՝ և ասէ ․ Հրամա՛ն տուր քահանայիցդ՝ որք բարձեալ ունին զտապանակ ուխտին վկայութեա՛ն ելանել ՚ի Յորդանանէ ։ Եւ հրամա՛ն ետ Յեսու քահանայիցն՝ և ասէ ․ ելէ՛ք ՚ի Յորդանանէ ։ Եւ եղև, իբրև ելին քահանայքն՝ որք բարձեալ ունէին զտապանակ ուխտին Տեառն՝ ՚ի միջոյ Յորդանանու՝ և եդին զոտսն քահանայքն ՚ի ցամաքի, դիմեաց ջուրն Յորդանանու ՚ի տեղի իւր․ և գնայր որպէս յերէկն և յեռանդ ընդ ա՟մ յատակս նորա ։

Գլ․ Ե․ ։ 10—12 ։

Եւ անդ բանակեցան որդիքն Ի՟ղի ․ և արարին որդիքն Ի՟ղի զզատիկն ՚ի չորեքտասաներորդում աւուր ամսոյն յերեկորեայ ․ յարևելից Երիքովի

ի դաշտի անդ։ Եւ կերին ի ցորենոյ երկրի զայգոյ բաղարջ եւ նոր։ Յաւուր յայնմիկ պակասեցաւ մանանայն, յետ ուտելոյ նոցա ի ցորենոյ երկրին. եւ ոչ եւս գտանէին որդիքն Իսրայէլի մանանայ. եւ ժողովեցին զպտուղ երկրին Փիւնիկեցւոց ի տարւոջն յայնմիկ։

27. Յեսու ուխտ հաստատէ ընդ Ի. Ժ.

Գ.Յ. ԻԴ. 1—30.

Եւ ժողովեաց Յեսու զամենայն ցեղսն Իսրայէլի ի Սելով. եւ կոչեաց զամենայն ծերսն Իսրայէլի՝ եւ զիշխանս նոցա. եւ զդպիրս նոցա. եւ զդատաւորս նոցա. եւ կացին առաջի Տեառն։ Եւ խօսեցաւ Յեսու ընդ ամենայն ժողովրդեանն՝ եւ ասէ. այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. յայնկոյս գետոյն պանդխտեցան հարքն ձեր յառաջագոյն. Թարա հայր Աբրահամու՝ եւ հայր Նաքովրայ. եւ պաշտեցին զաստուածս օտարս։ Եւ առի ես զհայր ձեր զԱբրահամ յայնմ կողմանէ գետոյն. եւ առաջնորդեցի նմա յամենայն երկրին Քանանացւոց. եւ բազմացուցի զզաւակ նորա։ Եւ ետու նմա զԻսահակ. եւ ետու Իսահակայ զՅակոբ, եւ զԵսաւ։ եւ ետու Եսաւայ զլեառն Սէիր ի ժառանգութիւն. եւ Յակոբ եւ որդիք նորա իջին յԵգիպտոս. եւ եղեն անդ յազգ մեծ եւ ի բազում եւ հզօր. եւ չարչարեցին զնոսա Եգիպտացիքն։

Եւ հարի զեգիպտացիսն նշանօք և արուեստիւք
զոր արարի ՚ի նոսա։ Եւ ապա հանի զձեզ յեգիպտոսէ, և մտիք ՚ի ծովն. և պնդեցան եգիպտացիքն զհետ հարցն ձերոց կառօք և երիվարօք ՚ի ծովն կարմիր։ Եւ աղաղակեցաք առ
Տր. և եդ զամպն և զմէգ ՚ի մէջ մեր և ՚ի
մէջ եգիպտացւոցն. և եած ՚ի վր նոցա զծովն՝
և ծածկեաց զնս. և տեսին աչք ձեր՝ զոր արար
Տր ընդ երկիրն եգիպտացւոց, և էիք յանապատի անդ զաւուրս բազումս։ Եւ եած զձեզ
յերկիրն ամօրհացւոց բնակելոց յայնկոյս յորդանանու. և ետուն ընդ ձեզ պատերազմ։ և մատնեաց զնս Տր ՚ի ձեռս ձեր. և ժառանգեցիք
զերկիրն նց. և սատակեցիք զնս յերեսաց ձերոց։
Եւ յարեաւ բաղակ սեպփորայ արքայ մովաբու՝
և ետ պատերազմ ընդ Իլի, և առաքեաց կոչեաց
զբաղաամ որդի բեովրայ նզովել զձեզ։ Եւ ոչ
կամեցաւ Տր Այ քո կորուսանել. և օրհնելով
օրհնեաց զձեզ. և ապրեցոյց զձեզ ՚ի ձեռաց նց.
և մատնեաց զնս ՚ի ձեռս ձեր։ Եւ անցէք ընդ
յորդանան. և եկիք յերիքով. և պատերազմեցան
ընդ ձեզ բնակիչք երիքովի, ամուրհացին՝ և քանանացին. և փերեզացին. և խեւացին. և յեբուսացին. և քետացին. և գերգեսացին, և մատնեաց զնոսա ՚ի ձեռս մեր։ Եւ առաքեաց

յառաջագոյն քան զմեզ զձիաստացսն. և մերժեաց զն՟ս յերեսաց ձերոց զերկոտասան թագաւորս ամօրհացւոց. ո՛չ սրով քով և ո՛չ աղեղամբ քով։ Եւ ետ ձեզ Տ՟ր զերկիրս՝ յորում ոչ վաստակեցիք, և բնակեցայք 'ի քաղաքս՝ զորս ո՛չ շինեցիք. և յայգիս և 'ի ձիթենիս՝ զորս ոչ տնկեցիք դուք՝ և ուտէք։ Եւ արդ՝ երկերո՛ւք դուք 'ի Տ՟է, և պաշտեցէ՛ք զնա ուղղութ՟բ և արդարութ՟բ, և 'ի բա՛ց արարէք զա՟ծս օտարոտիս՝ զորս պաշտեցին հարք ձեր յայնկոյս գետոյն և յեգիպտոս. և պաշտեցէ՛ք զՏ՟ր։ Ապա թէ ո՛չ իցէ ձեզ հաճոյ պաշտել զՏ՟ր. ընտրեցէ՛ք այսօր թէ զո՛ պաշտիցէք, զա՟ծս հարցն ձերոց՝ որք յայնկոյս գետոյն էին, թէ զա՟ծս ամօրհացւոցն, յորոց դուք բնակեալ էք յերկրի ն՟ց. այլ ես՝ և տուն իմ պաշտեմք զՏ՟ր՝ զի ս՟բ է։ Պատասխանի ետուն ժողովուրդն՝ և ասեն. քաւ լիցի մեզ թողուլ զՏ՟ր Ա՟ծ մեր՝ և պաշտել զա՟ծս օտարս։ Օի Տ՟ր Ա՟ծ մեր նա եհան զմեզ՝ և զհարս մեր յերկրէն եգիպտացւոց 'ի տանէ ծառայութ՟ե. և արար մեզ զնշանս մեծամեծս զայնոսիկ. և պահեաց զմեզ յամ՟ ճանապարհին՝ յորում գնացաք. և յամ՟ ազգս՝ ը՟ն որս անցաք։ Եւ մերժեաց Տ՟ր զամօրհացին՝ և զամ՟ ազգս բնակեալս յերկրին՝ յերեսաց մերոց. այլ և մեք պաշտեսցուք

զՏ՛ր. զի նա է Ա՛ծ մեր։ Եւ ասէ Յեսու ցժո-
ղովուրդն. ոչ կարէք դուք պաշտել զՏ՛ր՝ զի սուրբ
է, և նա նախանձեալ ոչ ներիցէ մեղաց և անօ-
րէնութեանց ձերոց։ Յորժամ թողուցուք զՏ՛ր. և
պաշտիցէք զա՛ծս օտարս. և հասեալ ի վ՛ր չար-
չարիցէ զձեզ՝ և ծախեսցէ զձեզ փոխանակ բար-
եացն՝ զոր արար ձեզ։ Եւ ասէ ժողովուրդն
ցՅեսու՝ ոչ այդպէս. այլ զՏ՛ր պաշտեսցուք։
Եւ ասէ Յեսու ցժողովուրդն. ահա դուք ձեզէն
եղերուք վկայք անձանց ձերոց. զի ընտրեցիք
զՏ՛ր պաշտել զնա։ և ասեն՝ վկայք եմք։ Եւ
ասէ. արդ ի բաց արարէք ի ձէնջ զա՛ծս օ-
տարոտիս. և ուղղեցէք զսիրտս ձեր առ Տ՛ր Ա՛ծ
Ի՛ղի։ Եւ ասէ ժողովուրդն ցՅեսու. զՏ՛ր Ա՛ծ
մեր պաշտեսցուք՝ և ձայնի ն՛ր լուիցուք։ Եւ
ուխտեաց Յեսու ուխտ ը՛ն ժողովրդեանն յաւուր
յայնմիկ. և ետ նմա օրէնս, և դատաստանս ի
Սելով. (առաջի խորանին Ա՛յ Ի՛ղի։) Եւ գը-
րեաց Յեսու զբանս զայսոսիկ ի գիրս օրինաց
Ա՛յ. և էառ զվէմ մեծ. և կանգնեաց զնա ի
ներքոյ բեւեկնւոյն առաջի Տեառն։ Եւ ասէ
Յեսու ցա՛մ ժողովուրդն. ահա վէմս այս եղիցի
ի վկայութի՛ւ. զի սա լուաւ զա՛մ խօսեցեալսն ի
Տ՛է՝ զոր խօսեցաւ ընդ ձեզ այսօր. և եղիցի
սա ձեզ ի վկայութի՛ւ աւուրց յետնոց՝ յորժամ

տուիցէք Տեառն Ա՟յ ձերում։ Եւ արձակեաց Յեսու զժողովուրդն. և գնացին իւրաքանչիւր 'ի տեղի իւր։ Եւ պաշտեաց Ի՟էլ զՏ՟ր զա՟մ աւուրըս Յեսուայ. և զա՟մ աւուրս ծերոցն՝ որք ձգեցին զժամանակս ը՟ Յեսուայ. որք և տեսին զա՟մ գործսն Տեառն՝ զորս արար յԻ՟էլ։ Եւ եղեւ յետ այսորիկ մեռանել Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ ծառայի Տեառն. հարիւր և տասն ամաց։

27. Անձուկ Իսրայէլացւոցն զկնի մահուան Յեսուայ

Դատ. Գլ. Բ. 8. 10–17.

Եւ վախճանեցաւ Յեսու որդի Նաւեայ ծառայ Տեառն. որդի հարիւր և տասն ամաց։ Եւ ա՟մ ազգն այն յաւելան առ հարս իւրեանց. յարեաւ այլ ազգ՝ որք ոչ ճանաչէին զՏ՟ր՝ և ոչ զգործսն՝ զորս արար 'ի մէջ Ի՟էլի։ Եւ արարին որդիքն Ի՟էլի չար առաջի Տեառն. և պաշտեցին զբահաղիմ։ Եւ թողին զՏ՟ր Ա՟ծ հարցն իւրեանց՝ որ եհան զն՟ս յերկրէն եգիպտացւոց՝ և գնացին զհետ աստուծոց օտարաց. աստուծոց ազգացն՝ որք շուրջ զնոքօք. և երկիր պագին ն՟ց. և բարկացուցին զՏ՟ր. Եւ թողին զնա՝ և պաշտեցին զբահաղ. և զաստարոտն։ Եւ բարկացաւ սրտմտութ՟բ Տ՟ր Ի՟էլի. և մատնեաց զն՟ս

Տր ՚ի ձեռս աւարառուացն. և աւերեցին զնս. և ետ զնս Տր ՚ի ձեռս թշնամեաց իւրեանց շուրջանակի. և ոչ կարացին կալ ընդդէմ թըշնամեաց իւրեանց ամենեցունց՝ ընդ որս պոռնըկեցան. Եւ ձեռն Տեառն էր նց ՚ի չարութի՝ որպ և խօսեցաւ Տր. և որպ երդուաւ Տր. և նեղեաց զնս յոյժ. Եւ յարոյց նց Տր դատաւորս. և փրկեաց զնս Տր ՚ի ձեռաց աւարառուաց նց. ապա և նց ոչ լուան. Զի պոռնկեցան զհետ աստուծոց օտարաց. և երկիրպագին նց. և բարկացուցին զՏր. և խոտորեցան վաղվաղակի ՚ի ճանապարհէն՝ ը որ գնացին հարքն նց՝ լսել պատուիրանաց Տեառն. և ոչ արարին այնպս։

39. Գեդէոն ազատէ զԻսրայէլացիսն։

ԴՏ. Զ. 1–23. 33–40.

Եւ արարին որդիքն Իէլի չար առաջի Տեառն և ետ զնոսա Տէր ՚ի ձեռս Մադիամու ամս եօթըն. Եւ զօրացաւ ձեռն Մադիամու ՚ի վերայ Իէլի. և արարին իւրեանց որդիքն Իէլի յերեսաց Մադիամու գումս ՚ի լերինս. յայրս և յամուրս. Եւ լինէր իբրև վարէր այր Իէլ. ելանէր Մադիամ և Ամաղէկ. և որդիքն արևելեայց հասանէին ՚ի վերայ նոցա. Եւ բանակէին առնոքօք և ապականէին զբերս երկրին մինչև ՚ի մուտ

գաղայ։ և ոչ թողուին դադար կենաց յԻղի. ոչխար՝ և արջառ՝ և էշ։ Զի ինքեանք և խաշինք իւրեանց ելանէին. և զխրանս իւրեանց բերէին. և հասանէին իբրև զմարախ բազմութբ. և ոչ գոյր թիւ նոցա, և ուղտուց իւրեանց. և հասանէին յերկիրն Իղի ապականել զնա։ Եւ աղքատացաւ Իէլ յոյժ յերեսաց Մադիամու, և աղաղակեցին որդիքն Իղի առ Տր։ Եւ եղև իբրև աղաղակեցին որդիքն Իղի առ Տր վս Մադիամու։ Եւ առաքեաց Տր այր մարգարէ առ որդիսն Իղի՝ և ասէ ցնոսա. այսպէս ասէ Տէր Ած Իէլի. ես եմ որ հանի զձեզ յերկրէն Եգիպտացւոց. և կորզեցի զձեզ 'ի տանէ ծառայութե. Եւ փրկեցի զձեզ 'ի ձեռաց Եգիպտացւոցն. և 'ի ձեռաց ամ նեղչաց ձերոց. և մերժեցի զնս յերեսաց ձերոց. և ետու ձեզ զերկիրն նց։ Եւ ասացի ցձեզ. ես եմ Տր Ած ձեր. մի՛ երկնչիք յաստուածոց Ամօրհացւոցն. յորոց միջի դուք բընակեալ էք յերկրի նց. և ոչ լուայք ձայնի իմում։ Եւ եկն հրեշտակ Տեառն. և նստաւ ը կաղնեաւն՝ որ էր յեփրայ յովասու հօր եսրեայ. և գեդէօն որդի նր ծեծէր զցորեան 'ի կալ՝ փախչել յերեսաց Մադիամու։ Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ տեառն՝ և ասէ ցնա Տր ը քեզ հզօր զօրութբ։ Եւ ասէ ցնա գեդէօն. յիս Տէր իմ.

եթէ էր Տ՟ր ը̃ մեզ. ը̃է՞ր գտին զմեզ այս չա-
րիքս այսոքիկ. և ո՞ւր են այս սքանչելիքն նո՛ր՝
զորս պատմեցին մեզ հարքն մեր՝ և ասեն. ո՞չ ա-
պաքէն յեգիպտոսէ եհան զմեզ Տ՟ր: և արդ ը̃՛՞ր
մերժեաց զմեզ. և մատնեաց զմեզ 'ի ձեռս մա-
դիամու: Եւ հայեցաւ ը̃ նա հրեշտակն Տեառն.
և ասէ ցնա. երթ զօրու՞թդ քով այդուիկ. և փրր-
կեսցես զի՟ղ 'ի ձեռաց մադիամու. ո՞չ ահաւասիկ
ես առաքեցի զքեզ: Եւ ասէ ցնա գեդէօն. յիս
Տ՟ր. ի՞ւ փրկեցից զի՟ղ՝ և ահա հազարաւորն իմ
խոնարհագոյն է 'ի մէջ մանասէի. և ես կրտսեր
եմ 'ի տան հօր իմոյ: Եւ ասէ ցնա. Տ՟ր ը̃ քեզ.
և հարցես զմադիամ իբրև զայր մի: Եւ ասէ
գեդէօն. եթէ գտի շնորհս առաջի աչաց քոց.
արասցես ինձ զնշան՝ եթէ դու խօսեցիր ը̃ իս:
Մի՛ գնասցես աստի՝ մինչև եկից առ քեզ. և
բերից զզոհ իմ, և եդից առաջի քո: և ասէ՝
ես եմ. և նստայց աստ՝ մինչև դարձցիս առիս:
Եւ եմուտ գեդէօն՝ և հասոյց ուլ մի յայծեաց.
և արդու մի ալեր բաղարջ. և զմիսն եդ 'ի վ՟ր
խանի. և զարգանակն եարկ 'ի պղյտն. և ե-
հան առ նա ընդ կաղնեաւն՝ և երկիրպագ:
Եւ ասէ ցնա հրեշտակն Տեառն. առ դու զմիսդ՝
և զհացդ բաղարջ. և դի՛ր 'ի վերայ վիմին այ-
նորիկ. և հեղ զարգանակն: և արար այնպէս:

Եւ ձգեաց հրեշտակն Տեառն զծայր գաւազանին՝ որ 'ի ձեռին իւրում. և հասոյց 'ի միսն և 'ի բաղարջսն. և բորբոքեցաւ հուր 'ի վիմէ անտի. և եկեր զբաղարջսն. և հրեշտակն Տեառն գնաց յաչաց նորա։ Եւ ետես գեդէոն թէ հրեշտակ Տեառն է. և ասէ գեդէոն. ա. ա. Տէ՛ր Տէր. զի տեսի զհրեշտակն Տեառն դէմյանդիման։ Եւ ասէ ցնա Տ՟ր. խաղաղութի ընդ քեզ. մի՛ երկնչիր. ոչ մեռանիցիս։ Եւ ամ՟ մադիամ և ամաղէկ. և ամ՟ որդիքն արևելից ժողովեցան 'ի միասին. և եկին բանակեցան 'ի հովիտն յեզրայելի։ Եւ հոգի Տեառըն զօրացոյց զգեդէոն. և եհար փող եղջերաւն. և խրախոյս եբարձ աբիեզեր զկնի ն՟ր։ Եւ արձակեաց հրեշտակս յասեր. և 'ի զաբուղոն. և 'ի նեփթաղիմ. և ելին ընդ առաջ ն՟ր։ Եւ ասէ գեդէոն ցԱ՟Ծ՝ եթէ փրկեսցես ձեռամբ իմով զի՟էլ. որպէս և խօսեցար։ Ա՟հա դնեմ զգզաթ մի աստի 'ի կալ. եթէ լինիցի անձրև 'ի վերայ գզաթուն միայնոյ, և 'ի վե՟ր ամ՟ երկրի ցամաքութիւն, գիտացից եթէ փըրկեսցես ձեռամբ իմով զի՟էլ՝ ո՟պ և խօսեցար։ Եւ եղև այնպէս։ և կանխեաց գեդէոն 'ի վաղիւ՟ անդր. և քամեաց զգզաթն. և էջ ցօղ 'ի գզաթէ անտի լի կոնքիւ՟ ջրոյ։ Եւ ասէ գեդէոն

ցԱ՟ծ. մի՛ բարկասցի ցասումն քո ի՛նձ. և խօսեցայց դարձեալ միւսանգամ. և փորձեցից միւսանգամ գզաթթուն. և եղիցի միւսանգամ ցամաքութիւն ի վ՟ր գզաթթուն միայնոյ. և ի վ՟ր ամ՟ երկրի եղիցի անձրև։ Եւ արար Ա՟ծ այնպ՟ ի գիշերին յայնմիկ. և եղև ցամաքութիւն ի վերայ գզաթթուն միայնոյ. և ի վերայ ամ՟ երկրի եղև անձրև։

Դտ. Է. 1—23.

Եւ կանխեաց յերոբաաղ. նա ի՛նքն է գեդէօն. և ամ՟ զօրն ընդ նմա. և բանակեցան առ աղբիւրն արեդայ. և բանակն մադիամու, և ամաղեկայ՝ էր նոցա ի՟ հիւսիսոյ. ի գաբաաթայ որ ի հովտի անդ։ Եւ ասէ Տ՟ր ցգեդէօն. բազում է զօրդ՝ որ ընդ քեզ է. առ ի չմատնելոյ ինձ զմադիամ ի ձեռս դ՟ց. գուցէ պարծիցի ի վերայ իմ ի՟ղ՟ և ասիցէ. թէ ձեռն իմ փրկեաց զիս։ Եւ ասէ Տ՟ր. խօսեա՛ց յականջս ժողովրդեանդ. և ասասցես. ո՛ որ վատասիրտ իցէ՝ դարձցի, և դիմեսցին ի լեռնէն գաղաադու. և դարձան ի զօրուէն քսան և երկու հազարք. և մնացին տասն հազարք։ Եւ ասէ Տ՟ր ցգեդէօն. տակաւին բազում է զօրդ. իջո՛ զդոսա ի ջուրն. և փորձեցից քեզ զդ՟ս.

անդ ։ և եղիցի զորմէ ասացից ցքեզ՝ եթէ դա երթիցէ ը̃ քեզ. նա երթիցէ ը̃ քեզ. և զա̃մ զորմէ ասացից՝ թէ դա մի՛ երթիցէ ը̃ քեզ. նա մի՛ երթիցէ ը̃ քեզ. Եւ իջոյց զզօրն 'ի ջուրն. և ասէ Տ̃ր ցԳեդէոն. ա̃մ որ լափիցէ լեզուաւ իւրով 'ի ջրոյ անտի իբրև զշուն, կացուսցես զն̃ա ուրոյն. և ա̃մ որ անկցի 'ի վ̃ր ծնկաց իւրոց ըմպել, կացուսցես զն̃ա առանձինն. Եւ եղև թիւ ամենեցուն՝ որք լափեցին ձեռամբ և լեզուով իւրեանց՝ երեք հարիւր այր. և մնացորդք ժողովրդեանն՝ անկան 'ի վ̃ր ծնկաց իւրեանց ըմպել զջուր. Եւ ասէ Տ̃ր ցԳեդէոն. երեք հարիւր արամբքդ՝ որք լափեցին զջուր՝ փրկեցից զձեզ. և տաց զՄադիամ 'ի ձեռս քո. և ա̃մ ժողովուրդդ՝ երթիցէ այր իւրաքանչիւր 'ի տեղի իւր. Եւ առին զպաշար ժողովրդեանն 'ի ձեռս իւրեանց. և զփողս ն̃ց զեղջերեայս. և զա̃մ այր Ի̃ղի արձակեաց զայր 'ի բնակութի̃ իւր. և զերեքհարիւր արսն և եթ կալաւ. և բանակն Մադիամու՝ էին 'ի ներքոյ ն̃ր 'ի հովտին. Եւ եղև 'ի գիշերին յայնմիկ, և ասէ ցնա Տ̃ր. արի՛ է՛ջ աստի վաղվաղակի 'ի բանակն. զի մատնեցի զնա 'ի ձեռս քո. Ապա թէ երկնչիցիս դու իջանել, է՛ջ նախ դու և պատանեակդ քո Փարա 'ի բանակն. Եւ լուիցես եթէ զի՛նչ խօսիցին՝ և ապա զօրասցին

ձեռք քո. և իջցես 'ի բանակն. և էջ ինքն և պատանեակն իւր փառա ը̃ նմա 'ի մասն ինչ յիսներորդաց բանակին։ Եւ Մադիամ և Ամաղէկ. և ամ̃ որդիքն արևելեայց բանակեալք էին 'ի ծործորսն. իբրև զմարախ բազմութ̃ք. և ուղտուց ն̃ց ոչ գոյր թիւ. այլ էին իբրև զաւազ առ եզերբ ծովու բազմութ̃։ Եւ եմուտ գեդէոն։ և ահա այր պատմէր ընկերի իւրում զերազ. տեսի ասէ զերազ. և ահա նկանակ գարեղէն հոլովեալ 'ի բանակս Մադիամու. և եկն մինչև 'ի խորանն Մադիամու. և եհար զնա՝ և կործանեց. և անկաւ խորանն վերուստ 'ի վայր։ Պատասխանի ետ ընկերն ն̃ր՝ և ասէ. ոչ է այն՝ եթէ ոչ սուրն գեդէոնի որդւոյ յովասու՝ առն իսրայէլացւոյ. մատնեաց Տ̃ր 'ի ձեռս ն̃ր զՄադիամ՝ և զամ̃ բանակս։ Իբրև լուաւ գեդէոն զպատմութի̃ երազոյն՝ և զմեկնութի̃ ն̃ր. երկիրեպագ Տեառն. և դարձաւ անդրէն 'ի բանակն Ի̃ղի. և ասէ՝ արիք, զի մատնեաց Տ̃ր զբանակն Մադիամու 'ի ձեռս մեր։ Եւ բաժանեաց զերեքհարիւր արսն յերիս առաջս. և ետ զփողսն եղջերեայս 'ի ձեռս ամենեցուն՝ և ջահս 'ի մէջ սափորացն. Եւ ասէ ցն̃ս. ընդ իս հայեսջիք. և այնպէս արասջիք. ահա ես մտանեմ 'ի մէջ բանակին. և եղիցի որպ̃ ես առնիցեմ, նոյնպ̃ և

դուք արտաքինք։ Եւ հարից ես զփողն եղջերեայ. և ամենեքեան որք ընդ իս էք՝ հարջիք և դուք զփողսն եղջերեայս շուրջ զա՟մ բանակաւն. և ասասջիք՝ սուրն Տեառն և գեդէօնի։ Եւ եմուտ գեդէօն և հարիւր այր ընդ նմա, 'ի կողմն բանակին 'ի սկզբան միջնոյ պահուն. միայն զարթուցանելով զարթուցին զպահապանսն. և հարին զփողսն եղջերեայս. և թօթափեցին զսափորսն որք 'ի ձեռս իւրեանց։ Եւ հարին զփողսն եղջերեայս երեքին առաջքն. և խորտակեցին զսափորսն. և առին ձախու ձեռամբք իւրեանց ըղջահսն, և աջու ձեռօք իւրեանց զփողսն՝ հարկանել. և աղաղակեցին՝ և ասեն. սուր Տեառն և գեդէօնի։ Եւ կացին իւրաքանչիւր առանձինն շուրջ զբանակաւն. և ընթացաւ ա՟մ բանակն՝ փող հարին՝ և փախեան։ Եւ գոչեցին երեքհարիւրեքին փողքն եղջերայք. և եդ Տէր զսուր առն յընկեր իւր, և յա՟մ բանակն։ Եւ փախեաւ ա՟մ բանակն մինչև ցբեթսասետայ. և միւս գունդն՝ մինչև ցդարն աբէլմաուլայ. և ցտաբէթ։

30. Մ՟արգարէն Սամուէլ։

ա Թագ. Գլ. Ա. 1—3. 9—20. 24—28.

Եւ այր մի էր յարիմաթեմայ, 'ի սեփայ՝ 'ի լերանէ

եփրեմի․ և անուն նր̃ եղկանա․ որդի յերեմիելի
որդւոյ յեղեայ որդւոյ թովկեայ 'ի նասիփ եփրե-
մի։ Եւ էին նր̃ երկու կանայք․ անուն միումն
աննա․ և անուն երկրորդին փենանա․ և էին փե-
նանայի որդիք․ և աննայի ոչ գոյր որդի։ Եւ
ելանէր այրն աւուրց յաւուրս 'ի քաղաքէ իւրմէ
յարիմաթեմայ՝ երկիրպագանել, և զոհել Տեառն
Ա՞յ զօրութ՞ց 'ի սելով․ և էին անդ հեղի և երկու
որդիք նր̃ ոփնի և փենեհես՝ քահանայք Տեառն․
Եւ յարեաւ աննա յետ ուտելոյ նր̃ 'ի սելով․ և
եկաց առաջի Տեառն․ և հեղի քահանայ նստէր
աթոռով առ սեամս տաճարին Տեառն։ Եւ նա
ցաւագին անձամբ եկաց յաղօթս առ Տր̃․ և ե-
լաց լալով՝ և ասէ․ Ադոնա Տր̃ էլովէ սաբա-
ւօթ․ եթէ հայելով հայեսցիս 'ի տառապանս
աղախնոյ քո՝ և յիշեսցես զիս․ և տացես աղախ-
նոյ քում զաւակ առն, տաց զնա նուէր առաջի
քո մինչև ցօր մահուն իւրոյ․ զգինի և զարբե-
ցուի̃ մի' արբցէ․ և երկաթ մի' ելցէ 'ի գլուխ
նր̃։ Եւ եղև իբրև յաճախեաց կալ յաղօթս
առաջի Տեառն․ և հեղի քահանայ միտ դնէր
բերանոյ նր̃։ Եւ շրթունք իւր ոչ շարժէին․ և
բարբառ իւր ոչ լինէր լսելի։ և լուաւ նմա Տր̃։
և համարեցաւ զնա հեղի արբեալ։ Եւ ասէ
ցնա պատանեակն հեղեայ․ մինչև յե՞րբ կայցես

յարբեցումն · Թափեա՛ ՚ի քէն զգինին քո · գնա՛ յերեսաց Տեառն։ Եւ պատասխանի ետ Աննա՝ և ասէ · ոչ այդպէս տէր · այլ կին վշտագնեալ եմ ես ոգւով · և գինի և արբեցումն ոչ է իմ արբեալ · և հեղում զանձն իմ առաջի Տեառն։ Մի՛ համարիր զաղախին քո դուստր ժանտ՝ զի ՚ի բազում տրտմութէ իմմէ վարանեալ կամ մինչև ցաժմ։ Եւ նմա պատասխանի հեղի՝ և ասէ · երթ ՚ի խաղաղութի · և Ա՛ծ Իսլի տացէ քեզ զամ խնդրուածս քո՝ զորս խնդրեցեր ՚ի նմանէ։ Եւ ասէ Աննա · եգիտ աղախին քո շնորհս առաջի քո · և գնաց կինն զճանապարհս իւր · և եմուտ ՚ի վանս իւր՝ և եկեր ընդ առն իւրում, և խօսեցաւ · և երեսք իւր այլ ոչ եւ տխրեցան։ Եւ կանխեցին ընդ առաւօտն՝ և երկիրպագին Տեառն՝ և գնացին զճանապարհս իւրեանց · և եմուտ եղկանա ՚ի տուն իւր յարիմաթեմ։ և մերձեցաւ առ Աննա կին իւր · և յիշեաց զնա Տէր · և յղացաւ։ Եւ եղև ՚ի ժամանակի աւուրց · և ծնաւ որդի · և կոչեաց զանուն նր Սամուէլ ասէ · զի ՚ի Տէ Ա՛ծ զօրութենց խնդրեցի զսա։ Եւ ել ընդ նմա ՚ի սելով · երեմենեաւ զուարակաւ · և պանիւք՝ և արդուաւ նաշհյ · և սափորով գինւոյ · և մտին ՚ի տուն Տեառն ՚ի սելով · և մանուկն ընդ նոսա։ Եւ մատուցին

առաջի Տեառն. և սպան հայրն ն՟ր զզոհն՝ զոր առնէր աւուրց յաւուրս Տեառն՝ և մատոյց ըզմանուկն. և սպան զզուարակն վասն փրկութեան մանկանն։ Եւ մատոյց Աննա մայր մանկանն ըզմանուկն առ Հեղի. և ասէ. յի՛ս Տ՟ր իմ. կենդանի է անձն քո. ես այն կին եմ, որ կացի առաջի քո՝ ընդ քեզ։ Վասն յաղօթս առ Տ՟ր վասն մանկանս այսորիկ. և ետ Տ՟ր զխնդրուածըս իմ, զորս խնդրեցի ՚ի նմանէ։ Եւ տամ զդա փոխ Տեառն զամ աւուրս որչափ և կեցցէ. և եղիցի դա փոխ Տեառն. և պագին երկիր անդ Տեառն։

Գ Թ․ Բ․ 11—12․ 17․

Եւ Թողին զնա անդ առաջի Տեառն և գնացին յարիմաթեմ ՚ի տուն իւրեանց. և մանուկն սամուէլ կայր ՚ի սպասու երեսաց Տեառն՝ առաջի Հեղեայ քահանայի։ Եւ որդիքն Հեղեայ քահանայի՝ որդիք ժանտք. և ոչ ճանաչէին զՏ՟ր։ Եւ էին այն մեղք մեծամեծք յոյժ մանկանցն առաջի Տեառն. զի արհամարհէին արքն զզոհ Տեառն։

Գ Լ․ Գ․ 1—20․

Եւ մանուկն սամուէլ կայր ՚ի սպասու Տեառն

առաջի Հեղեայ քահանայի և բան Տեառն պատուական էր յաւուրսն յայնոսիկ. և ոչ գոյր տեսիլ՝ որ զուշակէր։ Եւ եղև յաւուր յայնմիկ ննջէր Հեղի ՚ի տեղւոջ իւրում. և աչք նորա սկսան ծանրանալ. և ոչ կարէր տեսանել. Եւ ճրագն Այ չև ևս էր անցեալ, և Սամուէլ ննջէր ՚ի տաճարին Տեառն՝ ուր էր տապանակն Այ։ Եւ կոչեաց Տէր՝ և ասէ. Սամուէլ՝ Սամուէլ. և ասէ. ահաւասիկ եմ. Եւ ընթացաւ առ Հեղի՝ և ասէ. ահաւասիկ եմ ես՝ զի՞ կոչեցեր զիս. և ասէ. ոչ կոչեցի զքեզ. դարձիր անդրէն՝ և ննջեա. և դարձաւ անդրէն՝ և ննջեաց. Եւ յաւել Տէր միւսանգամ կոչել՝ և ասէ. Սամուէ՛լ Սամուէլ. և յարեաւ Սամուէլ՝ և չոգաւ առ Հեղի երկրորդ անգամ, և ասէ. ահաւասիկ եմ. զի՞ կոչեցեր զիս. և ասէ. ոչ կոչեցի ըզքեզ որդեակ իմ. դարձի՛ր անդրէն՝ և ննջեա. Եւ Սամուէլ նախ անծանօթ էր Այ. և չև ևս յայտնեալ էր նմա բան Տեառն. Եւ յաւել Տէր միւսանգամ կոչել զՍամուէլ յերրորդում նուագին. և յարեաւ՝ և չոգաւ առ Հեղի՝ և ասէ. ահաւասի՛կ եմ ես՝ զի՞ կոչեցեր զիս. և իմացաւ Հեղի՝ թէ Տր կոչէ զմանուկն. Եւ ասէ Հեղի ցՍամուէլ. դարձի՛ր անդրէն՝ և ննջեա որդեակ. և եղիցի, եթէ կոչեսցէ զքեզ,

ասասցես. խօսեա՛ց Տր̄՝ զի լուիցէ ծառայ քո։ և գնաց Սամուէլ՝ և ննջեաց ՚ի տեղւոջ իւրում։ Եւ եկն Տր̄՝ եկաց ՚ի վերայ՝ և կոչեաց զնա. ոպ̄ միանգամն և միւսանգամ. Սամուէ՛լ, Սամուէլ։ և ասէ Սամուէլ։ խօսեա՛ց Տր̄. զի լուիցէ ծառայ քո։ Եւ ասէ Տր̄ ցՍամուէլ. ահա ես առնեմ զբանս իմ ՚ի մէջ Իղ̄ի. ոպ̄ զի ամ̄՝ որ լուիցէ զնոսա՝ հնչեսցեն երկոքեան ականջք իւր։ Յաւուր յայնմիկ յարուցից ՚ի վր̄ Հեղեայ զամ̄ ինչ՝ զոր խօսեցայ ՚ի վր̄ տան Ն̄ր, սկսայց, և կատարեցից։ Եւ պատմեցի նմա՝ եթէ խնդրեցից զվրէժ ՚ի տանէ Ն̄ր մինչև յաւիտեան, վ̄ն անօրէնութ̄ե որդւոցն Ն̄ր. զի հայհոյէին զԱ̄Ծ որդիք Ն̄ր. և նա ոչ խրատէր զն̄ս։ Եւ ոչ այնպ̄. այլ երդուայ տանն Հեղեայ՝ թէ ոչ քաւեսցի անօրէնութ̄ի տանն Հեղեայ խնկովք և զոհիւք մինչև յաւիտեան։ Եւ ննջեաց Սամուէլ մինչև ցառաւօտն, և կանխեաց ը̄ առաւօտն. և եբաց զդրունս տանն Տեառն, և Սամուէլ երկեաւ պատմել զտեսիլն Հեղեայ։ Եւ ասէ Հեղի ցՍամուէլ. Սամուէլ որդեակ։ և ասէ. աւասիկ ես։ Եւ ասէ. զի՞նչ է բանն խօսեցեալ ը̄ քեզ։ մի՛ թագուցաներ յինէն, օ՛նն օ՛ն արասցէ ը̄ քեզ Ա̄Ծ. և օ՛նն օ՛ն յաւելցէ՝ եթէ թագուսցես յինէն զբան մի յամ̄ բանից խօսեցելոց.

յականջս քո։ Եւ պատմեաց նմա Սամուէլ զամ՟ զբանսն. և ոչ թաքոյց ՚ի նմանէ. և ասէ Հեղի. Տ՟ր որ ինչ բարի է առաջի իւր՝ ինքն արասցէ. Եւ մեծացաւ Սամուէլ, և էր Տ՟ր ը՟ նմա. և ոչ անկաւ յամ՟ բանից նորա ՚ի գետին. Եւ գիտաց ամ՟ Իս՟լ ՚ի Դանայ մինչև ցԲերսաբեէ. թէ հաւատարիմ է Սամուէլ ՚ի մարգարէս Տեառն.

Գ․Թ․ Դ․ 1․ 14—18․

Եւ եղև ը՟ աւուրսն ը՟ այնոսիկ. ժողովեցին այլազգիքն ՚ի վ՟ր Իս՟լի. և ել Իս՟լ ընդդէմ նոցա ՚ի պատերազմ. և բանակեցան յԱբենեզեր. և այլազգիքն բանակեցան յԱփեկ. Եւ լուաւ Հեղի զձայն աղաղակին՝ և ասէ. զի՞նչ է ձայն աղաղակին այնորիկ. և այրն փութացաւ մտանել՝ և տալ գոյժ Հեղեայ. Եւ Հեղի էր ամաց իննսուն և ութից. և աչք իւր վատեալ էին՝ և ոչ տեսանէր. (և ասէ Հեղի ցարսն՝ որք շուրջ կային զնովաւ. զի՞նչ է բարբառ աղաղակին այնորիկ.) Եւ այրն փութացեալ եմուտ առ Հեղի՝ և ասէ ցնա. ես եմ, որ եկի ՚ի բանակէ անտի. և ես եմ, որ փախեայ այսօր ՚ի պատերազմէն. և ասէ՝ զի՞նչ գործ գործեցաւ որդեակ. պատմեա ինձ. Պատասխանի ետ պատանին՝ և ասէ. փախեաւ այր Իս՟լ յերեսաց այլազգեացն. և հարուածք

մեծամեծք եղեն 'ի ժողովրդեանն. և երկոքին որդիքն քո մեռան ոփնի և փենեհէս. և տապանակն Ա՟Յ առաւ։ Եւ եղև իբրև յիշեաց զտապանակն Ա՟Յ, անկաւ հեղի յաթոռոյն յետս առ դրանն. և բեկաւ ողն ն՟ր՝ և մեռաւ. զի այր ծեր էր և ծանրացեալ. և նա դատեաց զի՟էլ ամս քսան։

31. Առաւօտ առաջին սրբոյ Իսրայէլեայցոյ։

Գ․Թ․ Ը․ 4—5. 21—22։

Եւ ժողովեցան արք Ի՟Լի՝ և եկին առ սամուէլ յարիմաթեմ։ Եւ ասեն ցնա՝ դու ծերացար. և որդիք քո ոչ գնան զճանապարհ քո. և արդ՝ կացո 'ի վ՟ր մեր թագաւոր դատել զմեզ որպէս և այլ ազգք։ Եւ լուաւ սամուէլ զամ՟ բանս ժողովրդեանն. և խօսեցաւ զնոսա յականջս Տեառն։ Եւ ասէ Տ՟ր ցսամուէլ. լուր ձայնի ն՟ց՝ և թագաւորեցո ն՟ց թագաւոր. և ասէ սամուէլ ցարս Ի՟Լի՝ երթիցէ իւրաքանչիւրոք 'ի քաղաք իւր։

Գ․Թ․ Թ․ 1—6. 15—19. 26—27։

Եւ էր այր մի յորդւոցն բենիամինի՝ և անուն նորա կիս՝ որդի աբիէլի. որդւոյ սարեդայ. որդւոյ բեքովրաթայ. որդւոյ ափիայ. որդւոյ առն

յեմնուցելոյ. այր զօրաւոր։ Եւ էր նորա որդի. եւ անուն նորա սաւուղ այր բարի եւ անձնեայ. եւ ոչ գոյր յորդիսն Իէլի այր լաւ քան զնա՝ ուսովք չափ ի վեր բարձր էր քան զամ̃ երկիրն։ Եւ կորեան էշք հօրն սաւուղայ. ասէ կիս ցսաւուղ ցորդի իւր. առ ը̃ քեզ մի ՚ի մանկանցդ. եւ արի՛ք, երթայք եւ խնդրեցէ՛ք զէշսն. եւ գնացին, եւ անցին ը̃ լեառն եփրեմի։ Եւ անցին ը̃ լեառն սաղիսայ. եւ ոչ գտին. եւ անցին ը̃ երկիրն սաղիմայ՝ եւ ոչ ուրեք էին. եւ անցին ը̃ երկիրն յեմինացւոյն՝ եւ ոչ գտին։ Եւ իբրեւ եկին ՚ի սիփ. ասէ սաւուղ ցպատանեակն իւր՝ որ ը̃ նմա. ե՛կ՝ դարձցուք անդրէն. գուցէ թողեալ հօր մերոյ զէշսն, եւ զմէնջ հոգասցէ։ Եւ ասէ ցնա պատանին. ահա այր Այ̃ է ՚ի քաղաքիս յայսմիկ. այր փառաւոր. եւ ամ̃ ինչ զոր խօսիցի՝ լինելով լինի. եւ արդ՝ երթիցուք անդր՝ զի պատմեսցէ մեզ զճանապարհս մեր՝ եւ գնասցուք։ Եւ էր Տեառն յայտնեալ յունկն սամուելի աւուրբ միով յառաջ քան զգալն սաւուղայ առ նա։ Եթէ վաղիւ ՚ի սոյն ժամու առաքեցից առ քեզ այր յերկրէն բենիամինի. եւ օծցես զնա իշխան ՚ի վ̃ր ժողովրդեան իմոյ Իէլի. եւ փրկեսցէ զժողովուրդ իմ ՚ի ձեռաց այլազգեաց. զի հայեցայ ՚ի տառապանս ժողովրդեան իմոյ.

քանզի եհաս գոչիւն նոցա առ իս։ Եւ սամուէլ ետես զսաւուղ. և Տէր ասէ ցնա՝ ահաւադիկ է այրն՝ զորմէ ասացի քեզ՝ եթէ նա իշխեսցէ ժողովրդեան իմում։ Եւ մատեաւ սաւուղ առ սամուէլ 'ի մէջ քաղաքին՝ և ասէ. պատմեա ինձ ո՞ր տուն իցէ տեսանողին։ Պատասխանի ետ սամուէլ՝ և ասէ ցսաւուղ. ես ինքնին իսկ եմ. ե՛լ առաջի իմ 'ի բամին. և կերիցես ընդ իս այսօր. և
4 արձակեցից զքեզ վաղիւ. և զամենայն ինչ՝ որ 'ի սրտի քում է՝ պատմեցից քեզ։ Եւ եղև ընդ ելանել առաւօտուն՝ կոչեաց սամուէլ զսաւուղ 'ի տանեացն՝ և ասէ. արի՛ ե՛կ՝ և արձակեցից ըզքեզ. և յարեաւ սաւուղ՝ և ել ինքն և սամուէլ արտաքս։ Եւ մինչդեռ իջանէին նոքա յեզր քաղաքին. ասէ սամուէլ ցսաւուղ՝ ասա ցպատանին՝ և անցցէ յառաջ քան զմեզ՝ և էանց. և դու կացցես այսօր աստ՝ և լուիցես զպատգամս Տեառն։

ԳԼ. Ժ. 1։

Եւ էառ սամուէլ զսրուակն իւղոյ՝ և եհեղ 'ի գլուխ նորա. և համբուրեաց զնա. և ասէ ցնա՝ ո՞չ ապաքէն էօծ զքեզ Տէր 'ի վերայ ժառանգութեան իւրոյ իշխան, և 'ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ Իսրայէլի. և դու իշխեսցես ժողովրդեան Տեառն։

Գլ. ԺԳ. 5—14.

Եւ այլազգիքն ժողովեալ էին 'ի պատերազմ ը̃ Իէլի. և ելին 'ի վ̃ր Իէլի երեսուն հազար կառաց. և վեց հազար հեծելոց. և ժողովուրդն իբրև զաւազ առ եզերբ ծովու բազմութե̃. ելին և բանակեցան 'ի Մաքմաս. յանդիման բեթորոնայ ը̃ հարաւ. Եւ ետես այր Իէլի եթէ անձուկ է նմա մերձենալ առ նա. և թաքեաւ ժողովուրդն յայրս, և 'ի գոմս, և 'ի վէմս, և 'ի խորխորատս, և 'ի ջրհորս. Եւ որք անցանելոցն էին ը̃ յորդանան՝ անցին յերկիրն գադայ և գաղայադու. և սաւուղ դեռ անդէն եւ էր 'ի գաղգաղայ՝ և ամ̃ ժողովուրդն թօթափեցան 'ի նմանէ. Եւ դադարեաց զեօթն օր վկայութե̃ն՝ ոպ̃ և ասաց սամուէլ. և ոչ եկն սամուէլ 'ի գաղգաղայ՝ և ցրուեցաւ ժողովուրդն իւր 'ի նմանէ. Եւ ասէ սաւուղ՝ մատուցէ՛ք՝ զի ալարից ողջակէզս՝ և խաղաղականս. և եհան զողջակէզսն. Եւ եղև իբրև կատարեաց մատուցանել զողջակէզսն, եկն սամուէլ. և ել սաւուղ ը̃ առաջ ն̃ր օրհնել զնա. Եւ ասէ սամուէլ. զի՞նչ գործեցեր. և ասէ սաւուղ. զի տեսի՝ թէ ցրուեցաւ ժողովուրդ իմ յինէն. և դու ոչ եկիր՝ ոպ̃ ուխտեցեր 'ի վկայութե̃ աւուրցն. և այլազգիքն ժողովեցան 'ի Մաքմաս.

Եւ ասացի՝ թէ արդ իջանիցեն այլազգիքն ՚ի վերայ իմ ՚ի Գաղգաղայ. և զերեսս Տեառն չէր աղաչեալ. ժուժեցայ՝ և մատուցի զողջակէզսն. Եւ ասէ Սամուէլ ցՍաւուղ. ՚ի զո՛ւր է քեզ. զի ո՛չ պահեցեր զպատուիրան իմ, զոր պատուիրեաց Տ՟ր. զի այժմ հաստատէր Տ՟ր ըզթագաւորութիւն քո ՚ի վ՟ր Ի՟ղի մինչև յաւիտեան. Բայց արդ մի՛ կացցէ թագաւորութիւն քո. և խընդրեսցէ իւր Տ՟ր այր ը՟ստ սրտի իւրում. և տացէ զնա պատուիրանաւ իշխան ՚ի վ՟ր ժողովրդեան իւրոյ. զի ո՛չ պահեցեր՝ զոր ինչ պատուիրեաց քեզ Տ՟ր.

32. Աստուած ընտրէ զԴաւիթ արքայ Իսրայէլացւոց.

ԳԼ. ԺԶ. 1. 4—13.

Եւ ասէ Տ՟ր ցՍամուէլ. մինչև յե՞րբ սուգ անուս ՚ի վ՟ր Սաւուղայ. և ես անարգեցի զնա չթագաւորել ՚ի վ՟ր Ի՟ղի. լի՛ց զեղջիւր քո իւղով, և ե՛կ. առաքեմ զքեզ առ Յեսսէ մինչև ցԲեթղեհէմ. զի տեսի ես յորդւոցն ն՟ր թագաւորել ինձ ՚ի թագաւոր. Եւ արար Սամուէլ զամ՟ զոր խօսեցաւ ը՟նդ նմա Տ՟ր. և եկն ՚ի Բեթղեհէմ. և զարհուրեցան ծերք քաղաքին ՚ի պատահել նմա, և ասեն՝ խաղաղութի՞ւն իցէ մուտք քո տեսանողդ. Եւ ասէ՝ խաղաղութ՟ի է. զոհել

Տեառն եկի. սրբեցարո՛ւք և ուրախ լերուք ընդ իս
այսօր ։ և սրբեաց զՅեսսէ և զորդիս նր. և կո-
չեաց զնս ՚ի զոհն ։ Եւ եղև ՚ի մտանելն նց.
ետես զԵղիաբ և ասէ. այլ և առաջի իսկ Տեառն
օծեալ իւր ։ Եւ ասէ Տր ցՍամուէլ. մի՛ հայ-
իր ը̄ տեսիլ դր ։ և մի՛ ՚ի մեծութի հասակի դր.
զի անարգեցի զդա ։ զի ո՛չ եթէ որպ տեսանիցէ
մարդ տեսանէ Ա.Ծ ։ զի մարդ հայի յերեսս և
Ա.Ծ հայի ՚ի սիրտս ։ Եւ կոչեաց Յեսսէ զԱմի-
նադաբ. և եանց առաջի Սամուէլի և ասէ. և ո՛չ
զդա ընտրեաց Տր ։ Եւ անցոյց Յեսսէ զՍամմա ։
և ասէ. և ո՛չ զդա ընտրեաց Տր ։ Եւ անցոյց
Յեսսէ զեօթանեսին զորդիսն իւր առաջի Սա-
մուէլի ։ և ասէ Սամուէլ ցՅեսսէ ո՛չ ընտրեաց
՚ի դցնէ Տր ։ Եւ ասէ Սամուէլ ցՅեսսէ. Այդ-
չափ են մանկտիքդ ։ և ասէ՝ կայ միւս ևս փոք-
րիկ և արածէ զխաշն ։ և ասէ Սամուէլ ցՅեսսէ.
առաքեա՛ և ած զնա. զի ո՛չ բազմիցուք մինչև ՚ի
գալ նր այսօր ։ Եւ առաքեաց և եած զնա ։ և
նա էր կարմիր, և աչօք գեղեցիկ ։ և բարւոք տես-
լեամբ Տեառն ։ և ասէ Տր ցՍամուէլ. արի՛ օծ
զԴաւիթ, զի դա է բարի ։ Եւ եառ Սամուէլ զեղ-
ջիւրն իւղոյ ։ և էօծ զնա ՚ի մէջ եղբարց իւրոց և
խաղաց Հոգի Տն ՚ի վր Դաւթի յօրէ յայնմանէ՝ և
առ յապա և յարեաւ Սամուէլ և գնաց յԱրիմաթեմ

33. Դաւիթ յաղթէ Գողիաթայ.

Գլ. ԺԷ. 1. 4. 8—11. 32—38. 42—51.

Եւ ժողովեցին այլազգիքն զբանակս իւրեանց 'ի պատերազմ. և գումարեցան 'ի Սոկքով Հրէաստանի. և բանակեցան ը̅ Սոկքով և ը̅ Ազեկայ յափեսդոմմին։ Եւ ել այր զօրաւոր 'ի ճակատէ այլազգեացն՝ Գողիադ անուն ն̅ր, 'ի Գեթայ. բարձրութի̅ ն̅ր վեց կանգուն և թզաւ։ Եկն եկաց. ձայն ետ 'ի ճակատն Ի̅Ղի՝ և ասէ ցն̅ս. Ը̅է̅՞ր ելանէք ճակատել 'ի պատերազմ ը̅դէմ մեր։ Ո՞չ ապաքէն ես այլազգի եմ. և դուք Եբրայեցիք ծառայք Սաւուղայ. ընտրեցէ՛ք դուք ձեզ այր մի և իջցէ առ իս։ Եթէ կարասցէ կռուել ը̅միս՝ և հարկանել զիս, եղիցուք մեք ձեզ 'ի ծառայս. ապա եթէ ես յաղթեցից և հարից զնա, եղիջիք դուք մեզ 'ի ծառայս. և ծառայեսջիք մեզ։ Եւ ասէ այլազգին. ահաւասիկ ես նախատեցի զճակատ Ի̅Ղի յաւուր յայսմիկ. տուք այր մի. և ես՝ և նա մենամարտիցուք երկոքեանս։ Իբրև լուաւ Սաւուղ և ամ̅ Ի̅Ղ զբանս այլազգւոյն, զահի հարան և երկեան յոյժ։ Եւ ասէ Դաւիթ ցՍաւուղ. մի՛ անկցի սիրտ տ̅ն իմոյ 'ի վ̅ր իւր. ծառայ քո երթիցէ՝ և մարտիցի ը̅ այլազգւոյն ը̅ այնմիկ։ Եւ ասէ Սաւուղ ցԴաւիթ. գուցէ ո՞չ

կարիցես երթալ կռուիլ ընդ այլազգւոյն. զի դու մանուկ ես. և նա այր պատերազմող ՚ի մանկուէ իւրմէ: Ասէ դաւիթ ցսաւուղ. արածէր ծառայ քո զխաշինս հօր իւրոյ. և յորժամ գայր առիւծ կամ արջ, և առնոյր զոչխար ՚ի հօտէ անտի: Արշաւէի զհետ նորա՝ և հարկանէի զնա. և կորզէի ՚ի բերանոյ նորա. և եթէ յառնէր ՚ի վերայ իմ; ունէի զփողից նորա՝ և հարկանէի, և սպանանէի զնա: Զառիւծ և զարջ սատակէր ծառայ քո. և եղիցի այլազգին անթլփատ իբրև զմի ՚ի նոցանէն. և արդ ո՞չ երթայց և սատակեցից զնա. և բարձից այսօր զնախատինս յԻսրայէլէ. զի ո՞ ով է այն անթլփատ՝ որ նախատեաց զբանակս Աստուծոյ կենդանւոյ: Ասէ դաւիթ. Տէր Աստուած՝ որ ապրեցոյց զիս ՚ի ձեռաց առիւծուն, և ՚ի ձեռաց արջոյն, նոյն ապրեցուսցէ զիս ՚ի ձեռաց այլազգւոյն անթլփատին այնորիկ: և ասէ սաւուղ. երթ՝ և Տէր եղիցի ընդ քեզ: Իբրև հայեցաւ այլազգին՝ և ետես զդաւիթ, արհամարհեաց զնա, զի էր պատանեակ խարտեաշ՝ և աչօք գեղեցիկ. Ասէ այլազգին ցդաւիթ. զի՞արդ. շո՞ւն իցեմ ես՝ զի ցպով և քարամբք գաս ՚ի վերայ իմ. և ասէ դաւիթ. նաև վատթար ևս ես քան զշուն: և նզովեաց այլազգին զդաւիթ դիօքն իւրովք: Ասէ այլազգին ցդաւիթ. եկ

ռաւիս՝ և տաց զմարմին քո թռչնոց երկնից՝ և գազանաց երկրի։ Եւ ասէ դաւիթ ցայլազգին. դու գաս 'ի վր իմ սրով և գեղարդեամբ և ասպարաւ. և ես գամ 'ի վր քո անուամբ Տն զօրութեց ճակատուց Իղի՝ զոր նախատեցեր այսօր։ Եւ փակեսցէ զքեզ Տր այսօր 'ի ձեռս իմ. և սպանից զքեզ. և առից զգլուխ քո 'ի քէն. և տաց զդեշ քո, և զդիականս բանակի այլազգեացդ յաւուր յայսմիկ թռչնոց երկնից՝ և գազանաց երկրի. և ծանիցէ ամ երկիր՝ թէ գոյ ած 'ի մէջ Իղի։ Եւ ծանիցէ ամ եկեղեցիս այս. եթէ ոչ սրով և գեղարդեամբ փրկէ Տր. զի Տեառն է պատերազմ. և մատնեսցէ զձեզ Տր 'ի ձեռս մեր, Եւ յարեաւ այլազգին՝ և եկն՝ և մերձեցաւ ըդդէմ դաւթի, և աճապարեաց դաւիթ՝ և ընթացաւ 'ի ճակատն ըդդէմ այլազգւոյն։ Եւ ձգեաց դաւիթ զձեռն իւր 'ի մախաղն. և էառ անտի քար մի. և պարսաքարեաց՝ և եհար զճակատ այլազգւոյն. և եմուտ քարն ընդ սաղաւարտն 'ի ճակատն. և անկաւ 'ի վր երեսաց իւրոց յերկիր, Եւ զօրացաւ դաւիթ քան զայլազգին պարսիւքն և քարիւ, և եհար զայլազգին՝ և սպան զնա. և սուր չէր 'ի ձեռին Նր. Եւ ընթացաւ դաւիթ՝ և հարաւ 'ի վր Նր, և էառ զնորին սուսեր. և մերկեաց զնա 'ի պատենից

իւրոց՝ և սպան զնա. և էհատ զգլուխ նորա: Իբրև տեսին այլազգիքն, եթէ մեռաւ զօրաւորն նոցա՝ փախեան,

Գլ. ԺԸ. 6—12.

Եւ եղև ՚ի մտանել նոցա՝ իբրև դարձաւ Դաւիթ ՚ի սպանանելոյ զայլազգին, ելին պարուորք ընդ առաջ Դաւթի յամենայն քաղաքացն Իսրայէլի երգել՝ պար առնուլ ընդ առաջ Սաւուղայ արքայի, թմբկօք՝ և ուրախութեամբ՝ և ծընծղայիւք: Եւ նուագէին կանայք խաղալիկք՝ և ասէին. եհար Սաւուղ զհազարս՝ և Դաւիթ զբիւրս: Եւ զչարեցաւ Սաւուղ վասն բանին այնորիկ՝ և ասէ: Դաւթի ետուն զբիւրս. և ինձ ետուն զհազարս. և արդ զինչ պակաս է նմա՝ բայց եթէ թագաւորութիւն: Եւ ընդ ակամբ հայէր Սաւուղ յօրէ յայնմանէ՝ և առ յապայ: Եւ եղև ՚ի վաղիւ անդր. և հարաւ այս չար Այ ՚ի վերայ Սաւուղայ. և մարգարէանայր ՚ի մէջ տան իւրոյ. և Դաւիթ երգէր ձեռամբ իւրով որպէս և հանապազն. և գեղարդն ՚ի ձեռին Սաւուղայ: Եւ ասէ հարից և կարեցից զԴաւիթ գեղարդեամբս որմն. և ձգեաց Սաւուղ և խոյս ետ յերեսաց նր Դաւիթ երկիցս:

Եւ երկեաւ սաւուղ յերեսաց դաւթի. զի Տէր էր ընդ նմա. և ՚ի սաւուղայ մերժեալ էր։

34. Դաւիթ հալածեալ ՚ի Սաւուղայ՝ յորժէ Թագաւորական իշխանութեան Նորա

Գլ. ԻԶ. 1—25։

Եւ եկին զիփացիքն ՚ի մայրէն առ սաւուղ ՚ի բլուրն. և ասեն. ահա դաւիթ թաքուցեալ է առ մեզ ՚ի բլուրն եքեղատու՝ հանդէպ յեսեմոնայ։ Եւ յարեաւ սաւուղ. և էջ յանապատն զիփայ. և ընդ նմա երեք հազարք արանց ընտրելոց յիսրայելէ՝ խնդրել զդաւիթ յանապատին զիփայ։ Եւ բանակեցաւ սաւուղ ՚ի բլուրն եքեղատու հանդէպ յեսսեմոնայ ՚ի վերայ ճանապարհին. և դաւիթ նստէր յանապատին։ Իբրև ետես դաւիթ թէ եկն սաւուղ զկնի նորա յանապատն. Առաքեաց դաւիթ լրտեսս. և գիտաց. եթէ եկեալ է սաւուղ պատրաստութեամբ ՚ի կեիլա։ Եւ յարեաւ դաւիթ գաղտ՝ և եկն ՚ի տեղին ուր նստէր սաւուղ. և ետես դաւիթ զտեղին ուր ննջեաց սաւուղ. և անդ աբեններ որդի ներեայ զօրաւար նորա. և սաւուղ ննջէր ՚ի պաղպաջունմն. և զօրն բանակեալ էր շուրջ զնովաւ։ Պատասխանի ետ դաւիթ և ասէ ցա-

քիմելէք քետացի: և ցաբեսսա որդի շարուհեայ, եղբայր յովաբայ, և ասէ. ո՞ մտցէ ընդ իս առ սաւուղ 'ի բանակն. և ասէ աբեսսա՝ ես մտից ընդ քեզ: Եւ մտին դաւիթ և աբեսսա 'ի զօրն ղ ցայգ: և ահա սաւուղ ննջէր 'ի պաղպաջուննան. և գեղարդն ցցեալ յերկրի 'ի սնարից նորա. և աբեններ և զօր նորա ննջէին շուրջ զնովաւ: Եւ ասէ աբեսսա ցդաւիթ: փակեաց Տէր այսօր զթշնամի քո 'ի ձեռս քո. արդ հարից զսա գեղարդեամբս յերկիր մի անգամ և ոչ կրկնեցից: Եւ ասէ դաւիթ ցաբեսսա. մի հարկաներ զդա. զի ո՞վ լիցէ որ ձգիցէ զձեռն իւր յօծեալ Տեառն և սրբիցի: Եւ ասէ դաւիթ կենդանի է Տէր, բայց եթէ Տէր խրատեսցէ զդա, և կամ թէ օր իւր եկեսցէ և մեռցի, կամ թէ 'ի պատերազմ մտցէ և յաւելցի, Քաւ լիցի ինձ 'ի Տեառնէ՝ ձգել զձեռն իմ յօծեալ Տեառն: բայց արդ առ զգեղարդնդ 'ի սրանից դորա. և զկուժ ջրոյդ. և գնասցուք 'ի մեզ: Եւ էառ դաւիթ զգեղարդն և զկուժ ջրոյն 'ի սրանից նորա. և գնացին յինքեանս, և ոչ ոք էր որ տեսանէր. և ոչ որ գիտէր. և ոչ ոք էր որ յառնէր զի ամենեքեան 'ի քուն էին. քանզի թմբրուն 'ի Տն անկաւ 'ի վր նց: Եւ էանց դաւիթ յայն կողմն: և եկաց 'ի վր գլխոյ լերին

՚ի բացեայ· և բազում ճանապարհ էր ՚ի մէջ նոցա։ Բարբառեցաւ դաւիթ ՚ի զօրն. և խօսեցաւ ընդ աբեններայ և ասէ։ ո՞չ տաս պատասխանի աբեններ։ և ասէ· ո՛վ ես դու որ կոչես զիս առ արքայ։ Եւ ասէ դաւիթ ցաբեններ· ո՛չ ապաքէն այր քաջ ես դու՝ և ո՞վ է իբրև զքեզ ՚ի մէջ իսրայելի· և ընդէ՞ր ոչ պահես զտէր քո զարքայ· զի եմուտ ոմն ՚ի զօրուէն սպանանել զտէր քո զարքայ։ Ոչ բարի բանդ զոր արարեր· կենդանի է Տէր զի որդիք մահու էք դուք՝ որք պահէք զտէր ձեր զարքայ զօծեալ Տեառն։ և արդ աւասիկ գեղարդն արքայի և կուժ ջրոյն ո՞ւր է որ առ սնարս նորա կային։ Եւ ծանեաւ սաւուղ զձայնն դաւթի և ասէ· այդ ձայն քո՞ է որդեակ իմ դաւիթ։ և ասէ դաւիթ, ծառայ քո եմ տէր իմ արքայ։ Եւ ասէ ընդէ՞ր է այդ տէր իմ· զի մտեալ ես զկնի ծառայի քոյ։ զի՞ մեղայ· և զի՞ գտաւ յիս վնաս։ Եւ արդ լուիցէ տէր իմ արքայ զբանս ծառայի իւրոյ· եթէ Աստուծոյ շարժեալ է զքեզ ՚ի վերայ իմ, ձենձերեսցի զհոտ քո, և եթէ որդւոց մարդկան՝ անիծեալ լիցին դոքա առաջի Տեառն։ զի մերժեցին զիս այսօր չհաստատել ինձ ՚ի ժառանգութեան Տեառն· ասեն՝ երթ ծառայեա աստուծոց օտարաց։ Եւ արդ՝ մի՛

անկցի արիւն իմ յերկիր առաջի երեսաց Տե՛ռ։
զի ելեալ է թագաւոր խորհելի խնդրել զան-
ձըն իմ. որպէս ընթանայցէ ագռաւ ընդ լերի-
նըս։ Եւ ասէ սաւուղ. մեղայ. դարձիր որդե՛կ
իմ դաւիթ. զի ո՛չ ևս արարից քեզ չար՝ փո-
խանակ զի պատուական է անձն իմ առաջի աչաց
քոց. և ես յայսմ աւուր ժամանակի զրախնդիր
և յանցաւոր եմ յոյժ։ Պատասխանի ետ դա-
ւիթ և ասէ. ահաւասիկ գեղարդն արքայի.
անցցէ մի ոք 'ի մանկտւոյդ և առցէ զսա։ Եւ
Տէր հատուսցէ իւրաքանչիւր ումեք ըստ արդա-
րութեանց իւրոց՝ և ըստ հաւատարմութեան.
թէ որպէս մատնեաց զքեզ Տէր 'ի ձեռս իմ. և
ո՛չ կամեցայ ձգել զձեռն իմ յօծեալ Տեառն։
Եւ որպէս մեծացաւ անձն քո աստ այսօր առա-
ջի աչաց իմոց, այնպէս մեծասցի անձն իմ առա-
ջի Տեառն. և ամրացուսցէ զիս. և
ապրեցուսցէ զիս յամենայն նեղու-
թենէ։ Եւ ասէ սաւուղ ցդա
ւիթ. դու ես օրհնեալ որդեակ
իմ դաւիթ։ և առնելով արաս-
ցես. և զօրանալով զօրասցիս
և գնաց դաւիթ զճա-
նապարհ իւր. և սաւուղ
դարձաւ 'ի տեղի իւր։

35 Սաւուղ անկանի ՚ի պատերազմի և տունն հատանի ՚ի թագաւորութենէ

Ա. Թագաւորաց. ԳԼ. Ժ.

Եւ այլազգիքն պատերազմեցան ընդ իսրայէլի. և փախեան յերեսաց այլազգեացն. և անկան վիրաւորք ՚ի լերինս գեղբուէայ։ Եւ պնդեցան այլազգիքն զհետ սաւուղայ. և զհետ որդւոյն նորա. և հարին այլազգիքն զյօնաթան և զամինադաբ. և զմելքիսուէ. զորդիսն սաւուղայ։ Եւ ծանրացաւ պատերազմն ՚ի վերայ սաւուղայ. և գտին զնա աղեղնաւորք աղեղամբք. և ցաւոլք. և վտանգեցաւ յաղեղանցն։ Եւ ասէ սաւուղ ցկապարճակիրն իւր. ձգեա զսուր քո. և խոցեա զիս դովաւ. մի՛ գուցէ եկեսցեն անթլպատքն այնոքիկ. և խաղասցեն ինև. և ոչ կամեցաւ կապարճակիրն նորա. վասն զի երկեաւ յոյժ. և էառ սաւուղ զսուրն. և անկաւ ՚ի վ͞ր նորա։ Եւ ետես կապարճակիրն նորա եթէ մեռաւ սաւուղ. անկաւ և նա ՚ի վերայ սրոյն իւրոյ՝ և մեռաւ։ Եւ մեռաւ սաւուղ. և երեք որդիքն իւր յաւուրն յայնմիկ. և ամենայն տուն նորա միանգամայն մեռան։ Եւ ետես ամենայն այր Ի͞էլի. որք ՚ի հանդիպուանն էին. եթէ փախեաւ Ի͞էլ. և եթէ մեռան սաւուղ և որդիքն

նորա. թողին զքաղաքս իւրեանց՝ և փախեան և եկին այլազգիքն՝ և բնակեցան ՚ի նոսա։ Եւ եղև ՚ի վաղիւն՝ եկին այլազգիքն կողոպտել զվիրաւորսն. և գտին զսաւուղ և զորդիսն նորա անկեալս ՚ի լերինն գեղբուէայ։ Մերկացուցին զնա. և առին զգլուխ նորա՝ և զէն նորա. և առաքեցին յերկիրն այլազգեաց շուրջանակի աւետարանել կռոցն իւրեանց՝ և ժողովրդեանն։ Եւ եդին զզէն նորա ՚ի տան աստուծոյն իւրեանց. և զգլուխն նորա եդին ՚ի տան դագոնայ։ Եւ լուան ամենեքեան որք բնակեալք էին ՚ի գաղաադ. զոր ինչ արարին այլազգիքն ընդ սաւուղ՝ և ընդ իէլ։ Եւ յարեան ՚ի գաղաադէ ամ՟ արք զօրաւորք. և առին զմարմինն սաւուղայ. և զմարմինս որդւոց նորա. և բերին յաբէս և թաղեցին զոսկերս նոցա ընդ կաղնեաւ յաբիս. և պահեցին աւուրս եօթն։ Եւ մեռաւ սաւուղ յանօրէնութեան իւր. զոր անօրինեցաւ ՚ի Տէր. ըստ բանին Տեառն՝ զի ոչ պահեաց. վասն զի

եհարց սաւուղ վհկան խնդրել. (և պատասխանի արար նմա սամուէլ մարգարէ).

Եւ ոչ խնդրեաց զՏէր. և սպան զնա

և դարձոյց զթագաւորութիւնն

դաւթի որդւոյ յեսսեայ։

ԳԼ. ԺԱ. 1-3.

Եւ եկն ամենայն իսրայէլ առ դաւիթ ՚ի քեբրոն՝ եւ ասեն. ահաւասիկ ոսկերք քո՝ եւ մարմինք քո եմք։ Եւ յերեկն եւ յեռանդ մինչ էր սաւուղ արքայ. դու էիր. որ հանէիր. եւ մուծանէիր զիսրայէլ. եւ ասաց Տէր Ա.Ծ. քո ցքեզ. դու հովուեսցես ժողովրդեան իմում իսրայէլի. եւ դու լիցիս առաջնորդ ՚ի վերայ Իղի։ Եւ եկին ամենայն ծերքն իսրայէլի առ արքայ ՚ի քեբրոն եւ եդ արքայ դաւիթ ուխտ ընդ նոսա ՚ի քեբրոն առաջի Տեառն. եւ օծին զդաւիթ թագաւոր ՚ի վերայ իսրայէլի ըստ բանին Տեառն՝ զոր խօսեցաւ ՚ի ձեռն սամուէլի։

36. Դաւիթ հաստատէ ՚ի թագաւորութեան եւ երկրպագանէ Այ։

Բ. Թագ. ԳԼ. Է.

Եւ եղեւ յորժամ նստաւ դաւիթ ՚ի տան իւրում. եւ Տէր հանգոյց զնա յամենայն թշնամեաց իւրոց շուրջանակի։ Եւ ասէ արքայ ցնաթան մարգարէ. ահաւասիկ ես բնակեալ եմ ՚ի տան եղեւնափայտից. եւ տապանակն Աստուծոյ շրջի ՚ի մէջ խորանի։ Եւ ասէ նաթան ցարքայ. զամենայն որ ինչ իցէ ՚ի սրտի քում, երթ՝ եւ

արա՛ զի Տէր ընդ քեզ է։ Եւ եղեւ ՚ի գիշերին յայնմիկ. եղեւ բան Տեառն առ Նաթան եւ ասէ։ Երթ եւ ասա ցծառայ իմ դաւիթ. այսպէս ասէ Տէր. ոչ շինեսցես դու ինձ տուն բնակելոյ։ Զի ոչ բնակեցայ ՚ի տան՝ յօրէ յորմէ հետէ հանի զորդիսն Իսրայէլի յԵգիպտոսէ մինչեւ ցայսօր։ եւ շրջէի յիջավանի խորանաւ Ամենայն ուրեք՝ ուր շրջէի ՚ի մէջ ամենայն Իսրայէլի, եթէ խօսելով խօսեցայ երբեք ընդ միում ցեղի Իսրայէլի՝ ում եւ հրաման ետու հովուել զժողովուրդ իմ զԻսրայէլ. ասել թէ ընդէ՞ր ոչ շինեցէք ինձ տուն եղեւնափայտեայ։ Եւ արդ այսպէս ասասցես ցծառայ իմ դաւիթ. այսպէս ասէ Տէր ամենակալ. առի ես զքեզ ՚ի վանաց հօտից. լինել քեզ յառաջնորդ ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի։ Եւ էի ընդ քեզ յամենայն ուրեք ուր եւ երթայիր. եւ սատակեցի զամենայն թշնամիս քո յերեսաց քոց. եւ արարի զքեզ անուանի ըստ անուանց մեծամեծաց. որք ՚ի վերայ երկրի։ Եւ եդից տեղի ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի. եւ տնկեցից զնա. եւ բնակեսցէ առանձինն. եւ մի՛ եւս հոգասցի. եւ ոչ եւս յաւելցի որդի անօրէնութեան լլկել զնա իբրեւ զառաջինն։ Յաւուրցն յորոց կարգեցի դատաւորս ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի, հանգու-

ցից զքեզ յամենայն թշնամեաց քոց. և պատմեսցէ քեզ Տէր զի շինեսցես նմա տուն։ Եւ եղիցի եթէ լցցին աւուրք քո՝ և ննջեսցես ընդ հարս քո, յարուցից զզաւակ քո. որ եղիցի յորովայնէ քումմէ. և պատրաստեցից զարքայութիւն քո նմա։ Եւ նա շինեսցէ տուն անուան իմոյ. և և կանգնեցից զաթոռ նորա մինչև յաւիտեան։ Ես եղէց նմա ՚ի հայր. և նա եղիցի ինձ յորդի. և եթէ եկեսցէ անիրաւութիւն նորա, յանդիմանեցից զնա. և խրատեցից զնա գաւազանաւ արանց. և տանջանօք որդւոց մարդկան։ Բայց զողորմութիւն իմ ոչ մերժեցից ՚ի նմանէ. որպէս մերժեցի յորոց մերժեցի առաջի երեսաց իմոց Հաւատարիմ լիցի անուն նորա. և արքայութիւն նորա առաջի իմ մինչև յաւիտեան։ և աթոռ նորա կացցէ կանգուն առաջի իմ յաւիտեան։ Ըստ ամենայն բանիցս այսոցիկ. և ըստ ամենայն տեսլեանս այսորիկ. սոյնպէս խօսեցաւ Նաթան ընդ Դաւթայ։ Եւ եմուտ արքայ Դաւիթ՝ և նստաւ առաջի Տեառն։ և ասէ. Ո՞վ եմ ես Տէր իմ Տէր. և ո՛ տուն իմ, զի սիրեցեր զիս մինչև ցայդ վայր։ Եւ ոչ փոքրկացայ սակաւիկ առաջի քո Տէր իմ Տէր։ և խօսեցար վասն տան ծառայի քոյ երկար. և այս է օրէն մարդոյ Տէր իմ Տէր։ Եւ զի՞ ես յաւելուցու դաւիթ խօ-

սել առ քեզ․ և դու ինքնին գիտես զծառայ քո
Տէր իմ Տ՟ր։ Վ՟ն ծառայի քո արարեր․ և ը՟ս ա՟մ
սրտի քո արարեր զա՟մ զմեծու՟թս զայս ծանուցա-
նել ծառայի քում։ Վասն մեծացուցանելոյ զքեզ
Տ՟ր իմ Տէր․ զի չիք ոք իբրև զքեզ․ և չիք Ա՟Ծ
բաց ՚ի քէն ՚ի վերայ ամենայնի․ զոր լուաք ա-
կանջօք մերովք։ Եւ ո՞վ է ազգ ՚ի վերայ
երկրի իբրև զժողովուրդ քո զԻսրայէլ․ որում
առաջնորդեաց Ա՟Ծ․ փրկել իւր ժողովուրդ․
դնել քեզ անուն․ և առնել քեզ մեծութիւն և
յայտնութիւն․ մերժել քեզ յերեսաց ժողովր-
դեան քոյ․ զոր փրկեցեր դու քեզ յեգիպտոսէ
զազգս և զբնակութիւնս։ Եւ պատրաստեցեր
դու քեզ զժողովուրդ քո զԻսրայէլ ՚ի ժողո-
վուրդ մինչև յաւիտեան․ և դու Տէր եղեր
նոցա յԱ՟Ծ։ Եւ արդ Տէր իմ, զբանն զոր
խօսեցար վասն ծառայի քո և տան նորա,
հաւատարմացո՛ մինչև յաւիտեան․ և արա՛ որպէս
և խօսեցար։ Եւ մեծասցի անուն քո մինչև
յաւիտեան՝ և արդ Տէր ամենակալ. Ա՟Ծ ՚ի
վերայ ամենայն Իսրայէլի․ տուն ծառայի քո
Դաւթի եղիցի կանգուն առաջի քո։ Զի դու
ես Տէր ամենակալ՝ Ա՟Ծ Իսրայէլի (Եւ արդ որ-
պէս խօսեցար, մեծասցի անուն քո մինչև յա-
ւիտեան։ ասէ, Տէր ամենակալ Աստուած Ի՟լի)

յայտնեցեր յունկն ծառայի քո, և ասացեր՝ շինեցից քեզ տուն։ Վասն այնորիկ եգիտ ծառայ քո զսիրտ իւր՝ կալ առ քեզ յաղօթս՝ զաղօթս զայսոսիկ։ Եւ արդ Տէր իմ՝ Տէր. դու ես Աստուած և բանք քո եղիցին ճշմարիտ. և զոր խօսեցար վասն ծառայի քո զամենայն բարութիս զայս։ Եւ արդ սկսիր օրհնել զտուն ծառայի քո լինել առաջի քո յաւիտեան։ զի դու Տէր իմ Տէր, խօսեցար. և յօրհնութենէ քումմէ օրհնեսցի տուն ծառայի քո յաւիտեան։

37 Գործք Դաւթայ։

Բ. Թագաւորք. ԳԼ. ԺԲ. 1—14։

Եւ եղև յետ այսորիկ՝ եհար Դաւիթ զայլազգիսն. և վանեաց զնոսա. և էառ զԳէթ՝ և զգեօղս նորա ՚ի ձեռաց այլազգեացն։ Եւ եհար զՄովաբ. և էին մովաբացիքն ծառայք Դաւթի բերել ընծայս։ Եւ եհար Դաւիթ զԱդրաազար որդի Սուբայ յեմաթ. յերթալ նորա հաստատել զձեռն իւր ՚ի վերայ գետոյն Եփրատայ։ Եւ էառ Դաւիթ զնորա հազար կառս՝ և եօթն հազար ձիսն՝ և եօթն հազար արանց հետևակաց. և քակեաց Դաւիթ զամենայն զկառսն. և եթող ՚ի նոցանէ հարիւր կառս։ Եւ եկն Ասորին ՚ի

դամասկոսէ օգնել Ադրաազարու արքային սուբայ. և եհար դաւիթ յասորեացն քսան և երկուս հազարս արանց։ Եւ եդ դաւիթ ամրոց յասորիս ՚ի դամասկոսի. և էին դաւթի ծառայք բերել նմա ընծայս. և ապրեցոյց Տէր զդաւիթ յամենայն տեղիս. ուր և երթայր։ Եւ էառ դաւիթ զմանեակսն ոսկեղէնս. որք էին ՚ի ծառայսն Ադրաազարու. և եբեր զայնս յերուսաղէմ Եւ ՚ի մատեբեթայ, և յընտիր քաղաքացն Ադրաազարու էառ դաւիթ պղինձ բազում յոյժ. և ՚ի նոցանէ արար սաղոմոն զծովն պղնձի. և ըզսիւնսն. և զկահսն պղնձիս։ Եւ լուաւ Թովու արքայ եմաթայ՝ եթէ եհար դաւիթ զամենայն զօրութիւնն Ադրաազարու արքային սուբայ։ Եւ առաքեաց զդուրամ զորդի իւր առ արքայ դաւիթ, հարցանել զնմանէ ՚ի խաղաղութիւն. և օրհնել զնա. վասն զի պատերազմ տայր Ադրազար ընդ նմա. և եհար զնա. քանզի այր թշնամի էր Թովու Ադրաազարու. և ամենայն անօթք ոսկեղէնք և արծաթեղէնք ՚ի ձեռս նորա։ Եւ զայնոսիկ օրհնեաց դաւիթ Տեառն, ընդ արծաթոյն և ոսկւոյ. զոր էառ յամենայն ազգացն յեդովմայ, և ՚ի մովաբայ. և յորդւոցն ամոնայ. և և յայլազգեացն և յամաղեկայ։ Եւ աբեսսա որդի սարուեայ եհար զեդոմ ՚ի հովտին աղօնայ՝

ութն և տասն հազար։ Եւ եդ ՚ի հովտին ամ-
րոց. և էին եդովմայեցիքն ծառայք Դաւթի. և
փրկեաց Տէր զԴաւիթ յամենայն տեղիս. ուր և
երթայր։ Եւ թագաւորեաց Դաւիթ ՚ի վերայ
ամ՟ Ի՟էլի. և էր առնել իրաւունս և արդարութ՟ն
ամ՟ ժողովրդեան իւրում։

38. Սողոմոն որդի և յաջորդ Դաւթայ.

ա. Մնացորդ. Գլ. ԻԹ. 26—28.

Եւ Դաւիթ որդի յեսսեայ թագաւորեաց ՚ի
վերայ իսրայէլի ամս քառասուն. ՚Ի քեբրոն
ամս եօթն. և յերուսաղէմ ամս երեսուն և երեք։
Եւ վախճանեցաւ բարի ծերութեամբ. լի ա-
ւուրբք. մեծութ՟բ. և փառօք. և թագաւորեաց
սողոմոն որդի նորա փոխանակ նորա.

բ. Մնացորդ. Ա. 1—13.

Եւ զօրացաւ սողոմոն որդի Դաւթի ՚ի թա-
գաւորութեանն իւրում։ և Տէր ած՟ իւր ընդ
նմա էր. և մեծացոյց զնա ՚ի բարձրութիւն։
Եւ ասաց սողոմոն ցամենայն իսրայէլ. ցհազա-
րապետս. և ցհարիւրապետս. և ցդատաւորս. և
ցամենայն իշխանս տոհմիցն։ Եւ գնաց սողո-
մոն և ամենայն եկեղեցին ընդ նմա, ՚ի բարձա-

ւանդակ գաբաւօնի· ուր էր անդ խորանն վկայութեան Աստուծոյ· զոր արար Մօսէս ծառայ Տեառն յանապատին։ Բայց զտապանակն Աստուծոյ եհան դաւիթ ՚ի քաղաքէն կարիաթարիմայ· վասն զի պատրաստեաց նմա խորան դաւիթ յերուսաղէմ։ Եւ զսեղանն պղնձի· զոր արար բեսելիէլ որդի ուրիայ· որդւոյ յովրայ· անդ էր առաջի խորանին Տեառն. և խնդրեաց ինքն սաղօմօն և եկեղեցին։ Եւ եհան անդ սաղօմօն ՚ի վերայ պղնձի սեղանոյն առաջի Տեառն ՚ի խորանին. և մատոյց ՚ի վերայ նորա ողջակէզս հազար։ ՚Ի գիշերին յայնմիկ երևեցաւ Աստուած սաղամօնի. և ասէ ցնա. խնդրեա զինչ տաց քեզ։ Եւ ասէ սաղօմօն ցԱ͞ծ. դու արարեր ընդ դաւթի հօր իմում զողորմութիւն մեծ. և թագաւորեցեր զիս փոխանակ նորա։ Եւ արդ Տէր Ա͞ծ. հաւատարիմ լիցի անուն քո ՚ի վերայ դաւթի հօր իմոյ. վասն զի դու թագաւորեցեր զիս ՚ի վերայ բազում ժողովրդեանս. որ է իբրև զհող երկրի։ Եւ արդ զիմաստութի՟ և զհանճար տացես ինձ զի ելանիցեմ առ աջի ժողովրդեանս քոյ ոյսորիկ. և մտանիցեմ։ վասն զի ո դատեսցէ զժողովուրդս քո զմեծ զայս։ Եւ ասէ Ա͞ծ ցսաղօմօն, փոխանակ զի եղև այդ ՚ի սրտի քում։ և ոչ խնդրեցեր մեծութիւն ընչից. ո՛չ փառս. և ոչ զանձինս

հակառակորդաց քոց և աւուրս բազումս ոչ խնդրեցեր. այլ խնդրեցեր քեզ դու զիմաստութիւն և զհանճար. զի դատեսցես զժողովուրդ իմ յորոց վերայ թագաւորեցուցի զքեզ։ Օ իմաստութիւն և զհանճար տամ քեզ. և զմեծութիւն, և զինչս՝ և զփառս տաց քեզ. որպէս զի ոչ եղև նմանքեզ. 'ի թագաւորս յառաջագոյն քան զքեզ. և զկնի քո ոչ լիցի այդպէս։ Եւ եկն սաղոմոն 'ի բամայ գաբաւօնի յերուսաղէմ. յերեսաց խորանին վկայութեան. և թագաւորեաց 'ի վր Իլի

39. Տաճարն սողոմոնի։

Է. Թագաւոր. Գ.Թ. Գ. 1։

Եւ սկսաւ սաղոմոն շինել զտունն Տեառն յերուսաղէմ 'ի լերինն ամուրհացւոյ՝ ուր երևեցաւ Տէր դաւթի հօրն նորա. 'ի տեղւոջն յորում պատրաստեաց դաւիթ. 'ի կալն ոռնայ յեբուսացւոյ։

Գ.Թ. Ե. 1. 2. 3—7. 10. 12—14։

Եւ կատարեցաւ ամենայն գործն. զոր արար սաղոմոն 'ի տան Տեառն։ Յայնժամ եկեղեցացոյց սաղոմոն զծերսն իսրայէլի. և զամենայն իշխանս ցեղիցն. զառաջնորդս տոհմից որդւոցն Իլի յԵմ հանել զտապանակ ուխտին 'ի քաղաքէն

դաւթի. նա է սիօն։ Եւ ժողովեցաւ առ ար-
քայ ամենայն այր Իսրայէլի 'ի տօնին. այն է
ամիսն եօթներորդ։ Եւ եկին ամենեքեան ծեր-
քն Իսրայէլի. և առին ամենեքեան ղեւտացիքն
զտապանակն. և հանին զնա։ Եւ զխորանն վը-
կայութեան. և զամենայն սպասն սուրբ. որ էր
'ի խորանին. և հանին զայն քահանայքն և ղե-
ւտացիք։ Եւ արքայ Սողոմոն՝ և ամենայն ժողո-
վուրդն Իսրայէլի՝ և երկիւղածքն՝ և ժողովեալ-
քն նոցա առաջի տապանակին զենուին զոճա-
րակս՝ և ոչխարս. որոց ոչ գոյր թիւ. և ոչ
համար 'ի բազմութենէն։ Եւ տարան 'ի ներ-
քըս ղեւտացիքն զտապանակ ուխտին Տեառն 'ի
տեղին իւր 'ի դաբիր տանն. 'ի սրբութիւնս
սրբութեանցն. 'ի ներքոյ թևոց քերոբէից։
Եւ ոչ ինչ էր 'ի տապանակին. բայց երկու
տախտակքն. զորս եդ անդ Մովսէս 'ի Քորեբ.
զորս ուխտեաց Տէր ընդ որդիսն Իսրայէլի յե-
լանել նոցա յերկրէն Եգիպտոսի։ Եւ ղեւտացիքն
սաղմոսանուագք. ամենեքեան յորդւոցն Ասափայ.
և Եմանայ. և Իդիթունայ. և յորդւոցն նոցա. և
յեղբարցն նոցա. որք զգեցեալէին պատմուճանս
բեհեզեղէնս. և տաւղօք՝ և քնարօք և սրնգօք,
կային յարևելից կողմանէ սեղանոյն. և ընդ նո-
սա քահանայք հարիւր և քսան հարկանէին փողս

Եւ եղեւ միանգամայն ձայն ՚ի հարկանել զփողսըն· և յերգել զսաղմոսն· և ամբառնալ զձայնսըն միաբան ասելով՝ խոստովան եղերուք՝ և օրհնեցէք զՏէր։ և բարձրացուցին զձայնսն փողովք և ծնծղայիւք· և գործեօք երգոյն և ասացին։ խոստովան եղերուք Տեառն· զի բարի է· զի յաւիտեան է ողորմ նորա։ և տունն լցաւ ամպով փառացն Տեառն։ Եւ ոչ կարէին քահանայքն կալ ՚ի պաշտամանն յերեսաց ամպոյն· վասն զի լցին փառքն Տեառն զտունն Աստուծոյ.

Գ Թ. Օ. 1—42։

Յայնժամ խօսեցաւ Սաղոմոն. Տէր ասաց բնակել ՚ի մառախղի։ Եւ ես շինեցի տուն անուան քում զսրբութիւնս քո· և պատրաստեցի բնակել ՚ի սմա յաւիտեան. Եւ դարձոյց արքայ զերեսս իւր· օրհնեաց զա՟մ եկեղեցին իսրայէլի և ամենայն եկեղեցին իսրայէլի կայր շուրջ· և ասէ։ Օրհնեալ է Տէր Աստուած իսրայէլի· որ խօսեցաւ բերանով իւրով ընդ Դաւթի հօր իմում. և ձեռօք իւրովք ելից։ Եւ ասէ· յօրէ յորմէ հանի զժողովուրդ իմ յերկրէն Եգիպտոսի· ոչ ընտրեցի քաղաք մի յա՟մ ցեղից իսրայէլի

շինել ինձ տուն՝ զի լինիցի անուն իմ անդ և ոչ ընտրեցի զայր ոք լինել առաջնորդ ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի։ Եւ արդ ընտրեցի զԵրուսաղէմ լինել անուան իմոյ աստ. և ընտրեցի զԴաւիթ. զի լինիցի ՚ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Իսրայէլի։ Եւ եղև ՚ի սրտի Դաւթի հօր իմոյ շինել տուն անուան Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի։ Եւ ասաց Տէր ցԴաւիթ ցհայր իմ։ վասն զի եղև ՚ի սրտի քում շինել տուն անուան իմոյ. բարւոք արարեր, զի եղև այդ ՚ի սրտի քում։ Բայց սակայն դու ոչ շինեսցես ինձ տուն. այլ որդի քո. որ ելցէ յորովայնէ քումմէ. նա շինեսցէ տուն անուան իմոյ։ Եւ կանգնեաց Տէր զբանն իւր. զոր խօսեցաւ. և եղէ ես փոխանակ Դաւթի հօր իմոյ. նստայ յաթոռն Իսրայէլի. որպէս խօսեցաւ Տէր. և շինեցի զտունս զայս անուան Տեառն Աստուծոյ Իսրայէլի։ Եւ եդի աստ զտապանակ ուխտին Տեառն զոր ուխտեաց ընդ որդիսն Իսրայէլի։ Եւ եկաց յանդիման սեղանոյն Տեառն՝ առաջի ամենայն եկեղեցւոյն Իսրայէլի։ և ամբարձ զձեռըս իւր։ Վասն զի արար Սողոմոն խարիսխ պղնձի. և եդ զնա ՚ի մէջ սրահի տաճարին. ՚ի հինգ կանգնոյ զերկայնութիւն նորա. և ՚ի հինգ

կանգնոյ զլայնութիւն. և յերից կանգնոց զբարձրութիւն նորա. և եկաց ՚ի վերայ նորա. անկաւ ՚ի վերայ ծնգաց իւրոց առաջի ամենայն եկեղեցւոյն Իսրայէլի. ամբարձ զձեռս իւր յերկինս։ Եւ ասէ. Տէր Աստուած Իսրայէլի. ոչ ոք է նման քեզ Աստուած յերկինս. և ոչ ՚ի վերայ երկրի։ որ պահես զուխտ և զողորմութիւն ամենեցուն. որք գնան առաջի քո ամենայն սրտիւք իւրեանց. Որ պահեցեր ծառայի քում Դաւթի հօր իմոյ. զոր խօսեցար ընդ նմա՝ և ասացեր. խօսեցար բերանով քով. և ձեռօք քովք լցեր այսօր։ Եւ արդ Տէր Աստուած Իսրայէլի՝ պահեա ծառայի քում Դաւթի հօր իմում. զոր ինչ խօսեցար ընդ նմա՝ և ասացեր ոչ պակասեսցի քո այր յերեսաց իմոց. որ նստցի յաթոռն Իսրայէլի. բայց միայն եթէ պահեսցեն որդիք քո զճանապարհս իւրեանց գնալ առաջի իմ։ որպէս գնացեր դու առաջի իմ. Եւ արդ Տէր Աստուած Իսրայէլի. հաւատարիմ լիցի բանն քո Դաւթի։ Եթէ ստուգութեամբ բնակիցի Աստուած ընդ մարդկան ՚ի վ՟ր երկրի։ զի եթէ երկինք՝ և երկինք երկնից ոչ են բաւական քեզ. և զինչ է տունս այս. զոր շինեցի։ Եւ արդ հայեսցիս յաղօթս ծառայի քո. և ՚ի խնդրուածս իմ Տ՟ր Ա՟ծ. լսել աղաչանս և աղօ-

թըս. զոր ծառայ քո աղաչէ առաջի քո այսօր: Լինել բաց աչաց քոց 'ի վերայ տանս այսմ. 'ի տուէ և 'ի գիշերի. 'ի տեղւոջս յորում ասացեր կոչել զանուն քո 'ի սմա. առ 'ի լսել զաղօթս, զոր ծառայ քո աղաչէ 'ի տեղւոջս յայսմ: Եւ լուիցես զխնդրուածս ծառայի քոյ. և ժողովրդեան քոյ Իսրայէլի. զոր ինչ աղաչեսցեն 'ի տեղւոջս յայսմ: և դու լուիցես 'ի տեղւոջէ բնակութեան քոյ երկնից: լուիցես՝ և քաւիչ լիցիս: զոր ինչ մեղանչիցէ այր ընկերի իւրում: և առնուցու նզովս յաղագս այնորիկ նզովել զնա և եկեսցէ՝ կացցէ առաջի սեղանոյս 'ի տանս յայսմիկ: Եւ դու լուիցես յերկնից. և արասցես և դատեսցես զծառայսն քո՝ հատուցանելով անօրինին. տալ ըստ ճանապարհաց նորա 'ի գըլուխս նորա: և արդարացուցանել զարդարն: և տալ իւրաքանչիւր ումեք ըստ արդարութեան իւրում: Եւ եթէ վանեսցի ժողովուրդ քո Իէլ առաջի թշնամեաց. եթէ մեղիցեն քեզ. և դարձցին. և խոստովան լիցին անուան քում: և յաղօթս կացցեն. և պաղատեսցին առաջի քո 'ի տանս յայսմ: Եւ դու լուիցես յերկնից. և քաւիչ լիցիս մեղաց ժողովրդեան քոյ Իսրայէլի: և դարձուսցես զնոսա յերկիրն. զոր ետուր նոցա՝ և հարցն նոցա: Յարգելուլ քո զերկինս

ոչ լինիլ անձրև, եթէ մեղիցեն քեզ. և յաղօթըս կայցեն 'ի տեղւոջս յայսմ. և օրհնեսցեն զանուն քո. և 'ի մեղաց իւրեանց դարձցին. վասըն զի նկուն արասցես զնոսա. Եւ դու լուիցես յերկնից. և քաւիչ լիցիս մեղաց ծառայից քոց՝ և ժողովրդեան քո Իսրայէլի. վասն զի յայտնեսցես նոցա զճանապարհն բարի. յոր գնասցեն 'ի նոսա. և տացես անձրև 'ի վերայ երկրի քո. զոր ետուր ժողովրդեան քում 'ի ժառանգութիւն. Սով եթէ լինիցի 'ի վերայ երկրի մահ եթէ լինիցի. խորշակահարութիւն. և դալուկն՝ և մարախ՝ և ջորեակ եթէ լինիցի. եթէ նեղիցէ զնոսա թշնամի յանդիման քաղաքացն իւրեանց. ըստ ամենայն հարուածոց. և ը̄ս ամենայն ցաւոց. Ամենայն աղօթք և ամենայն պաղատանք. որք լինիցին ամենայն մարդոյ և ամենայն ժողովրդեան քո Իսրայէլի. եթէ ծանիցէ մարդ զբորոտութիւն իւր. և զախտն իւր. և ամբարձցէ զձեռս իւր 'ի տանս յայսմ. Եւ դու լուիցես յերկնից 'ի պատրաստ բնակութե̄ քումմէ. և բժշկեսցես. և տացես առն ըստ սրտի իւրում. որպէս և ծանիցես զսիրտն նորա վասն զի դու միայն ճանաչես զսիրտս որդւոց մարդկան. Որպէս զի երկիցեն 'ի ճանապարհացն քոց զամենայն աւուրս. զոր կեցցեն նոքա

'ի վերայ երեսաց երկրին· զոր ետուր հարցն նոցա։ Եւ ամենայն օտարական· որ ոչ է 'ի ժողովրդենէ քումմէ Իսրայէլէ, և եկեսցէ յերկրէ հեռաստանէ՝ վասն անուան քոյ մեծի· և հզօր ձեռին քոյ· և բարձր բազկի քոյ· եկեսցեն՝ և յաղօթս կացցեն 'ի տեղւոջս յայսմ։ Եւ լուիցես յերկնից 'ի պատրաստ բնակութենէ քումմէ· և արասցես ըստ ամենայնի· զոր ինչ և կարդասցէ առ քեզ օտարականն· զի ծանիցեն ամենայն ժողովուրդք երկրի զանուն քո· և երկիցեն 'ի քէն՝ որպէս և ժողովուրդ քո Իսրայէլ և գիտասցեն· եթէ կոչեցեալ է անուն քո 'ի վերայ տանս այսորիկ· զոր շինեցի։ Եթէ ելցէ ժողովուրդ քո 'ի պատերազմ 'ի վերայ թշնամեաց իւրոց 'ի ճանապարհ· յոր առաքեսցես զնոսա· և յաղօթս կացցեն առ քեզ 'ի ճանապարհի քաղաքիս այսորիկ· զոր ընտրեցեր զսա, և տանս զոր շինեցի անուան քում։ Եւ լուիցես յերկնից պաղատանաց նոցա՝ և աղօթից նոցա· և արասցես իրաւունս նոցա։ Վասն զի մեղանչեն քեզ։ քանզի ոչ գոյ մարդ· որ ոչ մեղանչէ· և հարցես զնոսա· և մատնեսցես զնոսա առաջի երեսաց թշնամեաց· և գերելով գերեսցին յերկիրն թշնամեաց· յերկիր հեռաւոր՝ կամ մօտաւոր։ Եւ դարձցին սրտիւք իւրեանց յերկիրն· յոր փո-

խեցան անդր. դարձցին, և աղաչեսցեն զքեզ 'ի գերութեան իւրեանց՝ և ասասցեն, մեղաք՝ և անօրինեցաք: Եւ դարձցին առ քեզ յամենայն սրտից իւրեանց. և 'ի բոլոր անձնէ իւրեանց յերկրի գերութեան. և յաղօթս կացցեն 'ի ճանապարհ երկրիս այսորիկ. զոր ետուր հարցն ն՜ց և քաղաքիս, զոր ընտրեցեր. և տանս զոր շինեցի անուան քում: Եւ լուիցես յերկնից 'ի պատրաստ բնակութենէ քումմէ աղօթից նոցա՝ և պաղատանաց իւրեանց. և արասցես իրաւունս. և քաւիչ լիցիս ժողովրդեան քո մեղուցելոյ քեզ: Եւ արդ Տ՜ր՝ եղիցին աչք քո բաց՝ և ականջք քո, առ 'ի լսել զպաղատանս 'ի տեղւոջս յայսմ: Եւ արդ՝ արի Տ՜ր Ա՜Ծ 'ի հանգիստ քո. դու և տապանակ սրբութեան քո. քահանայք քո Տ՜ր Ա՜Ծ՝ զգեցցին զփրկութիւն. և որդիք քո ուրախ եղիցին 'ի բարութիւնս: Տ՜ր Ա՜Ծ՝ մի դարձուցաներ զերեսս քո յօծելոյ քումմէ. յիշեա ողորմութ՜բ քով զԴաւիթ ծառայ քո:

Գ. Լ. Է. 1—3. 12—22:

Եւ իբրև կատարեաց Սողոմոն զաղօթսն. հուր էջ յերկնից. և եկեր զողջակէզսն. և զզոհսն. և փառքն Տ՜ն լցին զտունն: Եւ ոչ եւս կարէին քահանայքն մտանել 'ի տունն Տ՜ն 'ի ժամանակին

յայնմիկ. վասն զի լցին փառքն Տ՟ն զտունն։ Եւ
ամ՟ որդիքն իսրայէլի տեսանէին զիջանել հրոյն՝
և զփառսն Տ՟ն ՚ի վերայ տանն. և անկան ՚ի վ՟ր
երեսաց երկրի քարայատակ տեղւոջն. և երկիր
պագին. և օրհնեցին զՏ՟ր. զի բարի է. զի յա-
ւիտեան է ողորմութի՟ն ն՟ր։ Եւ երևեցաւ Տ՟ր
սողոմոնի ՚ի գիշերին յայնմ, և ասէ ցնա. լուայ
աղօթից քոց. ընտրեցի զտեղիդ զայդ ինձ ՚ի
տուն զոհից։ Եթէ արգելից զերկինս. և ոչ
լինիցի անձրև. և եթէ պատուիրեցից մարախոյ
ուտել զփայտ. և եթէ առաքեցից մահ ՚ի ժո-
ղովուրդ իմ։ Եւ եթէ ամաչեսցէ ժողովուրդ
իմ յորոց կոչեցեալ է անուն իմ ՚ի վերայ նոցա.
և յաղօթս կացցեն՝ և խնդրեսցեն զերես իմ։
և դարձցին ՚ի ճանապարհաց իւրեանց չարաց.
և ես լուայց յերկնից. և քաւիչ եղէց նոցա՝ և
բժշկեցից զերկիր նոցա։ Եւ այժմ աչք իմ ե-
ղիցին բաց. և ականջք իմ առ ՚ի լսել զաղօթս
՚ի տեղւոջս յայսմ։ Եւ արդ ահա ընտրեցի
զտունս զայս. և սրբեցի զսա առ ՚ի լինիլ ան-
ուան իմոյ աստ յաւիտեան. և եղիցին աչք իմ և
սիրտ աստ զա՟մ աւուրս։ Եւ դու եթէ գնաս-
ցես առաջի իմ իբրև զդաւիթ հայր քո. և ա-
րասցես ըստ ա՟մի. զոր ինչ պատուիրեցի քեզ.
զհրամանս իմ, և զիրաւունս իմ պահեսցես։

Կանգնեցից զաթոռ թագաւորութե՟ քոյ. որպ՟ ուխտեցի ը՟ Դաւթի հօր քում, և ասացի. ոչ բարձցի քո այր առաջնորդ յի՟ղէ: Ապա եթէ դարձջիք դուք՝ և թողջիք զհրամանս իմ. և զպատուիրանս իմ. զորս ետու առաջի իմ. և երթայցէք. պաշտիցէք զաստուածս օտարս. և երկիր պագանիցէք նոցա. Բարձեցից զձեզ յերկրէն՝ զոր ետու ձեզ. և զտունս զայս՝ զոր սրբեցի անուան իմոյ, 'ի բաց դարձուցից յերեսաց իմոց. և տաց զսա յառակ՝ և 'ի պատմութի՟ յամ՟ ազգս. Օտունս զայս զբարձր. ամ՟, որ անցանիցէ առսովաւ՝ զարմասցի՝ և ասասցէ. ընդէ՞ր արար Տ՟ր երկրիս այսմ. և տանս այսմիկ. Եւ ասասցեն. վասն զի թողին զՏ՟ր Ա՟ծ հարցն իւրեանց՝ որ եհան զնոսա յերկրէն եգիպտոսի. և ընկալան զա՟ծս օտարս. և երկիրպագին նոցա. և ծառայեցին նոցա. յաղագս այնորիկ ած 'ի վերայ դոցա զամ՟ չարիսդ զայդոսիկ.

40. Բաժանումն տանն Իսրայէլի

Գ. Թագ. ԺԱ. 42.

Եւ աւուրքն՝ զորս թագաւորեաց Սողոմոն յերուսաղէմ 'ի վերայ ամենայն Իսրայէլի ամք քառասուն:

Գլ. ԺԲ.

Եւ չոգաւ արքայ Ռոբովամ 'ի Սիկիմ. զի 'ի Սիկիմ կայր ամենայն Իէլ թագաւորեցուցանել զնա։ Եւ եղև իբրև լուաւ Յերոբովամ որդի Նաբատայ. և ինքն էր տակաւին յԵգիպտոս յոր֊ժամ հեռի փախեաւ յերեսաց արքայի Սաղոմոնի. և դարձաւ Յերոբովամ յԵգիպտոսէ։ Եւ առաքեցին՝ և կոչեցին զնա. և եկն Յերոբովամ և ամ՟ եկեղեցին Իսրայէլի և խօսեցաւ ամ՟ ժողովուրդն ընդ արքայի Ռոբովամայ՝ և ասեն. Հայր քո ծանրացոյց զլուծ մեր. և դու թեթևացո՛ 'ի խիստ ծառայութենէ հօր քո՝ և 'ի ծանր լծոյ նորա զոր եդ 'ի վերայ մեր. և ծառայեսցուք քեզ։ Եւ ասէ ցնոսա. երթա՛յք մինչև ցերիս աւուրս. և դարձջի՛ք առ իս։ և գնացին։ Եւ խորհեցաւ արքայ Ռոբովամ ընդ ծերսն որք կային առաջի Սաղոմոնի հօր նորա՝ մինչդեռ կենդանի էր. և ասէ. զիա՞րդ խորհիք՝ և տացուք պատասխանի ժողովրդեանն։ Եւ խօսեցան ընդ նմա՝ և ասեն. եթէ յաւուր յայսմիկ լինիցիս ծառայ ժողովրդեանն այսմիկ՝ և ծառայեսցես նոցա. և անսայցես նոցա, և խօսեսցիս ընդ նոսա բանս բարիս. եղիցին քեզ ծառայք զամ՟ աւուրս։ Եւ եթող զխորհուրդ ծերոցն՝

զոր խորհեցաւ ընդ նոսա. և խորհեցաւ ընդ մանկտեան սննդակիցս իւր որք կային առաջի նորա: Եւ ասէ ցնոսա. զինչ տայք խրատ. և տաց պատասխանի՝ ժողովրդեանն՝ որք խօսեցան ընդ իս և ասեն. թեթևացո յանրոյն՝ զոր ետ հայր քո ՚ի վերայ մեր: Եւ խօսեցան ընդ նմա մանկտիքն սննդակիցք իւր՝ որք կային առաջի նորա՝ և ասեն. այսպէս խօսեսցիս յականջս ժողովրդեանն՝ որք խօսեցան ընդ քեզ՝ և ասեն. հայր քո ծանրացոյց զանուր մեր. և դու թեթևացո ՚ի մէնջ. այսպէս խօսեսցիս ընդ նոսա: ծկոյթ իմ ստուար է քան զմէջ հօր իմոյ. Եւ արդ՝ հայր իմ ետ ՚ի վերայ ձեր անուր ծանր՝ և ես յաւելից յանուրն ձեր: հայր իմ խրատեաց զձեզ գանիւք. և ես խրատեցից զձեզ քքովք. Եւ եկն ամ Իսրայէլ առ արքայ Ռոբովամ յաւուրն երրորդի որպէս խօսեցաւ ընդ նոսա արքայ՝ և ասէ: դարձջիք առ իս յաւուրն երրորդի: Եւ պատասխանի ետ արքայ ժողովրդեանն խստութ. և եթող Ռոբովամ զխորհուրդ ծերոցն՝ զոր խորհեցան ընդ նմա: Եւ խօսեցաւ ընդ նոսա ըստ խորհրդեան մանկտւոյն՝ և ասէ. հայր իմ ծանրացոյց զանուր ձեր՝ և ես յաւելից յանուր ձեր. հայր իմ խրատէր զձեզ գանիւք՝ և ես խրատեցից քքովք: Եւ ոչ լուաւ արքայ ժողովրդեանն.

զի էր խոստումն ՚ի Տ՟է. զի հաստատեսցէ՝ զոր խօսեցաւ ՚ի ձեռն աքեայ սիլօնացւոյ. վասն յերոբովամայ որդւոյ նաբատայ: Իբրև տեսին ամ՟ իսրայէլ՝ եթէ ոչ լուաւ նոցա արքայ. պատասխանի ետ ժողովրդեանն արքայն՝ և ասէ. զինչ բաժին կայ մեր ընդ դաւթի. և ոչ գոյ մեր ժառանգութի՟ ընդ որդւոյ յեսսեայ. պնտեա՛յ ՚ի բնակութիս քո իսրայէլ. և արդ դու արածեա՛ զտունն դաւթի: և գնաց իէլ ՚ի բնակութիս իւր: Եւ որդւոցն իսրայէլի՝ որք նստէին ՚ի քաղաքս յուդայ թագաւորեաց ռոբովամ: Եւ առաքեաց արքայ ռոբովամ զադօնիրամ հարկապետ. և քարկ ծեցին զնա ամ՟ իէլ քարամբք՝ և մեռաւ: և արքայ ռոբովամ աճապարեաց ելանել ՚ի կառս իւր և փախչել յերուսաղէմ: Եւ արհամարհեաց իէլ զտունն դաւթի մինչև ցայսօր: Եւ եղև իբրև լուաւ ամենայն իէլ՝ եթէ դարձաւ յերոբովամ, առաքեցին և կոչեցին զնա ժ՟ղն և թ՟գւո՛րցուցին զնա ՚ի վ՟ր իէլի: և ո՛չ ոք էր զհետ տանն դաւթի. բայց միայն ՚ի գաւազանէ ազգին յուդայ, և բենիամենի: Եւ ռոբովամ եմուտ յե՟մ: և եկեղեցացոյց զժ՟ղն յուդայ. և զգաւազանն բենիամենի հարիւր և ութսուն հազար երիտասարդաց պատերազմողաց՝ պատերազմել ընդ տանն իսրայէլի դարձուցանել զթագաւորութիւն ռոբովամայ որդ-

ւոյ սողոմոնի։ Եւ եղեւ բան Տն առ սամեա այր Այ՝ եւ ասէ. Խօսեաց ընդ ռոբովամայ որդւոյ սողոմոնի արքայի յուդայ. եւ ընդ ամենայն տանն յուդայ՝ եւ բենիամենի. եւ ընդ մնացորդս ժողովրդեանն՝ եւ ասասցես. Այսպէս ասէ Տէր. մի՛ ելանէք՝ եւ մի՛ տայք պատերազմ ընդ եղբարս ձեր՝ ը որդիսն Իլի. դարձջիք իւրաքանչիւրոք ՚ի տուն իւր. զի յինէն եղեւ բանն այն. եւ լուան բանի Տեառն. եւ դադարեցին յերթալոյ՝ ըստ բանին Տեառն. Եւ շինեաց յերոբովամ զսիկիմ ՚ի լերինն եփրեմայ՝ եւ բնակէր ՚ի նմա. եւ ել անտի՝ եւ շինեաց զփանուէլ։ Եւ ասէ յերոբովամ ՚ի սրտի իւրում. ահա արդ դառնայցէ թագաւորութիւն իմ ՚ի տունն դաւթի. Եթէ ելանիցէ ժողովուրդս զոհել զոհս ՚ի տան Տն յերուսաղէմ. եւ դառնայցէ սիրտ ժողովրդենս այսորիկ առ Տր. եւ առ տր իւրեանց ռոբովամ արքայ յուդայ. եւ սպանանիցեն զիս. եւ դառնայցեն առ ռոբովամ արքայ յուդայ. Եւ խորհեցաւ արքայ. եւ չոգաւ՝ եւ արար երկու երինջս ոսկիս. եւ ասէ ցժողովուրդն. շատ լիցի ձեզ ելանել յերուսաղէմ. ահա ածք քո իէլ՝ որք հանին զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց. Եւ եդ զմին ՚ի դան. եւ զմիւսն ՚ի բեթել։ Եւ եղեւ բանն այն ՚ի մեղս. եւ երթայր ժողովուրդն առաջի երեսաց միոյն

մինչև ցդանս։ Եւ արար տունս ՚ի վերայ բարձանց։ և արար քուրմս զմասն ինչ ժողովրդեանն որք ոչ էին ՚ի տանց ղևեայ։ Եւ արար յերոբովամ տօն յամսեանն ութերորդի՝ յաւուր հնգետասաներորդի նորին ամսոյ՝ ըստ տօնին՝ որ յերկրին յուդայ. և ել ՚ի սեղանն՝ զոր արար ՚ի բեթէլ՝ զոհել երնջոցն զոր արար։ և կացոյց ՚ի բեթէլ զքուրմս բարձանցն՝ զոր արար։ Եւ ել ՚ի սեղանն՝ զոր արար ՚ի բեթէլ. որ օր հնգետասան էր ամսոյն ութերորդի ՚ի տօնին։ ստեղծ ՚ի սրտէ իւրմէ. և արար տօնս որդւոյն Իղի. ել ՚ի սեղանն զոհել։

41. Ճաշու ժամու Եղիայի Մարգարէին։

Գ. Թագ. ԺԶ. 29—34.

Եւ աքաաբ որդի ամրեայ թագաւորեաց ՚ի վր Իղի. յամին երեսներորդի և ութերորդի ասայի արքայի յուդայ. թագաւորեաց աքաաբ որդի ամրեայ ՚ի վերայ Իղի ՚ի սամարիայ ամս քսան և երկուս։ Եւ արար աքաաբ որդի ամրեայ չար առաջի Տն քան զամենեսեան։ որք յառաջ քան զնա էին։ Եւ ոչ ինչ էր նմա Ը҃հատ գնալ ըստ մեղաց յերոբովամայ որդւոյ նաբատայ և էառ կին զյեզաբէլ դուստր յովբաղայ արքայի

սիդոնացւոց. և գնաց՝ և ծառայեաց Բահաղու և երկիր եպագ նմա։ Եւ կանգնեաց սեղան Բահաղու ՚ի տան գարշելեաց նորա. զոր շինեց ՚ի Սամարիայ։ Եւ արար Աքաաբ անտառ. և յաւել Աքաաբ առնել առ ՚ի բարկացուցանել զՏ՜ր Ա՜Ծ Ի՜Ղ՜Ի, քան զա՜մ Թագաւորս Ի՜Ղ՜Ի եղեալս յառաջ քան զնա։ Յաւուրս Ն՜Ր շինեաց Աքիէլ Բեթէլացի զԵրիքով. Աբիրոնաւ անդրանկաւ իւրով եարկ նմա հիմունս. և Սեգուբաւ կրտսերաւ իւրով կանգնեաց զդրունս նորա ըստ բանին Տեառն. զոր խօսեցաւ ՚ի ձեռն Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ։

ԳԼ. ԺԷ։

Եւ ասէ Եղիա մարգարէ ՚ի Թեզբեայ Գաղաադու ցԱքաաբ. կենդանի է Տէր Ա՜Ծ զօրութ՜եց՝ Ա՜Ծ Իսրայէլի. որոյ կացի առաջի նորա. եթէ եղիցի յամս յայսոսիկ ցօղ՝ կամ անձրև. բայց եթէ բանիւ բերանոյ իմոյ։ Եւ եղև բան Տ՜Ն առ Եղիա՝ և ասէ։ Գնա աստի ընդ արևելս. և թաքիցես ՚ի հեղեղատին Քորաթու. որ է յանդիման Յորդանանու։ Եւ եղիցի ըմպել քեզ ջուր ՚ի հեղեղատէն. և հրաման տաց ագռաւուց կերակրել զքեզ անդ։ Եւ գնաց. և արար

եղիա ըստ բանի Տեառն. և չոգաւ՝ և նստաւ 'ի հեղեղատին Քոռաթայ յանդիման Յորդանանու. Եւ ագռաւք բերէին նմա հաց և միս ընդ առաւօտս. և հաց և միս ընդ երեկոյս. և 'ի հեղեղատէն ըմպէր զջուր: Եւ եղև յետ աւուրց. և ցամաքեցաւ հեղեղատն: Եւ եղև բան Տ՟ն առ Եղիա՝ և ասէ: Արի և գնա 'ի Սարեփթա Սիդօնացւոց. և նստցիս անդ. և ահա պատուէրեալ է իմ՝ անդ կնոջ միոյ այրւոյ կերակրել զքեզ: Եւ յարեաւ՝ և գնաց 'ի Սարեփթա 'ի դուռն քաղաքին. և ահա անդ կին մի քաղէր փայտ. և աղաղակեաց զկնի նորա Եղիա՝ և ասէ ցնա. առ դու ինձ սակաւ մի ջուր ամանով՝ և արբից: Եւ գնաց բերել: և աղաղակեաց զհետ նորա Եղիա՝ և ասէ. առցես ինձ պատառ մի հաց 'ի ձեռին քում: Եւ ասէ կինն. կենդանի է Տէր Աստուած քո. եթէ գուցէ իմ նկանակ. բայց եթէ որչափ բուռն մի ալեւր 'ի սափորի. և սակաւ մի իւղ 'ի կամիխակի. և ահա քաղեմ կրկուտս երկուս. և մտից՝ և արարից զայն ինձ և մանկանց իմոց. և կերիցուք զայն՝ և մեռցուք: Եւ ասէ ցնա Եղիա. քաջալերեաց, մուտ՝ և արա՛ ըստ բանի քում: այլ արասցես նախ ինձ անտի նկանակ մի փոքրիկ. և բերցես ինձ. և ապա արաս-

ցես քեզ և մանկանց քոց։ Զի այսպէս ասէ Տր Ած Իլի. սափոր ալերն մի պակասեսցի. և կամխաւակ իւղոյն մի նուազեսցի մինչև յօր տալոյ Տն անձրև 'ի վերայ երեսաց երկրի։ Եւ գնաց կինն. և արար ըստ բանին Եղիայի. և եկեր սա՝ և նա՝ և որդիք նորա։ Եւ յօրէ յայնմանէ սափոր ալերն ոչ պակասեցաւ. և կամխաւակ իւղոյն ոչ նուազեցաւ ըստ բանին Տն. զոր խօսեցաւ 'ի ձեռն Եղիայի։ Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ հիւանդացաւ որդի տիկնոջ տանն. և էր ախտ նր սաստիկ յոյժ. մինչ ոչ մնաց 'ի նմա շունչ։ Եւ ասէ ցԵղիա. զի՞ կայ իմ և քո այր Այ. մտեր առ իս յիշատակել զանօրէնութիւնս իմ և սպանանել զորդի իմ։ Եւ ասէ Եղիա ցկինն. տուր ցիս զորդիդ քո. և էառ զնա 'ի գրկաց նր. և եհան զնա 'ի վերնատունն յորում ինքն նստէր. և արար զնա 'ի կողմն 'ի վերայ մահճաց իւրոց։ Եւ աղաղակեաց Եղիա՝ և ասէ. ոհ ինձ Տր. որ վկայդ ես այրւոյն, առ որում ես բնակիմ։ դու չարչարեցեր զորդի նորա մեռուցանել։ Եւ փչեաց երիցս 'ի մանուկն. և կարդաց զՏէր և ասէ. Տէր Աստուած իմ դարձցի շունչ մանկանս 'ի սա. և եղև այնպէս։ Եւ աղաղակեաց. և լուաւ Տէր ձայնի Եղիայի. և դարձաւ շունչ մանկանն 'ի փոր նորա՝ և կենդանացաւ։

Եւ էառ Եղիա զմանուկն՝ եւ իջոյց զնա 'ի վերնատանէ անտի 'ի տունն. եւ ետ ցմայր իւր. եւ ասէ Եղիա. տես՝ զի կենդանի է որդին քո: Եւ ասէ կինն ցԵղիա. ահա արդ գիտացի, եթէ այր Աստուծոյ ես դու. եւ բան Տեառն ճշմարիտ է 'ի բերան քո:

Գ. Թ. ԺԸ. 1. 17—45.

Եւ եղեւ յետ աւուրց բազմաց. եւ բան Տեառն եղեւ առ Եղիա յամին երրորդի, եւ ասէ. երթ՝ եւ երեւեաց Աքաաբու. եւ տաց անձրեւ 'ի վերայ երեսաց երկրի: Եւ եղեւ իբրեւ ետես Աքաաբ զԵղիա. ասէ Աքաաբ ցԵղիա. եթէ դու իցես խանգարիչն Իսրայէլի: Եւ ասէ Եղիա. ես ոչ խանգարեմ զԻսրայէլ, այլ դու եւ տուն հօր քո. 'ի թողուլ ձեր զՏէր Աստուած ձեր՝ եւ երթալ զհետ Բահաղիմայցն: Եւ արդ առաքեա. եւ ժողովեա առ իս զամենայն Իսրայէլ 'ի լեառն Կարմեղոս՝ եւ զմարգարէսն Բահաղու զչորեքհարիւր եւ զյիսուն՝ (զմարգարէսն ամօթոյ զչորեքհարիւր. եւ զյիսուն.) եւ զմարգարէսն անտառաց զչորեքհարիւր որք ուտեն զսեղանն Յեզաբելայ: Եւ առաքեաց Աքաաբ ընդ ամենայն Իսրայէլ. եւ ժողովեաց

զմարգարէսն 'ի լեառնն Կարմելոս: Եւ մերձեցոյց
Եղիա զամենայն ժողովուրդն. և ասէ ցնոսա Եղիա. մինչև ցերբ
կաղայք յերկուս հետս: եթէ Տէր է Աստուած, երթայք
զհետ նորա: և եթէ Բահաղն իցէ երթայք զհետ նորա
և ոչ ետ ժողովուրդն նմա պատասխանի: Եւ ասէ Եղիա ցժողո-
վուրդն. ես մնացեալ եմ մարգարէ Տեառն միայն. և մար-
գարէք Բահաղու արք չորեքհարիւր և յիսուն. և
մարգարէք անտառին՝ չորեքհարիւր: Տացեն մեզ
երկուս եզինս. և ընտրեսցեն իւրեանց զմին. և յօ-
շեսցեն՝ և դիցեն 'ի վերայ փայտիցն հուր և մի դիցեն
և ես արարից զմիւս եզն և եդից 'ի վերայ փայտից՝
և հուր ոչ մատուցից: Եւ կարդասջիք զանուն
աստուծոյն ձերոյ: և ես կոչեցից զանուն Տեառն
Աստուծոյ իմոյ. և եղիցի Աստուած՝ որ լուիցէ հրով՝ նա է
Աստուած: պատասխանի ետուն ամենայն ժողովուրդն՝ և ասեն. բարի է
բանդ՝ զոր խօսեցար: Եւ ասէ Եղիա ցմարգա-
րէսն ամօթոյ. ընտրեցէք դուք ձեզ զուարակ
մի. և արարէք յառաջագոյն. քանզի դուք բա-
զումք էք: և կարդացէք զանուն աստուծոյ ձերոյ.
և հուր մի դնէք 'ի վերայ: Եւ առին զզուա-
րակն՝ զոր ետ նոցա. և արարին. և կոչէին զա-
նուն Բահաղու յայգուէ մինչև ցհասարակ օր. և
ասէին. լուր մեզ Բահաղ՝ լուր մեզ: և ոչ գոյր բար-
բառ՝ և ոչ ունկնդրութիւն: և ընթանային շուրջ

զսեղանովն՝ զոր արարին։ Եւ եղեւ ՚ի միջօրէին եւ այպանեաց զնոսա Եղիա Թեզբացի՝ եւ ասէ. մեծաձայն կարդացէք. զի ած է. թերեւս զբօսանք ինչ իցեն նմա. եւ միանգամայն թերեւս առնիցէ հրաման. կամ թէ ՚ի քուն իցէ՝ եւ յառնիցէ։ Եւ կարդային մեծաձայն. եւ ցոտէին ըստ օրինի իւրեանց. սրով եւ գեղարդեամբք՝ մինչեւ ցհեղուլ արեան ՚ի վերայ նոցա։ Եւ եղեւ իբրեւ մերձեցան յընդերեկսն. եւ մարգարէանային մինչեւ ցժամանակ մատուցանելոյ զոհին. եւ ոչ գոյր ձայն։ (Եւ խօսեցաւ Եղիա Թեզբացի ընդ մարգարէսն գարշելեացն՝ եւ ասէ. ՚ի բաց կացէք. արդ ես արարից զողջակէզն իմ։ Եւ ՚ի բաց կացին՝ եւ գնացին։) Եւ ասէ Եղիա ցժողովուրդըն՝ մատերուք առ իս. եւ մատեան ամենայն ժողովուրդն առ նա. եւ ողջացոյց զսեղանն Տն, զկործանեալ։ Եւ էառ Եղիա երկոտասան քար՝ ըստ թուոյ ցեղիցն Իղի. որպէս խօսեցաւ Տր ը նմա եւ ասէ Իղ եղիցի անուն քո։ Եւ շինեաց զքարինսն յանուն Տն. եւ արար ծով՝ որ տանէր երկուց գրուոց սերմն շուրջ զսեղանովն։ Եւ եդեղ զշերտսն ՚ի վերայ սեղանոյն՝ զոր արար. եւ յօշեաց զողջակէզն. եւ եդեղ ՚ի վերայ շերտիցն. եւ եդեղ ՚ի վերայ սեղանոյն։ Եւ ասէ. առէք ինձ չորս սափորս ջրոյ. եւ հեղէք ՚ի վր

ողջակիզիդ՝ և 'ի վերայ շերտիցդ։ և ասէ. կրկ-
նեցէք. և կրկնեցին։ և ասէ. երեքկնեցէք. և ե-
րեքկնեցին։ Եւ գնայր ջուրն շուրջ զսեղանովն. և
և զծովն լցին ջրով։ Եւ եղև 'ի ժամու մա-
տուցանելոյ պատարագին, աղաղակեաց Եղիա
յերկինս և ասէ. Տ՟ր Ա՟ծ Աբրահամու՝ և Իսա-
հակայ՝ և Ի՟ղի. այսօր ծանիցեն եթէ դու ես Տ՟ր
Ա՟ծ Ի՟ղի. և ես ծառայ քո. և ես արարի զգոր-
ծըս զայսոսիկ։ Լուր ինձ Տ՟ր. լուր ինձ հրով.
և ծանիցէ ժողովուրդս՝ թէ դու ես Տ՟ր Ա՟ծ.
և դու դարձուցեր զսիրտ ժ՟ղրդ՟ենս այսորիկ յետս
Եւ անկաւ հուր յերկնից. և եկեր զողջակէզն՝
և զշերտսն. և զհողն՝ և զջուրն՝ որ 'ի ծովուն
լափեաց հուրն։ Իբրև ետես ամ՟ ժողովուրդն,
անկան 'ի վ՟ր երեսաց իւրեանց՝ և ասեն. արդարև
Տ՟ր՝ նա է Ա՟ծ Տ՟ր նա է Ա՟ծ։ Եւ ասէ Եղիա
ցժողովուրդն. կալարուք զմարգարէսն բահաղու
և մի՛ ոք ապրեսցի 'ի նոցանէ, և կալան զնոսա
և իջոյց զնոսա Եղիա 'ի հեղեղատն կիսոնի՝ և կո-
տորեաց զնոսա անդ։ Եւ ասէ Եղիա ցԱքաաբ. ել՝
կեր՝ և արբ. զի ձայն անձրևի է։ Եւ ել
Աքաաբ ուտել՝ և ըմպել։ և Եղիա ել 'ի գլուխ
Կարմելայ. և խոնարհեցաւ յերկիր. և
եդ զերեսս իւր 'ի մէջ ծնգաց իւրոց։
Եւ ասէ ցպատանեակն իւր. ել՝ և հայեաց

ը̃ ճանապարհ ծովու եւ ել՝ եւ հայեցաւ պատանեակն. եւ ասէ՝ ոչ ինչ է։ եւ ասէ եղիա. ա՛դէ՝ դու դարձիր եօթն անգամ։ եւ դարձաւ պատանեակն եօթն անգամ։ Եւ եղեւ յեօթներորդումն նուագին, եւ ահա ամպ մի փոքրիկ իբրեւ զթաթ առն՝ հանէր ջուր։ եւ ասէ՝ ել եւ ասա՛ ցաքաաբ. լծեա՛ զկառս քո՝ եւ էջ. գուցէ հասանիցէ քեզ անձրեւ։ Եւ եղեւ մինչ նա այսր՝ եւ անդր դառնայր՝ երկինք մթացան ամպովք եւ հողմով. եւ եղեւ անձրեւ մեծ, եւ լայր՝ եւ երթայր աքաաբ յեզրայէլ։

42. Համբարձումն Եղիայի։

Դ. Թագ. Գլ. Բ. 1—15.

Եւ եղեւ ՚ի վերացուցանել Տեառն զեղիայ շարժմամբ յերկինս. եւ գնացին եղիա եւ եղիսէէ ՚ի գաղգաղայ։ Եւ ասէ եղիա ցեղիսէէ. նիստ դու աստ. զի Տ̃ր առաքեաց զիս ՚ի բեթէլ։ եւ ասէ եղիսէէ. կենդանի է Տ̃ր. եւ կենդանի է անձն քո՝ թէ թողից զքեզ։ եւ եկին ՚ի բեթէլ. Եւ ելին որդիք մարգարէիցն՝ որք ՚ի բեթէլ առ եղիսէէ. եւ ասեն ցնա. եթէ գիտիցես. զի այսօր առնու Տ̃ր զտ̃րդ ՚ի գլխոյ քումմէ։ եւ ասէ. գիտեմ եւ ես. լուռ լերուք։ Եւ ասէ եղիա

ցեղիսէէ. Նիստ դու աստ. զի Տր առաքեաց զիս յերիքով։ և ասէ. կենդանի է Տր. և կենդանի է անձն քո՝ եթէ թողից զքեզ: և եկին յերիքով։ Եւ մատեան որդիք մարգարէիցն որք յերիքով՝ առ եղիսէէ. և ասեն ցնա. եթէ գիտիցես՝ զի այսօր առնու Տր զտրդ ՚ի գլխոյ քումմէ: և ասէ. գիտեմ և ես. լուռ լերուք: Եւ ասէ ցնա եղիա. Նիստ դու աստ. զի Տր առաքեաց զիս ՚ի յորդանան: և ասէ եղիսէէ. կենդանի է Տր և կենդանի է անձն քո՝ թէ թողից զքեզ և գնացին երկոքեան։ Եւ յիսուն այր յորդւոցն մարգարէից. և կացին ՚ի հանդիպոջ ՚ի բացեայ. և երկոքին կացին յեզերն յորդանանու։ Եւ էառ եղիա զմաշկեակն իւր. և ծալեաց. և եհար զջուրն. և բաժանեցաւ ջուրըն յայսկոյս և յայնկոյս. և անցին երկոքեան ընդ ցամաք։ Եւ եղև ընդ անցանելն նց. ասէ եղիա. եղիսէէ, խնդրեա զինչ արարից քեզ մինչչև վերացեալ եմ ՚ի քէն։ և ասէ եղիսէէ. եղիցի կրկին ոգի քո ՚ի վերայ իմ: Եւ ասէ եղիա. դժուարին խնդրեցեր. բայց թէ տեսցես զիս յամբառնալ իմում ՚ի քէն. եղիցի այնպէս: ապա թէ ոչ՝ մի՛ եղիցի։ Եւ եղև մինչդեռ գնային նոքա. երթային, և խօսէին. և ահա կառք հրե-

ղէնք և երիվարք հրեղէնք, անջրպետեցին ՚ի մէջ երկոցունց. և վերացաւ Եղիա շարժմամբ յերկինս։ Եւ Եղիսէէ հայէր. և աղաղակէր. հայր. հայր. կառք Ի՟ղի և հեծեալք նորա. և այլ ոչ ևս ետես զնա։ և բուռն եհար զհանդերձից իւրոց, և պատառեաց յերկուս ծուէնս։ Եւ եառ Եղիսէէ զմաշկեակն Եղիայի զոր ընկեց ՚ի վերայ նորա։ և դարձաւ Եղիսէէ. և եկաց առ եզերն Յորդանանու։ Եւ էառ զմաշկեակն Եղիայի. զոր ընկէց ՚ի վերայ նորա. և եհար զջուրսն և ասէ. ուր ես Տ՟ր Ա՟Ծ Եղիայի ափփով. և եհար զջուրսն. և բաժանեցան յայսկոյս յայնկոյս. և էանց Եղիսէէ։ Իբրև տեսին որդիք մարգարէից, որք յերիքով ՚ի հանդիպոյն՝ և ասեն, հանգեաւ ոգին Եղիայի ՚ի վերայ Եղիսէի. և եկին ընդ առաջ նորա՝ և երկիր պագին նմա ՚ի վ՟ր երկրի։

43. Հրաշք ոմանք Եղիշէի մարգարէին։

Դ. Թագ. Գլ. Գ։

Եւ կին մի ՚ի կանանց որդւոց մարգարէից աղաղակէր առ Եղիսէէ և ասէր. ծառայ քո այր իմ մեռաւ. և դու ինքնին գիտես. զի ծառայ քո էր երկիւղած ՚ի Տ՟է. և փոխատուն եկն առնուլ զերկոսին որդիսն իմ իւր ՚ի ծառայութիւն։

Եւ ասէ ցնա Եղիսէէ. զի՞նչ արարից քեզ. պատմեա ինձ. զինչ կայ 'ի տան քում. և նա ասէ. ո՛չ գոյ 'ի տան աղախնոյ քոյ՝ և ո՛չ ինչ. բայց իւղ. որով օծանիցիմք։ Եւ ասէ ցնա. երթ՝ խնդրեա՛ քեզ ամանս յամ դրացեաց քոց՝ ամանս ունայնս. և մի՛ սակաւացուցանիցես։ Եւ մտցես և փակեսցես զդուրսն ընդդէմ քո. և ընդդէմ որդւոց քոց. և արկցես յամ ամանսն մինչև լցցին և առցես։ Եւ գնաց 'ի նմանէ՝ և փակեաց ըզդուռն ընդդէմ իւր. և ընդդէմ որդւոց իւրոց. նք մատուցանէին առ նա. և նա արկանէր մինչև լցան ամանքն։ Եւ ասէ ցորդիսն իւր. մատուցէք առիս և այլ աման։ և ասեն ցնա. ո՛չ է այլ աման և եկաց իւղն։ Եւ չոգաւ՝ պատմեաց առն Այ. և ասէ Եղիսէէ. երթ՝ վաճառեա՛ զիւղն, և հատուսցես զտոկոսիսն քո. և դու՝ և որդիք քո կեցջիք մնացեալ իւղովն։ Եւ եղև օր և էանց Եղիսէէ 'ի Սովմնա. և անդ էր կին մի մեծ. և կալաւ զնա ուտել հաց. և լինէր 'ի շատ ժամանակս 'ի մտանել իւրում անդր, իջանէր ուտել և ըմպել։ Եւ ասէ կինն ցայր իւր. գիտեմ զի այրն Այ սուրբ է. և ճանապարհ նր առ մեօք։ Արասցուք նմա վերնատուն մի փոքրիկ և դիցուք 'ի նմա մահիճս՝ և սեղան, և աթոռ և աշտանակ. և եղիցի 'ի գալն նր առ մեզ մտցէ անդր։

Եւ եղև օր. և եկն անդր. և եմուտ 'ի վերնա-
տունն. և ննջեաց անդ: Եւ ասէ՝ ցԳէեզի ցպա-
տանեակն իւր. կոչեա առ իս զսոմնացին զայն. և
կոչեաց զնա. և եկաց առաջի ն՟ր: Եւ ասէ
ցպատանեկն. ասա ցնա. ահա կարգեցեր մեզ զայս
ամ կարգաւ, զինչ պարտ իցէ առնել քեզ. ե-
թէ իցեն քո բանք ինչ առ արքայ. և կամ առ իշ-
խան զօրուն: և նա ասէ. 'ի մէջ ժողովրդեան
իմոյ բնակեալ եմ ես: Եւ ասէ, զինչ պարտ
իցէ առնել նմա: և ասէ Գէեզի պատանեակն ն՟ր.
և կարի իսկ քաջ՝ քանզի որդի ոչ գոյ ն՟ր և
այրն իւր չէ ինչ ծեր: Եւ ասէ կոչեա զնա. և
կոչեաց զնա. և եկաց առ դուրսն: Եւ ասէ ցնա
Եղիսէէ. 'ի ժամանակի յայսմիկ, 'ի սոյն աւուրս
ունիցիս 'ի գիրկս մանուկ. և նա ասէ. մի՛ Տ՟ր,
այրդ Ա՟Յ. մի՛ ստեր աղախնոյ քում: Եւ յղա-
ցաւ կինն. և ծնաւ որդի 'ի ժամանակի յայսմիկ.
մինչդեռ կենդանի էր. որպէս խօսեցաւ ը՟ն նմա
Եղիսէէ: Եւ հաստատեցաւ մանուկն. և եղև
իբրև էր նա առ հայր իւր 'ի հնձօղսն: Եւ ասէ
ցհայր իւր. գլուխ իմ գլուխ իմ: և ասէ ցպա-
տանին. տար զդա առ մայր իւր: Եւ տարաւ
զնա առ մայր իւր. և ննջեաց 'ի վերայ ծնգաց
ն՟ր մինչև ցմիջօրեայ. և մեռաւ: Եւ եհան զնա
և կողմնեցոյց 'ի մահիճս առն Ա՟Յ. և փակեաց

ճգնեց նր. և եղ. Նա. կոչեաց զայր իւր՝ և ասէ. առաքեա առ իս զմի ոք 'ի մանկանցդ. և էշ մի յիշոց. և ընթացայց մինչև առ այրն Այ. և դարձայց։ Նա. ասէ. զի՞ է. զի երթաս դու առ նա այսօր. զի ոչ ամսամուտ է՝ և ոչ շաբաթ. և նա ասէ ողջոյն է։ Նա. նա համետեաց զէշն. և ասէ ցպատանին իւր. վարեա. և գնա. և մի՛ ունիր ինչ երկնել 'ի դա. բայց եթէ ասացից քեզ՝ եթէ եկ այսր. և եկեալ Նա. երթիցես առ այրն Այ 'ի լեառնն 'ի կարմեղոս. և եղև իբրև ետես Եղիսէէ զգալ նր առ նա. ասէ ցԳեհեզի ցպատանեակն իւր, ահա այն Սոմնացին է։ Ընթա՛ ընդ առաջ նր և ասասցես. ողջոյն է քեզ. ողջոյն է առն քում. ողջոյն է մանկանն. և նա ասէ. ողջոյն է։ Նա. եկն առ Եղիսէէ 'ի լեառնն. և բուռն եհար զոտից նր. և մատեաւ Գեհեզի մերժել զնա։ և ասէ Եղիսէէ՝ թո՛յլ տուր դմա. զի անձն նր ցաւագին է. և Տր թագոյց յինէն. և ոչ պատմեաց ինձ։ Նա. նա ասէ. մի թէ խնդրեցի որդի 'ի տե՛ն իմմէ. ոչ ասացի թէ մի՛ խաբեր զիս։ Նա. ասէ Եղիսէէ ցԳեհեզի. ած զգօտի ընդ մէջ քո. և առ զցուպդ իմ 'ի ձեռին քում. և երթ. և եթէ գտանիցես զայր ոք. մի՛ օրհնեսցես զնա. և եթէ օրհնեսցէ զքեզ այր ոք՝ մի՛ տայցես պատասխանի. և դիցես

զցուպդ իմ ՚ի վերայ երեսաց մանկանն, Եւ ասէ կինն. կենդանի է Տ՞ր. և կենդանի է անձն քո. եթէ թողից զքեզ. և յարեաւ Եղիսէ. և գնաց զհետ նորա։ Եւ Գէեզի էանց առաջի նոցա. և եդ զցուպն ՚ի վերայ երեսաց մանկանն. և ոչ գոյր բարբառ՝ և ոչ լսել. և դարձաւ ը՟ առաջ ն՞ր. պատմեաց նմա՝ և ասէ. ոչ յարեաւ մանուկն։ Եւ եմուտ Եղիսէ ՚ի տունն. և ահա մանուկն մեռեալ և կողմանեցուցեալ ՚ի մահիճս ն՞ր։ Եւ եմուտ Եղիսէ ՚ի տունն. և փակեաց զդուրսն ը՟դէմ երկոցունց. և եկաց յաղօթս առ Տ՞ր։ Եւ ել և անկաւ ՚ի վերայ մանկանն. և եդ զբերան իւր ՚ի վերայ բերանոյ նորա. և զաչս իւր ՚ի վերայ աչաց ն՞ր. և կրծկեցաւ ՚ի վերայ նորա. և ջեռաւ մարմին մանկանն։ Եւ դարձաւ. և գնաց ՚ի տանն յայսկոյս յայնկոյս. և ել՝ և ծածկեաց զմանուկն մինչև ցեօթն անգամ։ և եբաց մանուկն զաչս իւր. Եւ բարբառեցաւ Եղիսէ առ Գէեզի՝ և ասէ. կոչեա այսր զսոմնացին. և կոչեաց զնա. և եմուտ առ նա. և ասէ Եղիսէ. առ զորդիդ քո։ Եւ եմուտ կինն. և անկաւ առ ոտս ն՞ր և երկիր եպագ նմա յերկիր. և էառ զորդին իւր՝ և ել։

Դ Թ. Ե. 1–16.

Եւ Նեեման իշխան զօրուն ասորւոց էր այր մեծ առաջի տն՟ իւրոյ. և սքանչելի երեսօք. զի նովաւ ետ Տր՟ զփրկուԹի՟ ասորւոց. և այն հզօր զօրուԹե՟. և էր բորոտեալ։ Եւ ասորիքն մեկնակալեալք, ելին՝ և գերեցին յերկրէն Իսր՟ աղջիկ մի փոքրիկ՝ և էր առ կնոջ Նեեմանայ։ Եւ ասէ ցտիկին իւր. յանկարծ երԹայր տր՟ իմ առաջի մարգարէին Այ՟, որ ՚ի Սամարիայ. և անդէն աճաքէր զնա ՚ի բորոտուԹէ իւրմէ։ Եւ եմուտ՝ և պատմեաց տն՟ իւրում. և ասէ. այսպէս և այսպէս խօսեցաւ աղջիկն. որ յերկրէն Իսր՟ի։ Եւ ասէ արքայն ասորւոց ցՆեեման՝ երԹ. և ես առաքեցից հրովարտակս առ արքայն Իսր՟ի, և գնաց. և էառ ՚ի ձեռին իւրում տասն տաղանդ արծաԹոյ. և վեց հազար դահեկան. և տասն պատմուճան հանդերձեալ։ Եւ տարաւ հրովարտակքըս առ արքայն Իսր՟ի. արդ իբրև հասցէ առ քեզ հրովարտակդ այդ. ահա առաքեցի առ քեզ զՆեեման ծառայ իմ. և աճաքեսցես զնա ՚ի բորոտուԹէ իւրմէ։ Եւ եղև իբրև ընԹերցաւ արքայն Իսր՟ի զհրովարտակն, պատառեաց զհանդերձս իւր՝ և ասէ. մի Թէ Ած՟ իցեմ ես սպանանել կամ կեցուցանել. զի առաքեաց առ իս աճաքել զայրդ

'ի բորոտութենէ իւրմէ. բայց գիտասջիք՝ և տեսջիք.
զի պատճառի իմն նա առնու: Եւ եղև իբրև
լուաւ եղիսէէ այրն Այ՝ եթէ պատառեաց ար-
քայն Իլի զհանդերձս իւր. առաքեաց առ արքայն
Իլի. և ասէ ընդէ՞ր պատառեցեր զհանդերձս քո.
եկեսցէ առ իս նէեման. և գիտասցէ եթէ գոյ
մարգարէ յԻլի: Եւ եկն նէեման երիվարօք և
կառօք. և եկաց առ դուրս տանն եղիսէի: Եւ
առաքեաց եղիսէէ առ նա հրեշտակս՝ և ասէ.
երթ՝ լուա՛յ եօթն անգամ 'ի յորդանան. և դարձ-
ցի մարմին քո. և սրբեսցիս: Եւ բարկացաւ նէե-
ման. գնաց, և ասէ. ես ասէի թերևս ելցէ ա-
ռ իս. և կացցէ. և կարդասցէ զանուն Տն Այ
իւրոյ. և դիցէ զձեռն իւր 'ի վերայ տեղւոյն՝ և
ամոքեսցէ զբորոտութիւնս: Ո՞չ լաւ իցեն նաբա-
նա և փարփարա, գետք դամասկոսի քան զամ
ջուրս Իլի. և ընդէ՞ր ոչ երթայց. և լուացայց 'ի
նոսա. և սրբեցայց. և դարձաւ՝ և գնաց սրտմտութբ:
Եւ մատեան ծառայք նորա՝ խօսեցան ընդ նմա.
և ասեն ցնա. հայր. եթէ մեծ ինչ բան խօսե-
ցեալ էր ընդ քեզ մարգարէին, ո՞չ ապաքէն պարտ
էր առնել. թող թէ ասաց՝ լուացիր և սրբեսցիս:
Եւ էջ նէեման՝ և մկրտեցաւ 'ի յորդանան եօթն
անգամ ըստ բանին եղիսէի. և դարձաւ մարմին
նր իբրև զմարմին մանկան մատաղոյ՝ և սրբեցաւ:

Եւ դարձաւ առ Եղիսէէ ինքն, և ամ՛ բանակն իւր. և եկն եկաց առաջի նր՝ և ասէ. ահա գիտացի եթէ ոչ գոյ Ա՛ծ յամ՛ երկրի. բայց միայն ՚ի մէջ Ի՛ղի. և արդ առ օրհնութի՛ ՚ի ծառայէ քումմէ։ Եւ ասէ Եղիսէէ. կենդանի է Տր՛. որում կացի առաջի նր՛. եթէ առից ինչ. և ստիպեաց զնա առնուլ. և ոչ հաւանեցաւ։

44. Կործանումն Թագաւորութեան Ի՛ղի.

Դ. Թագ. ԳԼ. ԺԷ.

Յամի երկոտասաներորդի Աքազու արքային Յուդայ. թագաւորեաց Ովսէէ որդի Էլայի ՚ի վր՛ Ի՛ղի ՚ի Սամարիա ամս ինն։ Եւ արար չար առաջի Տն՛. բայց ոչ իբրև զթագաւորսն Ի՛ղի. որք էին յառաջ քան զնա։ Ի վերայ նր՛ ել Սաղմանասար արքայ Ասորեստանեայց. և եղև նմա Ովսէէ ծառայ. և տայր տանիլ՛ նմա մանանայ։ Եւ եգիտ արքայ Ասորեստանեայց յՈվսէէ վնաս. զի առաքեաց հրեշտակս առ Սովա արքայ Եգիպտացւոց. և ոչ ետ մանանայ արքային Ասորեստանեայց ՚ի տարւոջն յայնմիկ. և պաշարեաց զնա արքայն Ասորեստանեայց. և կապեաց զնա ՚ի տան բանտի։ Եւ ել արքայն Ասորեստանեայց յամ՛ երկիրն. ել և ՚ի Սամարիա. և պաշարեաց

զնա ամս երիս։ Յամին իններորդի ովսեայ՝ էառ արքայ ասորեստանեայց զսամարիայ. եւ խաղացոյց զԻ՛ղ յասորեստանեայս. եւ բնակեցոյց զն՛ն 'ի յալաթ եւ աբովր. զգետոյն գովզանայ. եւ զլերամբքն մարաց։ Եւ եղեւ իբրեւ մեղան որդիքն Ի՛ղի Տ՛ն Ա՛յ իւրեանց. որ եհան զն՛ն յերկրէն եգիպտացւոց՝ 'ի ձեռաց փարաւոնի արքայի եգիպտացւոց. եւ երկեան յաստուածոց օտարաց։ Եւ գնացին ըստ կրօնից ազգացն. զորս եբարձ Տ՛ր յերեսաց որդւոցն Ի՛ղի. եւ թագաւորքն Ի՛ղի որչափ ինչ արարին։ Եւ որչափ ինչ պաճուճեցին որդիքն Ի՛ղի բանս, ոչ այն՛պ ինչ զՏէ Ա՛յ իւրեանց. եւ շինեցին իւրեանց բարձունս յամ քաղաքս իւրեանց. յաշտարակէ պահապանացն մինչեւ 'ի քաղաքն ամուր։ Եւ կանգնեցին իւրեանց արձանս եւ անտառս. յամ բլուրս բարձունս. եւ 'ի ներքոյ ամ անտառախիտ ծառոց։ Եւ արկանէին խունկս յամ բարձունս. իբրեւ զամ ազգսն զորս մերժեաց Տ՛ր յերեսաց ն՛ց. արարին զանօրէնս. եւ ընկերշակեցին առ 'ի բարկացուցանելոյ զՏ՛ր։ Եւ պաշտեցին զկուռս. որոց ասաց ն՛ց Տ՛ր. եթէ մի՛ առնիցէք զբանդ զայդ Տ՛ն։ Եւ եա վկայու՛ն Տ՛ր ը՛ Ի՛ղի՝ եւ ը՛ յուդայ՝ 'ի ձեռն ամ մարգարէից իւրոց. եւ ամ տեսանողաց՝ ասէ. դարձարուք 'ի ճանապարհաց ձերոց չարաց. եւ պահեցէք զպատուիրանս իմ. եւ զիրաւունս իմ եւ զամ օրէնս. զորս պատուիրեցի հարց ձերոց. զորս առա-

քեցի առ ձեզ ՚ի ձեռն ծառայից իմոց մարգարէից։ Եւ ոչ լուա՛ն ն՟ց. և խստացուցին զողն իւրե՟նց քան զողն հարց իւրե՟նց. և ոչ հաւատացին ՚ի Տ՟ր Ա՟ծ իւրեանց։ Եւ ընկեցին ՚ի բաց զհաստատութիւն իւրե՟նց. և զդաշինսն. զորս կռեաց ը՟ն հարսն ն՟ց. և զվկայութիւնսն. զորս ուխտեաց ն՟ց, ոչ պահեցին. և գնացին զհետ սնոտեաց. և սնոտեցան զհետ ազգացն. որք շուրջ զնոքօք. յորոց պատուիրեաց ն՟ց Տ՟ր չառնել ը՟ն նմին օրինակի։ Թողին զամ՟ պատուիրանսն Տ՟ն Ա՟յ իւրե՟նց. և արարին իւրե՟նց ձուլածոյս երկուս երինջս և երկիր պագին զօրութե՟ երկնից. և պաշտեցին զբահաղ. Եւ անցուցին զուստերս և զդստերս իւրե՟նց ը՟ն հուր. և դիւթեցին դիւթութի՟ս. և հմայեցին հմայս. և համարձակեցան առնել չար առաջի Տ՟ն առ ՚ի բարկացուցանելոյ զնա։ Եւ բարկացաւ Տ՟ր յոյժ Ի՟ղի. և մերժեաց զն՟ս յերեսաց իւրոց. և ոչ մնաց. բայց միայն ցեղն յուդայ։ Սակայն և յուդայ ոչ պահեցին զպատուիրանս Տ՟ն Ա՟յ իւրե՟նց. և գնացին ը՟ն կրօնիցն Ի՟ղի՝ զորս արարին։ Եւ մերժեցին զՏ՟ր յամ՟ զաւակէն Ի՟ղի. և շարժեաց զն՟ս՝ և ետ զն՟ս ի ձեռս աւարառուաց իւրե՟նց. մինչև ընկեց զն՟ս յերեսաց իւրոց։ Սակայն Ի՟ղ առ տամբն իսկ դաւթի թագաւորեցոյց զյերոբովամ որդի նաբատայ. և մերժեաց յերոբովամ զԻ՟ղ ՚ի գնացից Տ՟ն. և մեղոյց զն՟ս մեղս մեծամեծս։ Եւ արարին որդիքն Ի՟ղի ը՟ն ամ՟ մեղաց յերոբովամու՝ զորս արար. և ոչ մերժեցան ՚ի ն՟ն՟նէ։ Մինչև փոխեաց Տ՟ր զԻ՟ղ. յերեսաց

իւրոց. որպէս խօսեցաւ Տէր ՚ի ձեռն ամենայն ծառայից իւ-
րոց մարգարէից. և վարեցաւ Իսրայէլ յերկրէ իւրմէ
յասորեստանեայս մինչև ցայսօր։ Եւ եած արքայն ա-
սորեստանեայց ՚ի բաբելոնէ. և ՚ի քութայ. և յայեայ.
և յեմաթայ. և ՚ի սեփփարուիմայ. և բնակեցան ՚ի
քաղաքս սամարիայ փոխանակ որդւոցն Իսրայէլի՝ և ժա-
ռանգեցին զսամարիայ. և բնակեցան ՚ի քաղաքս նորա։
Եւ եղև ՚ի սկզբան բնակութեան նոցա անդ. ոչ երկեան ՚ի
Տեառնէ. և առաքեաց Տէր առիւծս. և կոտորէին զնոսա։ Եւ
խօսեցան ընդ արքային ասորեստանեայց՝ և ասեն. ազգն
զոր փոխեցեր. և նստան խոնարհս ՚ի քաղաքս սամա-
րիայ, ոչ գիտեն զկրօնս Աստուծոյ երկրին. և առաքեաց Տէր ՚ի
նոսա առիւծս. և ահա կոտորեն զնոսա. քանզի ոչ գիտեն
զկրօնս Աստուծոյ երկրին։ Եւ հրաման ետ արքայն ասորես-
տանեայց՝ և ասէ. տարայք անդր զմի ՚ի քահանայից. գե-
րելոց անտի՝ զի երթիցէ բնակեսցի անդ՝ և ցուսցէ
զկրօնս Աստուծոյ. և լուսաւորեսցէ զնոսա իրաւամբք Աստուծոյ երկրին։
Եւ տարան զմի ՚ի քահանայիցն. զոր գերեցին ՚ի սամարիայ.
և նստաւ ՚ի բեթէլ. և լուսաւորէր զնոսա. զի երկն-
չիցին ՚ի Տեառնէ։ Եւ արարին ազգք ազգք աստուածս իւրեանց.
և եդին ՚ի տունս բարձանցն՝ զորս արարին սամարացիքն՝
իւրաքանչիւր ազգքն ՚ի քաղաքս իւրեանց. յորս ինքեանք
բնակէին. և արք բաբիլոնի արարին զսոքքովթ՝ և
զբանովթ. և արք քութայ արարին զներգեղ. և արք եմա-
թայ արարին զասիմաթ. Եւ այեայք արարին զաբդազեր
և զնեբաս. և զթարթակ. և զանեփարուիմ։ ուր այրէին
զորդիս իւրեանց ՚ի հուր՝ ադրամելէքայ. և անամելէքայ՝

աստուածոց սեփփարմ։ Եւ երկնչէին 'ի Տեառնէ. եւ բնակեցուցին զգարշելիս իւրեանց 'ի տունս բարձանցն. զորս արարին 'ի սամարիայ իւրաքանչիւր ազգ ազգ յորում բնակէին. եւ երկնչէին 'ի Տեառնէ՝ եւ արարին իւրեանց քուրմս բարձանց։ Եւ երկնչէին 'ի Տեառնէ. եւ պաշտէին զաստուածս իւրեանց ըստ կրօնից ազգացն՝ զորս Աստուած մերժեաց անտի։ Եւ մինչեւ ցայսօր առնէին նոքա ըստ կրօնից նոցա. եւ երկնչէին 'ի Տեառնէ. եւ առնէին ըստ կրօնից նոցա. եւ ըստ պատուիրանաց նոցա՝ եւ ըստ օրինաց. եւ ոչ ըստ պատուիրանին զոր պատուիրեաց Տէր որդւոցն յակոբայ որում եդ անուն Իսրայէլ։ Եւ ուխտեաց Տէր ուխտ՝ եւ պատուիրեաց նոցա՝ եւ ասէ. մի՛ երկնչիցիք յաստուածոց օտարաց. եւ մի՛ երկիր պագանիցէք նոցա. եւ մի՛ պաշտիցէք զնոսա. եւ մի՛ զոհիցէք նոցա։ Այլ Տեառն Աստուծոյ որ եհան զձեզ յերկրէն եգիպտացւոց մեծաւ զօրութեամբ եւ բարձր բազկաւ. 'ի նմանէ երկնչիջիք. եւ նմա երկիր պագանիջիք. եւ նմա զոհիցէք։ Եւ իրաւանց՝ եւ դատաստանաց՝ եւ օրինաց, եւ պատուիրանացն՝ զորս գրեաց ձեզ զգուշասջիք առնել. եւ մի՛ երկնչիջիք յաստուածոց օտարաց։ Եւ զուխտն՝ զոր ուխտեաց ընդ ձեզ՝ մի՛ ցրիցէք. եւ մի երկնչիջիք յաստուածոց օտարաց։ Այլ 'ի Տեառնէ Աստուծոյ ձերմէ երկնչիջիք. եւ նա փրկեսցէ զձեզ յամենայն թշնամեաց ձերոց։ Եւ մի՛ ունկնդիր լինիցիք կրօնից նոցա. զորս նոքա առնիցեն, եւ երկնչէին ազգքն այնոքիկ 'ի Տեառնէ։ Եւ դրօշելոց իւրեանց ծառայէին. եւ որդիք նոցա. եւ որդւոց որդիք նոցա. որպէս արարին հարքն իւրեանց, առնեն մինչեւ ցայսօր։

45. Հաճոյն Տ՟Ն ը՟դ Բարեպաշտ արքայն Եզե-
կիէ:

Դ. Թագ. Գլ. ԺԸ. 1. 6—7. 17—19.
35—37.

Եւ եղեւ յամին երրորդի Ովսէի որդւոյ Էլայ
արքային Իսրայէլի. Թագաւորեաց Եզեկիա որդի
Աքազու արքային Յուդայ: Յարեցաւ ՚ի Տէր. եւ
ոչ մեկնեցաւ ՚ի զնայից նորա: եւ պահեաց ըզ-
պատուիրանս նորա. զոր պատուիրեաց Մովսէս: Եւ
էր Տ՟Ր Ը՟ նմա յամի. եւ ուր լինէր եւ առնէր խելա-
մուտ լինէր. եւ նշկահեաց զարքայն Ասորեստա-
նի. եւ ոչ ծառայեաց նմա: Եւ առաքեաց ար-
քայ Ասորեստանեայց զԹարաթայ՝ եւ զՌաբսա-
րիս՝ եւ զՌափսակ ՚ի Լաքիսայ առ արքայ Եզեկի-
այ զօրու ծանու ՚ի վերայ Երուսաղէմի. եւ ելին.
եւ եկին յԵրուսաղէմ. եւ կացին ՚ի վերայ ջրմղին
վերնոյ աւազանին. որ է ՚ի ճանապարհին ագա-
րակին թափչի: Եւ աղաղակեցին առ Եզեկիայ.
եւ ելին առ նոսա Եղիակիմ որդի Քեղկեայ հա-
զարապետ. եւ Սոմնաս դպրապետ. եւ Յովաք որդի
Ասափայ. որ ՚ի վերայ յիշատակաց: Եւ ասէ
ցնոսա Ռափսակ. ասացէք ցԵզեկիայ. այսպէս
ասէ արքայ մեծ՝ արքայ Ասորեստանեայց.

զինչ իցէ յոյսն՝ յոր դու յուսացեալ իցես։ Ո՞չ ոք յա՟մ աստուծոց աշխարհաց, որք փրկեցին զաշխարհս իւրեանց 'ի ձեռաց իմոց. զի փրկեսցէ Տէր զԵրուսաղէմ 'ի ձեռաց իմոց։ Եւ լռեցին և ոչ ետուն պատասխանի. զի պատուէր տուեալ էր արքային. եթէ մի՛ տայք նմա պատասխանի։ Եւ եմուտ Եղիակիմ որդի Քեղկեայ հազարապետ. և Սոմնաս դպրապետ. և Յովաք որդի Ասափայ. որ 'ի վերայ յիշատակաց առ Եզեկիայ պատառեալ զհանդերձս. և պատմեցին նմա զպատգամս Ռափսակայ։

Գ. Լ. ԺԹ. 1—2. 6—11. 14—20. 32—37։

Եւ եղեւ իբրեւ լուաւ արքայ Եզեկիա. պատառեաց զհանդերձս իւր և զգեցաւ քուրձ. և եմուտ 'ի տուն Տեառն։ Եւ առաքեաց զԵղիակիմ հազարապետ՝ և զՍոմնաս դպրապետ. և ըզծերս 'ի քահանայից քրձազգածս առ Եսայի մարգարէ որդի Ամովսայ։ Եւ ասէ ցնոսա Եսայի. այսպէս ասասջիք տեառն ձերում. այսպէս ասէ Տէր. մի՛ երկնչիր յերեսաց պատգամացն՝ զորս լուար՝ որովք հայհոյեցին զիս ծառայք արքային Ասորեստանեայց։ Ահա ես տամ 'ի նա այս. և լուիցէ գոյժ. և դարձցի յերկիր իւր. և կործանեցից զնա սրով յերկրի իւրում։ Եւ դար-

ձաւ ռափսակ՝ և եգիտ զարքայն ասորեստանեայց պատերազմեալ ընդ Ղոբնայի. զի լուաւ թէ չուեաց 'ի Ղաքիսայ։ Նա լուաւ զԹարակայ արքայէ եթէովպացւոց. ասեն՝ ահա ել պատերազմիլ ընդ քեզ և դարձաւ անդրէն՝ և առաքեաց հրեշտակս առ Եզեկիա և ասէ. Այսպէս խօսեսջիր ընդ Եզեկիայ արքայի յուդայ. ասել մի հպարտացուսցէ զքեզ Ա՟ծ քո. յոր դու յուսացեալ ես. ասել՝ եթէ ոչ մատնեսցի Երուսաղէմ 'ի ձեռս արքային ասորեստանեայց։ Ահա դու քեզէն իսկ լուար զամենայն՝ ինչ զոր արարին թագաւորք ասորեստանեայց ընդ ամ՟ աշխարհս նզովել զնոսա. և դու փրկեցի՞ս։ Եւ եառ Եզեկիա զհրովարտակսն 'ի ձեռաց հրեշտակացն. և ընթերցաւ զնոսա. և ել 'ի տուն Տ՟ն. և տարածեաց զնոսա Եզեկիա առաջի Տեառն։ Եւ եկաց յաղօթս Եզեկիա առաջի Տեառն՝ և ասէ. Տէր Ա՟ծ իսրայէլի, որ նստիս 'ի քերովբէս. դու ես միայն Ա՟ծ յամ՟ թագաւորութիւնս երկրի. դու արարեր զերկինս և զերկիր։ Խոնարհեցո Տէր զունկն քո՝ և լուր. բաց Տէր զաչս քո՝ և տես. լուր զբանսն սեննաքերիմայ՝ զոր առաքեաց նախատել զԱ՟ծ կենդանի։ Օ՛ն արդարև Տ՟ր՝ աւերեցին թագաւորք

ասորեստանեայց զազգս և զերկիր նոցա։ Եւ ետուն զաստուածս նոցա հրոյ. զի չէին աստուածք, այլ գործք ձեռաց մարդկան. փայտ՝ և քար. և կորուսին զնոսա։ Եւ արդ Տէր Ա՟Ծ մեր՝ փրկեա զմեզ ՚ի ձեռաց նորա. և ծանիցեն ամ՟ թագաւորք երկրի, զի դու ես Տէր Ա՟Ծ միայն։ Եւ առաքեաց Եսայիաս որդի Ամովսայ առ Եզեկիա և ասէ. այսպէս ասէ Տէր Ա՟Ծ զօրութեանց՝ Ա՟Ծ Իսրայէլի՝ զոր կացեր յաղօթս առ իս՝ վասն սեննաքերիմայ արքային ասորեստանեայց՝ լուայ։ Վասն այսորիկ այսպէս ասէ Տէր. արքայն ասորեստանեայց մի՛ մտցէ ՚ի քաղաքդ յայդ. և մի՛ ձգեսցէ դմա նետս. և մի՛ պատեսցէ զդա վահանօք. և մի՛ կուտեսցէ զդովաւ հող։ Ընդ ճանապարհն՝ ընդ որ եկն ընդ նոյն դարձցի. և ՚ի քաղաքդ յայդ մի՛ մտցէ. ասէ Տէր։ Եւ վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ փրկել զդա վասն իմ, և վասն Դաւթի ծառայի իմոյ։ Եւ ՚ի հասանել գիշերոյն ել հրեշտակ Տ՟Ն. և եհար ՚ի բանակէ ասորեստանեայց հարիւր ութսուն և հինգ հազար. և կանխեցին ընդ առաւօտն. և ահա ամ՟ մարմինք մեռեալք։ Եւ չուեալ գնաց. և դարձաւ սենեքերիմ արքայ ասորեստանեայց՝ և բնակեցաւ ՚ի Նինուէ։ Եւ եղև մինչդեռ երկիր պագանէր ՚ի տան Նեսրաքայ աստուծոյ

իւրում. և Ադրամելէք և Սարասար որդիք նո-
րա հարին զնա սրով. և նոքա ապրեցան յեր-
կիրն Արարատայ. և թագաւորեաց Ասորդան որ-
դի նորա ընդ նորա։

Գլ. Ի. 1—11.

Յաւուրսն յայնոսիկ հիւանդացաւ Եզեկիա ՚ի
մահ. և եմուտ առ նա Եսայիա որդի Ամովսայ
մարգարէ, և ասէ ցնա. այսպէս ասէ Տէր. Հր-
աման տուր վասն տան քում. զի մեռանիս դու.
և ոչ ապրեսցիս։ Եւ դարձոյց Եզեկիա զերեսս
իւր յորմն. և եկաց յաղօթս առ Տէր՝ և ասէ.
Ո՜վ Տէր՝ յիշեա. որպէս գնացի առաջի քո
ճշմարտութեամբ. և կատարեալ սրտիւ. և ըղ-
բարին առաջի քո արարի. և ելաց Եզեկիա լա-
լիւն մեծ։ Եւ էր Եսայի ՚ի սրահին միջնում.
և բան Տեառն եղև առ նա՝ և ասէ. Դարձիր
անդրէն. և ասասցես ցԵզեկիա ցառաջնորդ ժո-
ղովրդեան իմոյ. այսպէս ասէ Տէր Ա՟Ծ Դաւթի
հօր քոյ. լուայ աղօթից քոց. և տեսի զարտա-
սուս քո. ահա ես բժշկեցից զքեզ. և յաւուրն
երրորդի ելցես ՚ի տուն Տեառն։ Եւ յաւե-
լից յաւուրս քո ամս հնգետասան. և ՚ի ձեռաց
արքային Ասորեստանեայց փրկեցից զքեզ և ըզ-

քաղաքդ շուրջ. և վերակացու եղէց քաղաքիդ այդմիկ վասն իմ. և վասն դաւթի ծառայի իմոյ։ Եւ ասէ եսայիա. առցեն պաղատիտս թզոյ. և առաւ. և դիցեն 'ի վերայ վիրին՝ և ողջացի։ Եւ ասէ եզեկիա ցեսայիայ. զի՞նչ նշան է եթէ բժշկեսցէ զիս Տէր. և ելանիցեմ 'ի տուն Տն յաւուր երրորդի։ Եւ ասէ եսայիա. այս նշան է 'ի Տեառնէ. զի արասցէ Տէր զբանն, զոր խօսեցաւ. երթիցէ ստուերն զտասն՝ աստիճանօք։ Եւ ասէ եզեկիա. դիւրին է ստուերին դառնալ զտասն աստիճանօք. ոչ այդպէս է. այլ դարձցի ստուերն զտասն աստիճանօք անդրէն յետս։ Եւ աղաղակեաց եսայի մարգարէ առ Տէր. և դարձաւ ստուերն զտասնեքումբք աստիճանօք անդրէն յետս. զտասնեքումբք աստիճանօքն աքազու։

46. Աւերածութիւն թագաւորութեան հրէից և տաճարին Սողոմոնայ։

Բ. Մնաց: ԳԼ. ԼԶ. 11—21.

Ամաց քսան և միոյ էր սեդեկիաս 'ի թագաւորելն իւրում. և մետասան ամ թագաւորեաց յերուսաղէմ։ Եւ արար չար առաջի Տեառն Այ իւրոյ. ոչ պատկառեցաւ յերեսաց երեմիայի

մարգարէին՝ և 'ի բանից Տեառն։ Եւ յապըս-
տամբելն նորա 'ի Նաբուգոդոնոսորայ արքայէ. և
անցանել զերդմամբքն. զոր երդմնեցոյց զնա
յԱծ իւր. խստացոյց զպարանոց իւր. և զսիրտ
իւր կարծրացոյց՝ ոչ ևս դառնալ առ Տէր Ած
իսրայէլի։ Եւ ամենայն փառաւորքն յուդայ. և
քահանայք՝ և ժողովուրդ երկրին յաճախեցին
անօրինել անօրէնութիւնս ըստ գարշելեաց ազ-
գացն. և պղծեցին զտունն Տեառն յերուսաղէմ։
Եւ առաքեաց Տէր Ած հարցն նոցա 'ի ձեռն
մարգարէից. կանխեալ առաքեաց զհրեշտակս
իւր. վասն զի խնայէր 'ի ժողովուրդն իւր. և 'ի
սրբութիւն իւր։ Արհամարհէին զհրեշտակս նր.
և անգոսնէին զբանս նորա. և խաղ առնէին ըզ-
մարգարէսն. մինչև եղև բարկութի Տն 'ի վերայ
ժողովրդեան իւրոյ։ և ոչ ևս գոյր այնուհետև նց
բժշկութի։ Եւ եած 'ի վերայ նց զթագաւորն
քաղդէացւոց։ կոտորեաց զերիտասարդս նց սրով
'ի տան սրբութե իւրոյ. և ոչ խնայեաց 'ի պեղե-
կիաս։ կուսանաց նց ոչ ողորմեցաւ. և զծերս նց
զամենեսեան մատնեաց 'ի ձեռս նց։ Եւ զամ սպաս
տանն Այ զմեծամեծս և զփոքունս, և զամ գանձն
արքային՝ և մեծամեծացն. զամ տարաւ 'ի բաբելոն։
Եւ այրեաց զտունն Տն. և կործանեաց զպարիսպն
Եէմի. և զապարանսն, որք 'ի նմա, այրեաց հրով։

և զամ անօթ գեղեցիկն ապականեաց։ Եւ գերեաց զմնացորդսն ի Բաբելոն. և էին անդ նմա և որդւոց նորա ի ծառայութիւն. մինչև ի թագաւորութիւն մարաց։ Առ ի լնուլ բանին Տն ի բերանոյ Երեմիայ. մինչև ընկալաւ երկիրն զշաբաթս իւր. և շաբաթանալով զամ աւուրս աւերածոյն իւրոյ շաբաթացաւ. ի կատարումն ամաց եօթանասնից։

47. Օգտակարութիւն և ժուժկալութիւն Դանիէլի և երից մանկանցն։

Դան. Գլ. Ա.

Յամին երրորդի թագաւորութեան Յովակիմայ արքային Յուդայ. եկն Նաբուքոդոնոսոր արքայ Բաբելացւոց յԵրուսաղէմ. և պաշարեաց զնա։ Եւ ետ Տէր ի ձեռս նորա զՅովակիմ արքայ Յուդայ. և ի մասնէ սպասուց տանն Այ. և տարաւ զայն յերկիրն ի Սենաար ի տուն Այն իւրոյ։ Եւ ասէ թագաւորն ցԱսփանէզ ներքինապետն իւր՝ ածել յորդւոց գերութեանն Իլի՝ և ի զաւակէ թագաւորութեանն՝ և ի պարթևաց։ Մանկունս անարատս՝ գեղեցիկս երեսօք՝ խելամուտս ամ իմաստութեամբ՝ և հմուտս գիտութեան՝ մտավարժս հանճարով՝ և զօրաւորս

կալ 'ի տաճարի առաջի Թագաւորին. և ուսուցանել նոցա զդպրութիւն՝ և զլեզու քաղդէացւոց։ և կարգեաց նոցա Թագաւորն ռոճիկս օր ըստ օրէ 'ի սեղանոյ արքայի. և 'ի գինւոյ զոր ինքն ըմպէր. ուսուցանել զնոսա ամս երիս. և ապա կացուցանել առաջի Թագաւորին։ Եւ էին 'ի նոսա յորդւոցն յուդայ՝ դանիէլ՝ և անանիա՝ և միսայէլ՝ և ազարիա։ Եւ եդ նոցա ներքինապետն անուանս. դանիէլի պաղտասար. և անանիայ՝ սեդրաք. և միսայէլի՝ միսաք. և ազարիայ՝ աբեդնագով։ Եւ եդ դանիէլ 'ի մտի իւրում չճաշակել 'ի սեղանոյ Թագաւորին. և ոչ 'ի գինւոյ և յըմպելւոյ նորա։ և աղաչեաց զներքինապետն՝ զի մի՛ ճաշակեսցէ։ Եւ ետ Աստուած դանիէլի շնորհս և ողորմութիւն առաջի ներքինապետին։ Եւ՛ ասէ ներքինապետն ցդանիէլ. երկնչիմ ես 'ի տեառնէ իմմէ արքայէ. որ կարգեաց ձեզ զկերակուրս ձեր և զըմպելի. գուցէ տեսանիցէ զերեսս ձեր տրտմագոյն քան զայլոց մանկանց հասակակցաց ձերոց. և աւանիցէք զիս գըլխապարտ Թագաւորին։ Եւ՛ ասէ դանիէլ ցմաղասար. զոր կացուցեալ էր ներքինապետն 'ի վերայ դանիէլի՝ և անանիայի՝ և միսայէլի՝ և ազարիայի։ Աղէ՝ փորձեա՛ զծառայս քո աւուրս տասըն՝ և տացեն մեզ ունդս, և կերիցուք. և ջուր

զի արբցուք։ Ա՛հ երեւեցին առաջի քո գունք մեր. և գունք մանկանցդ՝ որք ուտէին զսեղան Թագաւորին. և ո՞չ տեսանիցես՝ արաջ իր ընդ-ծառայս քո։ Ա՛հ անսայնոցա՝ և փորձեաց ըզ-նոսա աւուրս տասն։ Ա՛հ յետ կատարելոյ աւուր-ցըն տասանց՝ երեւեցան երեսք նց նմա բարիք՝ և հզօրք մարմնովք քան զամ մանկունսն՝ որք ու-տէին զսեղան Թագաւորին։ Ա՛հ առնոյր մաղա-սադ զընթրիս նց. և զգինի ըմպելւոյ նց. և տայր ունդս չորեցունց մանկանցն։ Ա՛հ ետ նց Ա՛ծ ի-մաստունի՝ և հանճար յամ դպրութե՝ և իմաստու-թե. և դանիէլ խելամուտ էր ամ տեսլեան, և ե-րազոց։ Ա՛հ յետ կատարածի աւուրցն՝ հրաման ետ Թագաւորն ածել զնս. և եած զնս ներքի-նապետն առաջի նաբուգոդոնոսորայ։ Ա՛հ խօսե-ցաւ ընդ նս արքայն. և ոչ գտան յամի նման դանիէ-լի՝ և անանիայ՝ և միսայէլի՝ և ազարիայ։ և կայ-ին առաջի Թագաւորին։ Ա՛հ յամ բան ի-մաստութե և գիտութե, զոր խնդրէր 'ի նոցանէ Թագաւորն՝ գտանէր զնս տաս-նապատիկ առաւել քն զամ գէտս և մոգս. որք էին 'ի Թագաւորու-թե նր։ Բայց եղև դանիէլ մինչև յամն առաջներորդ կիւրոսի արքայի։

48 Դանիէլ մինչեւ զամն Նաբուգոդոնոսորոյ արքային։

ԳԼ. Բ.

Յամին երկրորդի թագաւորութեան իւրոյ. ետես երազ Նաբուգոդոնոսոր. եւ յիմարեցաւ ոգի նորա. եւ քուն նորա հատաւ ի նմանէ։ Եւ ասէ թագաւորն. կոչեցէք զգէտս՝ եւ զմոգս՝ եւ զկախարդս՝ եւ զքաղդեայս պատմել թագաւորին զերազ իւր։ Եւ եկին՝ կացին առաջի թագաւորին։ Եւ ասէ ցնոսա թագաւորն. զերազ տեսի եւ յիմարեցաւ ոգի իմ խելամուտ լինել երազոյն։ Եւ խօսեցան քաղդեայքն ընդ թագաւորին ասորերէն. արքայ յաւիտեան կեաց. ասա դու զերազն ծառայից քոց. եւ զմեկնութիւն նորա ասասցուք։ Պատասխանի ետ արքայն եւ ասէ ցքաղդեայսն. բանն վերացաւ յինէն. արդ՝ եթէ ոչ ցուցանիցէք ինձ զերազն՝ եւ զմեկնութիւն նորա, ի կորուստ լինիցիք. եւ տունք ձեր յաւար լինիցին։ Ապա եթէ զերազն եւ զմեկնութիւն նորա ցուցանիցէք ինձ, պարգեւս եւ տուրս բազումս՝ եւ պատիւ առնուցուք յինէն. բայց միայն զերազն եւ զմեկնութիւն նորա պատմեցէք ինձ։ Պատասխանի ետուն կրկին անգամ, եւ ասեն. ասասցէ արքայ զերազն ծառայից իւրոց՝ եւ զմեկնութիւն նորա պատմեսցուք։ Պատասխանի ետ արքայ՝

և ասէ. Ճշմարտիւ գիտեմ, եթէ ժամավաճառ լինիք. զի տեսիք 'թէ բանն վերացաւ յինէն։ Արդ՝ եթէ զերազն ոչ պատմէք ինձ, գիտեմ, զի բան սուտ զերծուցանելի միաբանեալ էք ասել առաջի իմ. մինչև ժամանակ անցցէ։ ասացէք ինձ զերազն իմ։ և գիտացից՝ եթէ և զմեկնու՛ն ն՛ր պատմելոց էք ինձ։ Պատասխանի ետուն միւսանգամ քաղդեայքն առաջի թագաւորին՝ և ասեն։ ոչ գոյ մարդ 'ի վ՛ր երկրի՝ որ զբան թագաւորին կարող է ցուցանել։ զի ա̃մ թագաւոր մեծ և իշխան, բան զայդպիսի ոչ հարցանէ ցգէտ՝ և ցմոգ՝ և ցքաղդեայ։ Զի բանդ՝ զոր արքայ հարցանէ՝ ծանր է. և այլ ոք չիք՝ որ պատմիցէ զայդ առաջի արքայի. բայց եթէ դիք՝ որոց ոչ է բնակու՛ն 'ի մէջ ա̃մ մսեղեաց։

Յայնժամ թագաւորն բարկու՛բ՝ և սրտմտու՛բ բազմաւ ասաց կոտորել զա̃մ իմաստունս բաբիլոցւոյ։ Եւ հրաման ել. և իմաստունքն կոտորէին. խնդրեցին զդանիէլ և զբարեկամս ն՛ր սպանանել։ Յայնժամ դանիէլ խօսեցաւ խորհուրդ՝ և խրատ ը̃ արիովքայ դահճապետին արքայի՝ որ ելեալ կոտորէր զիմաստունս բաբիլացւոց՝ իշխան թագաւորին։ Վասն է՞ր ել հրամանդ այդ խիստ յերեսաց արքայի և յայտնեաց զբանն արիովք դանիէլի։ Եւ դանիէլ ե-

մուտ՝ և աղաչեաց զարքայն. զի տացէ նմա ժամ. և զմեկնութիւն նորա պատմեսցէ Թագաւորին։ Եւ եմուտ Դանիէլ ՚ի տուն իւր. և Անանիայ՝ և Ազարիայ՝ և Միսայէլի բարեկամաց իւրոց՝ եցոյց զբանն։ Եւ խնդրէին զգթութիւն յԱ՟յ երկնից. զի մի՛ կորիցէ Դանիէլ՝ և բարեկամք իւր ընդ այլ իմաստունս բաբիլացւոց։ Յայնժամ Դանիէլի ՚ի տեսլեան գիշերոյն յայտնեցաւ խորհուրդըն. և օրհնեաց զԱ՟Ծ երկնից Դանիէլ։ Եւ ասէ՝ եղիցի անուն Ա՟յ օրհնեալ յաւիտենից մինչև յաւիտեան. զի իմաստութիւն՝ և հանճար՝ և զօրութիւն՝ նորա է։ Եւ նա փոփոխէ զժամանակս՝ և զժամս. կացուցանէ զԹագաւորս, և փոփոխէ. տայ իմաստութիւն իմաստնոց՝ և խորհուրդ խորհըրդականաց։ Ինքն յայտնէ զխորս՝ և զգաղտնիս գիտէ, որ կայ ՚ի խաւարի. և լոյս ընդ նմա է։ Քեն Ա՟Ծ հարցն մերոց գոհանամ. և օրհնեմ. զի զիմաստութիւն և զզօրութիւն ետուր ինձ. և ծանուցեր ինձ՝ զոր ինչ աղօթիւք խնդրեցաք մեք ՚ի քէն. և զտեսիլ Թագաւորին ցուցեր ինձ։ Եւ եմուտ Դանիէլ առ Արիովք՝ զոր կացուցեալ էր Թագաւորին կորուսանել զիմաստունս բաբիլօնի։ և ասէ ցնա. զիմաստունս բաբիլացւոց մի՛ կոտորեր։ բայց զիս տա՛ր առաջի Թագաւորին։ Յայնժամ Արիովք փութա՛պ տարաւ զԴանիէլ առաջի Թա-

դաւորին. և ասէ ցնա. գտի այր մի յորդւոց գե- րութեն հրէաստանի, որ զմեկնութին պատմեսցէ արքային: Պատասխանի ետ Թագաւորն՝ և ասէ ցԴանիէլ՝ որոյ անունն Բաղտասար. եթէ կարօ՞ղ իցես պատմել ինձ զերազն՝ զոր տեսի՝ և զմեկնութին նր: Պատասխանի ետ Դանիէլ առաջի Թագաւորին՝ և ասէ. զխորհուրդդ զայդ՝ զոր արքայ հարցանէ, ոչ է իմաստնոց՝ և մոգուց՝ և գիտաց՝ և ըղձից՝ պատմել առաջի արքային: Այլ գոյ Ա.Ծ յերկինս՝ որ յայտնէ զխորհուրդս. և եցոյց Նաբուգոդոնոսորայ արքային՝ որ ինչ լինելոց է յաւուրս յետինս. երազն և տեսիլ գլխոյ քո յանկողնի քում: այս է արքայ: Խորհուրդք քո մտայոյզ անէին զքեզ յանկողնի քում. եթէ զինչ լինելոց իցէ յետ այսորիկ: և յայտնիչն խորհրդոց եցոյց քեզ՝ զինչ լինելոց է. Եւ ինձ ոչ առ իմաստութեան ինչ՝ որ իցէ յիս քան յամ կենդանիս՝ յայտնեցաւ խորհուրդն. այլ վն ցուցանելոյ արքային զմեկնութին. զի ծանիցես զխորհուրդս սրտի քո: Դու արքայ տեսանէիր. և ահա պատկեր մի մեծ, և երեւք նր՝ և տեսիլ նր ահագին յոյժ, և կայր առաջի քո. ահաւոր էր պատկերն: Որոյ գլուխն յոսկւոյ սրբոյ. ձեռքն՝ և լանջքն՝ և բազուկք իւր՝ արծաթիք. մէջքն՝ և բարձք՝ պղնձիք: Եւ սրունքն երկաթիք. և ոտքն, կէս

յերկաթոյ՝ և կէս 'ի խեցւոյ։ Հայէիր, մինչև հատաւ վէմ առանց ձեռին. և եհար զպատկերն 'ի վ՟ր երկաթեղէն՝ և խեցեղէն ոտիցն՝ և մանրեաց զն՟ս իսպառ։ Յայնժամ առ հասարակ մանրեցան. խեցին՝ և երկաթն. պղինձն՝ և արծաթն՝ և ոսկին. և եղեն իբրև զփոշի կալոյ ամառայնոյ։ և էառ զնոսա սաստկութ՟ի հողմոյ. և տեղի ոչ գտանիւր նոցա. և վէմն՝ որ եհար զպատկերն, եղև լեառն մեծ՝ և ելից զամ՟ երկիր։ Այս է երազն. և զմեկնութ՟ի նորա ասասցուք առաջի արքայի։ Դու ես արքայ արքայից՝ արքայ. որում Ա՟ծ երկնից զթագաւորութ՟ի հզօր՝ և զպատուական ետ։ Եւ ընդ ամ՟ տեղիս ուր բնակեալ են որդիք մարդկան. զգազանս վայրի՝ և զթռչունս երկնից՝ և զձկունս ծովու ետ 'ի ձեռս քո։ և կացոյց զքեզ տէր ամ՟ի։ Դու ես գլուխն ոսկի։ Եւ զկնի քո յարիցէ այլ թագաւորութ՟ի խոնարհագոյն քան զքեզ։ և թագաւորութ՟ին երրորդ՝ որ է պղինձն. տիրեսցէ ամ՟ երկրի։ Եւ թագաւորութ՟ին չորրորդ՝ հզօր իբրև զերկաթ։ զոր օրինակ երկաթ մանր է՝ և մալէ զամ՟. նոյնպէս մանրեսցէ՝ և մալեսցէ զամ՟. Եւ զի տեսանէիր զոտսն՝ և զմատունսն. կէս կողմն 'ի խեցւոյ. և կէս կողմն յերկաթոյ։ թագաւորութ՟ի բաժանեալ լիցի՝ և յարմատոյ

երկաթոյն եղիցի նմա. զոր օրինակ տեսանէիր զերկաթն ընդ խեցւոյն խառնեալ: Եւ մատունք ոտիցն, կողմն մի յերկաթոյ. և կողմն մի խեցւոյ. մի կողմն թագաւորութեան հզօր կացցէ. և ՚ի նոմանէ եղիցի ջաղջախեալ: Զի տեսանէիր զերկաթն ընդ խեցւոյն խառնեալ. եղիցին խառն ՚ի զաւակէ մարդկան. և ՚ի միմեանս ոչ յարիցեն. զոր օրինակ ոչ խառնեցի երկաթ ընդ խեցւոյ: Եւ յաւուրս թագաւորացն այնոցիկ՝ յարուսցէ Ա՟ծ երկնից զթագաւորութիւն՝ որ յաւիտեան ոչ եղծանիցի. և թագաւորութիւն նորա ազգի այլում ոչ մնասցէ, մանրեսցէ՝ և հոսեսցէ զամ՟ թագաւորութիւնս. և ինքն կացցէ յաւիտեանս: Որպ՟ տեսանէիր՝ զի ՚ի լեռնէն հատաւ վէմ առանց ձեռին. և մանրեաց զխեցին և զերկաթ՝ զպղինձ և զարծաթ՝ և զոսկի: Ա՟ծ եցոյց արքայի՝ որ ինչ լինելոց է առ յապայ. և ճշմարիտ է երազն՝ և հաւատարիմ մեկնութիւն նորա: Յայնժամ արքայն Նաբուգոդոնոսոր անկաւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց. և երկիր եպագ դանիելի. և զոհս՝ և խունկս անուշութեան հրամայեաց մատուցանել նմա. Պատասխանի ետ թագաւորն՝ և ասէ ցդանիէլ. արդարև՝ Ա՟ծն ձեր՝ նա է Ա՟ծ աստուծոց՝ և Տ՟ր տերանց՝ և թագաւոր թագաւորաց՝ որ յայտնէ զխորհուրդս. և զի յայտնել կարացեր զխորհուրդ

զոյց։ Եւ մեծացոյց թագաւորն զԴանիէլ. եւ պար-գեւս մեծամեծս՝ եւ բազումս ետ նմա. եւ կացոյց զնա ՛ի վերայ աշխարհին Բաբելացւոց. եւ իշ-խան նախարարացն, եւ ՛ի վերայ ամ իմաստնոցն Բաբելացւոց։ Եւ Դանիէլ խնդրեաց յարքայէ. եւ կացոյց ՛ի վերայ գործոց աշխարհին Բաբե-լացւոց, զՍեդրաք՝ զՄիսաք՝ եւ զԱբեդնագով. եւ Դանիէլ էր ՛ի դրան արքային։

49. Չպաշտել պատկերին երից մանկանցն ՛ի հնոցի հրոյն։

Դան. ԳԼ. Գ. 1—24. 91—97.

Յամին ութուտասներորդի Նաբուգոդոնոսորայ արքայի. արար պատկեր ոսկի. բարձրութիւն նորա վաթսուն կանգուն. եւ լայնութիւն նորա կանգուն վեց. եւ կանգնեաց զնա ՛ի դաշտին Դեերայ յաշ-խարհին Բաբելացւոց։ Եւ արձակեաց ժողովել զզօրավարս՝ եւ զզօրագլուխս՝ եւ զկուսակալս՝ ըշ-պետս՝ եւ զբռնաւորս՝ եւ զգործակալս՝ եւ զամ իշխանս աշխարհաց գալ ՛ի նաւակատիս պատ-կերին՝ զոր կանգնեաց արքայն Նաբուգոդոնոսոր։ Եւ ժողովեցան կուսակալք՝ զօրավարք՝ եւ զօ-րագլուխք՝ պետք՝ եւ բռնաւորք. մեծամեծք՝ եւ գործակալք՝ եւ ամ իշխանք աշխարհաց. գալ

'ի նաւակատիս պատկերին՝ զոր կանգնեաց ար-
քայն Նաբուգոդոնոսոր. և կային առաջի պատ-
կերին՝ զոր կանգնեաց արքայն Նաբուգոդոնոսոր։
Եւ քարոզ կարդայր զօրութ̃բ՝ և ասէր՝ ձեզ
ասի ազգք՝ և ազինք՝ և լեզուք։ Յորժամ լսի-
ցէք զձայն փողոյ՝ սրնգի՝ թմբկի՝ և քնարի՝
տաւղի և երգոց միաբանութեան՝ և ամ̃ ազգաց
արուեստականաց. անկանիջիք և երկիրպագանի-
ջիք պատկերին՝ զոր կանգնեաց Նաբուգոդոնո-
սոր արքայ։ Եւ որ ոչ անկեալ երկիրպագանի-
ցէ՝ 'ի նմին ժամու ընկեսցի 'ի հնոց հրոյն
բորբոքելոյ։ Եւ եղև իբրև լուան ազգքն ըզ-
ձայն փողոյն՝ սրնգին՝ տաւղի՝ և նուագարանաց
և ամ̃ ազգաց արուեստականաց, անկանէին ամ̃
ազգք և ազինք՝ և լեզուք, և երկիրպագանէին
պատկերին ոսկւոյ. զոր կանգնեաց արքայն Նա-
բուգոդոնոսոր։ Յայնժամ մատեան արք քաղ-
դեացիք՝ և եղեն չարախօսք զհրէից, առ Նաբու-
գոդոնոսոր։ Եւ ասեն. արքայ՝ յաւիտեան կաց։
Դու հրաման ետուր ամ̃ մարդոյ՝ որ լսիցէ ըզ-
ձայն փողոյ՝ և սրնգի՝ և քնարի՝ և տաւղի՝ և
նուագարանաց. և ամ̃ ազգաց արուեստականաց։
Եւ որ ոչ երկիրպագանիցէ պատկերին ոսկւոյ՝
անկցի 'ի հնոց հրոյն բորբոքելոյ։ Արդ՝ են
աստ արք հրէայք. զորս կացուցեր 'ի վ̃ր գործոց

աշխարհին բաբելացւոց. սեդրաք. միսաք. և աբեդնագով. որք ոչ հնազանդեցան հրամանի քում արքայ. և զդիս քո ոչ պաշտեն. և պատկերին ոսկւոյ՝ զոր կանգնեցեր՝ երկիր ոչ պագանեն։ Յայնժամ նաբուգոդոնոսոր սրտմտութ̃բ և բարկութեամբ հրամայեաց ածել զսեդրաք՝ զմիսաք՝ և զաբեդնագով. և ածին առաջի թագաւորին։ Պատասխանի ետ նաբուգոդոնոսոր՝ և ասէ ցնոսա։ թէ արդարև՝ սեդրաք՝ միսաք՝ և աբեդնագով. զդիս իմ ոչ պաշտէք՝ և պատկերին ոսկւոյ զոր կանգնեցի, երկիր ոչ պագանիցէք։ Բայց եթէ պատրաստք լինիցիք։ զի յորժամ լսիցէք զձայն փողոյ սրնգի՝ և թմբկի. և քնարի. և զմիաբանութ̃ն ամ̃ ազգաց արուեստականաց. անկանիցիք՝ և երկիրպագանիցէք պատկերին՝ զոր արարի. ապա թէ ոչ պագանիցէք երկիր, 'ի նմին ժամու անկցիք 'ի հնոց հրոյն բորբոքելոյ. և ո՞վ է Ա̃ծ՝ որ փրկեսցէ զձեզ 'ի ձեռաց իմոց։ Պատասխանի ետուն՝ սեդրաք՝ միսաք՝ և աբեդնագով. և ասեն ցարքայ նաբուգոդոնոսոր։ ոչ ինչ է պիտոյ վասն բանիդ այդորիկ տալ քեզ պատասխանի։ Զի է մեր Ա̃ծ յերկինս՝ զոր մեքն պաշտեմք. կարող է փրկել զմեզ 'ի հնոցէ հրոյդ բորբոքելոյ. և 'ի ձեռաց քոց արքայ ապրեցուցանել զմեզ։ Ապա թէ ոչ՝

այս ինչ յայտնի լիցի քեզ արքայ· զդիցն քո մեք ոչ պաշտեմք· և պատկերին ոսկւոյ՝ զոր կանգնեցեր՝ երկիր ոչ պագանեմք։ Յայնժամ նաբուգոդոնոսոր լի եղև սրտմտութեամբ. և գոյն երեսաց նորա շրջեցաւ՝ ՚ի վերայ սեդրաքայ՝ միսաքայ՝ և աբեդնագովի. և ասէ՝ ջեռուցէք զհնոցն եօթնպատիկ՝ զի մինչև ՚ի վախճան այրեսցին։ Եւ արք հինգ զօրաւորք զօրութեան՝ կապեցին զսեդրաք՝ զմիսաք՝ և զաբեդնագով՝ արկանել ՚ի հնոց հրոյն բորբոքելոյ։ Յայնժամ արքն այնոքիկ կապեցան. պատմուճանօք՝ և վարտեօք՝ արտախուրակօք՝ և զանկապանօք իւրեանց. և ընկեցան ՚ի մէջ հնոցի հրոյն բորբոքելոյ։ Զի հրաման թագաւորին սաստկանայր. և հնոցն բորբոքէր եօթնպատիկ առաւել յոյժ։ Եւ երեքին նոքա՝ սեդրաք՝ միսաք՝ և աբեդնագով անկան ՚ի մէջ հնոցին կապեալք։ Եւ գնային ՚ի մէջ հրոյն. օրհնէին և գովէին զՏր Ա.Ծ. Եւ նաբուգոդոնոսոր իբրև լուաւ զօրհնութիւն նոցա՝ զարմացաւ։ յարեաւ տագնապաւ՝ և ասէ ցմեծամեծս իւր։ ոչ արս երիս կապեալս արկաք ՚ի մէջ հրոյն։ և ասեն ցթագաւորն. այո, արդար ասես արքայ։ Եւ ասէ թագաւորն. այլ ես տեսանեմ արս չորս արձակս. և գնան ՚ի մէջ հրոյն. և ապականութիւն ինչ ոչ գոյ ՚ի նոսա

և տեսիլ չորրորդին նման է որդւոյ Աստուծոյ. Յայնժամ մատեաւ Նաբուգոդոնոսոր ՚ի դուռն հնոցին հրոյն բորբոքելոյ. և ասէ, Սեդրաք՝ Միսաք՝ և Աբեդնագով. ծառայք Աստուծոյ բարձրելոյ. ելէք՝ և եկայք. և ելին Սեդրաք՝ Միսաք՝ և Աբեդնագով ՚ի միջոյ հրոյն։ Եւ ժողովեցան նախարարքն՝ և զօրավարք՝ և կուսակալք՝ և զօրաւորք Թագաւորին. և տեսանէին զայրսն. զի ոչ տիրեաց հուրն ՚ի մարմինս նոցա. և հեր գլխոյ նոցա ոչ խանձատեցաւ. և վարտիք նոցա ոչ այլագունեցան. և հոտ հրոյ ոչ գոյր ՚ի նոսա։ Եւ երկիր եպագ Թագաւորն առաջի նոցա Տն. և պատասխանի ետ Նաբուգոդոնոսոր՝ և ասէ. օրհնեալ Ա.Ծ Սեդրաքայ՝ Միսաքայ և Աբեդնագովի. որ առաքեաց զհրեշտակ իւր՝ և փրկեաց զծառայս իւր. զի յուսացան ՚ի նա՝ և զբան Թագաւորին անարգեցին. և մատնեցին զմարմինս իւրեանց ՚ի հուր. զի մի պաշտեսցեն՝ և մի երկիրպագցեն այլ աստուծոց. բայց միայն Ա.Յ իւրեանց։ Եւ արդ՝ ես տամ հրաման. ամ ազգք՝ և ազինք՝ և լեզուք. որք խօսիցին հայհոյութիւն զԱ.Յ Սեդրաքայ՝ Միսաքայ՝ և Աբեդնագովի՝ ՚ի կորուստ մատնեսցին. և տունք նոցա ՚ի յափշտակութիւն. զի ոչ գոյ այլ Ա.Ծ՝ որ կարօղ իցէ այնպէս փրկել։ Յայնժամ Թագաւորն առա-

ւել շքեղացոյց զՍեդրակ՝ զՄիսակ՝ և զԱբեդնա-
գով յերկրին Բաբելացւոց. և բարձրացոյց զնո-
սա. և պատուեաց լինել նոցա իշխան ամ՟ հրէիցն՝
որք էին ՚ի թագաւորութեն նորա։

50. Դանիէլ ՚ի գուբն առիւծուց։

Դան. Գլ. Զ.

Եւ հաճոյ թուեցաւ առաջի Դարեհի. և կա-
ցոյց ՚ի վր՟ թագաւորութեն նախարարս՝ հա-
րիւր և քսան. զի լիցին յամենայն թագաւորու-
թեն նր՟. Եւ ՚ի նոցա վերայ երիս հրամանատարս.
և մի ՚ի նոցանէ էր Դանիէլ. տալ նոցա նախարա-
րացն հրաման. զի արքայ աշխատ ինչ մի լիցի
Եւ Դանիէլ առաւել էր քան զնոսա. զի հոգի
առաւել գոյր ՚ի նմա. Եւ թագաւորն կացոյց զնա
՚ի վերայ ամենայն արքայութեն իւրոյ։ և հրամա
նատարքն և նախարարքն նախանձէին. և խնդրէ-
ին պատճառս՝ զԴանիէլէ. և ամենևին պատճառս՝
և յանցանս՝ և բաղբաղյս ոչ գտանէին զնմանէ.
քանզի հաւատարիմ էր։ Եւ ասեն հրամանա-
տարքն. չգտանեմք ուստեք պատճառս զԴանիէլէ.
բայց եթէ յօրէնս այ՟ իւրոյ։ Յայնժամ հրամանա-
տարքն, և նախարարքն կային առաջի թագաւո-
րին՝ և ասեն ցնա. Դարեհ արքայ՝ յաւիտեան

կեաց։ Խորհուրդ արարին ամենեքեան՝ որք էին ՚ի Թագաւորութեան քում։ զօրավարք՝ և նախարարք՝ իշխանք՝ և կուսակալք՝ հաստատել արքունի հաստատութիւ. և զօրացուցանել ուխտ մի. զի եթէ խնդրեսցէ ոք խնդրուածս յամ՟ աստուծոյ՝ կամ ՚ի մարդոյ՝ մինչև յաւուրս երեսուն՝ բաց ՚ի քէն արքայ, անկցի ՚ի գուբ առիւծուց։ Արդ՝ հաստատեա արքայ զուխտն. և գրեա զգիր. զի մի՛ եղծանիցի հրաման պարսից և մարաց։ Յայնժամ Դարեհ արքայ պատուէր ետ գրել զհրամանն։ Եւ դանիէլ իբրև գիտաց՝ թէ կարգեցաւ հրամանն, եմուտ ՚ի տուն իւր՝ և պատուհանք բաց էին նմա ՚ի վերնատունս իւր ընդդէմ Եր՟մի. և երիս ժամս յաւուրն դնէր ծունր, և կայր յաղօթս. և գոհանայր առաջի ա՟յ իւրոյ. որ՟ առնէր յառաջագոյն։ Յայնժամ արքն այնոքիկ գիտացին՝ և գտին զդանիէլ՝ զի կայր յաղօթս. և աղաչէր զաստուած իւր։ Մատեան, և ասեն ցթագաւորն. արքայ՝ ո՞չ ուխտ մի կարգեցեր. զի ամենայն մարդ՝ որ խնդրիցէ խնդրուածս յամենայն աստուծոյ՝ կամ ՚ի մարդոյ մինչև յաւուրս երեսուն. բայց եթէ ՚ի քէն արքայէ. անկցի ՚ի գուբ առիւծուց։ և ասէ արքայ՝ ճշմարիտ է բանդ. զհրաման մարաց և պարսից չէ օրէն շրջել։ Յայնժամ պատասխանի ե-

տուն արքայի՝ և ասեն. Դանիէլ որ յորդւոց գերութեան Հրէաստանի. ոչ հնազանդեցաւ հըրամանի քում. և երիս ժամս խնդրէ խնդրուածըս յաստուծոյ իւրմէ: Յայնժամ Թագաւորն իբրև լուաւ զբանն՝ տրտմեցաւ յոյժ. և վասն Դանիէլի ջանայր փրկել զնա: Յայնժամ արքն այնորիկ ասեն ցԹագաւորն. գիտասջիր արքայ՝ զի հրամանի մարաց՝ և պարսից՝ և ամ ուխտի և հաստատութեան՝ զոր արքայ հաստատիցէ՝ ոչ է օրէն շրջել: Յայնժամ հրաման ետ Թագաւորն՝ և ածին զԴանիէլ. և արկին զնա ՚ի գուբըն առիւծուց: և ասէ արքայ ցԴանիէլ. Ած զոր դու պաշտես, նա փրկեսցէ զքեզ: Եւ բերին վէմ մի՝ և եդին ՚ի վերայ գբոյն. և կնքեաց Թագաւորն մատանեաւ իւրով. և մատանեօք մեծամեծացն. զի մի՛ այլազգ ի՛նչ իւք շրջիցին վասն Դանիէլի: Եւ գնաց Թագաւորն ՚ի տուն իւր. և ննջեաց առանց ընթրեաց. և խորտիկ ոչ մուծին առաջի նորա. և քուն հատաւ ՚ի նըմանէ: Եւ եխից Ած զբերանս առիւծուցն. և ոչ Լլկեցին զԴանիէլ: Յայնժամ յարեաւ արքայն ընդ առաւօտս լուսով՝ և փութով եկն ՚ի գուբն առիւծուց: Իբրև մերձեցաւ ՚ի գուբն, աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէ. Դանիէլ ծառայ ոյ կենդանւոյ. Ածն քո զոր դու յաճախ

պաշտելի, եթէ կարաց փրկել զքեզ ՚ի բերանոյ առիւծուցդ։ Եւ ասէ դանիէլ ցարքայ. արքայ յաւիտեան կեաց։ Ածծ իմ առաքեաց զհրեշտակ իւր՝ և եխից զբերանս առիւծուցս. և ոչ ապականեցին զիս. առաջի նորա ուղղութի գտաւ իմ։ և առաջի քո արքայ վնաս ինչ ոչ արարի։ Յայնժամ թագաւորն զուարճացաւ յանձրն իւր. և հրաման ետ հանել զդանիէլ ՚ի գբոյ անտի։ հանաւ դանիէլ ՚ի գբոյ անտի. և ամենևին ապականութի ինչ ոչ գտաւ ՚ի նմա։ զի հաւատաց յԱծ իւր։ Եւ հրաման ետ թագաւորն՝ և ածին զարսն չարախօսս զդանիէլէ. և ՚ի գուբն առիւծուց ընկեցան. ինքեանք և որդիք իւրեանց, և կանայք նոցա. և չև էին յատակս գբոյն հասեալ, մինչև տիրեցին նոցա առիւծքն, և զամ ոսկերս նոցա մանրեցին։ Յայնժամ դարեհ արքայ գրեաց առ ամ ազգս՝ և ազինս՝ և լեզուս. որք բնակեալ էին յամ երկրի։ խաղաղութի ձեզ բազմասցի։ Յերեսաց իմոց եդաւ հրամանս յամ իշխանութե թագաւորութեան իմում։ զի երկնչիցին՝ և դողասցեն յերեսաց Այն դանիէլի. զի նա է Ածծ կենդանի և կայ յաւիտեանս. և արքայութի նորա ոչ եղծանի. և տէրութի նորա մինչև ցվախճան։ Օգնական լինի, և փրկէ, և առնէ նշանս յերկինս

և յերկրի. որ փրկեաց զդանիէլ ՚ի բերանոյ առիւծուցն: Եւ դանիէլի յաջողէր ՚ի թագաւորութեան դարեհի՝ և կիւրոսի:

51. Նորոգումն տաճարին յերուսաղէմ:

Ա. Եզրաս. Գլ. Ա. 1—8.

Յառաջնում ամին կիւրոսի արքային պարսից. ՚ի կատարել բանին Տն ՚ի բերանոյ երեմիայի մարգարէի. զարթոյց Տէր զոգին կիւրոսի թագաւորին պարսից. և ետ հրաման պատուիրանի յամ թագաւորութեան իւրում. և գրեաց առ ամենեսեան օրինակ զայս: Այսպէս ասէ կիւրոս թագաւոր պարսից. զամ թագաւորութիւնս երկրի ետ ինձ Տէր ԱԾ երկնից. և նա հրամայեաց ինձ ածել՝ և շինել նմա տաճար յերուսաղէմ հրէաստանի: Ո՛ ոք և իցէ ՚ի ձէնջ յամե ժողովրդեան Տեառն. ընդ որում է ԱԾ նորա ընդ նմա. ելցէ յերուսաղէմ հրէաստանի. և շինեսցէ զտուն Տն ԱՅ իսրայէլի. և ինքն ԱԾ, որ բնակեալ է յերուսաղէմ, եղիցի ընդ նմա: Եւ զամ պատրաստութիւն իւր առցէ ընդ իւր. և տարցի ՚ի տեղւոջն յայն. ուր ինքն բնակեսցի. և առցէ այր ընդ իւր զամ կազմած իւր. որ ինչ և իցէ. արծաթեղէն և ոսկեղէն. և զայլ

կաց՝ և զմնացուն՝ հանդերձ ընկերօք իւրեանց, առցեն ընդ իւրեանս ՚ի պատրաստութի տաճարին Տեառն Ա.Յ յերուսաղէմ: Եւ յարեան իշխանք հայրապետաց որդւոցն յուդայ՝ և բենիամինի. և քահանայքն՝ և ղևտացիք ամենեքեան՝ զորոց զարթոյց Տէր Ա.Ծ զոգիս նոցա ելանել՝ և շինել զտաճարն Տեառն Ա.Յ յերուսաղէմ: Եւ ամենեքեան որք շուրջ էին զնոքօք՝ օգնեին. և զօրացուցանէին զձեռս նոցա՝ տալով զարծաթ և զոսկի՝ և զկահ՝ և զանասուն. և ընծայիւք և պատարագօք լցուցանէին զնոսա, Եւ թագաւորն կիւրոս ետ բերել զամ սպասս և զկահ տաճարին Տն, զոր եառ նաբուգոդոնոսոր յերուսաղէմէ. և ետ ՚ի պահ ՚ի տուն աստուծոց իւրոյ: Եւ բերել զայն ամ կիւրոս թագաւոր պարսից ՚ի ձեռն միթրիդատայ գանձաւորի. և համարեալ ետ սամանասարի իշխան յուդայ:

52. Եզրաս նորոգէ զուխտն ժողովրդեան ընդ աստուծոյ:

Ա. Եզրաս. ԳԼ. Ը. 16. 17:

Եւ արարին տաղաւարս ամ ժողովք եկեղեցւոյն որք դարձեալ էին ՚ի գերութենէն. և

նստան 'ի տաղաւարս. քանզի ոչ երբէք արարին որդիքն Իսրայէլի յաւուրցն յեսուայ որդւոյ նաւեայ այսպէս՝ մինչև յօրն յայն. և եղև ուրախութիւն մեծ յոյժ։ Եւ կարդայր զգիրս օրինացն օր ըստ օրէ. յօրէ առաջնմէ մինչև յօրն եօթներորդ. և արարին զտօնն զեօթն օր. և յաւուրն ութներորդի եղև կատարումն ըստ օրինացն։

Գլ. Թ.

Եւ 'ի քսան և չորս ամսոյն ժողովեցան որդիքն Իսրայէլի. և սկսան պահել պահս, և ըզգեցան քուրձ. և արկին զմոխիր 'ի վերայ գլխոց իւրեանց։ Եւ որոշեցան որդիքն Իսրայէլի յամ՟ որդւոյն այլազգեաց. և քաւեցին զմեղս իւրեանց՝ և զմեղս հարց իւրեանց։ Եւ կային 'ի կարգի իւրեանց։ և կարդայր եզրաս զգիրս օրինացն Տեառն Աստուծոյ. և երկիրպագանէին առ ժողովուրդքն Տեառն Աստուծոյ իւրեանց։ Եւ կային 'ի բարձաւանդակ տեղւոջ եզրաս՝ և ղևտացիք՝ և յեսու յովսեդկեանց. և որդիքն կադմիէլի. սապանիա՝ որդի սարեբիայ՝ որդիք անանիայ. և կոչեցին մեծաձայն առ Տէր Ած իւրեանց։ Եւ ասեն ղևտացիքն յեսու և՝

կադմիէլ. ճղրածքք օրհնեցէք զՏէր Ա՛Ծ մեր յաւիտեանս յաւիտենից. եւ եղիցի օրհնեալ փառք Տեառն. եւ բարձրասցի օրհնութիւն նորա եւ գոհութեան, եւ սկսաւ օրհնել Եզրաս զՏէր Ա՛Ծ՝ եւ ասէ։ Դու ես նոյն ինքն Տէր Ա՛Ծ միայն դու արարեր զերկինս՝ եւ զերկինս երկնից՝ եւ զամ՟ կարգս նոցա. եւ զերկիր եւ զամ՟ կարգս նորա. եւ զամ՟ ինչ՝ որ է 'ի նմա. զծով եւ զամ՟ որ է 'ի նմա. եւ դու կենդանացուցեր զամենեսեան. եւ քեզ երկիր պագեն զօրք երկնից՝ եւ քեզ փառաւորեն երկինք երկնից. Վասն զի դու միայն ես Տէր Ա՛Ծ մեր. որ ընտրեցեր զաբրահամ. եւ հաներ զնա յերկրէն քաղդէացւոց. եւ եդեր նմա անուն աբրահամ։ Եւ գտեր զսիրտ նորա հաւատացեալ առաջի քո. եւ եդեր դու նմա ուխտ. տալ նմա զերկիրն քանանացւոց. եւ քետացւոց. եւ ամօրհացւոց. եւ փերեզացւոց. եւ յեբուսացւոց. եւ գերգեսացւոց. եւ զաւակի նորա մինչեւ յաւիտեան. եւ հաստատեցեր զբանս քո. վասն զի արդար ես Եւ տեսեր զնեղութիւն հարցն մերոց. որ յեգիպտոս. եւ լուար աղաղակի նոցա 'ի վերայ կարմիր ծովուն։ Եւ արարեր նոցա նշանս յեգիպտոս՝ եւ 'ի փարաւոն եւ յամ՟ ծառայս նորա. եւ յամ՟ ժողովուրդ երկրի նորա. քանզի գիտացեր. եթէ հպարտացաւ 'ի վերայ ժողովրդեան քոյ՝

և արարեր քեզ անուն մեծ մինչև ցայսօր։ Եւ
զծովն կարմիր հերձեր առաջի նոցա. և անցին
ընդ մէջ ծովուն իբրև ընդ ցամաք. և զհալա-
ծիչս նոցա ընկղմեցեր իբրև զվէմ 'ի ջուրս բա-
զումս։ Եւ սեամբ ամպոյ առաջնորդեցեր նոցա 'ի
տուէ. և սեամբ հրոյ 'ի գիշերի. վասն զի լուսա-
ւորել զճանապարհն նոցա ընդ որ գնային։ Եւ 'ի
լեառն Սինայ իջեր՝ և խօսեցար ընդ նոսա յերկնից և
ետուր նոցա զդատաստանս ուղիղս. և օրէնս ճշմա-
րիտս. հրամանս և պատուիրանս բարիս։ Եւ զշա-
բաթս քո սուրբ ծանուցեր նոցա. և զպատուիրանս՝
զհրամանս՝ և զօրէնս ետուր նոցա. 'ի ձեռն Մովսէսի
ծառայի քոյ։ Եւ զհաց երկնից ետուր նոցա 'ի կե-
րակուր. և զջուր բղխեցուցեր 'ի վիմէ. և ար-
բուցեր նոցա. և բացեր նոցա մտանել՝ և ժառան-
գել զերկիրն. յոր համբարձեր զձեռն քո տալ
նոցա։ Եւ ինքեանք իսկ հարքն մեր հպարտացան. և
անօրինեցան. և խստացուցին զպարանոցս իւրեանց.
և ոչ լուան պատուիրանաց քոց։ Եւ ակնկորեցին
յօրինաց քոց՝ և ոչ յիշեցին զսքանչելիս քո. զոր
արարեր դու ընդ նոսա. այլ խստացուցին զպարանոցս
իւրեանց. և դարձուցին զթիկունս իւրեանց. և կա-
մեցան դառնալ 'ի ծառայութիւն անդրէն յեգիպ-
տոս։ Այլ դու Տէր Աստուած մեր՝ գթած ես և ողորմած՝
երկայնամիտ և բազումողորմ. և ոչ իսպառ մերժե-

ցեր զնս՟։ Եւ դարձեալ արարին իւրե՟նց զորթ ձուլածու. և ասացին. այսոքիկ են ա՟ծք. որք հանին զմեզ յերկրէն եգիպտացւոց. և արարին մեծամեծ բարկութիւնս։ Եւ դու ը՟ բազում գթուե՟ և ողորմուե՟ քում ոչ թողեր՝ և ցրուեցեր զնս՟ յանապատին. և զսիւն ամպոյն ոչ հեռացուցեր ՚ի ն՟ցնէ՝ որ առաջնորդէր նոցա ՚ի տուէ. և զսիւն հրոյն՝ որ լուսաւորէր զնս՟ ՚ի գիշերի՝ զճանապարհսն զոր երթային։ Եւ զհոգի քո ս՟բ և զբարերար ետուր ն՟ց իմանալ զօրէնսն. և զմանանայն ո՛չ հեռացուցեր ՚ի բերանոց ն՟ց. և ետուր ն՟ց ջուր ՚ի ծարաւոյ վիմէ։ Եւ զքառասուն ամ շրջեցուցեր զնս՟ յանապատին։ հանդերձք ն՟ց ո՛չ մաշեցան. և կօշիք ն՟ց ո՛չ հնացան։ Եւ հարեր առաջի ն՟ց զթագաւորս և զժողովուրդս. և բաժանեցին, և կալան զերկիր ն՟ց ՚ի ժառանգութի՟. զերկիրն սեհօնի թագաւորին եսեբօնայ. և զերկիրն ովգայ թագաւորին բասանու։ Եւ զորդիս ն՟ց բազմացուցեր իբրև զաստեղս երկնից. և ածեր զն՟ս յերկիր. զոր խոստացար հարցն ն՟ց. և ժառանգեցին զնա։ Ա՟ս զի սատակեցեր առաջի ն՟ց զբնակիչս երկրին քանանացւոց. և ետուր զերկիրն ն՟ց ՚ի ձեռս ն՟ց. և զթագաւորս ն՟ց և զժողովուրդ երկրին սպառեցեր. որպ՟ և կամեցան ը՟ կամաց իւրե՟նց։ Եւ առին զքաղաքս բարձրաբերձս՝

և զպարիսպս. և ժառանգեցին զտունս լի ամ՟
բարութ՟ք, ջրհորս փորեալս և կազմեալս. այգիս
և ձիթենիս և զամ՟ ծառս պտղաբերս ՚ի կեր-
կուրս լիութ՟ նց՟. կերին՝ և յագեցան. և գիրա-
ցան՝ և փափկացան ՚ի բարութ՟ս մեծամեծս՝ զոր
ետուր նց՟։ Այլ հեռացան. և մերժեցան ՚ի քէն.
և յետս դարձան յօրինաց քոց. և զմարգարէսն
քո կոտորեցին. որք բողոքեցին նց՟ դառնալ առ
քեզ. և արարին զբարկութ՟ մեծ առաջի քո։ Այլ
ետուր զն՟ս ՚ի ձեռս նեղչաց նց՟. և նեղեցին զն՟ս.
և աղաղակեցին առ քեզ ՚ի ժամանակս նեղութ՟ե
իւրեանց. և դու յերկնից լուար նց՟. և բազում
գթութ՟ք և ողորմութ՟ք փրկեցեր զն՟ս. և հաներ զն՟ս
՚ի ձեռաց նեղչաց նց՟։ Այլ յորժամ հանգեան.
դարձան՝ և արարին զչարիս առաջի քո. և թո-
ղեր զն՟ս ՚ի ձեռս թշնամեաց նց՟. և չարչարեցին
զն՟ս. և դարձեալ աղաղակեցին առ քեզ. և դու
յերկնից լուար նց՟. և փրկեցեր զն՟ս բազում ո-
ղորմութ՟ք քովք։ Այլ դարձեալ եդեր վկայութ՟ առ
նս՟ դառնալ յօրէնս քո. իսկ նք՟ անսաստացեալք
յիմարութ՟ ոչ լուան օրինաց քոց, և ՚ի հրամանս
և ՚ի պատուիրանս քո մեղան. զոր դու ասացեր՝
և հրամայեցեր, զի ո՛ ոք արասցէ ՚ի մարդկանէ
զբան պատուիրանաց քոց՝ կեցցէ նոքիմբք. իսկ
նոքա դարձուցին զթիկունս իւրեանց. և եդեն

խոստապարանոցք. և ոչ լուեան բանի քում: Եւ դու երկայնամտեցեր առ նս, և առաքեցեր 'ի վկայուԹի զմարգարէսն հոգւով քով սրբով. սակայն և այնպէ ոչ լուեան. և մատնեցեր զնս 'ի ձեռս Ժողովրդոց օտարաց երկրին. որք տառապեցուցին զնս յոյժ: Եւ դու ես բազում գթուե և ողորմութե քում ոչ թողեր զնոսա 'ի քէն. զի դու հզօր ես գթած և ողորմած՝ երկայնամիտ և բազումողորմ: Եւ այժմ Տր Այ մեր՝ զօրաւոր և մեծ. ամենակալ և ահարկու՝ արդար և ճշմարիտ. պահեա զուխտ և զողորմութի՝ և հայեաց 'ի տառապանս մեր և 'ի նեղուԹիս. և թագաւորացն մերոց և իշխանացն մերոց. և քահանայից՝ և մարգարէիցն մերոց. և ամ հարցն մերոց. և Ժողովրդեան քոյ. զոր տառապեցուցին. և բռնացան 'ի վե մեր թագաւորք ասորեստանեայց մինչև ցայսօր: Եւ դու արդար ես յամի. զոր ածեր 'ի վե մեր վս մեղաց մերոց՝ վնզի ճշմարտուե արարեր: Քանզի մեղաք մեք՝ և թագաւորք մեր՝ և իշխանք. և քահանայք՝ և հարք մեր՝ և ոչ արարաք զպատուիրանս քո. և ոչ հայեցաք յօրէնս քո և 'ի վկայուԹիս. զոր եդեր առ մեզ: Օ գթուԹս քո՝ և զբազում զբարուԹս՝ զորս ետուր մեզ: և յերկրիս այսմիկ՝ 'ի լայն, և յընդարձակ և 'ի պարարտ զոր ետուր մեզ՝ ոչ գիտա-

ցուք ծառայել քեզ. այլ դարձուցեք զմիտս մեր յօրինաց քոց. և ժամանեցուք մեզ 'ի գերութեն վն̃ս մեղաց մերոց։ Եւ աշխատական եմք այսօր 'ի ծառայութե. և երկիրս՝ զոր ետուր հարցն մերոց ուտել զպտուղ և զբարութիւնս սր̃ ազատութեամբ։ Արդ այսօր թագաւորք օտարք տիրեն 'ի վր̃ մեր՝ և ունեն զաս վն̃ս մեղաց մերոց. և անկեալ եք 'ի ծառայութե տամք հարկս. և վարեն զմեզ և զանասունս մեր՝ որպէս և կամին. և եմք 'ի նեղութեան՝ և 'ի վիշտս մեծս այսօր վն̃ս մեղաց մերոց։ Եւ արդ 'ի վր̃ այսր ամի մեք դնեմք ուխտս և հաւատարմութիւն. և հաստատեմք յօրէնս քո. և առնեմք զնա. և որ ինչ գրեալ է 'ի նմա. և զբանս զայս գրով հաստատեմք՝ և կնքեմք առ իշխանք մեր. և ղեւտացիքս և քահանայք մեր։

53. Յաւելուած։

Հանգամանք պատմութեան հին կտակարանին։

Եբր. ԳԼ. ԺԱ. և ԺԲ. 1—2։

Զի՞նչ են հաւատք եթէ ոչ՝ յուսացելոց իրաց հաստատութիւն, և յանդիմանութիւն, որոց ոչն երևին։ Զի նովաւ վկայեցան առաջինքն։ Հաւատովք իմանամք հաստատեալ զյաւիտեանս բանիւ Այ̃. յաներևութից զերևելիս եղեալ։ Հաւատովք զլաւ պատարագս հաբէլ քան զկայէնին մատուցանէր Այ̃. որով վկայեցաւ

իսկ արդար լինել. զի 'ի վերայ պատարագացն եղև նմա վկայութիւն յԱ՟Յ: զի թէպէտ և մեռաւ 'ի նմին, սակայն տակաւին խօսի: Հաւատովք Ենովք փոխեցաւ՝ զի մի՛ զմահ ճաշակեսցէ: և ոչ ուրեք գտանիւր. քանզի փոխեաց զնա Ա՟Ծ. և յառաջ քան զփոխիլն վկայեցաւ հաճոյ լինել Ա՟Յ: Բայց առանց հաւատոց անհնար է հաճոյ լինել Ա՟Յ: այլ հաւատալ արժան է այնմ, որ մերձենայ առ Ա՟Ծ, թէ է Ա՟Ծ. և որք խնդրենն զնա՝ լինի պարգևատու: Հաւատովք առեալ ճրգման Նոյի, վասն չև ևս երևելեացն՝ զահի հարեալ կազմէր զտապանն 'ի փրկութիւն տան իւրոյ: որով դատեաց զաշխարհ, և հաւատոյն արդարութեան եղև ժառանգաւոր: Հաւատովք՝ որ Աբրահամն կոչեցաւ՝ ունկնդիր եղև ելանել 'ի տեղին, զոր առնլոց էր 'ի ժառանգութիւն. ել՝ գնաց՝ և ոչ գիտէր՝ յո երթիցէ: Հաւատովք պանդխտեցաւ յերկրին աւետեաց իբրև յօտարութեան: խորանօք բնակեցաւ՝ Իսահակաւ և Յակոբաւ հանդերձ ժառանգակցօք նոցին աւետեաց: Քանզի ակնունէր հիմամբք հաստատելոյ քաղաքին. որոյ ճարտարապետ և արարիչ Ա՟Ծ է: Հաւատովք և ինքն Սառա, որ ամուլն կոչեցեալ էր. զզօրութիւն՝ առնլոյ զսերմն որդեծնութեան, ընդունէր. և 'ի տարաժամ հասա-

կի ծնանէր, քանզի հաւատարիմ համարեցաւ զայն՝ որ խոստացաւն։ Ա՟յ և 'ի միջին ծնանելին՝ (և այն 'ի յանցեալ ժամանակի) իբրև զաստեղս երկնից բազմութ․ և իբրև զաւազ առ ափն ծովու աւանից Թուոյ։ Ըստ հաւատոց մեռան ամենեքին սք՟, և չև ևս ընկալեալ զաւետիսն․ այլ 'ի հեռուստ տեսին զն՟ս և ցնծացան, և խոստովան եղեն՝ եթէ օտարք՝ և պանդուխտք են յերկրի։ Զի որք զայնպիսիսն խօսին, յայտ առնեն՝ եթէ զգաւառ իւր խնդրեն։ Զի եթէ զայն յիշէին՝ ուստի ելին՝ գոյր ժամանակ դառնալոյ անդրէն։ Նա աւանիկ աշխարհականի իմն ցանկացեալ են ո՟ է՝ երկնաւորին։ Վ՟յ ոչ ամօթ համարի Ա՟ծ կոչել Ն՟ց Ա՟ծ, քանզի պատրաստեաց Ն՟ց զքաղաք։ Հաւատովք մատոյց աբրահամ 'ի փորձութեան իւրում զիսահակ պատարագ. և զմիամօրն մատուցանէր որոյ զաւետիսն ընկալեալ էր։ Որում ասացաւն, թէ իսահակաւ կոչեսցի քեզ զաւակ։ Ադ 'ի միտի իւրում, թէ և 'ի մեռելոց կարօղ է յարուցանել Ա՟ծ։ ուստի և յառակս ընկալաւ զնա։ Հաւատովք վ՟ս հանդերձելոց իրաց օրհնեաց իսահակ զյակոբ և զեսաւ։ Հաւատովք յակոբ 'ի մեռանելն իւրում, զիւրաքանչիւրոք յորդւոցն յովսեփու օրհնեաց՝ և երկիր եպագ 'ի ծագ գաւազանի իւրոյ։ Հաւատովք յովսէփ 'ի վախճանելն իւրում յիշեաց զելս որդւոցն

նլի, և վ՜ ոսկերաց իւրոց պատուիրեաց։ Հաւատովք մօսէս իբրև ծնաւ, թաքուցաւ ամիս երիս ՚ի հարց իւրոց. քանզի ետեսին կայտառ զմանուկըն. և ոչ զանգիտեցին ՚ի հրամանէ թագաւորին։ Հաւատովք մօսէս իբրև աճեց՝ ուրացաւ կոչել որդի դստերն փարաւօնի։ Լաւ համարեցաւ չարչարիլ ը՟ ժողովրդեան Այ՟. քան առ ժամանակ մի վայելել ՚ի մեղս. կարևոր համարեցաւ զնախատինսն Քի՟, քան զմեծութի՟ գանձուցն եգիպտացւոց։ քանզի հայեցեալ այն ունէր վարձուցն հատուցմանն։ Հաւատովք թողեր զերկիրն եգիպտացւոց. և ոչ երկնչէր ՚ի ցասմանէ թագաւորին։ զի զաներևոյթն իբրև զտեսանել համբերութ՟ համբերեաց։ Հաւատովք արար զպատիկըն և զհեղումն արեան. զի մի սատակիչ անդրանկացն մերձեսցէ ՚ի նս՟։ Հաւատովք անցին ը՟ ծովն կարմիր՝ իբրև ը՟ ցամաք երկիր. զորոյ զփորձ առեալ եգիպտացւոյն՝ ընկղմեցան։ Հաւատովք պարիսպքն երիքովի անկան. շուրջ եկեալ զնոքօք զեօթն օր։ Հաւատովք ռախաբ պոռնիկ ոչ կորեաւ ը՟ անհաւատսն, ընկալեալ զլրտեսսն խաղաղութ՟։ Եւ արդ՝ զինչ ևս ասացից. զի չէ բաւական ժամանակս պատմելոյ վ՜ գեդէօնի, բարակայ, սամփօնի, յեփթայայ, դաւթի, սամուելի, և այլոց մարգարէից։ Որք հաւատով պարտե-

ցին զթագաւորութիւնս․ գործեցին զարդարութիւն․ հասին աւետեաց․ խցին զբերանս առիւծուց․ Շիջուցին զզօրութիւն հրոյ․ ապրեցան 'ի բերանոյ սրոյ․ զօրացան 'ի տկարութենէ․ եղեն զօրաւորք 'ի պատերազմի․ առին զբանակս օտարաց․ ընկալան կանայք 'ի յարութենէ զմեռեալս իւրեանց․ կէսք կոշկոճեցան, և ոչ ևս ընկալեալք զփրկութիւն․ զի լաւագոյն յարութեան հասանիցեն․ Եւ կէսք զտանջանաց և զգանից զփորձ առին, զկապանաց և զբանտից․ Քարկոծեցան․ սղոցեցան․ փորձեցան․ սպանմամբ սրոյ մեռան․ շրջեցան լեշկ մաշկօք՝ և մորթօք այծենեօք․ կարօտեալք նեղեալք․ չարչարեալք․ Որոց ոչ արժէ աշխարհս․ յանապատս մոլորեալք՝ 'ի լերինս՝ և յայրս՝ և 'ի փապարս երկրի․ Եւ սոքա ամենեքեան վկայեալք 'ի հաւատոցն․ ոչ ևս ընկալան զաւետիսն։ Այ վն մեր լաւագոյն հանդերձեալ զի մի առանց մեր կատարեսցին։

Այսուհետև և մեք՝ որք այսչափ շուրջ զմեօք մածեալ ունիմք զբազմութիւն վկայից, զհպարտութիւն զամ 'ի բաց ընկեսցուք, և զմեղսն կարևորս․ համբերութեամբ ընթասցուք 'ի պատերազմն՝ որ առաջի կայ մեզ։ Հայեսցուք 'ի զօրագլուխն հաւատոյ և 'ի կատարիչն Յս․ որ փոխանակ մխիթարութեան, որ նմա առաջի կայր՝ յանձն էառ զխաչ․ արհամարհեաց զամօթ, նստաւ ընդ աջմէ աթոռոյն Այ։

[library stamp, illegible]

10 u